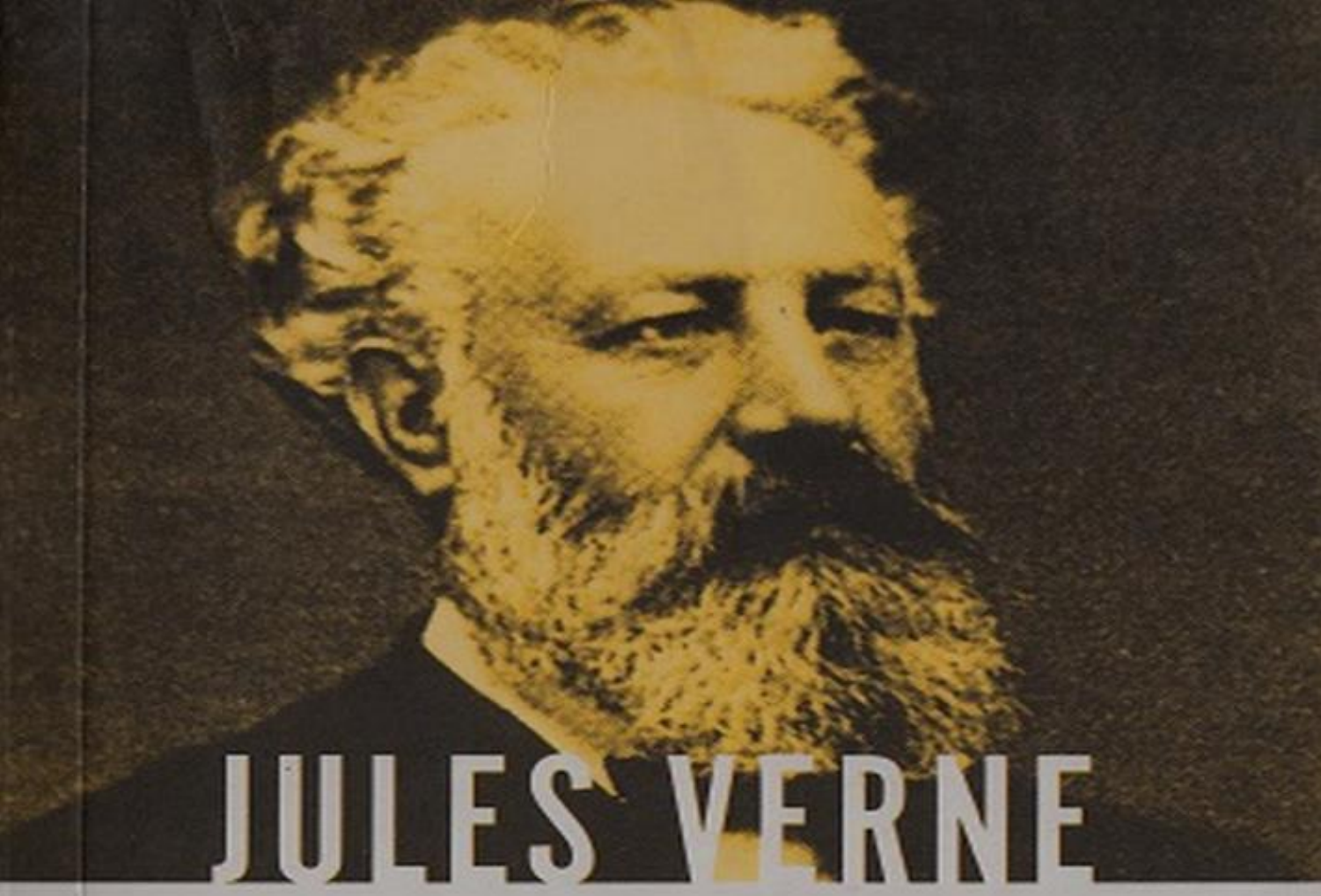

JULES VERNE

Clovis Dardentor

2. BASIM

ithaki

Clovis Dardentor

Jules Verne

İthaki Yayınları (2006)

Derecelendirme: ★★★★★

Etiketler: Klasik, Macera, Roman

Marcel Lornans ve Jean Taconnat, Oran'daki 7. Avcı Birliği'ne katılmak üzere Cette'den kalkan L'Argeles adlı gemiye binerler. Gemide, çok zengin ve hiçbir mirasçısı olmayan Clovis Dardentor ile tanışırlar. Yuvarlak yüzü, kırlaşmış saçları, yelpazeyi andıran kahverengi sakalı, canlı bakışları, geniş ağzının arasından beliren inci gibi dişleri, yere sağlam basan ayakları ve hünerli elleriyle Clovis Dardentor, Bay ve Bayan Desirandelle'in garip oğulları Agatgochle'u, "beşik kertmesi" Louise Elisanne'la evlendirmek için Oran'a bu aileyle beraber gitmektedir. Clovis Dardentor servetinin tamamını ya devlete miras olarak bırakacaktır ya da elli yaşına kadar bir evlat edinmek durumundadır. Bu durumu öğrenen Jean Taconnat, Clovis Dardentor'un onu evlat edinmesi için planlar yapar. Güney Fransa'nın Cette kentinden başlayan ve Cezayir'in Oran kentinde sona eren bu yolculuk ve takip eden olaylarla Jules Verne bizleri kahkahalara boğan bir geziye çıkarıyor.

Jules Verne
Clovis Dardentor
Özgün Adı: Clovis Dardentor

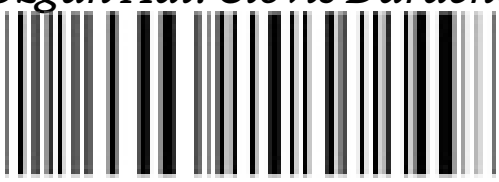

İthaki Yayınları - 466
Edebiyat - 378
ISBN 975-273-176-7

2. Baskı Kasım 2008, İstanbul
e-Kitap:arsivci

© Türkçe Çeviri: Volkan Yalçıntoklu, 2006
© İthaki, 2006
Yayıncının yazılı izni olmaksızın herhangi bir alıntı yapılamaz.

Grafik Tasarımı ve Uygulama: İthaki
Redaksiyon: Alev Ozgüner
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: Yeşim Ercan Aydın
Kapak, İç Baskı: İdil Matbaacılık
Emintaş Kazım Dinçol Sanayi Sitesi No: 81/19 Topkapı - İstanbul
Tel: (0212) 674 66 78

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. Ltd. Şti.'nin yan kuruluşudur.
Mühürdar Cad. İlter Ertüzün Sok. 4/6 34710 Kadıköy İstanbul
Tel: (0216) 330 93 08 - 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
ithaki@ithaki.com.tr - www.ithaki.com.tr - www.ilknokta.com

Jules Verne Kitaplığı;
Jules Verne kitaplarını yıllar önce
Türkçeye kazandırmış olan
A. İhsan Tokgöz'e ithaf edilmiştir.

A. İhsan Tokgöz: *Türk yazar, yayıncı ve siyaset adamı. Jules Verne'in romanlarını Türkçe'ye ilk çeviren kişidir. 1890 yılında Âlem Basımevi'ni kurdu ve Edebiyat-ı Cedide akımının yayın organı olan Servet-i Fünun Dergisi'ni yayımlamaya başladı. İkinci Meşrutiyetten Birinci Dünya Savaşı sonlarına değin Yüksek Ticaret Mektebi'nde coğrafya öğretmenliği yaptı. 1919'da Avrupa'ya giderek Heyet-i Temsiliye'nin amaç ve fikirlerini batı kamuoyuna duyurmaya çalıştı. Lozan Barış Konferansı sırasında da Türk Basın Bürosunun yöneticiliğini yaptı. 1931'de Ordu milletvekili olarak girdiği TBMM'de yasama görevini ölümüne değin sürdürdü. Başlıca yapıtları: Altı Hafta Nil'de Seyahat, Avrupa'da Ne Gördüm, Tuna'dcı Bir Hafta, Tirol Cephesinde Ateş Hattında, Matbuat Hatıralarım.*

JULES VERNE

CLOVIS DARDENTOR

Çeviren: Volkan Yalçıntoklu

ROMANIN BAŞ KAHRAMANI HENÜZ OKUYUCUYA TANITILMIYOR

Paris-Akdeniz hattında çalışan trenden Cette garında indiklerinde, Marcel Lornans, Jean Taconnat'ya:

"Geminin hareketine kadar ne yapacağız?" diye sordu.

"Hiçbir şey," diye karşılık verdi Jean Tocannat.

"Yine de, yolculuk rehberine bakılırsa, Languedoc kanalının son durağı olan limanın kurulmasından sonra geliştiği için, kökeni pek de eski çağlara dayanmasa da, Cette ilginç bir şehir olmalı, ne de olsa, 14. Louis tarafından kurulmuş.

"Ve belki de, bu 14. Louis'nin hükümdarlığı sırasında yaptığı en yararlı iş olmalı!" dedi Jean Taconnat. "Hiç şüphe yok ki, Büyük Kral, bizim 7 Nisan 1885 günü buraya geleceğimizi öngörmüş.

"Biraz ciddi ol, Jean ve unutma ki Güney bizi duyabilir! Cette'de olduğumuza göre, Cette'i, havzalarını, kanallarını, limanını, on iki kilometrelik rıhtımlarını, bir su kemerinin berrak sularıyla yıkanan gezinti alanını ziyaret etmemiz bana oldukça makul görünüyor."

"Joanne'dan[1] söz etmeyi bitirdin mi, Marcel?"

"Belki de Venedik'in yerini tutabilecek bir şehir haline gelebilirdi," diye devam etti Marcel Lornans.

"Ama yalnızca küçük bir Marsilya olmakla yetindi!" diye karşılık verdi Jean Taconnat.

"Doğru söylüyorsun, sevgili Jean, o muhteşem Provence

kentinin rakibi, ihraç ettiği şaraplar, tuzlar, rakılar, yağlar, kimyasal ürünlerle Akdeniz'in ondan sonraki en önemli limanı."

"Ve senin gibi kafa ütüleyicileri ithal eden..." diye ekledi Jean Taconnat.

"Ayrıca ihraç ettiği ürünlerin arasında işlenmemiş deri, Plata yünü, un, meyve, morina balığı, fıçılık meşe tahtası, maden..."

"Yeter, yeter!" diye haykırdı, dostunun dudaklarından dökülen bu bilgi şelalesinden kurtulmak isteyen genç adam.

"Ançüez ve sardalyelerin tuzlandığı işlikleri, yılda on iki, on dört bin ton tuz üreten tuzlalarını, iki bin işçi istihdam eden ve iki yüz bin fıçı imal eden fıçı işliklerini bir kenara bırakırsak," diye devam etti acımasız Marcel Lornans, iki yüz yetmiş üç bin ton mal girişi ve iki yüz otuz beş bin ton mal çıkışı olan bir liman."

"Senin iki yüz bin kere içeri tıkılmanı isteyeceğim bir liman, geveze dostum! Ve tüm iyi niyetimle şunu sormak isterim, Marcel, tüm bu sınaî ve ticari harikalar, Afrika'daki 7. Avcı Birliği'ne katılmak amacıyla Oran'a giden iki yürekli genci neden ilgilendirsin ki?"

"Bir yolculukta her şey ilginçtir, hatta ilginç olmayanlar bile" diye yanıtladı Marcel Lornans.

"Peki Cette'de kulakları tıkamaya yetecek kadar pamuk bulunur mu?"

"Gezinirken bunu öğreneceğiz."

"Argeles iki saat içinde hareket edecek," dedi Jean Taconnat, "bana kalırsa, en iyisi bir an önce gemiye binmek!"

Ve belki de haklıydı. İki saatte, bu büyük şehrin ne kadarı gezilebilirdi (ve bu ne yarar sağlayacaktı?). Çıkışında yer aldığı su bendinin hemen yakınındaki Thau göletine gitmek, ardından, şehrin yamacına bir amfiteatr şeklinde kurulmuş olduğu, gölet ile deniz arasında yalıtık bir şekilde yükselen ve yakında çam ağaçlarıyla kaplanacak olan kireçli Saint-Clair dağını tırmanmak

gerekecekti. Okyanusa Midi, iç bölgelere ise Beaucaire kanalı ile bağlanan ve biri Bordeaux'dan diğeri ise merkezden olmak üzere, iki demiryolu hattı ile Fransa'nın merkezine ulaşılan güneybatının bu önemli limanı, birkaç gün için turistlerin ilgisini çekmeyi hak etmiyor muydu?

Bununla birlikte, fazla ısrar etmeyen Marcel Lornans, uysal bir şekilde, valiz yüklü arabayı itmekte olan hamalın ardından giden Jean Taconnat'ı izledi.

Kısa bir yürüyüşten sonra, iki gençle aynı istikamete doğru devam edecek olan tren yolcularının şimdiden toplanmış olduğu eski havzaya ulaşıldı. Bir geminin hareketinden önce, her zaman için rıhtımda toplanan meraklılar yerlerini almıştı, ve otuz altı bin nüfuslu bir kent için sayılarının yüze ulaştığını söylemek abartı olmayacaktı.

Cette'den, Cezayir'e, Oran'a, Marsilya'ya, Nice'e, Cenova'ya ve Barselona'ya düzenli olarak vapur çalışıyordu. Yolcular bize göre, İspanya kıyıları ve Akdeniz'in batısındaki Balear takımadaları tarafından korunan bu sularda yolculuk yapmayı tercih ederken, yerinde bir karar vermişlerdi. O gün yaklaşık elli yolcu, sekiz, dokuz yüz tonluk mütevazı bir ağırlığa sahip olan ve Kaptan Bugarach'ın yönetiminde arzu edilen tüm güvenceleri sağlayan *Argeles'*e binmek üzere bir araya gelmişlerdi.

Kazanlarının yanmasıyla, bacasından siyahımtırak duman kıvrımları yükselen *Argeles,* doğudaki Frontignan dili boyunca, eski havzanın iç bölümüne palamarlanmıştı. Kuzeyde, üçgen biçimiyle, denize açılan kanala bağlanan yeni havza beliriyordu. Karşı istikamette, limanı ve Saint-Louis mendireğini koruyan dairesel top bataryası bulunuyordu. Bu mendirekle Frontignan dilinin uzantısı arasında yer alan kolay aşılabilir bir geçit eski havzayla bağlantıyı sağlıyordu.

Yolcular *Argeles'*e bu dilden binerken, Kaptan Bugarach yüklerin güvertedeki muşambaların altına istiflenmesini bizzat

denetliyordu. Taş kömürü, fıçılık meşe tahtası, yağ, tuzlama ve Cette antrepolarında bol miktarda üretilerek ihraç edilen seyreltilmiş şarapla yüklenen sintine ambarında boş bir yer bulabilmek mümkün değildi.

Birkaç yaşlı denizci, rüzgârlarla esmerleşmiş yüzleri, çalı gibi kalın kaşlarının altında parıldayan gözleri, iri ve kırmızı kepçe kulaklarıyla, sürekli bir yalpanın etkisiyle sallanan kıç güvertede pipolarını tüttürerek sohbet ediyorlardı. Söyledikleri, otuz, otuz altı saatlik bir yolculuk için şimdiden heyecanlanmaya başlayan yolcuların içini rahatlatıyordu.

"Güzel bir hava," diyordu biri.

"Rüzgârın kuzeydoğudan eseceği her halinden belli," diye ekliyordu diğeri.

"Balear'ların etrafında hava sert olmalı," diye yorumluyordu, tırnağının ucuyla sönmüş piposunun küllerini eşeleyen bir üçüncü.

"Rüzgârı arkadan alacak olan *Argeles,* saatte on bir deniz mili hıza ulaşmakta zorlanmayacak," diyordu, gemideki görevini devralan baş kılavuz. "Zaten, Kaptan Bugarach yönetiminde hiçbir şeyden kaygılanmak gerekmez. Rüzgâr şapkasının altında ve yelkenlerini şişirmek için onu çıkarması yeterli olacak!"

Bu deniz kurtları kendilerinden çok emin görünüyorlardı. Ancak "kim yalan söylemek isterse, havadan söz eder" şeklinde ifade edilen gemici deyişini unutmamak gerekiyordu.

İki genç bu saptamalara pek kulak asmıyor, hatta denizin durumu ve yolculuk sırasında yaşanacaklarla hiç ilgilenmiyorlarsa da, yolcuların büyük bölümü söylenenlere onlar kadar duyarsız kalmıyorlardı. Hatta bazılarının daha gemiye ayak basmadan önce, başları dönmeye, mideleri bulanmaya başlamıştı.

Jean Taconnat, bu yolcular arasından, Akdeniz tiyatrosunun biraz fazla dekorlu sahnesine ilk kez çıkacaklarına şüphe

olmayan bir aileyi Marcel Lornans'a gösterdi. Bu, iki arkadaştan daha şakacı olanın metaforik bir cümlesiydi.

Bu üç kişilik aile, baba, anne ve oğuldan oluşuyordu. Elli beş yaşında olan baba, yargıçlar ya da avukatlar kurulu üyesi olmasa da, suratı yargıcı andıran, favorileri kırlaşmış, alnı biraz açık, topuklu ayakkabıları sayesinde boyu beş ayak iki parmağa ulaşan bir adamdı, tek kelimeyle söylemek gerekirse, halk arasında "şiş göbek" olarak adlandırılan kısa boylu göbekli tiplerdendi. Üzerinde kalın kumaştan yapılmış kareli bir takım elbise vardı, kulaklıklı kasketi kırlaşmış saçlarını örtüyordu, bir eliyle parlak kılıfının içinde duran bir şemsiyeyi, diğer eliyle ise çifte deri kayışla sarılmış benekli yolculuk muşambasını tutuyordu.

Kocasından birkaç santim daha uzun olan anne, asma sırığına benzetilecek ölçüde uzun boylu ve sıska bir kadındı, yüzü sarıya çalıyordu, suratına boyunun uzunluğundan kaynaklandığı anlaşılan mağrur bir ifade hâkimdi, saç bağıyla tutturduğu saçları elli yaşlarında şüphe uyandıracak kadar siyahtı, dudakları ince ve sıkılıydı, yanaklarında hafif bir uçuğun lekeleri seçiliyordu, bu önemli kişiliğin üzerinde kahverengi yünle Sibirya sincabı kürkünden yapılmış bir manto vardı. Sağ kolunun ucundan çelik fermuarlı bir çanta, sol kolunun ucundan ise taklit bir sansar bileklik sarkıyordu.

Altı ay önce reşit olmuş sıradan bir genç olan oğullarının yüzü duygusuz bir ifadeyle kaplıydı, bıyıkları henüz yeni yeni terlemeye başlamıştı, vücudunun geri kalanına bağlanan uzun boyu, sıklıkla doğuştan gelen bir avanaklığın ipucu sayılabilirdi, hal ve gidiş dersleri almış olsa da, bir geviş getirenin bedbinliğine sahip olan sarsak ve dengesiz bedeni, kol ve bacakları arasındaki uyumu sağlamakta güçlük çekiyordu, tek kelimeyle, o kaz kafalılardan biriydi, yararsız ve gereksiz varlığı cebirsel bir ifadeden yararlanmak gerekirse "eksi" olarak ifade edilebilirdi.

İşte bu sıradan burjuva ailesi böyleydi. Artırmak ya da azaltmak için hiçbir girişimde bulunmadıkları çifte bir mirastan gelen on bin franklık bir gelirle geçiniyorlardı. Perpignan'ın yerlisi olan bu aile, Tet nehri boyunca uzanan Popiniere caddesi üzerindeki eski bir evde oturuyordu. Belediyede ya da devlet dairelerinde, kendilerine Bay ve Bayan Desirandelle ve Bay Agathocle Desirandelle diye sesleniliyordu.

Rıhtıma ulaşıp, *Argeles*'e girişi sağlayan iskelenin önüne geldiklerinde durdular. Gemiye hemen binecekler miydi? Yoksa hareket saatine kadar limanda gezinecekler miydi? İşte bu gerçekten de önemli bir soruydu.

"Çok erken geldik, Bay Desirandelle, ve her zaman aynı şeyi yapıyorsunuz," diye homurdandı kadın.

"Tıpkı sizin her zaman yakındığınız gibi, Bayan Desirandelle!" diye karşılık verdi adam aynı ses tonuyla.

Bu çift, gerek başkalarının yanında, gerekse kendi aralarında birbirlerine her zaman, "bay, bayan" diye hitap ediyorlardı, bu durumun kendilerini ayrıcalıklı kılacağını düşünüyorlardı.

"Haydi, gemiye yerleşelim," dedi Bay Desirandelle.

"Üzerinde otuz saat yolculuk yapacağımız ve şimdiden beşik gibi sallanan bu gemiye bir saat ünce binmek!" diye haykırdı Bayan Desirandelle.

Gerçekten de, deniz sakin olsa da, geçidin birkaç gomine ötesine inşa edilmiş olan beş yüz metrelik dalgakıran eski havzayı tam olarak kapsayamadığı için,*Argeles,* hafif bir çalkantının etkisiyle sallanıyordu.

"Daha limanda deniz tutmasından korkacaksak, en iyisi bu yolculuğa hiç kalkışmamaktı!" diye devam etti Bay Desirandelle.

"Agatochle'un geleceği söz konusu olmasa, buna katlanacağımı mı zannediyordunuz, Bay Desirandelle."

"Tamam o zaman, madem ki karar verildi..."

"Bu, gemiye bu kadar önceden binmemiz için bir gerekçe

olamaz."

"Ancak, valizlerimizi yerleştirmemiz, kamaramıza yerleşmemiz ve Dardentor'un öğütlediği gibi yemek salonundaki yerimizi seçmemiz gerek."

"Gördüğünüz gibi," diye karşılık verdi kadın sert bir ses tonuyla, Dardentor'unuz henüz gelmedi!"

Ve görüş alanını genişletmek için parmaklarının ucunda yükselerek, bakışlarıyla Frontignan dilini taradı. Ancak bu şaşalı Dardentor ismiyle anılan kişi ortalıklarda yoktu.

"Hey!" diye haykırdı Bay Desirandelle, "bildiğiniz gibi, hep böyle yapar, hep son anda yetişir dostumuz Dardentor, çevresindekileri her zaman için onsuz yola çıkma sıkıntısıyla karşı karşıya bırakır."

"Ya bu kez de aynı şeyi yaparsa," diye bağırdı Bayan Desirandelle.

"Bu ilk kez olmayacak!"

"Neden otelden bizden önce ayrıldı ki?"

"Pigorin'de fıçı imalatçılığı yapan bir arkadaşını ziyaret etmek istiyordu, bizimle gemide buluşacağına söz verdi. Gelir gelmez gemiye çıkacaktır, bahse girerim ki rıhtımda oyalanmayacaktır."

"Ama hâlâ gelmedi."

"Gecikmeyecektir," diye karşılık verdi, kararlı adımlarla iskeleye doğru ilerleyen Bay Desirandelle.

"Ne düşünüyorsun, Agatochle?" diye sordu Bayan Desirandelle oğluna.

Agatochle her zamanki gibi hiçbir şey düşünmüyordu. Gemilerin çıkışıyla hareketlenen ticari faaliyetler, malların taşınması, yolcuların gemiye binmeleri, geminin hareketinden önce güverteye hâkim olan bu kargaşa, bu dangalağı neden ilgilendirecekti ki? Bir deniz yolculuğuna çıkmak, yeni bir ülkeyi tanımak, onda kendi yaşındaki gençlerde doğal olarak hissedilen o sevinçli merakı, o içgüdüsel heyecanı uyandırmıyordu. Apatik,

her şeye ilgisiz, her şeye yabancı bir halde, aklından tek bir düşünce dahi geçmeden, kendini olayların akışına bırakıyordu. Babası ona "Oran'a gideceğiz" dediğinde, o "Ah!" diye yanıtlamıştı. Annesi ona "Bay Dardentor bize eşlik edeceğine söz verdi" dediğinde "Ah!" diye yanıtlamıştı. Her ikisi de ona "Birkaç hafta, Perpignan'a yaptıkları son ziyarette tanımış olduğun Bayan Elissane ve kızında kalacağız" dediklerinde, o yine "Ah!" diye karşılık vermişti. Bu ünlem genel olarak sevinç, acı, hayranlık, merhamet ya da sabırsızlığı ifade etmeye yarardı, oysa Agatochle'un ağzından çıktığında ne anlama geldiğini tahmin etmek mümkün değildi, olsa olsa, budalalığın içindeki bir hiçliği, ve hiçliğin içindeki bir budalalığı anlatmaya yarayabilirdi.

Ancak, annesinin kendisine gemiye çıkmak ya da rıhtımda beklemek konusunda ne düşündüğünü sorduğu anda, Bay Desirandelle'in iskeleye ayak bastığını görerek, babasını izlemiş, Bayan Desirandelle de onlarla birlikte gemiye çıkmak zorunda kalmıştı.

İki genç adam şimdiden geminin arka güvertesindeki yerlerini almışlardı. Bu gürültülü hareketlilik onları eğlendiriyordu. Gemiye çıkan yol arkadaşlarının tiplerine göre, zihinlerinde farklı düşünceler canlanıyordu. Hareket saati yaklaştıkça, buharlı düdüğün sesi gökyüzünde yankılanıyordu. Yoğun bir duman tabakası sarımtırak bir kılıfla kaplanmış olan büyük direğin yanındaki iri bacanın yakalığından yükseliyordu.

Argeles'in yolcuları çoğunlukla Cezayir'e giden Fransızlar'dan, taburlarına ya da alaylarına katılmak için yola çıkan askerlerden, Oran'a hareket eden Arap ve Faslılar'dan oluşuyordu. Bu sonuncular, güverteye ayak basar basmaz, ikinci sınıf yolculara ayrılmış bölüme doğru yöneliyorlardı. Birinci sınıf yolcuları ise, arkada, kendilerine ayrılmış olan kıç güverte ile iç bölümde bulunan ve zarif bir tepe ışıklığıyla aydınlanan salon ve yemek

salonunda toplanıyorlardı. Salonu çevreleyen kamaralar gün ışığını merceksi camlarla kaplı lombozlar aracılığıyla alıyordu. Elbette ki, *Argeles,* yolcularına Transatlantik ya da gemi nakliyat şirketlerinin gemilerinin konforunu ve lüksünü sunamazdı. Marsilya'dan Cezayir'e giden buharlı gemiler, daha ağır tonajlı, daha hızlı ve daha donanımlıydı. Ancak, kısa bir yolculuk söz konusu olduğunda, bu kadar seçici olmanın anlamı var mıydı? Ve, gerçekten de, Cette'den Oran'a yapılan bu hesaplı yolculukta gemiler yolcu ve mal bakımından hiç de boş kalmıyorlardı.

O gün, ön bölümdeki yolcuların sayısı altmış kadar olmasına rağmen, arka güvertede, en fazla yirmi, otuz kişi vardı. Tayfalardan biri saatin iki buçuk olduğunu bildiriyordu. Yarım saat içinde *Argeles'*in halatları çözülecekti, ve sayıları çok olmasa da, her zaman için geç kalanlara rastlanırdı.

Desirandelle ailesi, gemiye çıkar çıkmaz, yemek salonunun iki kanatlı kapısına yönelmişlerdi.

"Bu gemi şimdiden nasıl da sallanıyor" demekten kendini alamamıştı, Agathocle'un annesi.

Baba ona yanıt vermemekle iyi etmişti, zaten aklından üç yataklı bir kamara ile yemek salonunda, yemeklerin başkalarından arta kalmayan en iyi parçalarını seçebilmek için, mutfağın yakınında üç kişilik bir masa bulmaktan başka bir şey geçmiyordu.

Tercih ettiği 19 numaralı kamara sancak tarafında yer alıyordu, orta bölüme oldukça yakın olduğu için geminin önden arkaya salınımları oradan daha az hissediliyordu. Ancak yalpanın etkilerinden kaçınmak mümkün değildi, önde olduğu gibi, arkada da, aynı şekilde hissedilen bu sallantılar, iniş çıkışların tadını çıkarmasını bilmeyen yolcular için hiç de hoş bir anlam taşımıyordu.

Kamaranın kararlaştırılması ve küçük valizlerin yerleştirilmesinin ardından, Bayan Desirandelle'i kolileriyle baş

başa bırakan Bay Desirandelle, Agathocle ile yemek salonuna geri döndü. Masanın başında üç kişilik bir yer bulabilmek amacıyla, mutfağın bulunduğu sancak tarafına yöneldi.

Şef garson ve garsonlar saat beşteki akşam yemeği için örtüleri sermeye başladıkları sırada, bir yolcu masanın başına oturmuştu.

Bu yolcu, şimdiden masanın başına yerleşmiş ve*Argeles*'in ilk harfinin armalanmış olduğu tabağın üzerindeki peçetenin kıvrımlarının arasına kartvizitini yerleştirmişti. Ve hiç kuşku yok ki, davetsiz bir misafire yerini kaptırmak endişesiyle, gemi hareket edene kadar oturduğu yerden kalkmayacaktı.

Ters ters baktığı ve aynı şekilde karşılık aldığı bu yolcunun yanından geçerken, kartvizitin üzerine kazınmış şu iki ismi okumayı başardı: *Eustache Oriental,* bu adamın karşısındaki üç kişilik yeri gözüne kestirdikten sonra, kendisini izleyen oğluyla birlikte kıç güverteye çıkmak üzere yemek salonundan ayrıldı.

Hareket saatine sadece on iki dakika vardı, ve Frontignan burnuna ulaşmakta geç kalan yolcular, az sonra geminin son düdüklerini duyacaklardı. Kaptan Bugarach kaptan köprüsünü arşınlarken, ön kasaradaki ikinci kaptan hareket hazırlıklarını denetliyordu.

Endişesi giderek artan Bay Desirandelle, sabırsız bir ifadeyle aynı şeyleri tekrarlıyordu:

"Ama hâlâ gelmedi! Neden gecikti ki? Acaba ne yaptı? Geminin saat tam üçte kalkacağını biliyor! Gemiyi kaçıracak! Agathocle?"

"Ne oldu?" diye karşılık verdi oğul Desirandelle, babasının neden bu kadar endişeli olduğunu belli eden ahmak bir ifadeyle.

"Bay Dardentor'u görebiliyor musun?"

"Gelmedi mi?"

"Hayır! gelmedi. Ne düşünüyorsun?"

Agathocle hiçbir şey düşünmüyordu.

Kıç güvertede gidip gelen Bay Desirandelle, bakışlarını kah

Frontignan burnuna, kah da eski havzanın karşısındaki rıhtıma yöneltiyordu. Gerçekten de, geç kalmış bir yolcunun o yönden gelmesi muhtemeldi ve bineceği bir kayık birkaç kürek darbesiyle onu gemiye ulaştırabilirdi.

Ancak görünürde kimse yoktu!

"Bayan Desirandelle ne diyecek!" diye haykırdı, oldukça güç bir duruma düşmüş olan Bay Desirandelle. "Çıkarları konusunda son derece titizdir. Yine de bunu bilmesi gerekiyor. Bu lanet Dardentor beş dakika içinde burada olmazsa, ne yapacağım?"

Marcel Lornans ve Jean Taconnat, bu komik görünüşlü adamın sıkıntılı haliyle eğleniyorlardı. Kaptan durumdan haberdar edilmezse, kısa süre içinde palamarların çözüleceği ortadaydı, ve kaptan on beş dakikalık geleneksel hoşgörü süresine uymak lütfunu göstermezse (posta vapurları söz konusu olduğunda, bu uygulamaya hiç riayet edilmezdi) yola Bay Dardentorsuz çıkacaklardı.

Zaten kazanlar şimdiden buharın yüksek basıncı ile gürüldüyor, beyaz duman kıvrımları hızla egzoz borusundan dışarı fışkırıyordu; gemi kıyıdaki dubalara çarparak sallanırken, çarkının ayarını yapan makinist bir yandan da pervanenin hareketlerini denetliyordu.

O sırada, Bayan Desirandelle, her zamankinden daha cansız ve solgun bir halde kıç güvertede belirdi. İçini ciddi bir endişe kaplamasa, yolculuk boyunca kamarasından hiç çıkmayacaktı. Ancak, Bay Dardentor'un gemide olmadığını hissettiği için, tüm halsizliğine rağmen, Kaptan Bugarach ile geciken yolcuyu beklemesi için görüşmek istiyordu.

"Ne oldu?" dedi kocasına.

"Gelmedi!" diye yanıtladı Bay Desirandelle.

"Dardentor gelmeden yola çıkamayız."

"Yine de..."

"Ama gidip kaptanla konuşsanıza, Bay Desirandelle!

Gördüğünüz gibi onun yanına çıkacak durumda değilim!"

Kalkış hazırlıklarını dikkatle inceleyerek öne ve arkaya emirler yağdıran Kaptan Bugarach'ın yanına yaklaşmak pek de kolay görünmüyordu. Yanında dümen dolabının sapını tutarak, dümen zincirini harekete geçirmek için emir bekleyen dümenci vardı. Ona seslenmek için hiç de uygun bir zaman değildi, yine de Bayan Desirandelle'in buyruğunu yerine getirmek için, küçük demir merdiveni güçlükle tırmanarak, beyaz bir yelkenin asılı olduğu kaptan köşkünün dikmelerine tutundu.

"Kaptan?" dedi.

"Ne istiyorsunuz?" diye karşılık verdi, sesi dişlerinin arasından fırtına bulutlarının ortasındaki bir şimşek gibi yayılan "Tanrıdan sonra geminin efendisi".

"Hareket etmeyi mi düşünüyorsunuz?"

"Saat tam üçte ve bunun için yalnızca bir dakika var."

"Ancak, yol arkadaşlarımızdan biri geç kaldı."

"Onun için üzgünüm."

"Ama bekleyemez misiniz?"

"Bir saniye bile."

"Ama bu kişi Bay Dardentor!"

Bay Desirandelle, bu sözlerin ardından Kaptan Bugarach'ın önce şapkasını çıkaracağından ve sonra öne doğru eğileceğinden emindi."

"Dardentor mu? O da kim? Tanımıyorum!"

"Bay Clovis Dardentor... Perpignanlı..."

"Tamam o zaman, Perpignanlı Bay Clovis Dardentor, kırk saniye sonra burada olmazsa, *Argeles* yola Bay Clovis Dardentor'suz çıkacak! Ön halatları gevşetin!"

Merdivenleri adeta yuvarlanırcasına inen Bay Desirandelle şimdi kıç güvertedeydi.

"Hareket mi ediyor?" diye haykırdı, solgun yanakları bir an için öfkeyle kızaran Bayan Desirandelle.

"Kaptan laftan anlamayan kaba bir adam! Beni dinlemek istemedi ve beklemeye niyetli görünmüyor!"

"Hemen gemiyi terk edelim!"

"Bayan Desirandelle, bu mümkün değil, valizlerimiz ambarda."

"Size inelim diyorum!"

"Biletleri ödedik..."

Cette'den Oran'a üç kişilik biletin yanması düşüncesiyle, Bayan Desirandelle'in benzi daha da soldu.

"Kadın teslim bayrağını çekecek!" dedi Jean Taconnat.

"Durumu kabullenmesi fazla sürmeyecek!" diye ekledi Marcel Lornans.

"Gerçekten de, durumu kabulleniyordu, yine de yararsız yakınmalarını peş peşe sıralamaktan geri kalmıyordu."

"Ah! bu Dardentor... İflah olmaz bir adam! Hiçbir zaman olması gereken yerde bulunmuyor! Doğrudan gemiye gelmek yerine, neden Pigorin'e gitti ki! Ve o olmadan Oran'da ne yapacağız?"

"Onu Bayan Elissane'da bekleyeceğiz," diye karşılık verdi Bay Desirandelle ve Marsilya'ya gitmesi gerekse de, ilk gemiyle oraya gelecek!"

"Bu Dardentor, bu Dardentor!" diye tekrarlıyordu, Argeles'in ilk salınımlarıyla solgunluğu daha da artan kadın. Ah! oğlumuzun, Agathocle'un mutluluğu ve geleceği söz konusu olmasaydı!"

Geleceği ve mutluluğu bu ruhsuz çocuğu bu derece ilgilendiriyor muydu? Anne ve babasının içinde bulundukları ruhsal ve fiziksel çöküntüye karşı bu kadar kayıtsız kalmasına bakılırsa, buna inanmak mümkün değildi.

Bayan Desirandelle'e gelince, hırıltılarla kesilen şu sözcüklerden başkasını söyleyecek gücü kalmamıştı.

"Kamaram... kamaram!"

Köprü iskelesi rıhtım görevlileri tarafından geri çekiliyordu. Pruvası kıyıdan açılmaya başlayan gemi, geçide doğru yönelmek için hafifçe çark ediyordu. Yavaşça dönmeye başlayan pervanesi,

eski havzanın yüzeyinde beyazımtırak bir burgaç oluşturuyor, tiz notalar yayan düdük, dışarıdan giriş yapacak bir gemiye çıkışı kapatmamasını haber veriyordu.

Bay Desirandelle umutsuz bakışlarla, gemiyi uğurlamaya gelenleri son bir kez daha taradı, sonra gözlerini geç kalmış bir kişinin gelebileceği Frontignan burnuna çevirdi. Hâlâ bir tekneye binerek Argeles'e yetişecek kadar zamanı vardı.

"Kamaram... kamaram!" diye mırıldanıyordu Bayan Desirandelle, bayılmak üzere olduğunu belli eden bir ses tonuyla.

Bu karmaşadan ve üst üste gelen aksiliklerden canı sıkılmış olan Bay Desirandelle, Bay Dardentor ile Bayan Desirandelle'i seve seve başından savabilirdi. Ancak öncelikle, karısını asla terk etmemesi gereken kamarasına götürmeliydi. Onu önce dibine yığılıp kaldığı banka kaldırmaya çalıştı. Ardından, beline girerek, odacı kadınlardan birinin yardımıyla kıç güverteye indirdi, ve yemek salonundan geçerek onu kamarasına kadar taşıdı, elbiselerini çıkardıktan sonra, bir hayli düşmüş olan vücut ısısını artırmak için battaniyeyle örttü.

Bu zahmetli işlemin sona ermesiyle, yeniden kıç güverteye çıkan Bay Desirandelle, öfkeli ve tehditkâr bakışlarla eski havzanın rıhtımlarını taradı.

Geç kalan yolcu orada değildi, zaten orada olsa da, göğsünü döverek kabahatin kendinde olduğunu kabul etmekten başka ne yapabilirdi?

Gerçekten de, manevrasını tamamlayarak geçidin ortasına gelmiş olan gemi, bir yandan burnun ucunda, diğer tarafta da Saint-Louis mendireğinin etrafında toplanmış olan meraklılar kitlesinin selamlarını kabul ediyordu. Sonra, son borda topu havzanın içine doğru uzanan iki direkli bir gemiye yol vermek için, hafifçe iskele tarafına yöneldi. Nihayet geçidi aşmasıyla, Kaptan Bugarach dalgakıranı kuzeyinden dönecek ve Cette burnunu hafif yolla geride bırakacak şekilde manevra yaptı.

ROMANIN BAŞ KAHRAMANI OKUYUCUYA TANITILIYOR

"İşte yola çıktık," dedi Marcel Lornans.

"Bilinmeyene doğru," diye karşılık verdi Jean Taconnat, "Baudelaire'in dediği gibi, 'yeniden bulmak için aranması gereken bilinmeyene'!"

"Bilinmeyen mi, Jean? Ona Fransa'dan Afrika'ya, Cette'den Oran'a yapılan sıradan bir yolculuk sırasında rastlayacağını mı umuyorsun?"

"Otuz, kırk saatlik, ilk ve de belki de son etabı Oran olan sıradan bir yolculuk olmasaydı, bu söylediklerine itiraz edebilirdim. Yine de, Marcel, yola çıkıldığında her zaman nereye gidildiğini bilebilmek mümkün mü?"

"Kuşkusuz, Jean, bir gemi sizi gitmeniz gereken yere götürüyorsa, en azından bir deniz kazası meydana gelmedikçe..."

"Hey, sana bundan söz eden kim, Marcel?" diye karşılık verdi Jean Taconnat küçümseyici bir ses tonuyla. Deniz kazaları, çarpışmalar, batmalar, makine dairelerinin havaya uçması, ıssız bir adada yirmi yıl süren Robinson yaşamı, bunların hepsi iyi hoş, ama bilinmeyenden söz ederken bunlar aklımdan hiç geçmedi! Bilinmeyenle kastetmek istediğim, yaşamın X'i, yazgının, insanların eski çağlarda Amaltheia keçisinin[2] derisine kazıdıkları sırrı, yukarıdaki büyük kitapta yazılı olan ve en mükemmel gözlüklerle bile okunamayanlar; kaderin elinin içindeki yaşam pusulalarını çektiği kavanoz...

"Bu imgelem seline bir son verir misin Jean, aksi takdirde midem bulanmaya başlayacak!"

"Sahne perdesinin havalanmasıyla ortaya çıkacak olan gizemli dekor...

"Yeter, dedim, yeter! Daha başından su koyuverme! Gerçekleşmeyecek hayallere kapılıp boşa kürek çekme!"

"Hey, şuraya bak! Bana öyle geliyor ki imgelemler üretme sırası sana geçti!"

"Haklısın, Jean. Soğukkanlı düşünelim, ve olayları oldukları gibi ele alalım. Yapmak istediğimiz, talihin cilvesine kalmış bir şey değil. Ceplerimizde biner frankla Cette'den Oran'a gitmek için yola çıktık, ve Afrika'daki 7. Avcı Birliği'ne katılacağız. Bu oldukça sıradan ve akla yatkın bir durum, ve bilinmeyenin fantastik kurgularla bunların içinde yeri yok."

"Kim bilir?" diye karşılık verdi Jean Taconnat, işaret parmağıyla boşluğa bir soru işareti çizerek.

İki genç adamın kişiliklerinin belirgin özelliklerini ortaya koyan bu sohbet kıç güvertenin arka bölümünde gerçekleşiyordu. İlmikli ağlarla kaplı vardavelenin karşısındaki banktan, geminin ön bölümüne doğru uzanan bakışları, güvertenin büyük direk ile mizana direği arasındaki bölümünü tepeden izleyen kaptan köşkünün dışında bir engelle karşılaşmıyordu.

Yirmi civarında yolcu kandilisanın ağına asılmış tente sayesinde güneş ışınlarından korunan yan banklara ve açılır kapanır iskemlelere yerleşmişlerdi.

Bu yolcuların arasında Bay Desirandelle ve oğlu da yer alıyordu. Baba kah arkasında birleştirdiği, kah da gökyüzüne doğru kaldırdığı elleriyle, güvertede sinirli bir şekilde gidip geliyor, sonra küpeşteye yaslanarak, sanki Bay Dardentor bir domuzbalığına dönüşerek beyaz köpüklerin çatlakları arasında belirecekmiş gibi dümen suyunu izliyordu.

Agathocle'a gelince, anne ve babasının yaşadığı düş kırıklığı karşısındaki, şaşkınlık ve sıkıntılarını tam bir duyarsızlıkla izliyordu.

Zaten hafif olan yalpadan etkilenmeyen diğer yolcular sohbet ederek, pipolarını tüttürerek, sürekli olarak hareket halinde olan engebeli kıyı boyunca batıya doğru uzanan Pireneler'in doruklarını izlemek için gemi dürbününü elden ele gezdirerek vakit geçiriyorlardı. *Argeles*'in salınımlarına daha dayanaksız olan diğerlerine gelince, bir köşede bulunan sorgun koltuklara yerleşmişlerdi ve yolculuk boyunca yerlerini terk etmeyeceklermiş gibi görünüyorlardı. Şallarına bürünmüş birkaç bayan yolcu kaçınılmaz sıkıntılara boyun eğmeyi kabullenmiş bir halde, yüzlerindeki şaşkın ifadeyle, geminin sallantılarının daha az hissedildiği, kasaraların koruması altındaki bölüme yerleşmişlerdi, çocuklar ve annelerden oluşan aileler oldukça sempatik görünseler de, elli saat daha yaşlı olmadıklarına pişman görünüyorlardı.

Yolcuların etrafında odacı kadınlar ve onların hizmetine koşmak için bir işaret bekleyen miçolar geziniyordu.

Yaklaşık iki saat sonra kampana çaldığında, farklı özelliklere sahip olan bu yolculardan kaçı yemek salonundaki yerlerini alacaktı? *Argeles*'in doktorunun kendisine sürekli olarak sorduğu soru buydu, ve bu ilk yemeğe genellikle yolcuların yüzde altmış ila yetmişinin katılmadığını tahmin ettiğinde yanılmıyordu.

Kısa boylu ve yusyuvarlak bir adam olan doktorun neşesine ve çenesinin düşüklüğüne diyecek yoktu, elli yaşlarında olmasına rağmen şaşırtıcı bir enerjisi vardı, boğazına düşkün olduğu kadar içmesini de severdi, deniz tutmasına karşı etkili olacaklarına kendisinin dahi pek fazla inanmadığı sayısız formül ve reçetesi vardı. Ancak teselli edici sözcük dağarcığı öylesine geniş, hastalarını tatlı sözlerle ikna etme gücü öylesine yüksekti ki, Neptün'ün bahtsız kurbanları, kusmak üzere olsalar da

kendilerini ona gülümsemekten alamıyorlardı.

"Hiçbir şey olmayacak" diye tekrarlardı. "Dikkat etmeniz gereken tek şey yukarı doğru çıktığınızı hissettiğinizde soluk vermek, aşağı doğru indiğinizde ise soluk almak. Karaya ayak bastığınızda, hiçbir şeyiniz kalmayacak. Bu gelecekteki sağlığınız için çok önemli! Sizi gelecekteki birçok hastalıktan koruyacak! Bu yolculuk Vichy'de ya da Uriage'da geçireceğiniz bir mevsime bedel!"

İki genç adam, bu canlı ve etrafına neşe saçan ufak tefek adamı hemen fark etmişlerdi, adı Doktor Bruno'ydu, Marcel Lornans, Jean Taconnat'ya şunları söyledi:

"İşte ölümü hatırlatmayan matrak bir doktor."

"Doğru," diye yanıtladı Jean, "ancak bu durum, yalnızca ölümcül olmayan bir hastalığı tedavi etmesinden kaynaklanıyor!"

Bay Eustache Oriental'in güvertede görünmemesinin nedeni midesini altüst olmuş gibi hissetmesi miydi ya da bir denizci argosunu kullanırsak, "gömlekleri saymakla mı[3] meşguldü?" Valizlerinde olmasa da, bu bahtsızlardan onlarca vardı.

Hayır! Bu şiirsel ismin sahibi hasta değildi. Daha önce hiç deniz yolculuğuna çıkmamıştı, ve bundan sonrada çıkmayacaktı. Yemek salonuna kıç güverte tarafındaki holden girdikten sonra, masanın ucundaki iskemleyi seçerek yerleşmişti ve orayı yemek bitmeden önce terk etmeyeceği anlaşılıyordu. Bu durumda, onun masaya ilk oturan kişi olma hakkına nasıl karşı çıkılabilirdi?

Zaten, Doktor Bruno'nun varlığı kıç güverteyi canlandırmaya yetmişti. Yolcu kalabalığı ile tanışmak onun görevi olduğu kadar zevk aldığı bir işti. Nereden gelip nereye gittiklerini öğrenmek için yanıp tutuşan Doktor Bruno, Havva'nın kızı kadar meraklı, bir saksağan ya da kara tavuk çifti kadar gevezeydi, yer altı yuvasına dalmış bir yaban gelinciği gibi bir yolcudan diğerine geçiyor, onları Cezayir hattının en mükemmel, en donanımlı, en

konforlu gemisi olan ve Bugarach gibi bir kaptana ve söylemese de, tahmin edilebileceği üzere, kendisi gibi bir doktora, sahip olan *Argeles*'i tercih ettikleri için tebrik ediyordu. Sonra, yolculara seslenerek, yolculuk sırasında karşılaşılacak olaylar konusunda bilgi vererek içlerini rahatlatıyordu. *Argeles* henüz fırtına nedir bilmiyordu. Akdeniz'i pruvasının burnunu bile ıslatmadan kat ediyordu... vs., vs. Ve doktor çocuklara pastil ikram ediyordu. Bu sevimli bacaksızların endişelenmesine hiç gerek yoktu! Ambar pastille doluydu... vs., vs.

Marcel Lornans ve Jean Taconnat olan bitene gülümsüyorlardı. Deniz ötesi yolculuklarda sık rastlanan ve tam bir deniz ve koloni gazetesi olan bu doktor tipine yabancı değillerdi.

"Hey! Baylar", dedi, yanlarına oturduğunda, "gemi doktorunun bir görevi de yolcularla tanışmaktır; bana izin verecek misiniz?"

"Seve seve doktor," diye karşılık verdi Jean Taconnat. "Hayatımız sizin ellerinizde olduğuna göre, o elleri sıkmamız yerinde olacak."

Ve her iki taraf da birbirlerinin elini hararetle sıktı.

"Tahminlerim beni yanıltmıyorsa," diye devam etti Doktor Bruno, "Parislilerle sohbet etme mutluluğunu yaşıyorum?"

"Gerçekten de öyle," diye yanıtladı Marcel Lornans, "Parislilerle konuşuyorsunuz."

"Parislilerle... Çok iyi," diye haykırdı doktor. Hatta Paris'in banliyösünden değil merkezinden olmalısınız?"

"Banque mahallesinden," diye karşılık verdi Jean Taconnat, "eğer tam adresi istiyorsanız, Montmartre caddesi, numara 133, kat dört, soldaki kapı."

"Hey, baylar," diye ekledi Doktor Bruno, "sorularımı biraz patavatsızca bulabilirsiniz ama bu görevimin bir parçası. Bir doktorun her şeyi bilmesi gerekir, hatta kendisini ilgilendirmeyenleri bile. Bu nedenle beni bağışlamanız gerek."

"Bağışlandınız," diye karşılık verdi Marcel Lornans.

Ve o zaman, Doktor Bruno sözcük değirmenin kanatlarını geniş bir şekilde açtı. Dili bir kırbaç gibi şaklıyordu. Ve, şimdiye kadar öğrendiklerini anlatıp Desirandelle ailesine, onları atlatan Bay Dardentor'a gülerken, mükemmel olacağını iddia ettiği akşam yemeği ile övünürken, *Argeles*'in yarın, birkaç saat için turistler için çekici bir belde olan Balear adalarına yanaşacağının güvencesini verirken ve nihayet bu doğal gevezeliği, ya da tıp dilinde bu sözcük selini daha iyi tarif eden bir terimle kronik logoresini ifade ederken kurduğu cümleleri yüzünü kaplayan mimikleri, tasvir etmek mümkün değildi.

"Baylar, gemiye binmeden önce, Cette'i gezecek zamanınız oldu mu?"

"Hayır, doktor, ne yazık ki," diye yanıtladı Marcel Lornans.

"Bu çok üzücü! Şehir gezilmeyi hak ediyor! Peki daha önce Oran'a gittiniz mi?

"Rüyamızda bile değil!" diye karşılık verdi Jean Taconnat.

O sırada, miçolardan biri, doktora Kaptan Bugarach'ın kendisini beklediğini haber verdi. Doktor Bruno iki dostun yanından ayrılırken onları kibar sözcüklere boğmaktan ve daha öğreneceği onca şey olduğu için yeni bir sohbet sözü almaktan geri kalmadı.

Bu iki gencin geçmişleri ve gelecekleri ile ilgili olarak öğrenemediklerine gelince, birkaç özlü satırda şöyle özetlemek uygun düşecektir.

Marcel Lornans ve Jean Taconnat, doğma büyüme Parisli iki kız kardeşin oğullarıydı. Her ikisi de daha küçük yaşlarda babalarını kaybettikleri için zor koşullar altında büyümüşlerdi. Gündüzcü olarak aynı liseyi bitirdikten sonra, Jean Taconnat Yüksek Ticaret Okulu'na, Marcel Lornans ise Hukuk Fakültesi'ne devam etmişlerdi. Paris'in küçük burjuvazisine mensup olan iki gencin tutkuları da mütevaziydi. Aynı evde büyüdükleri için birbirlerine iki kardeş gibi bağlıydılar. Kişilik olarak bir hayli

farklı olsalar da, birbirlerine dostluklarını hiçbir şeyin bozamayacağı derin bir sevgi besliyorlardı.

Düşünceli, dikkatli, disiplinli bir genç olan Marcel Lornans, hayatı erken yaşlarda ciddi yönüyle ele almaya başlamıştı.

Jean Taconnat ise tam tersine, canlılığını hiç kaybetmeyen, çalışmaktan çok dalga geçmeyi seven, evdeki gürültünün, hareketin, neşenin kaynağı olan gerçek bir yumurcaktı. Bazen yersiz coşkuları nedeniyle yakınmalara neden olsa da, kendisini affettirmeyi biliyordu. Zaten, o da kuzeni gibi hatalarının üzerini örten niteliklere sahipti.

Her ikisi de iyi yürekli, içten, dürüst insanlardı, annelerine büyük hayranlık duyuyorlardı ve kendilerini hiç hayal kırıklığına uğratmayan çocuklarını zafiyet derecesinde seven Bayan Lornans ve Bayan Taconnat'yı bağışlamak gerekecekti.

Yirmi yaşına geldiklerinde, birliklerinde yedek subay olarak yetiştirilmek üzere bir yıl için askere çağırıldılar. Bu görevi Paris yakınlarındaki bir avcı alayında tamamladılar. Orada da, kader onların aynı takımı ve aynı koğuşu paylaşmalarını istemişti. Karargâhtaki yaşam onlara hiç de zor gelmemiş, görevlerini büyük bir gayret ve iyi niyetle yerine getirmişlerdi. Üstlerinin dikkatini çeken, arkadaşları tarafından sevilen bu mükemmel askerler, ilk yetişme çağlarında bu hedefe yönelmiş olsalar, askerlik mesleğine büyük bir uyum sağlayacaklardı. Kısacası, birkaç kere izne çıkmama cezası alsalar da (bu cezayı hiç almamış olanlara pek de iyi gözle bakılmazdı) alaydan "iyi" not ortalaması ile mezun olmuşlardı.

Yirmi bir yaşında, evlerine geri dönen Marcel Lornans ve Jean Taconnat, iş hayatına atılma zamanının geldiğini anlamışlar, annelerinin de desteğiyle güvenilir bir şirkete girmeye karar vermişlerdi. Orada iş tecrübesi edinecekler ve daha sonra bu şirketin hissedarı olacaklardı.

Bayan Lornans ve Taconnat çocuklarını bu yöne teşvik

ediyorlardı. Bu canlarından çok sevdikleri oğulları için güvenli bir gelecekti. Birkaç yıl içinde düzenlerini kuracaklarını, uygun bir eş bularak evleneceklerini, genç yaşlarına rağmen sıradan bir çalışan olarak girdikleri bu şirketin ortağı, daha sonra da patronu olacaklarını ve başarılı bir ticaret hayatıyla, dedelerinin saygıdeğer isimlerini torunlarına ileteceklerini ve nihayet tüm annelerinin çocukları için yüreklerinden gelen temennilerini düşünerek mutlu oluyorlardı.

Ancak, bu düşlerin gerçekleşmesine tanık olamamışlardı. Askerden döndükten birkaç ay sonra, daha şirketteki görevlerine başlamadan, çifte bir felaket iki kuzeni derinden yaralamıştı.

O sırada, Paris'in merkez mahallelerini etkisi altına alan salgın bir hastalık Bayan Lornans ve Taconnat'yı birkaç hafta arayla alıp götürmüştü.

Aynı darbeyle yaralanmış iki genç için bu ne büyük bir acıydı, şimdi aileleri yalnızca onlardan ibaret kalmıştı! Böyle bir felaketin gerçek olabileceğine inanamadan afallayıp kalmışlardı!

Yine de geleceği düşünmeleri gerekiyordu. Her birine yüz bin franklık bir miras kalmıştı, faizlerdeki düşüş oranı dikkate alınırsa, bu yılda üç bin, üç bin beş yüz franklık bir gelir anlamına geliyordu. Bu vasat gelir onların dilediklerini yaparak, boş gezmelerine izin vermiyordu. Zaten böyle bir şeyi kendileri de istemiyordu. Ama, mütevazı servetlerini o dönem sıkıntılı olan ticari ve sınaî faaliyetlerde tehlikeye atmaları doğru muydu? Tek sözcükle belirtmek gerekirse, annelerince tasarlanan projeleri sürdürecekler miydi? Bayan Lornans ve Taconnat onları desteklemek için orada değillerdi.

O zaman, Afrika avcı alayı komutanlarından emekli bir subay olan eski bir aile dostları devreye girmişti. Bakış açısını açık bir şekilde dile getiren Kumandan Beauregard, onlara miraslarını riske atmayıp Fransız demiryolları hissesi almalarını ve kötü anılarla ayrılmadıkları askerlik görevlerine geri dönmelerini

önermişti. Kısa sürede asteğmen olacaklar, Saumur Okulu'ndaki sınavların ardından teğmenliğe yükseleceklerdi. Önlerinde güzel, ilginç ve soylu bir gelecek belirecekti. Kumandan Beauregard'a kalırsa, maaşını hesaba katmadan, yıllık geliri üç bin frankı bulan bir subay dünyanın en arzu edilen mevkisinde bulunmaktaydı. Ve ardından terfiler, madalyalar, şan, şöhret gelecekti. Nihayet kumandan, eski bir Afrika subayının söyleyebileceği ne varsa sıralamıştı...

Marcel Lornans ve Jean Taconnat, askerliğin yüreklerindeki ve zihinlerindeki tüm özlemleri tatmin edecek bir meslek olduğuna ikna olmuşlar mıydı? Bu soruya kumandan Beauregard gibi "açık" bir şekilde yanıt verebiliyorlar mıydı? Baş başa kalıp sohbet ettiklerinde, bunun izlemeleri gereken tek yol olduğuna ve bu onurlu yolda yürürken mutluluğu bulabileceklerine inanıyorlar mıydı?

"Denemekle ne kaybederiz ki, Marcel?" diyordu Jean Taconnat. "Belki de bizim eski asker haklıdır? Bizi Oran'daki 7. Avcı Birliği'nin albayına tavsiye edecek. Oran'a gidelim. Yolculuk boyunca, düşünecek zamanımız olacak. Ve bir kez Cezayir topraklarına ayak bastık mı, ne yapacağımıza karar veririz."

"Bu bize bir yolculuğa mâl olacak ve şunu da eklemek isterim ki, gereksiz bir harcamaya yol açacak," diye karşılık verdi, makul düşünen Marcel Lornans.

"Tamam, haklısın!" diye yanıtladı Jean Taconnat. "Ancak, birkaç yüz franka, Fransa'dan farklı bir ülkeyi gezmiş olacağız. Sırf bu güzel cümle bile bu paraya değer, yürekli dostum Marcel! Ve sonra, kim bilir?"

"Bu sözler ne anlama geliyor, Jean?"

"Her zamankinden daha farklı bir anlama değil."

Kısacası, Marcel Lornans fazla itiraz etmemişti. İki kuzen, emekli subayın dostu 7. Avcı Alay komutanı albaya yazacağı tavsiye mektubunu da yanlarına alarak, Oran'a gitmeye karar

verdiler. Oran'a vardıklarında, her şeyi kendi gözleriyle gördükten sonra, ne yapacaklarına karar vereceklerdi ve kumandan Beauregard, kararlarının kendi düşünceleriyle ters düşmeyeceğine inanıyordu.

Netice itibarıyla, sözleşmeyi imzalayacakları sırada, düşünceleri değişirse, başka bir yol seçmek üzere Paris'e geri döneceklerdi. Bu durumda, boşuna yolculuk etmiş olacaklarını kabul eden Jean Taconnat, yolculuğun "dairesel" bir hat izlemesini önerdi. Marcel Lornans onun bu sözcükle ne anlatmak istediğini anlayamamıştı.

"Söylemek istediğim, bu fırsattan, ülkeyi gezmek için yararlanmak."

"Ama nasıl?"

"Bir yoldan gidip, diğerinden geri dönerek. Bu bize ek bir masraf getirmeyecek, ve çok hoş bir seyahat olacak! Örneğin, Cette'den gemiye binerek, Oran'a vardıktan sonra, Marsilya vapuruna binmek için El Cezire'ye gideceğiz."

"Bu da bir düşünce."

"Harika, Marcel, ağzımdan yalnızca, Thales'in, Pittacus'un, Bias'ın, Cleobule'un, Periandre'ın, Chilon'un, Solon'un aklından geçenler çıkıyor!"

Marcel Lornans, yedi Yunan bilgesinin verdikleri kesin kararı tartışmaya kalkmamıştı ve işte iki kuzenin, 27 Nisan günü, *Argeles*'in güvertesinde bulunmalarının gerekçesi buydu.

Marcel Lornans yirmi iki yaşındaydı, Jean Taconnat ise ondan birkaç ay küçüktü. İlki, ortanın üzerindeki boyuyla ikinciden yalnızca iki, üç santim uzundu. Sevimli yüzü, derin bir dinginliği yansıtan hafifçe buğulu gözleri ve düzene uyum sağlamak için kesmeye hazır olduğu sarı sakalı ile hoş görünümlü bir delikanlıydı.

Jean Taconnat, dış görünümü açısından kuzeninin özelliklerine sahip olmasa ve burjuva dünyasında onun gibi

"yakışıklı kavalye" olarak nitelendirilmese de, esmer teni, sarkık bıyığı, canlı yüz ifadesi, benzersiz bir ışıltı yayan gözleri, kibar tavrı ve iyi aile çocuğu görüntüsüyle, kendinden hoşnut olmadığı söylenemezdi!

Şimdi ruhsal ve fiziksel özellikleriyle tanıdığımız bu iki genç adamın hiç de olağanüstü bir yanı bulunmayan bir yolculuğa çıkmış olduklarını söyleyebiliriz. Oran'a doğru yol alan bu gemideki diğer birinci sınıf yolculardan farklı bir konumları yoktu, acaba Afrika 7. Avcı Alayı'nın ikinci sınıf süvarileri olarak bu durumu değiştirebilecekler miydi?

"Kim bilir?" demişti, tesadüflerin insan yaşamında önemli bir rol oynadıklarına inanan Jean Taconnat.

Yirmi beş dakika önce hareket etmiş olan *Argeles,* henüz tam yol gitmiyor, dalgakıranı bir mil geride bırakmış bir halde, güneybatı istikametine doğru yol alıyordu.

O sırada, kıç güvertede bulunan Doktor Bruno dürbününü eline alarak, tepesinden siyah duman kıvrımları ve beyaz buharlar yayılan hareketli bir nesneyi izlemeye başladı.

Birkaç saniye boyunca, bu nesneyi gözlemlemek, hayret dolu bir çığlık atmak, sancak merdivenine koşmak, Kaptan Bugarach'ın bulunduğu kaptan köşküne çıkarak, soluk soluğa kalmış, heyecanlı bir sesle onu durumdan haberdar etmek ve dürbünü eline tutuşturmak, Doktor Bruno'nun yarım dakikasını almıştı.

"Kaptan, baksanıza!" dedi yaklaştıkça büyüyen hareketli nesneyi göstererek.

"Bu buharlı bir tekne," diye yanıtladı Kaptan Bugarach, belirtilen nesneyi inceledikten sonra.

"Bana öyle geliyor ki, bu tekne bize yetişmeye çalışıyor," diye ekledi Doktor Bruno.

"Hiç şüphesiz doktor, baksanıza birileri ön bölümünden işaretler yapıyor."

"Makineleri durdurma emrini verecek misiniz?"

"Bunu yapmam gerekir mi bilemiyorum. Bu tekne bizden ne isteyebilir ki?"

Yanaştığında öğreneceğiz.

"Pah!" dedi, pervanesini durdurmak için pek de istekli görünmeyen Kaptan Bugarach.

Doktor Bruno üstelemeye devam etti.

"Sanırım," diye haykırdı, "bu, geç kalan yolcu olmalı..."

"Gemiyi kaçıran şu Bay Dardentor'mu?"

"Ve bize yetişmek için bu tekneyi tutmuş olmalı!"

Bu akla uygun bir açıklamaydı, çünkü hızını artıran tekne, açık denize çıkmadan önce gemiye yetişmeye çalışıyordu. Ve gerçekten de, bu Desirandelle ailesinin yokluğunu büyük bir sıkıntıyla andığı kişi olmalıydı.

Kaptan Bugarach, birinci sınıf yolcu biletini birkaç dakikalık bir beklemeye değişecek bir adam değildi. Tamamıyla güneylilere özgü bir ses tonuyla üç, dört küfür savurduktan sonra, makinelerin durdurulması emrini verdi. Bir gomine boyunca yavaşlayan gemi sonunda durdu. Bununla birlikte, açıktan gelen dalgaları yandan aldığı için yalpası artıyor, bu durum da deniz tutması yaşayan yolcular için bir işkence haline dönüşüyordu.

Bu arada, tekne öylesine hızlı bir şekilde yol alıyordu ki, şimdiden pruvasının alt bölümü belirmeye başlamıştı. Ön tarafta bulunan bir kişinin şapkasını salladığı seçilebiliyordu.

O sırada kaptan köşküne çıkan Bay Desirandelle, kaptanın yanından ayrılmamış olan Doktor Bruno'ya yönelerek:

"Neyi bekliyorsunuz?" diye sordu.

"Şu tekneyi," diye karşılık verdi doktor.

"Ne istiyor ki?"

"Bizi bir yolcuyla daha ödüllendirmek... Hiç şüphe yok ki, bu, geç kalan yolcu olmalı."

"Bay Dardentor'mu?"

"İsmi buysa, Bay Dardentor."

Doktorun kendisine uzattığı dürbünü kavrayan Bay Desirandelle, birçok başarısız girişimden sonra, tekneyi hareketli aletin kadrajına yerleştirmeyi başardı.

"Bu o!" diye haykırdı.

Ve bu güzel haberi Agathocle'un annesine iletebilmek için acele etti.

Bıkkınlık verici bir çalkantıyla sallanan *Argeles*'e üç gomine kadar yaklaşmış olan tekne, buharının fazlasını egzoz borusundan yayarken kaynana zırıltısını andıran kulakları sağır edici bir gürültü çıkarıyordu.

Tekne geminin bordasına yanaştığında, Bay Desirandelle eşini ziyaret etmenin verdiği yorgunluğun hafifçe soldurduğu benziyle yeniden güvertede beliriyordu.

Küpeşteden aşağıya yollanan tahta basamaklı ip merdiven geminin bordasında salındı.

Yolcu geminin kaptanıyla hesap görüyordu ve yalnızca Venedikli gondolcuların sırrını bildiği bir "Teşekkürler, majesteleri!" ile uğurlandığına bakılırsa, bunu hakkıyla yerine getirdiği söylenebilirdi.

Sözü edilen kişi, birkaç saniye sonra, valizini taşıyan hizmetkârıyla birlikte küpeşteye tırmanarak güverteye sıçradı ve neşeli bir yüz ifadesiyle belini öne eğerek, kibarca etraftakileri selamladı.

Sonra, kendisine yakınmaya hazırlanan Bay Desirandelle'e yönelerek:

"Evet! İşte buradayım koca ihtiyar!" diye haykırdı, şapkasıyla göbeğine dokunarak.

ROMANIN SEVİMLİ KAHRAMANI ÖN PLANA ÇIKIYOR

Ön adı Clovis olan Bay Dardentor, bu hikâye başlamadan kırk beş yıl önce, bugün doğu Pireneler'in il merkezi haline gelen Roussillon'un başkenti eski Ruscino'daki Loge meydanı 4 numarada dünyaya gelmişti.

Clovis Dardentor, ortanın üzerindeki boyu, geniş omuzları, sinir sisteminden daha gelişkin olan kas sistemi ile mükemmel bir östeniye sahipti. Yunanca'yı unutmuş olanlar için hatırlatmak gerekirse, bu sözcük vücudun tüm öğeleri arasındaki güç dengesini tanımlamaya yarıyordu. Yuvarlak yüzü, kırlaşmış saçları, yelpazeyi andıran kahverengi sakalı, canlı bakışları, geniş ağzının arasından beliren inci gibi dişleri, yere sağlam basan ayakları ve hünerli elleriyle, bu taşra kentinde sık rastlanan bir dış görünümü vardı. Moral ve fiziki açıdan oldukça güçlüydü, buyurgan kişiliğine rağmen iyi niyetli bir adamdı, tükenmek bilmeyen kelime dağarcığı, iş bitiricilik konusundaki becerikliliği ve süratli karar verme yeteneği ile tüm güney Fransa'yı temsil eden bu Provence bölgesinin yerlisi olmayan biri için fazlasıyla güneyliydi.

Clovis Dardentor bekârdı ve gerçekten de böyle bir adamın evlilik bağıyla bir aile babası haline geleceğini düşünebilmek ya da ufkunda bir halayının yükseleceğini tahayyül edebilmek mümkün değildi. Bu durum, kadın düşmanı olmasından kaynaklanmıyordu, aksine kadınlar tarafından sevilen bir

adamdı. Onu, evlilik düşmanı olarak nitelendirmek daha doğruydu. Ona göre, iş hayatına atılmış, aklı başında bir adamın evliliği aklından bile geçirmemesi gerekiyordu! Evliliği, ne aşk, ne uyum, ne kâr, ne maddi kazanç açısından akla uygun bulmuyordu, onun için malların ortaklığı ya da malların ayrılması rejimi de bir anlam taşımıyordu.

Zaten bir erkeğin bekar olması, onun başı boş gezmesi anlamına gelmiyordu. Clovis Dardentor için bunu söylemek mümkün değildi. Sahip olduğu iki milyon franklık servet ona miras kalmamış, bu parayı kendi çabasıyla kazanmıştı. Sepicilik, mermercilik, tapacılık ve Rivesaltes şarapları ile ilgili birçok ticari ve sınai şirkete ortak olmuş, ticari zekası sayesinde büyük kârlar sağlamıştı. Ancak en fazla zaman ayırdığı ve kafa yorduğu alan, bölge sanayisinde önemli bir yer tutan fıçıcılık olmuştu. Kırk yaşında, iyi gelir getiren bir servetin sahibi olduktan sonra, daha fazla para biriktirmek için hayatlarını zehir eden o eli sıkı tiplerin aksine, iş yaşamından elini eteğini çekmişti. O günden beri, başta Paris'e olmak üzere sık sık yolculuğa çıkıyor, gününü gün ediyordu. Kendisini her türlü hastalıktan koruyan sağlıklı bünyesinin yanı sıra, Güney Afrika'nın koşucuları arasında yer alan bir kuşu bile kıskandıracak bir mideye sahipti.

Perpignanlımızın ailesi tek kişiden ibaretti. Atalarının uzun soy ağacı onunla birlikte sona eriyordu. Ne ana-babası, ne çoluk çocuğu, ne de yakın akrabası vardı, elbette ki, istatistikçilerin de belirttiği gibi, I. François dönemine kadar geri gidilirse, her Fransız'ın yirmi altı ya da yirmi yedinci göbekten bir akrabası olduğunu unutmamak gerekiyordu. Demek ki, yakın akrabalar konusunda endişelenmemek lazımdı. Zaten, Hıristiyanlığın ilk dönemlerine dönülürse, her insanın tamı tamına yüz otuz dokuz katrilyon atası yok muydu?

Clovis Dardentor bu durumdan farklı bir gurur duyuyordu. Bununla birlikte, bir aileden yoksun olsa da, herkesin uyguladığı

yöntemlerle bir aile sahibi olmayı aklından bile geçirmediği için bunda hiçbir sakınca görmüyordu. Kısacası, Oran'a gitmek üzere gemiye binmişti ve Cezayir'in bu büyük yönetim merkezine sağ salim ulaşabilecekti!

Argeles'in mükemmel koşullarda yol alması için en büyük teşvik unsurlarından biri bu Perpignanlı'nın gemide bulunmasıydı. O güne dek, hoşuna giden bir ülke olarak Cezayir'e gittiğinde, Marsilya'dan hareket ediyordu ve Cette yolunu kullanmayı ilk kez tercih etmişti. Kendini Oran'a götürme onurunu bu gemilerden birine bahşettiği için bu yolculuğun onu tatmin etmesi ve hoş olduğu kadar kısa bir seyahatin ardından varmak istediği limana ulaştırması şarttı.

Clovis Dardentor, güverteye ayak basar basmaz, hizmetkârına dönerek:

"Patrice, gidip 13 numaralı kamarayı kontrol et" dedi.

Ve Patrice'in yanıtı gecikmedi: "Beyefendi yerin telgrafla ayırtılmış olduğunu bilmiyor mu, bu konuda hiçbir endişe duymasın."

"O zaman, valizimi aşağı indir ve yemek salonunda mümkün olduğu kadar iyi bir yer seç, kaptandan fazla uzak olmasın. Karnım şimdiden zil çalıyor."

Dudaklarını olumsuz bir ifadeyle büken Patrice'e göre, bu deyim özenli bir şekilde seçilmemişti, ona kalsa, efendisinin "karnım acıktı" demesini tercih ederdi. Yine de, kıç güverteye yöneldi. O sırada, kaptan köşkünden inen kaptanı fark eden Clovis Dardentor, teklifsizce ona yanaştı:

"Hey! hey! kaptan, neden geç kalmış bir yolcunuzu bekleme sabrını göstermediniz? Geminizin makinesi, onu hemen pervanesiyle kaşımanızı gerektirecek kadar kaşınıyor muydu?"

Bu eğretilemenin denizcilik terimleriyle hiç ilgisi yoktu, ama Clovis Dardentor denizci değildi ve imgelerle dolu dili, çevresindekilere kah tiksinti verecek kadar şatafatlı, kah da

acınacak kadar bayağı cümlelerle hitap ediyordu.

"Bayım," diye karşılık verdi Kaptan Bugarach "hareket saatlerimiz bellidir ve şirket kuralları beklememize izin vermiyor."

"Oh! size kızmıyorum!" diye yanıtladı Clovis Dardentor elini kaptana uzatarak.

"Ben de öyle, durmak zorunda kalmış olsam da."

"Tamam, orada durun!" diye haykırdı Perpignanlımız.

Ve Kaptan Bugarach'ın elini yıllarca kıskaç ve keser kullanmış eski bir fıçıcının kuvvetiyle sıktı.

"Bilmenizi isterim ki, geminize yetişemeseydi, teknem sizi Cezayir'e kadar izleyecekti ve bu tekneyi kiralamasaydım, rıhtımdan denize atlayıp peşinizden yüzerek gelecektim! İşte ben böyle bir adamım, yürekli Kaptan Bugarach."

Evet! işte Clovis Dardentor böyle biriydi, ve bu tuhaf adamı dinlemekten çok hoşlanan iki genç adam onun selamına gülümseyerek karşılık verdiler.

"İlginç bir tip!" diye mırıldandı Jean Taconnat.

O sırada, *Argeles,* Agde'a burnuna yöneliyordu.

"Bu arada, kaptan, benim için büyük önem taşıyan bir soru sormak istiyorum! diye devam etti Bay Dardentor.

"Sorun."

"Akşam yemeği saat kaçta?"

"Saat beşte."

"O zaman, tam kırk beş dakika sonra... Ne daha geç, ne daha erken!"

Ve kalın bir altın zincirle, kareli güzel bir kumaştan yapılmış metal düğmeli yeleğinin cebine bağlanmış olan çalar cep saatine göz attıktan sonra, kendi etrafında bir yarım daire çizerek çevresindekileri selamladı.

Hiç kuşku yok ki, bu Perpignanlı, sağ tarafa yatırdığı kuş tüyünden şapkası, kareli ceketi, çifte çanta kayışı, omzundan

beline doğru sarkan yolculuk örtüsü, kabarık pantolonu, bakır tokalı tozlukları, ve çifte tabanlı av botları ile "çok şık" olarak anılmayı hak ediyordu.

Ve horozu andıran sesi şu sözcüklerle yeniden yankılandı:

"Gemiyi kaçırsam da, yemeğe geç kalmayacağım, sevgili kaptan ve aşçınız mönüyü özenle hazırlamışsa, onu mideme nasıl indireceğimi göreceksiniz."

Aniden, bu sözcük seli akış yönünü değiştirerek, başka bir konuşmacıya yöneldi.

Bayan Desirandelle'e talihsiz bir şekilde geç kalmış olan yol arkadaşlarının gemiye ulaştığını haber vermeye gitmiş olan Bay Desirandelle güverteye geri dönüyordu.

"Hey! Sevgili dostum!" diye haykırdı Clovis Dardentor. "Ya Bayan Desirandelle? O mükemmel kadın nerede? Ya Agathocle'ların en yakışıklısı?"

"Endişelenmeyin, Dardentor," diye karşılık verdi Bay Desirandelle, "biz geç kalmadık, yani *Argeles* biz gelmeden hareket etmek zorunda kalmadı!"

"Yakınmalara mı başlıyorsunuz, dostum?"

"Bunu hak ediyorsunuz! Bizi nasıl da kaygılandırdınız! Oran'a, Bayan Elisane'a yanımızda siz olmadan, gittiğimizi düşünebiliyor musunuz?"

"Hey, zaten canım yeterince sıkkın, Desirandelle. Bu Pigorin'li ahmağın hatası! Beni yıllanmış Rivesaltes numuneleriyle oyalayarak, tatlarına bakmamı istedi ve eski havzanın ucuna geldiğimde, *Argeles* geçidi aşıyordu. Ama işte buradayım, yakınmanın ya da gözlerinizi can çekişen bir somon gibi sağa sola oynatmanın anlamı yok. Bu yalpanın etkisini artırmaktan başka bir işe yaramayacak! Ya hanımınız nerede?"

"Asma yatağında, biraz."

"Şimdiden mi?

"Şimdiden," diye iç çekti, göz kapakları titreyen Bay

Desirandelle ve "ben de..."

"Sevgili dostum, size bir tavsiye," dedi Clovis Dardentor. "Ağzınızı mümkün olduğunca kapalı tutun, aksi takdirde, şeytanın işini kolaylaştıracaksınız."

"Bak hele," diye kekeledi Bay Desirandelle, dilediğiniz gibi konuşuyorsunuz! Ah! Bu Oran yolculuğu! Agathocle'un geleceği söz konusu olmasaydı, ne Bayan Desirandelle ne de ben böyle bir yolculuğa çıkmayacaktık!"

Gerçekten de, söz konusu olan Desirandelleler'in tek mirasçısının geleceğiydi. Bu ailenin eski bir dostu olan Clovis Dardentor, her akşam iskambil ya da bezik oynamak için, Desirandelleler'in Popiniere caddesindeki evlerine geliyordu. Doğumundan beri tanıdığı bu çocuk ellerinde büyümüştü, bu en azından fiziksel görünümü açısından geçerliydi, çünkü zekası bedeni kadar hızlı gelişmiyordu. Lisedeki eğitimini tembel ve ahmaklara özgü bir vasatlıkla tamamlamış, hiçbir mesleğe eğilim göstermemişti. Agathocle'a göre insanoğlunun sahip olabileceği en büyük ideal hiçbir şey yapmamaktı. Bir gün ailesinden kendisine kalacak olan on bin franklık bir gelire sahip olacaktı. Bu da az sayılmazdı, ancak Bay ve Bayan Desirandelle oğulları için daha iyi bir gelecek hayal ediyordu. Cezayir'e yerleşmeden önce, Perpignan'da oturan Elissane ailesiyle tanışıyorlardı. Eski bir tüccarın dul karısı olan Bayan Elissane, o sıralarda elli yaşındaydı ve emekli olduktan sonra Cezayir'e yerleşen kocasından kalan miras sayesinde rahat bir yaşam sürdürüyordu. Dul kadının yirmi yaşında bir kızı vardı. Güney Oran'a kadar uzanan bir bölgede ve doğu Pireneler'de, ya da en azından Popiniere caddesindeki evde, Matmazel Elissane'ın güzel bir parça olduğu söyleniyordu! Agathocle Desirandelle ile Louise Elissane arasındaki bir evlilikten daha iyisi olabilir miydi?

Oysa, evlenmeden önce tanışmak gerekiyordu ve Agathocle ve Louise çocukken birbirlerini tanıyorlarsa da, birbirlerini pek

fazla hatırlamıyorlardı. Bu durumda, Bayan Elissane'ın seyahat etmeyi sevmemesinden dolayı ve Oran, Perpignan'a gitmediğine göre, Oran'a gitmek Perpignan'a düşüyordu. İşte, daha kumsaldaki dalgaları gördüğünde midesi bulanan Bayan Desirandelle ve çok istekli görünmesine rağmen kalbi yeterince sağlam olmayan Bay Desirandelle'in bu yolculuğa katlanmalarının nedeni buydu. O zaman, akıllarına sık sık seyahat eden Clovis Dardentor gelmişti. Bu Perpignan'lı kendilerine eşlik etmesi önerilerini geri çevirmeyecekti. Evlendirilmek istenen bu çocuğun niteliklerinden habersiz değildi. Ancak, ona göre, söz konusu olan kocalıksa, her erkek birbirinin aynıydı. Genç mirasçının Agathocle'dan hoşlanması yeterliydi. Doğrusu bu ya, Louise Elissane çekici bir genç kızdı. Desirandelleler Oran'a indiklerinde, onu, Agathocle'u başından savmak konusunda birbirleriyle yarış edecek olan okuyuculara tanıtmanın zamanı gelecekti.

Şimdi, bu Perpignanlılar'ın neden *Argeles*'e binerek bir Akdeniz yolculuğuna çıktıkları bilinmekteydi.

Clovis Dardentor, yemek saatini beklemek üzere, henüz yalpanın etkisiyle kamaralarına çekilmemiş olan yolcuların bulunduğu kıç güverteye çıktı. Onu izlerken, yüzünün rengi giderek daha da solan Bay Desirandelle bir bankın üzerine çöktü.

Agathocle onlara yaklaştı.

"Hey, evlat, yüzün babandan daha iyi görünüyor!" dedi Bay Dardentor. "Her şey yolunda mı?"

Agathocle "her şeyin yolunda olduğunu" söyledi.

"İşte bu iyi, bir uçtan bir uca kadar yürümeyi dene! Ortalıkta solmuş bir yaprağı ya da balkabağı marmeladını andıran bir suratla dolaşma!"

Hayır! Bundan endişelenmeye gerek yoktu! Bu çocuğu deniz tutmuyordu.

Clovis Dardentor, Bayan Desirandelle'in kamarasına inmeye

gerek duymamıştı. Kadının onun gemide olduğunu bilmesi yeterliydi. Ona söyleyeceklerinin sağaltıcı bir etkisi olmayacaktı. Zaten, Bay Dardentor, deniz tutmasından etkilenenlerle dalga geçmekten hoşlanan o iğrenç tiplerdendi. Kendilerinin böyle bir rahatsızlığı olmadığı için, başkalarının bu tür bir sorun yaşayabileceğini kabul etmek istemiyorlardı! Onları hiç çekinmeden büyük seren direğine asmalıydı!

Yemek saatini bildiren çanın yankılandığı sırada, *Argeles* Agde burnunun açıklarındaydı.

O ana dek yalpanın etkisi fazla hissedilmemişti. Hafif çalkantı yolcuların birçoğu için katlanılabilir bir sallantı meydana getiriyordu. *Argeles* arkadan aldığı dalgayla ilerliyordu. Bu durumda, davetlilerin yemek salonuna gelecekleri umulabilirdi.

Erkek yolcuların yanı sıra beş, altı civarında kadın yolcu kıç güvertesinin merdiveninden inerek masadaki yerlerini aldılar.

İki saatten beri orada bulunan Bay Eustache Oriental, şimdiden sabırsızlık belirtileri göstermeye başlamıştı. Yemeğin sona ermesiyle, bu iyi yer kapıcının güverteye çıkacağı tahmin ediliyordu, ne de olsa, Oran'a kadar sandalyesine bağlı bir şekilde bekleyemezdi.

Kaptan Bugarach ve Doktor Bruno, her zamanki gibi salonun köşesindeki yerlerini almışlardı. Clovis Dardentor ile baba, oğul Desirandelle'ler masanın ucuna yöneldiler. Bu Perpignanlı tipleri gözlemlemek isteyen Jean Taconnat ve Marcel Lornans, Bay Dardentor'un yanına oturdular. Sayıları yirmiyi bulan diğer davetlilerden bazıları, şef garsonun talimatıyla yemeklerin getirildiği mutfağın yakınlarına, bazıları ise diğer sandalyelere yerleştiler.

Bay Dardentor hiç vakit kaybetmeden Doktor Bruno ile tanıştı ve bu iki iflah olmaz çalçeneden dolayı, sohbetin Kaptan Bugarach etrafında yoğunlaşmayacağı varsayılabilirdi.

"Doktor," dedi Bay Dardentor, tıpkı tüm meslektaşlarınız gibi,

mikrop kaynasa da elinizi sıkmaktan çok mutluyum.

"Endişelenmeyin, Bay Dardentor," diye karşılık verdi Doktor Bruno, aynı şekilde iyi niyetli bir ses tonuyla, "onları asit borikli su ile yıkadım."

"Adam sende! Ben mikropları ve mikrobik hastalıkları hiç ciddiye almam" diye haykırdı Bay Dardentor. "Ömrüm boyunca, bir gün, bir saat bile hasta olmadım, sevgili doktorcum! Hiçbir zaman, beş dakika için bile olsa, nezle olmadım! Ne bitki özü ne de bir hap içtim! Ve şunu bilmenizi isterim ki, sizin tavsiyeleriniz doğrultusunda ilaç kullanmaya başlamayacağım! Oh! hekimlerin tamamını çok seviyorum! Bu yürekli insanların tek kusuru, nabzınızı alarak, ya da dilinize bakarak, sağlığınız hakkında karar vermeleri! Bunları söyledikten sonra, sizin yanınıza oturmaktan şeref duyduğumu belirtmek isterim ve yemek iyiyse, onu büyük bir afiyetle yiyerek onurlandıracağım!"

Doktor Bruno, bu adamı oldukça geveze bulduysa da, kendisini altta kalmış gibi hissetmedi. Böylesine donanımlı bir rakibe hekimler topluluğunu savunmaktan kaçınarak karşılık verdi. Sonra, çorba servisinin yapılmasıyla, kimse deniz havasıyla kabaran iştahını bastırmaktan başka bir şey düşünmedi.

İlk başlarda, geminin sallantısı, yüzü şimdiden peçetesi gibi bembeyaz olan Bay Desirandelle'den başka kimseyi rahatsız etmiyordu. Ne ayakta durmayı güçleştiren beşik gibi sallanmalar, ne de öne arkaya savrulmaya neden olan yükselip alçalmalar hissediliyordu. Bu durum yemek boyunca devam ederse, servisler zahmetsizce yapılabilecekti.

Ancak, aniden, sofra takımları tıkırdamaya başladı, avizeler davetlilerin başlarının üzerinde gidip geliyordu. Birleşen yalpa ve baş kıç vurma hareketleri, yolcuların sandalyelerini endişe verecek bir şekilde yana yatırarak karmaşaya yol açıyorlardı. Eller ve kollar istedikleri hareketleri yapamıyor, bardakları ağza götürmek giderek zorlaşıyordu ve çatallar sıklıkla çenelere ve

yanaklara saplanıyordu.

Davetlilerin birçoğu bu duruma katlanamadı. Bay Desirandelle, hissedilir aceleciliğiyle masayı ilk terk eden kişi oldu. Temiz hava almak isteyen çok sayıda kişinin kendisini izlemesiyle, salonda tam bir bozgun havası yaşandı, kimse Kaptan Bugarach'ın sürekli olarak tekrarladığı şu sözlere aldırmıyordu:

"Hiçbir şey olmayacak, baylar. *Argeles*'in yan yatması uzun sürmeyecek!"

Ve Clovis Dardentor şöyle haykırıyordu:

"İşte tek sıra halinde tüyenler!"

"Hep böyle oluyor" diye ekledi kaptan gözünü kırparak.

"Hayır!" dedi Perpignanlımız, "yüreklerin ağza gelmesine bir anlam veremiyorum!"

Netice itibarıyla, şef garsonun ordövr tabaklarının servisinin yapılması talimatını verdiğinde, masada on kadar yürekli davetliden başka kimse kalmamıştı. Yemek salonlarının bu hareketli anlarına alışkın olan Kaptan Bugarach ve Doktor Bruno'yu saymazsak, bu kişilerin arasında, iskemlesine sadık kalan Clovis Dardentor babasının kaçışına aşırı derecede ilgisiz kalan Agathocle, sindirim sistemleri bu yalpadan hiç etkilenmemiş olan iki kuzen Marcel Lornans ve Jean Taconnat ile masanın diğer ucunda yemekleri gözleyen, garsonları sorgulayan ve en lezzetli parçaları seçtiği için, *Argeles*'in bu yersiz sallantılarını hiç dikkate almayan soğukkanlı Eustache Oriental yer alıyordu.

Bununla birlikte, Doktor Bruno, rahatsız olan yolcuların daha yemeğin başlangıcındaki bu göçünün ardından, kendisine ilginç bir bakış yönelten Kaptan Bugarach'a ilginç bir gülümseme ile karşılık vermişti. Birbirleriyle uyum içinde olan bu gülümseme ve bakış, bir aynadan yayılırmışçasına şef garsonun soğukkanlı yüzüne yansıyorlardı.

Ve o sırada, kuzeninin dirseğini dürten Jean Taconnat, alçak bir sesle şunları söylüyordu:

"Bu bir gemici oyunu!"

"Bana göre hava hoş, Jean!"

"Bana göre de!" diye karşılık verdi, Bay Oriental'ın gözünden kaçmış olan pembe renkli, lezzetli bir somon dilimini tabağına alırken.

Bu gemici oyununun ne olduğunu kısaca ifade etmek gerekirse:

Hepsi olmasa da, bazı kaptanlar, anlaşılabilir bir nedenle, tam yemeğin başlangıcında geminin yönünü değiştiriyorlardı oh! bunun için dümeni hafifçe çevirmeleri yeterliydi. Ve bu yüzden onlardan şikayet edilebilir miydi? Yalnızca on beş dakika için, geminin önünü dalgalara vermek yasak mıydı? Önden ve yandan gelen dalgaların birlikte hareket ederek, yemek masraflarında hatırı sayılır bir tasarrufa neden olmaları suç muydu? Hayır ve bu yapıldıysa kimsenin yakınmaması gerekiyordu!

Zaten, bu karmaşa çok uzun sürmemişti. Yine de, gemi yoluna sakin ya da daha doğru dürüst bir şekilde devam etse de, yemeğini yarıda bırakanlar masadaki yerlerini almamışlardı.

Bu durumda, masada birkaç seçkin davetliden başka kimsenin kalmadığı bu akşam yemeği, yemek masasından atılan ve güvertede acınacak bir halde bekleyen bu bahtsızlardan endişelenmeye gerek duymadan daha mükemmel koşullar altında sürecekti.

CLOVIS DARDENTOR'UN SÖYLEDİKLERİ JEAN TACONNAT'NIN İŞTAHINI KABARTIYOR

"Sevgili kaptan, masanızda ne çok boş yer var," diye haykırdı Clovis Dardentor, şef garson her zamanki vakur yüz ifadesini bozmadan, yemek servisini denetlerken.

"Belki de dalgaların sertleşmesiyle bu boş yerlerin daha da artacağından kaygı duyulabilir" diye ekledi Marcel Lornans.

"Dalgaların sertleşmesi mi? Deniz çarşaf gibi" diye karşılık verdi Kaptan Bugarach. *Argeles,* dalgaların bundan daha şiddetli olduğu ters akıntılarla da karşılaştı! Bu bazen oluyor."

"Özellikle de, öğle ve akşam yemeği saatlerinde," dedi Jean Taconnat, son derece ciddi bir ifadeyle.

"Aslında," diye ekledi Clovis Dardentor, "fazla umursamadan, buna bende birçok kez tanık oldum, bu rezil denizcilik işletmeleri işlerine nasıl gelirse öyle yapıyorlar."

"Buna inanabiliyor musunuz?" diye haykırdı Doktor Bruno.

"İnandığım tek şey, çatalımı ağzıma kolaylıkla götürebildiğim ve masada tek bir yolcu kalmasa da..."

"Bu yolcu herhalde siz olacaktınız!" diye araya girdi Jean Taconnat.

"Aynen söylediğiniz gibi, Bay Taconnat."

Perpignanlımız, sanki kırk yıllık dostuymuş gibi, ona şimdiden ismiyle sesleniyordu.

"Yine de, yol arkadaşlarımızdan bazıları yemek masasına geri dönebilirler. Yalpa iyice hafifledi" diye lafa daldı Marcel Lornans.

"Size tekrar ediyorum," diye yanıtladı Kaptan Bugarach. Bu dümencinin bir anlık dalgınlığından kaynaklanan geçici bir sallantıydı. "Şef garson, bir baksanıza, belki davetlilerimiz..."

"Zavallı baban da onların arasındaydı, Agathocle!" dedi Clovis Dardentor.

Ancak, babasının yemek salonuna geri dönmeyeceğini iyi bilen genç Desirandelle, kafasını iki yana sallayarak yerinden hiç kımıldamadı.

Girişiminin hiçbir sonuç vermeyeceğini iyi bilen şef garson inançsız bir ifadeyle kapıya yöneldi. Dalgalar hafiflese de, masasını terk eden bir yolcunun geri döndüğüne nadir rastlanırdı. Ve gerçekten de, boş sandalyeler dolmamıştı, saygıdeğer kaptan ve muhteşem doktor canları sıkkınmış gibi görünmeye çalışıyorlardı.

Zaten, Clovis Dardentor'a göre, masanın kalabalık olmaması daha iyiydi. Servis daha hızlı yapılıyor, samimiyet artıyor, sohbetler koyulaşıyordu.

İstediği de olmuştu, hikâyemizin kahramanı sözü kimseye bırakmıyordu! Ne kadar geveze olursa olsun, Doktor Bruno lafa girmekte güçlük çekiyordu, Jean Taconnat için de aynı şey geçerliydi ve bu boş sözleri dinlemekten hoşlanıp hoşlanmadığını Tanrı bilirdi! Marcel Lornans gülümsemekle yetinirken, Agathocle hiç kimseyi dinlemeden yemeye devam ediyor, Bay Oriental en lezzetli parçaları, şef garsonun hiç sallanmayan bir tepside getirdiği kırmızı Burgonya şarabıyla birlikte mideye indiriyordu. Diğer davetlilerden söz etmek gerekmiyordu.

Güneyin kuzey üzerindeki üstünlüğü, Perpignan kentinin tartışılmaz güzelliklerini, en gözde evladı olan Clovis Dardentor'un dürüstçe kazandığı servetinin ona kazandırdığı

itibarı, yaptığı ve yapmayı düşündüğü yolculukları, Desirandelle'lerin sürekli olarak söz ettikleri Cezayir'in güzel beldesi Oran'ı gezmek için tasarladığı projeleri anlata anlata bitiremiyordu. Nihayet yola çıkmıştı ve ne zaman geri döneceği umurunda değildi.

Dudaklarından taşan bu sözcük selinin, Clovis Dardentor'un tabağındaki lokmaları ağzına götürmesini engellediğini düşünmek çok yanlış olurdu. Hayır! Çatalın giriş çıkışları, sözcükleriyle mükemmel bir uyum içindeydi. Bu ilginç tip hem yemek yiyor hem de konuşuyor, bu iki işi kolay hale getirebilmek için de bardağını boşaltmayı ihmal etmiyordu.

"Tam bir insan makinesi!" diyordu kendi kendine Jean Taconnat. "Nasıl da iyi çalışıyor! Bu Dardentor, rastladığım en başarılı güneyli örneklerinden biri!"

Doktor Bruno da, bu adama hayranlığını gizlemiyordu. Bu örnek kadavranın incelenmesi ne ilginç olacaktı, böyle bir organizmanın sırlarının araştırılması fizyoloji bilimine ne büyük katkılar sağlayacaktı. Ancak, şu an için onun karnını yarmanın mümkün olmadığını düşünen doktor, ona sağlığına düzenli bir şekilde dikkat edip etmediğini sormakla yetindi.

"Sağlık mı, sevgili doktor? Bu sözcükle neyi kastediyorsunuz?"

"Herkesin anladığını," diye karşılık verdi doktor. "Genel olarak kabul edilen tanımlamaya göre bedenin işlevlerini düzenli ve rahat bir şekilde yerine getirmesini."

"Ve, bu tanımlamayı kabul edersek, Bay Dardentor," diye araya girdi Marcel Lornans, "bedeninizin bu işlevleri kolayca yerine getirip getirmediğini bilmek isteriz."

"Ve düzenli olup olmadığını" diye ekledi Jean Taconnat.

"Şimdiye kadar hiç hasta olmadığıma göre düzenli olduğuna hiç şüphe yok," diye yanıtladı Perpignanlımız göğsüne vurarak ve bunun nasıl gerçekleştiğini hiç fark etmediğime göre de, kolay olmalı!

"Tamam o zaman, sevgili yolcum," diye sordu Kaptan Bugarach, "şimdi sağlık sözcüğü ile ne demek istendiğini anladınızsa, sizinkinin şerefine içmemize izin verir misiniz?"

"İçmemizi sağlayacaksa anladığımı söyleyebilirim, gerçekten de, tatlıyı beklemeden şampanyaya gömülmenin zamanının geldiğini düşünüyorum!"

Güneyde "şampanyaya gömülme" deyimi sık kullanılırdı, ve bu sözcük Clovis Dardentor'un ağzından hoş bir güneyli aksanıyla dökülüyordu.

İçkilerin gelmesiyle, ince, uzun kadehler beyaz köpüklü şampanyalarla doldurulduu, sohbet bu kadehlerde boğulmayacak, tam tersine daha da koyulaşacaktı.

Doktor Bruno şu sözcüklerle karşı saldırıya geçti:

"Bu arada, Bay Dardentor, sizden bir soruyu daha yanıtlamanızı rica edeceğim, bu kadar sağlıklı olabilmek için tüm aşırılıklardan kaçınıyor musunuz?"

"Aşırılık demekle neyi kast ediyordunuz?"

"Şuraya bakın!" diye araya girdi Marcel Lornans gülerek, "demek ki doğu Pireneler'de sağlık sözcüğünün yanı sıra aşırılık sözcüğü de bilinmiyor?"

"Bilinmiyor değil, Bay Lornans, ancak, doğruyu söylemek gerekirse, ben tam olarak ne anlam ifade ettiğini bilmiyorum."

"Bay Dardentor," diye devam etti Doktor Bruno, "aşırıya kaçmak, insanın ölçüsüz davranıp yeme, içme konusunda kendini tutamayarak, bedenine ve zihnine zarar vermesi demektir, özellikle sofranın nimetleri karşısında zayıf davranmak sonunda midenin harap olmasına yol açar."

"Mide nedir?" diye sordu Clovis Dardentor, ciddi bir ses tonuyla.

"Ne midir?" diye haykırdı Doktor Bruno. "Doğru ya! Mide ağrılarına, mide ülserlerine, mide-bağırsak iltihaplarına, midenin iç zarı ve dış zarı iltihaplarına neden olan bir aygıttır!"

Ve, mide sözcüğüyle başlayan bu tanılar manzumesini sıralarken, midenin onca özel hastalığa neden olduğunu belirtmekten çok mutlu görünüyordu.

Kısacası, sağlığının o güne dek hiç bozulmadığını iddia etmeyi sürdüren Clovis Dardentor için bu sözcüklerin hiçbir anlam ifade etmemesiyle bir hayli neşelenen Jean Taconnat, insanoğlunun aşırılıklarını özetleyen bir sözcüğü kullanarak:

"Hiç düğün yaptınız mı?" diye sordu.

"Hayır... Çünkü hiç evlenmedim!"

Ve bu ilginç adamın çınlayan sesi öyle bir yankılandı ki, masanın üzerindeki bardaklar, gemi yalpanın etkisiyle sarsılmışçasına titreştiler.

Anlaşılacağı gibi, bu inanılmaz adamın, yetingenliğin en yetkin örneği olup olmadığını, övündüğü o bozulmaz sağlığını bu ölçülüğe mi borçlu olduğunu, ya da bedeninin hiçbir şeyden zarar görmeyen bir demir yığınından mı oluştuğunu bilebilmek mümkün değildi.

"Tamam, tamam!" diye itiraf etti Kaptan Bugarach, "Bay Dardentor, doğanın sizi gelecekteki asırlıklarımızdan biri olarak yaratmış olduğunu görmekteyim!"

"Neden olmasın, sevgili kaptan?

"Evet... neden olmasın?" diye tekrarladı

Marcel Lornans.

"Sağlam bir şekilde üretilmiş bir makine, iyi yağlanıp, iyi bakılıyorsa, sonsuza dek çalışmaması için hiçbir neden göremiyorum!"

"Gerçekten de öyle," diye karşılık verdi Jean Taconnat, "yeter ki yakıtı bitmesin."

"Yakıtı bitmeyecek!" diye haykırdı Clovis Dardentor, metalik bir ses çıkartan para kesesini sallayarak. "Şimdi, sevgili baylar," diye ekledi bir kahkaha patlatarak, "bana zor sorular sormayı bitirdiniz mi?"

"Hayır!" diye karşılık verdi Doktor Bruno.

Ve Perpignanlı'yı iyice köşeye sıkıştırmakta ısrar ederek:

"Hatalısınız, bayım, hatalısınız!" diye haykırdı. "Yıpranmayan tek bir makine yoktur, en muhteşem mekanizma bile bir gün bozulur."

"Bu makiniste bağlı!" diye karşılık verdi, bardağını ağzına kadar dolduran Clovis Dardentor.

"Ama," diye haykırdı Doktor, "sanırım, sonunda öleceksiniz?"

"Şu ana dek hiç doktora gitmediğime göre, neden ölmemi istiyorsunuz ki? Sağlığınıza baylar!"

Ve, kahkahaların ortasında kaldırdığı bardağını masa arkadaşlarınınkilerle tokuşturduktan sonra bir dikişte içti. O zaman samimi bir ortamda gerçekleşen bu gürültülü, sarhoş edici sohbet, ara sıcakların yerini tatlının almasına dek devam etti.

Ziyafet sofrasından yayılan bu uğultunun, çaresizlik içinde kamaralarındaki yataklarına uzanmış bahtsız yolcular üzerindeki etkisini tahmin etmek zor değildi, bu neşeli kahkahalar muhtemelen onların mide bulantısını artırmaktan başka bir işe yaramıyordu.

Bay Desirandelle birçok kez yemek salonunun eşiğinde belirmişti. Yemekler bilet fiyatına dâhil olduğu için onları tüketememek ne acı verici olmalıydı! Ancak, daha kapıyı açar açmaz mide bulantısı artıyor ve kendini güverteye zor atıyordu!

Tek tesellisi şu sözcüklerdi:

"Ne mutlu ki oğlumuz Agathocle üçümüzün yerine yiyor!"

Ve, gerçekten de, oğulları babasının ödediği parayı mümkün olduğunca çıkartmaya çalışıyordu.

Bu arada, Clovis Dardentor'un son yanıtı üzerine sohbet başka bir mecraya yönelmişti. İyi yiyip içen, yaşamaktan zevk alan bu adamın zayıf bir noktası olamaz mıydı? Yapısının güçlü, sağlığının yerinde ve bedeninin herkes tarafından imrenilecek

kadar kuvvetli olduğu tartışılmazdı. Ama, tıpkı diğer ölümlüler (kimseyi ürkütmemek için neredeyse herkes gibi diyelim) gibi o da bir gün ölecekti. Ve o an geldiğinde, o muhteşem serveti kime kalacaktı? Doğa, bu Perpignanlı eski fıçı üreticisine mirasını bırakmak için ne yakın, ne de uzak tek bir akraba bile vermediğine göre evleri, taşınabilir malları kimin olacaktı?

Bu konuya geçildiğinde, Marcel Lornans:

"Mirasınızı bırakacağınız birilerinin olmasını hiç düşünmediniz mi?"

"Nasıl yani?"

"Herkesin yaptığı gibi," diye haykırdı Jean Taconnat, "size layık, genç, güzel, bakımlı bir kadının kocası olarak..."

"Ben... Evlenmek mi?"

"Hiç şüphesiz!"

"Bu aklıma hiç gelmedi!"

"Gelmeliydi, Bay Dardentor," diye karşılık verdi Kaptan Bugarach, "artık zamanıdır."

"Siz evli misiniz, sevgili kaptan?"

"Hayır."

"Ya siz doktor?"

"Hayır."

"Ya siz baylar?"

"Kesinlikle hayır," diye yanıtladı Marcel Lornans, ve benim yaşımda biri için bu hiç de şaşırtıcı değil!

"Tamam o zaman, madem ki evli değilsiniz, benim evlenmemi neden istiyorsunuz?"

"Bir aileniz olması için," diye karşılık verdi Jean Taconnat.

"Ya ailenin beraberinde getireceği sorunlar?"

"Çocuklarınız, torunlarınız olması için..."

"Ya onların vereceği sıkıntılar?"

"Nihayet siz öldüğünüzde üzülecek torunlarınız olması için..."

"Ya da buna sevinecek!"

"Sizin mirasçınız olduğunda, devletin sevinmeyeceğini mi düşünüyorsunuz?"

"Devlet, servetimin mirasçısı... Onu tüm savurganlığıyla yiyip bitirecektir!"

"Bu sorumun yanıtı değil, Bay Dardentor," dedi Marcel Lornans, "bir aile kurmak ve çocuklar, torunlar yaparak, gelecek kuşaklara iz bırakmak insanoğlunun kaderinde var."

"Tamam, ama insan bunu evlenmeden de yapabilir."

"Bununla ne söylemek istiyorsunuz?" diye sordu doktor.

"Ne anlaşılması gerekiyorsa onu, baylar ve kendi payıma, onların doğmuş olmalarını tercih ederim."

"Evlatlıklar mı? "diye sordu Jean Taconnat.

"Kesinlikle! Bu yüz kere daha iyi değil mi? Akla daha uygun değil mi? Seçim yapabilme şansı var! Boğmaca, kızıl, kızamık çağlarını geçirdikten sonra, onları sağlıklı bir şekilde alabilme imkânı var! Kumral mı sarışın mı, akıllı mı, aptal mı olduğuna daha kolay karar verilebilir! Böylece istenilen cinsiyetteki çocuklara sahip olunabilir! Evlatlık babası olma kamburunu taşıyabilme gücüne bağlı olarak, bir, iki, üç, dört, hatta bir düzine çocuk alınabilir! Nihayet, Tanrının sizin beraberliğinizi kutsamayı lütfetmesini beklemeden de, maddi ve manevi anlamda en elverişli koşullarda bir aile kurmak mümkündür! İnsan dilediği zaman da kendi kendini kutsayabilir!"

"Bravo, Bay Dardentor, bravo!" diye haykırdı Jean Taconnat "evlatlıklarınızın şerefine!"

Ve bardaklar bir kez daha tokuşturuldu.

Açık yürekli Perpignanlı'nın uzun konuşmasının son cümlesini kaçırmaları halinde, *Argeles*'in yemek salonundaki masada yer alan davetlilerin, onun tam olarak ne anlatmaya çalıştığı konusunda fikir sahibi olabilmelerine imkân yoktu!

"Bununla birlikte," dedi Kaptan Bugarach, "yönteminizin oldukça makul olduğunu kabul etmek lazım. Ancak, şunu da

eklemek isterim ki, herkes sizin gibi düşünürse ve yalnızca evlatlık edinmek isteyen babalar olursa, evlatlık edinilecek çocuk bulmak da zor olacak..."

"Hayır, kaptan, hayır!" diye karşılık verdi Clovis Dardentor. "Evlenmek isteyen yürekli insanlar her zaman var olacak... Hem de binlerce, milyonlarca..."

"İşte bu güzel," dedi Doktor Bruno, "aksi takdirde insanoğlunun soyunun tükenmesi gecikmeyecekti!"

Ve bu hoş sohbet, masanın diğer ucunda kahvesini yudumlayan Bay Eustache Oriental ile, tatlı tabaklarını silip süpüren Agathocle Desirandelle'in dikkatlerini çekmeyi başaramadan sürüp gitti.

O zaman, konuyu hukuki açıdan ele almayı düşünen Marcel Lornans, Medeni Kanunun 8. maddesini hatırlattı.

"Bay Dardentor," dedi, "evlatlık edinmek isteyenlerin uymaları gereken bazı koşullar var."

"Biliyorum, Bay Lornans, ve onlardan bazılarını yerine getirdiğimi düşünüyorum."

"Gerçekten de öyle," diye karşılık verdi Marcel Lornans "ve öncelikle herhangi bir cinsten bir Fransızsınız..."

"Bana inanırsanız, baylar, özellikle erkek cinsinden."

"Sözünüze güveniyoruz," diye yanıtladı Marcel Lornans.

"Bunun yanı sıra, yasa evlat edinmek isteyen kişinin yasal olarak bir çocuğu ya da torunu olmamasını şart koşuyor..."

"Bu tam benim durumum, bay hukukçu," diye karşılık verdi Clovis Dardentor, "ve şunu da eklemek isterim ki torunlarım olmadığı gibi dedelerim de yok."

"Bu önemli değil."

"Yine de yok."

"Ancak şu an için koşullara uygun olmayan bir özelliğiniz var, Bay Dardentor!"

"Nedir?"

"Elli yaşında değilsiniz! Evlat edinebilmek için elli yaşında olmak gerekiyor..."

"Beş yıl içinde elli olacağım, tabii Tanrı izin verirse, ve neden vermesin ki?"

"İzin vermezse haksızlık etmiş olur, çünkü bundan daha uygun bir beden bulamayacaktır."

"Ben de öyle düşünüyorum, Bay Taconnat. Bu durumda evlat edinmek için elli yaşımı bekleyeceğim, ticarette söylendiği gibi, iyi bir fırsat çıkarsa..."

"Evlat edinmek istediğiniz kişinin otuz beş yaşını aşmamış olması koşuluyla," diye araya girdi Marcel Lornans, "yasa evlat edinenin evlat edindiği kişiden en az on beş yaş büyük olmasını gerektiriyor."

"Hey!" diye haykırdı Clovis Dardentor, "kendime yaşlı bir oğlan ya da kız mı seçeceğimi düşünüyorsunuz? Hayır, kesinlikle! Ve o kişi ne otuz beş, ne de otuzunda olacak, yasada evlat edilecek kişinin reşit olması gerektiği belirtildiğine göre, henüz yeni reşit olmuş birini tercih edeceğim."

"Bu koşulları yerine getireceğiniz anlaşılıyor, Bay Dardentor, hepsi iyi, güzel ama evlat edinme planlarınız adına çok üzgünüm, çünkü, bahse girerim ki, bir koşulu yerine getirmediniz..."

"Kimse kötü bir ünüm olduğunu iddia edemez! Kimse, doğu Pireneler'den Perpignanlı Clovis Dardentor'un kamusal ve özel yaşamındaki dürüstlüğünden şüphe duyabilir mi?"

"Oh! Kimse..." diye haykırdı Kaptan Bugarach.

"Kimse," diye ekledi Doktor Bruno.

"Hayır... kimse," dedi Jean Taconnat.

"Kesinlikle hiç kimse," diye karşılık verdi Marcel Lornans, bir son artırıcının ifadesiyle. "Ama benim söz etmek istediğim bu değildi."

"Peki ya neydi?" diye sordu Clovis Dardentor.

"Yasada belirtilen ve hiç kuşkusuz ihmal etmiş olduğunuz bir koşul var..."

"Hangisi olduğunu söyler misiniz?"

"Evlat edinecek olanın evlat edeceği kişinin çocukluk yıllarındaki bakımıyla aralıksız olarak altı yıl boyunca ilgilenmiş olması..."

"Yasa böyle mi diyor?"

"Kesinlikle."

"Hangi hayvan bunu yasaya eklemiş olabilir ki?"

"Bunun önemi yok!"

"Evet, Bay Dardentor," diye sordu Doktor Bruno ısrarla, "tanıdığınız bir küçüğün bakımıyla ilgilendiniz mi?"

"Bildiğim kadarıyla hayır!"

"O zaman," diye karşılık verdi Jean Taconnat, "servetinizi isminizi taşıyacak bir hayır kurumuna bağışlamaktan başka çareniz kalmıyor!"

"Yasa böyle mi istiyor?" diye sordu Perpignanlı.

"Böyle istiyor" dedi Marcel Lornans.

Clovis Dardentor yasanın bu gereğinin yarattığı hayal kırıklığını saklamadı. Altı yıl boyunca, bir çocuğun ihtiyaçlarını, eğitim masraflarını karşılamak onun için hiçbir şeydi. Ama bu durumdan haberdar değildi! Gelecek için hiçbir garanti vermeyen yeni yetmelerle ilişki kurmak söz konusu olduğunda, iyi bir seçim yapıldığının güvencesini kimsenin veremeyeceği doğruydu! Ama bunu hiç aklına getirmemişti! Ancak bu gerekli miydi, Marcel Lornans yanılıyor olamaz mıydı?

"Bana Medeni Kanunda böyle bir madde olduğunu kanıtlayabilir misiniz?" diye sordu bir kez daha.

"Size bunu kanıtlayabilirim," diye yanıtladı Marcel Lornans. "Yasanın evlat edinme başlıklı bölümünün 345. maddesini inceleyin. Bunun en temel koşullardan biri olduğu belirtiliyor, ancak..."

"Ancak..." diye tekrarladı Clovis Dardentor.

Ve yüz ifadesi yeniden sakinleşti.

"Haydi... haydi!" diye haykırdı. "Kelime oyunlarınızla, ancak'larınızla beni bezdiriyorsunuz."

"Ancak," diye devam etti Marcel Lornans "evlat edinilmek istenen kişi, evlat edecek kişinin hayatını kurtarmışsa, bu bir kavga sırasında, bir yangında ya da bir deniz kazasında olabilir, durum değişiyor..."

"Ama denize hiç düşmedim ve düşeceğimi de sanmıyorum!" diye karşılık verdi Clovis Dardentor.

"Bu durum, herkes gibi sizin de başınıza gelebilir" dedi Jean Taconnat.

"Evimin yanacağını da hiç sanmıyorum..."

"Sizin eviniz de diğerleri gibi yanma riski taşıyor, eviniz olmasa da, gittiğiniz bir tiyatroda, hatta bu gemide bile yangın çıkabilir..."

"Su ve ateşi kabul ediyorum, baylar. Ancak iş kavgaya gelince, bir başkasının benim yardımıma koşmasına şaşarım! Kimseden yardım istemeyecek olan iki güçlü kolum ve bacağım var!"

"Kim bilir?" diye karşılık verdi Jean Taconnat.

Marcel Lornans bu sohbet sırasında, Medeni Kanunun 8. titre'inde*** söz edilen hükümleri kesin bir dille anlatmıştı. Diğer hükümlerden bahsetmemesinin nedeni hiçbir yararının olmayacağını bilmesiydi. Bu nedenle, evlat edinenin evlenmesi durumunda, eşinin rızasını da alması zorunluluğundan, ne de evlat edinilen kişi yirmi beş yaşından küçükse, ebeveynlerinin onayının gerekliliğinden söz etmemişti.

Zaten, şu an için, Clovis Dardentor'un düşlerini gerçekleştirerek, evlatlık çocuklardan oluşan bir aile kurması zor görünüyordu. Hiç kuşkusuz, bir çocuk seçebilir, altı yıl boyunca bakımıyla ilgilenerek, yetiştirdikten sonra miras haklarıyla birlikte ismini de ona verebilirdi. Yine de, bunu yapmazsa,

yasada belirtilen üç koşuldan birinin gerçekleşmesinden başka bir çözüm yolu kalmayacak, evlat edinilecek çocuğun, onu bir kavgadan, bir deniz kazasından ya da bir yangından kurtarması gerekecekti. Oysa Clovis Dardentor gibi bir adamın bu duruma düşmesi mümkün müydü? Buna inanmıyordu, ve kimsenin inanması da beklenemezdi.

Masadaki konuklar, bol bol şampanyayla ıslattıkları sohbetin sonuna gelmişlerdi. Perpignanlımızın sık yaptığı şakalara ilk gülen hep kendisi oluyordu. Devletin yegâne mirasçısı olup, servetinin hazineye kalmasını istemiyorsa, Jean Taconnat'nın da söylediği gibi parasını bir hayır kurumuna bağışlaması gerekecekti. Yine de, mirasını ilk önüne çıkana bırakmakta özgürdü. Ama hayır! o kafasına koyduğunu yapmaya kararlıydı! Sözün özü, bu unutulmaz yemeğin sona ermesiyle, davetliler yeniden kıç güverteye çıktılar.

Akşam yemeğinin bir hayli uzun sürmesiyle saat yediye gelmişti. Bu güzel akşam güzel bir gecenin habercisiydi. Rüzgârın kamçıladığı temiz havayı soluyorlardı. Alacakaranlığa gömülmüş olan kara, batı ufkunda belli belirsiz bir sivri kalem gibi görünüyordu.

Clovis Dardentor ve arkadaşları, Perpignanlının yanına bol miktarda almış olduğu ve herkese cömertçe ikram ettiği puroların dumanlarının ortasında sohbet ederek, bir öne bir arkaya gidiyorlardı.

Saat dokuz buçuğa doğru, ertesi gün için sözleşerek dağıldılar.

Clovis Dardentor, Bay Desirandelle'e odasına kadar eşlik ettikten sonra, ne gürültülerin, ne de sallantıların uykusunu bölemeyeceği kamarasına yöneldi.

O zaman, Jean Taconnat kuzenine şunları söyledi:

"Bir fikrim var."

"Nedir?"

"Bu adam tarafından evlat edinilirsek!"

"Biz mi?"

"Sen ve ben... veya sen ya da ben!"

"Sen delisin, Jean!"

"Gece ilham verir, Marcel ve ne ilhamlar verdiğini sana sabah söyleyeceğim!"

PATRICE PATRONUNUN BAZEN NEZAKET KURALLARINI UNUTMASINDAN YAKINIYOR

Ertesi sabah, sekizde, kıç güvertede henüz kimse yoktu. Bununla birlikte, denizin görünümü yolcuları kamaralarında kalmaya zorlayacak gibi değildi. Akdeniz'in cılız yalpaları, *Argeles*'i hafifçe sallıyordu. Bu sakin geceyi muhteşem bir gün izleyecekti. Yolcuların güneşin doğuşuyla yataklarından ayrılmamalarının nedeni tembellik ederek, sabah uykusuna dalmaları, uyanık bir halde düşler kurmalarıydı. Hepsi de kendilerini gemiyi bir beşik gibi hafifçe sallayan yalpaların çalkantısına bırakmıştı.

Sözü edilen bu ayrıcalıklı kişiler hava güzel olduğunda bile kendilerini kötü hisseden o bahtsızlar değil, en fırtınalı günlerde bile dalgalardan etkilenmeyenlerdi. Gemi limana demirlemeden, ruhsal ve fiziksel durumları düzelmeyen Desirandelleler ve diğerleri bu kategoriye girmiyorlardı.

Berrak ve bulutsuz gökyüzü, deniz yüzeyindeki hafif çalkantılardan yansıyan güneş ışınlarıyla ısınıyordu. Burnunu güney-güneydoğuya vererek, Balear takımadalarına yönelen *Argeles* saatte on millik bir hızla ilerliyordu. Karşı yönden gelerek, açıktan geçen birkaç gemi duman kıvrımları yayarak ya da beyaz yelkenleri hafif puslu ufukta belirginleşerek yol alıyordu.

Güvertede bir uçtan diğerine gidip gelen Kaptan Bugarach talimatlar veriyordu.

O sırada, Marcel Lornans ve Jean Taconnat kıç güvertede belirdiler. Yanlarına yaklaşan kaptan ellerini sıkarak:

"Geceniz iyi geçti mi, baylar?" diye sordu.

"İyiden de öte, kaptan," diye yanıtladı Marcel Lornans, "bundan daha iyisini düşünebilmek mümkün değil. *Argeles*'in kamarası kadar konforlu bir otel odasına rastladığımı hatırlamıyorum."

"Ben de sizle aynı fikirdeyim, Bay Lornans," diye devam etti Kaptan Bugarach, "ve bir geminin dışında nasıl yaşayabildiklerini anlayamıyorum."

"Bunu Bay Desirandelle'e söylesenize," dedi genç adam, "sizinle aynı düşünceyi paylaşırsa..."

"Bir yolculuğun güzelliklerini takdir edebilmekten yoksun o kara tutkunlarına söyleyeceğim hiçbir şey yok!" diye haykırdı kaptan. "Ambarın dibindeki kolilerden farkları yok! Bu yolcular geminin yüzkaraları! Yine de en azından yol parasını ödüyorlar..."

"İşte bu kadar!" diye karşılık verdi Marcel Lornans.

Her zaman oldukça konuşkan ve açık yürekli olan Jean Taconnat ise kaptanın elini sıkmakla yetinerek sohbete hiç katılmadı. Aklının başka yerde olduğu anlaşılıyordu.

Marcel Lornans kaptana soru sormaya devam etti:

"Majorka açıklarına ne zaman varacağız?"

"Majorka açıklarına mı? Öğleden sonra bire doğru, Balear'ların ilk yükseltilerini görmemiz ise uzun sürmeyecek."

"Palma'da bekleyecek miyiz?"

"Akşam sekize kadar, bu arada Oran'a gidecek mallar gemiye yüklenecek."

"Bu durumda adayı gezecek vaktimiz olacak mı?"

"Adayı değil, ama Palma şehrini gezebilirsiniz, söylendiğine göre buna değermiş..."

"Nasıl, söylendiğine göre mi? Kaptan daha önce Majorka'ya gitmediniz mi?"

"En az otuz, kırk kere."

"Onu hiç gezmeden mi?"

"Ya zaman, Bay Lornans, zaman var mı ki?"

"Belki de hem zamanınız, hem de isteğiniz yok?"

"Gerçekten de öyle! Kara beni tutuyor, denizin üzerinde olmak en iyisi!"

Ve, bunun üzerine, Kaptan Bugarach yanlarından ayrılarak kaptan köşküne çıktı.

Marcel Lornans kuzenine dönerek:

"Neyin var, Jean," dedi, "bu sabah Harpocrate kadar sessizsin?"

"Düşünüyorum, Marcel."

"Neyi?"

"Sana dün söylediğim şeyi."

"Bana ne demiştin?"

"Bu Perpignanlı tarafından evlat edinme fırsatıyla karşı karşıya olduğumuzu."

"Hâlâ bunu mu düşünüyorsun?"

"Evet, gece boyunca, tüm olasılıkları değerlendirdim."

"Ciddi olamazsın?"

"Çok ciddiyim. Evlat edinmek istiyor. Bizden iyisini mi bulacak?"

"Mütevazı olduğun kadar hayalcisin, Jean!"

"Dinlesene, Marcel, askerlik güzel bir meslek olabilir! 7. Avcı Alayı'na kaydolmak gurur verici bir şey. Yine de, subaylığın eskisi kadar revaçta olduğunu düşünmüyorum. Her üç, dört yılda bir yeni bir savaşın çıktığı dönemlerde terfiler, madalyalar, nişanlar garantiydi. Ancak, silah altına alınması, yönetilmesi, beslenmesi gereken milyonlarca insan söz konusu olduğunda, bir savaşın, Avrupa savaşını kastediyorum, yaşanması imkânsız hale geldi. Genç subayların birçoğu gelecekte emekli yüzbaşılar

haline gelecek. Ne kadar şanslı olunursa olunsun, askerlik mesleğinde yükselmek bundan otuz yıl önceki kadar kolay değil. Artık büyük savaşların yerini büyük manevralar aldı. Hiç kuşku yok ki, bu gelişmelerin toplumsal alanda büyük önemi var, ama..."

"Jean," dedi Marcel Lornans, "bunu Cezayir'e hareket etmeden düşünmek gerekirdi..."

"Marcel, ben de tıpkı senin gibi, orduya kaydolmaya hazırım. Yine de, eli dolu Tanrıça tam üzerimizden geçerken kollarını iki yana açarsa..."

"Sen delirdin mi?"

"Neden olmasın!"

"Bay Dardentor'u şimdiden..."

"Babam olarak görüyorum!"

"Unuttuğun bir şey var, seni evlat edebilmesi için çocukluğunda altı yıl boyunca senin bakımınla ilgilenmiş olması gerekiyor... Bunu yaptığını hatırlıyor musun?"

"Bildiğim kadarıyla hayır," diye yanıtladı Jean Taconnat, "ya da en azından ben fark etmedim."

"Gördüğüm kadarıyla aklın başına geliyor, sevgili Jean, madem şaka yapıyorsun..."

"Hem yapıyorum, hem yapmıyorum."

"Peki, şimdiye kadar, bu saygıdeğer adamı kavgadan, yangından ya da bir deniz kazasından kurtardın mı?"

"Hayır, ama kurtaracağım ya da daha doğrusu, sen ya da ben kurtaracağız."

"Nasıl?"

"Bundan hiç kuşkum yok."

"Bu denizde mi, karada mı yoksa uzayda mı olacak?"

"Nerede fırsat yakalarsak orada ve bu fırsatın çıkması imkânsız değil..."

"Yoksa bu fırsatı sen mi yaratacaksın?"

"Neden olmasın? *Argeles'in* üzerinde değil miyiz, farz edelim ki Bay Dardentor denize düştü..."

"Onu denize itmeyi düşünmüyorsun değil mi?"

"Neyse, farz edelim ki düştü! Sen ya da ben, kahraman bir terre-neuve[4] gibi arkasından suya atlayacağız, bu terre-neuve tarafından kurtarıldığında, onu köpeği yapacak, hayır, evlat edinecek!"

"Kendi adına konuş, Jean, ben yüzme bilmiyorum, bu yüzden, bu muhteşem adam tarafından evlatlık edinilme fırsatını asla yakalayamayacağım."

"Tamam o zaman, Marcel! Denizde ben, karada sen! Ama aramızda iyi anlaşalım: Marcel Dardentor olursan, seni kıskanmayacağım ve bu hoş soyadını ben alırsam, tabii ikimiz de..."

"Zavallı Jean, sana yanıt vermek bile istemiyorum!"

"Bunu sana kanıtlayacağım, yeter ki bana engel olmaya kalkışma..."

"Beni asıl kaygılandıran," diye karşılık verdi Marcel Lornans, "bu çılgınlıklar dizisini hiç alışık olmadığın bir ciddiyetle sergiliyorsun."

"Çünkü durum ciddi. Zaten, için rahat olsun, meseleyi gülünç yanından ele alacağım ve başaramazsam beynime kurşun sıkacak değilim."

"Hâlâ kaldıysa tabii?"

"Birkaç gram var!"

"Sana tekrar ediyorum, sen delisin!"

"Neden olmasın!"

Kıç güvertede pipolarını tüttürüp, bir öne, bir arkaya doğru yürüyerek, Marcel Lornans'nın fazla önem vermek istemediği sohbetlerine devam ettiler.

Vardamanaya yaklaştıklarında, Clovis Dardentor'un üzerindeki ütülü yolculuk kıyafetiyle, makine dairesinin

kaputunun yanında hiç kımıldamadan bekleyen hizmetkârını fark ettiler.

Orada ne yapıyordu, hiçbir sabırsızlık belirtisi göstermeden kimi bekliyordu? Patronunun uyanmasını bekliyordu. Clovis Dardentor'un hizmetindeki bu adam en az onun kadar kaçıktı. Yine de bu iki kişi arasında ne büyük bir karakter farkı vardı!

İskoç asıllı olmasa da, adı Patrice'ti, ve eski Roma'nın Patrici'lerinden gelen bu ismi hak ediyordu.

Beyefendilikte kimsenin yanşamayacağı, kırk yaşlarındaki bu adamın soylu davranışları, iyi ya da kötü talihin hizmetkârı yaptığı Perpignanlının patavatsızlığıyla tezat oluşturuyordu. Tıraşlı yüzünün hatları, hafifçe geriye doğru eğik olan alnı, gururlu bakışları, yarı kapalı dudaklarının arasından beliren inci gibi dişleri, özenle taranmış kumral saçları, düşüncelerini ağırbaşlı bir ifadeyle yansıttığı sesi, seçkin tavırları ile fizyolojistlerin "uzun yuvarlak" kafalı olarak tanımladıkları kategoriye giriyordu. Bu haliyle, İngiliz Lordlar Kamarasının bir üyesini andırıyordu. On beş senedir sürdürdüğü bu görevi birçok kez bırakmayı düşünmüştü. Aynı şekilde, Clovis Dardentor'da, sık sık ona kapıyı göstermeyi aklından geçirmişti. İnanılması zor olsa da tamamen zıt karakterlere sahip oldukları için birbirlerinden vazgeçemiyorlardı. Patrice'i Perpignanlıya bağlayan, aldığı yüksek maaşlar değil, patronunun kendisine duyduğu sonsuz güvendi, bu güveni fazlasıyla hak ettiği söylenebilirdi. Ancak, o güneyli senli benliliğini, patavatsızlığını, taşkınlığını gördüğünde, kendine olan saygısı nasıl da zedeleniyordu! Ona göre, Clovis Dardentor ciddiyetten uzak bir adamdı. Toplumsal konumunun gerektirdiği saygınlıktan yoksundu. Selam verişi, kendini takdim edişi, konuşması, eski fıçı imalatçısını ele veriyordu. Kibar davranmasını bilmiyordu, zaten, depolarındaki binlerce fıçıyı üretip, çemberleyip, yuvarlarken, bu davranışları nasıl öğrenecekti ki? Hayır, bu bir

bahane olamazdı, ve Patrice, bu konuda sözünü esirgemiyordu.

Bazen, cümle kurma çılgınlığına kapılan Clovis Dardentor, hizmetkârının gözlemlerini dikkate alırmış gibi yaparak, ona gülüyor, uşak kıyafetli bu akıl hocasıyla alay ediyor, onu hazırcevaplığıyla sinirlendirmekten zevk alıyordu. Hatta, kötü tarafından kalktığı bazı günlerde ona kızıyor ve haftalık tazminatını ödeyerek, bu uğursuz nasihatçiyi kovmayı düşünüyor, ancak o hafta hiçbir zaman gelmiyordu.

Patrice, her ne kadar beyefendilikten nasibini almamış bir patronun yanında çalışmaktan memnun değilse de, Clovis Dardentor böylesine seçkin bir hizmetkarı olduğu için gurur duyuyordu.

O gün, Patrice'in canı bir hayli sıkkındı. Şef garsondan, Clovis Dardentor'un akşam yemeğinde ölçüyü kaçırdığını, yerli yersiz konuştuğunu, ve davetlilerde, Doğu Pireneliler hakkında olumsuz izlenimler bıraktığını öğrenmişti.

Hayır! Patrice bu durumdan hiç memnun değildi, ve bunu gizlemeye niyetli görünmüyordu.

İşte bu nedenle, çağırılmadığı halde sabahın erken saatlerinde 13 numaralı kamaranın kapısını çalmıştı.

İlk çağrısı yanıtsız kalınca, kapıyı ikinci kez daha sertçe çaldı.

"Kim o?" diye homurdandı uykulu bir ses.

"Patrice..."

"Cehenneme kadar yolun var!"

Gönderilmek istendiği yere gitmeyen Patrice, alışması gereken bu uygunsuz yanıttan incinmiş bir halde geri dönmüştü.

"Bundan asla adam olmaz!" diye mırıldanmıştı, itaat ederek geri çekilirken.

Ve her zamanki saygın, soylu ve bir İngiliz lordunu andıran ifadesiyle patronunun geleceği anı sabırla beklemek üzere güverteye çıkmıştı.

Bay Dardentor'un yataktan çıkmakta acele etmemesi

nedeniyle bu bekleyiş bir saat sürdü. Nihayet kamaranın kapısı gıcırdadı, ardından kıç güvertenin kapısının açılmasıyla, bu hikâyenin baş kahramanı belirdi.

O sırada, vardamanaya yaslanmış bir halde bekleyen Jean Taconnat ve Marcel Lornans onu fark ettiler.

"Bak! babamız geliyor!" dedi Jean Taconnat.

Zamansız olduğu kadar garip olan bu nitelendirmeyi duyan Marcel Lornans kendini hoş bir kahkaha patlatmaktan alamadı.

Bu arada, patronundan emir almaya hazır görünmeyen Patrice, hoşnutsuz bir yüz ifadesi ve ölçülü adımlarla Bay Dardentor'a doğru ilerliyordu.

"Ah! Patrice... Parlak düşler gördüğüm uykumun ortasında beni uyandırmaya gelen sen miydin?"

"Beyefendi bunun görevim olduğunu..."

"Görevin sana çıngırakla haber verene kadar beklemekti."

"Galiba beyefendi kendini Perpignan'ın Loge meydanındaki evinde sanıyor..."

"Neredeysem orada sanıyorum," diye karşılık verdi Bay Dardentor, "ihtiyacım olsaydı seni çağırtabilirdim... Kötü ayarlanmış çalar saat bozuntusu!"

Yüzü hafifçe buruşan Patrice ciddi bir ifadeyle şunları söyledi:

"Beyefendi böyle kırıcı ifadeler kullandığında onu duymak istemiyorum. Ayrıca, beyefendiye kafasına geçirdiği berenin bir birinci sınıf yolcusu için uygun olmadığını belirtmek isterim."

Ve, gerçekten de, Clovis Dardentor'un ensesine kadar inen beresi hiç de hoş görünmüyordu.

"Yani, berem hoşuna gitmedi mi, Patrice?"

"En az deniz yolculuğu sırasında, denizciye benzemek bahanesiyle giydiğiniz gemici kazağı kadar!"

"Gerçekten mi?

"Beyefendi tarafından kabul edilmiş olsaydım, onun bu şekilde giyinmesini engelleyebilirdim."

"Patrice, beni engelleyeceğini mi söyledin?"

"Aynı şeyi düşünmesek de, görüşlerimi beyefendiden hiç saklamam, ve Perpignan'da yaptığımı bu gemide de yapmam kadar doğal bir şey olamaz."

"Ne zaman bitireceksiniz Bay Patrice?"

"Nezaket kuralları çerçevesinde olsa da, henüz söyleyeceklerim bitmedi ve öncelikle, beyefendinin dün akşam yemeğinde daha dikkatli olması gerekirdi..."

"Dikkatli olmak mı... yemekler konusunda mı?"

"Ve ölçüsünü kaçırdığınız şampanya kadehleri konusunda... Tam bir beyefendi olan şef garsonun bana naklettiğine göre..."

"Bu tam beyefendi size neler nakletti?" diye sordu, artık öfkesinin son sınırına ulaştığını göstermek istercesine senli benli konuşmayı bırakan Clovis Dardentor.

"Beyefendinin hiç tanımadığı kişiler karşısında, susması gereken konularda hiç durmadan konuştuğunu. Bu yalnızca bir temkin sorunu değil, saygıdeğerlik de bunu gerektiriyor."

"Bay Patrice..."

"Beyefendi bir şey mi sormak istiyor?"

"Bu sabah uygunsuz bir şekilde kapımı vurduğunuz sırada sizi gönderdiğim yere gittiniz mi?"

"Böyle bir şey anımsamıyorum..."

"O zaman, hafızanızı tazeleyeyim! Size cehenneme gitmenizi söylemiştim, ve sizi kendiniz gibi düşünenlerle birlikte oraya ikinci kez gönderiyorum ve sizi çağırana kadar orada kalın!"

Gözlerini hafifçe kapatan Patrice'in dudakları kenetlendi; sonra geri dönerek, ön güverteye doğru yöneldi, o sırada Bay Desirandelle kıç güverteden geliyordu.

"Ah! işte sevgili dostum!" diye haykırdı onu fark eden Clovis Dardentor.

Bay Desirandelle kamarasınınkine oranla daha temiz olan deniz havasını teneffüs etmek için güverteye çıkmıştı.

"Evet, sevgili Desirandelle," dedi Perpignanlı, "dün akşamdan beri nasılsınız?"

"İyi değil."

"Gayret dostum biraz daha gayret! Benziniz hâlâ çarşaf gibi beyaz, dudaklarınız mor, gözleriniz bulanık ama hiçbir şey olmayacak ve sonunda bu yolculuk bitecek."

"Kötü bitecek, Dardentor!"

"Ne kadar kötümsersiniz, haydi görkemli törenlerde olduğu gibi *Sursum Corda*'yı söyleyelim!"

Gerçekten de, mide bulantılarıyla inleyen bir adam için bu ne mutlu bir öneriydi!

"Zaten," diye devam etti Clovis Dardentor, *"Argeles* birkaç saat sonra, Palma'ya demirlediğinde, karaya çıkabileceksiniz..."

"Orada yalnızca yarım gün kalacak ve akşam olduğunda yeniden bu iğrenç salıncağa binmemiz gerekecek! Ah! Agathocle'un geleceği söz konusu olmasaydı!"

"Elbette, Desirandelle ve bu gelecek, bu kadar sıkıntıya değer. Ah! eski dostum, bana öyle geliyor ki, bu çekici kız, elindeki lambasıyla tıpkı Leandre'ı yani Agathocle'u bekleyen Hero gibi bizi Cezayir sahillerinde karşılayacak... Hayır, hayır! Benzetme hiç de yerinde olmadı, çünkü efsaneye göre, bahtsız Leandre deniz kazasında boğuluyordu. Öğle yemeğine gelecek misiniz?"

"Oh! Dardentor, bu halde nasıl gelebilirim?"

"Yazık, çok yazık! Dünkü akşam yemeği nükteleri ve olağanüstü mönüsüyle muhteşemdi! Yemekler davetlilerin ağzına layıktı! Doktor Bruno! Bu yürekli doktorun ağzının payını Provence usulüyle verdim! Ya o iki genç adam, ne sevimli yol arkadaşları! Ya Agathocle, tam bir makine gibi çalıştı! Konuşmak için açmadıysa da, yemekleri silip süpürürken ağzını hiç kapamadı"

"Haksız da sayılmazdı."

"Kuşkusuz!. Ah! Bayan Desirandelle'i bu sabah göremeyecek

miyiz?"

"Sanmıyorum... ne bu sabah, ne daha sonra..."

"Ne! Palma'da bile mi?"

"Ayağa kalkacak durumda değil."

"Ah! Bu mükemmel kadın için ne kadar üzgünüm. Ona büyük hayranlık duyuyorum! Çektiği tüm sıkıntılar Agathocle'u için! Tam bir ana yüreğine sahip ve kalbi... Ama kalbinden söz etmeyelim! Kıç güverteye geliyor musunuz?"

"Hayır, gelemeyeceğim, Dardentor! Salonda kalmayı tercih ederim! Orası daha güvenli! Ah! Dans etmeyen gemiler ne zaman yapılacak, hâlâ bu tür aygıtlarla yolculuk etmekte neden ısrar ediliyor?"

"Desirandelle bir gün, muhakkak ki yalpalardan etkilenmeyecek gemiler yapılacak ama henüz orada değiliz. Zamanı gelecek, zamanı gelecek!"

Ancak, o günün gelmesini bekleyene kadar, Bay Desirandelle salonun Balear adalarına ulaşılana dek terk etmeyeceği koltuklarından birinin üzerine serilmek zorunda kaldı. Kendisine salona kadar eşlik eden Clovis Dardentor, elini sıkarak, yeniden güverteye döndü, umursamaz bir ifadeyle geriye attığı beresi, ışıl ışıl parlayan yüzü, rüzgârda bir amiralin bayrağı gibi dalgalanan gemici kazağıyla, bir deniz kurdunun dengesiyle kıç güvertenin merdivenlerini çıktı.

İki kuzen ona doğru ilerlediler. Birbirlerini içten bir şekilde selamladıktan sonra, keyiflerinin nasıl olduğu konusunda bilgi aldılar. Masada geçirdikleri eğlenceli saatlerden sonra, Bay Dardentor iyi uyuyabilmiş miydi? Mükemmeldi. Morpheus'un kollarında güç verici ve deliksiz bir uyku çekmişti!

Oh! Patrice patronun ağzından dökülen bu sözcükleri duysaydı!

"Ve beyler, iyi uyuyabildiler mi?"

"Hem de ölü gibi!" diye karşılık verdi Jean Taconnat, Clovis

Dardentor'a ayak uydurmak istermişçesine.

Ne mutlu ki, Patrice orada değildi. O sırada kurduğu kibar cümlelerle yeni dostu şef garsonla sohbet ediyordu. Gerçekten de, böylesine kaba konuşan genç bir Parisli hakkında iyi şeyler düşünmeyecekti!

Ve sohbet büyük bir içtenlikle devam etti. Clovis Dardentor bu iki genç adamla kurduğu ilişkiden çok memnundu... Ve onlar için de, Clovis Dardentor kadar sevimli bir yol arkadaşıyla tanışmak ne mutlu bir tesadüftü! Bu yakınlığın daha da ileri gidebileceği ümit edilebilirdi! Oran'da yeniden karşılaşılabilecekti! Bu beyler, orada bir süre kalmayı düşünüyorlar mıydı?

"Elbette," diye yanıtladı Marcel Lornans, "çünkü katılmamız gereken..."

"Katılmanız gereken... bir tiyatroya mı?"

"Hayır, Bay Dardentor, Afrika 7. Avcı..."

"İyi bir alay baylar, iyi bir alay ve orada işlerinizi yoluna koyacaksınız! Demek... bu kararlaştırmış olduğunuz bir proje..."

"Bazı yeni koşullar ortaya çıkmadıkça," diye araya girmeyi gerekli buldu Jean Taconnat.

"Baylar, hangi mesleği kucaklarsanız kucaklayın, onu memnun edeceğinizden eminim," diye karşılık verdi Clovis Dardentor.

Ah! bu cümle Patrice'in kulağına gelmiş olsaydı! Ancak, şef garsonla birlikte, geniş fincanlarında sütlü kahvelerin tüttüğü mutfağa inmişti.

Anlaşılacağı gibi, Clovis Dardentor, Marcel Lornans ve Jean Taconnat birbirleriyle tanışmaktan çok mutlu olmuşlardı. Hatta Oran'da gemiden indiklerinde, sıradan yolcular gibi birbirlerini bir daha görmemek üzere ayrılmayacaklarını umuyorlardı.

"Ve," dedi Clovis Dardentor, "sizin için bir sakıncası yoksa aynı otele yerleşebiliriz?"

"Hiçbir sakıncası yok," diye hızla yanıtladı Jean Taconnat,

"hatta bu durum bize birçok avantaj sağlayabilir."

"Tamamdır, beyler."

Yeniden el sıkıştıklarında, Jean Taconnat bu temasta baba ile oğul arasındaki yakınlaşmanın başladığını hissetti.

"Ve," diye düşündü, "eğer mutlu bir tesadüf eseri otelde yangın çıkarsa, bu muhteşem adamı alevlerin ortasından kurtarma fırsatını bulabilirim!"

Saat on bire doğru, güneydoğu ufkunda, Balear takımadalarının ilk kıvrımları seçilmeye başlamıştı. Gemi, saat üçten önce Majorka açıklarında olacak, bu cam gibi denizin üzerinde, bir ekspresin dakikliğiyle, hiç gecikmeden Palma'ya varacaktı.

Dün akşamki yemekte bulunan yolcular yemek salonuna indiler.

İlk fark ettikleri kişi yine masanın en güzel yerine kurulmuş olan Bay Eustache Oriental'di.

Gerçekten de, insanlarla ilişki kurmayı pek sevmeyen bu inatçı adam, ibresi yalnızca yemek saatlerini gösteren ete kemiğe bürünmüş bu kronometre, kimin nesiydi?

"Acaba geceyi burada mı geçirdi?" diye sordu Marcel Lornans.

"Muhtemelen," diye yanıtladı Jean Taconnat.

"Vidalarını gevşetmeyi unutmuşlar!" diye ekledi Perpignanlımız.

Konuklarını karşılayarak, onlara iyi günler dileyen Kaptan Bugarach, yemekten memnun kalacaklarını umduğunu bildirdi.

Sonra, Doktor Bruno herkesi selamladı. Bir kurt gibi açtı -bunu deniz kurdu olarak almak gerekirdi- ve bu durum günde üç kez yaşanıyordu. Öncelikle Bay Clovis Dardentor'un akıl almaz sağlığı hakkında bilgi aldı.

Kendini her zamankinden daha iyi hisseden Clovis Dardentor, doktorun değerli tedavi yöntemlerini kullanamamasından dolayı üzüntülerini belirtti.

"Hiçbir şeyden emin olmamak gerek, Bay Dardentor," diye karşılık verdi Doktor Bruno. "Sizin kadar sağlam olan nice kişiler, tüm yolculuk boyunca dayandıktan sonra limanın açıklarında baygınlık geçirdiler!"

"Hadisenize, doktor! Bu bir domuzbalığına deniz tutmasına karşı dikkatli olmasını söylemenize benziyor."

"Ama zıpkının ucunda sudan çıkan birçok domuzbalığını denizin tuttuğunu gördüm!"

Agathocle dün akşamki yerinde oturuyordu. Üç, dört yeni davetli masadaki yerlerini almışlardı. Belki de Kaptan Bugarach'ın yüzü bu yüzden asılmıştı? Dünden beri aç olan bu mideler, herkesi ürkütecek kadar boş olmalıydılar. Bu durum öğle yemeği mönüsü için ne büyük bir zarardı!

Patrice'in tavsiyelerine rağmen, yemek sırasında sohbeti yine Bay Dardentor yönlendiriyordu. Ancak, Perpignanlımız bu kez geçmişten çok gelecekten söz ediyordu. Gelecekten kastı da, Oran kentine yapacağı ziyaretti. Tüm bölgeyi, belki de Cezayir'in tamamını gezmeyi planlıyor, hatta belki de çöle kadar uzanmayı düşünüyordu... neden olmayacaktı ki? Ve, bu vesileyle, Cezayir'de hâlâ Arapların bulunup bulunmadıklarını sordu.

"Az miktarda," dedi Marcel Lornans. "Onları bölgenin yerel renklerini korumak için saklıyorlar."

"Ya aslanlar?"

"Yarım düzine kadar," diye karşılık verdi Jean Taconnat, "ve üzerlerinde koyun postu, ayaklarında küçük tekerler var."

"Buna güvenmeyin, beyler!" deme ihtiyacını hissetti Kaptan Bugarach.

Diledikleri gibi yiyip içtiler. Masanın yeni konukları dünkü açıklarını kapatmaya başlamışlardı. Sanki Danaides'in ağzına kadar dolu fıçıları masaya oturtulmuştu. Ah! Bay Desirandelle orada olsaydı. Yine de orada olmaması daha hayırlıydı, çünkü kadehler çatal bıçak takımlarına çarparak çınlarken, tabaklar tiz

sesler çıkartıyorlardı.

Saat öğleye gelmişti, kahveler, likörler, içkiler içildikten sonra, masadan kalkarak yemek salonundan ayrılan konuklar, kıç güvertedeki tentenin gölgesine sığındılar.

Yalnızca Bay Oriental sandalyesini terk etmemişti, bu durum karşısında, Clovis Dardentor, yemek saatleri konusunda bu kadar dakik, insanlardan uzak durma konusunda ise bu kadar istekli olan bu yolcunun kim olduğunu sorma ihtiyacı duydu.

"İsmini Eustache Oriental olmasından başka hiçbir şey bilmiyorum," diye yanıtladı Kaptan Bugarach.

"Nereye gidiyor? Nereden geliyor? Mesleği nedir?"

Patrice, gerekli durumlarda, hizmet sunabilmek için geriden geliyordu. Patronunun sorduğu soruları duyduğunda, söze girmesi gerektiğine karar verdi:

"Beyefendi izin verirse, onu söz konusu bu yolcu hakkında bilgilendirebilirim."

"Onu tanıyor musun?"

"Hayır, ama şef garsondan öğrendim, o da Cette'teki otelin komisinden öğrenmiş."

"Gaydanın sesini kısar mısın, Patrice, bana bu adamın kim olduğunu üç kelimeyle açıkla."

"Montelimar Astronomi Topluluğu Başkanı," diye karşılık verdi Patrice soğuk bir sesle.

Bir astronom, Bay Eustache Oriental bir astronomdu. Bu durum, güverteye çıktığı zamanlarda, omzuna astığı dürbününü sık sık ufkun değişik noktalarını gözlemlemek için kullanmasını açıklıyordu. Her ne olursa olsun, insanlarla ilişki kurmaya niyetli görünmüyordu.

"Hiç kuşkusuz astronomi tüm zamanını alıyor" demekle yetindi Clovis Dardentor

Saat bire doğru, Majorka kıyılarının kıvrımları ve onları yukarıdan izleyen yükseltiler belirmeye başladı.

Argeles adanın etrafını dolaşmak için yönünü değiştirerek karanın korunağındaki daha sakin sularda yol almaya başladı, bu arada yolcuların çoğu kamaralarını terk ediyorlardı.

Kısa süre içinde, üzerinde bir fenerin yükseldiği tehlikeli Dragonera kayalığını geride bırakan gemi, sarp yalıyarların arasındaki, dar Friou boğazına girdi. Sonra, Calanguera burnunu iskele tarafına alarak, Palma körfezinin girişine doğru ilerledi ve dalgakıran boyunca yol alarak, meraklılar kalabalığının toplandığı rıhtıma palamarladı.

BİRÇOK OLAYIN MEYDANA GELECEĞİ PALMA ŞEHRİNDE BİR TUR

Ziyaret etmeden, hakkında en çok bilgi edinilebilinecek bir bölge varsa, orası Balear takımadalarıydı. Akdeniz'in mavi dalgaları öfkeyle beyazlaştığı sırada bile, bir adasından diğerine gitmekte hiç zorluk çekmeyecek olan turistlerin ilgisini çekmeyi hak ediyordu. Mallorca'dan sonra Minorka, Minorka'dan sonra, o ıssız Cabrera adacığı, ardından da Chevres adacığı geliyordu. Ve daha ileride, Balear'ların ana öbeği oluşturan ve Pityuses olarak bilinen sık çam ormanlarıyla kaplı İbiza, Formentera ve Conigliera yer alıyordu.

Evet! Akdeniz'in bu cennet köşesi için yapılan şey iki kıtanın herhangi bir ülkesi için yapılmış olsa, turistlerin bu eşsiz güzellikleri görmek için zahmet edip evlerinden ayrılmaları, yola çıkmaları gerekmeyecekti. Altesleri arşidük Louis-Salvatore d'Autriche'in[5] Balear'lar üzerine yazdığı eksiksiz metinleri okumaları ve bu eseri rakipsiz kılan renkli gravürlere, resimlere, krokilere, planlara, haritalara bakmaları yeterli olacaktı.

Bu, gerçekten de üslubu ve coğrafi, etnik, istatistik, sanatsal niteliği açısından benzersiz bir yapıttı. Ne yazık ki bu başyapıtın yalnızca birkaç nüshası vardı.

Bu yüzden, ne Clovis Dardentor, ne Jean Taconnat, ne de Marcel Lornans bu kitaptan haberdar değildi. Yine de *Argeles*'in takımadanın bu merkez adasına yanaşması sayesinde, en azından diğerleri içinde en güzeli olan bu şehrin merkezini

gezecek, aldıkları notları anılarına kaydedeceklerdi. Ve muhtemelen limanın içinde arşidük Louis-Salvatore'un buharlı teknesini selamladıktan sonra, hayatının bir bölümünü bu harika adada geçiren adama imreneceklerdi.

Yolcuların bir kısmı gemi daha Palma limanına yanaşır yanaşmaz karaya çıktılar. Bazıları ve özellikle de hanımlar, çok sakin geçse de hâlâ bu yolculuğun çalkantılarını hisseder gibiydiler ve birkaç saat için ayaklarının altında sarsılmayan bir zemin olacağından memnundular. Deniz tutmasından etkilenmeyen diğerleri saat ikiden akşam sekize dek sürecek olan bu moladan kent merkezini ve dolaylarını gezmek için yararlanmayı düşünüyorlardı. Gerçekten de *Argeles* hava kararırken hareket edecekti ve yolcuların geri dönüş saatleri hesaplanarak akşam yemeği hareket saatine kaydırılmıştı.

Karaya ilk ayak basan yolcular arasında Clovis Dardentor, Jean Taconnat ve Marcel Lornans vardı. Onların ardından dürbününü omzuna asmış olan Bay Oriental ve Bayan Desirandelle'i derin bir uykuya çekilmiş halde kamarasında bırakan baba, oğul Desirandelle'ler geliyordu.

"Harika bir fikir, sevgili dostum," dedi Clovis Dardentor, Bay Desirandelle'e. "Palma'da geçireceğimiz birkaç saat bozulmuş motorunuza iyi gelecek! Şehri gezmek için ne güzel bir fırsat! Bizle geliyor musunuz?"

"Teşekkürler, Dardentor," diye yanıtladı, yüzünün rengi yavaş yavaş yerine gelmeye başlayan Bay Desirandelle. "Sizinle gelmem mümkün değil, dönüşünüzü beklemek üzere bir kafede oturmayı tercih ederim."

Ve gidip bir kafeye oturdu, o sırada Agathocle sola, Bay Oriental sağa yönelmişlerdi. Turistik güzellikler her ikisini de ilgilendirmiyormuş gibi görünüyordu.

Patronunun ardından gemiden inen Patrice ciddi bir ses tonuyla talimatlarını öğrenmek istedi:

"Beyefendiye eşlik edecek miyim?"

"Her zamankinden daha fazla," diye karşılık verdi Clovis Dardentor. "Hoşuma gidecek bir şeyler alabilirim, örneğin bir biblo ve onu yanımda taşımak istemiyorum."

Gerçekten de Palma caddeleri boyunca ilerleyen turistlerin kendilerini Majorka çanak çömleklerine, Çin porseleniyle yarış eden o göz alıcı fayanslara, Endülüs çinilerini kaptırmamaları mümkün değildi.

"İzin verirseniz," dedi Jean Taconnat, "kenti sizinle birlikte gezeceğiz, Bay Dardentor."

"O da ne demek, Bay Taconnat, asıl ben sizden bu kısa saatler boyunca bana eşlik etmenizi isteyecektim."

Bu yanıtı oldukça yerinde bulan Patrice kafasını onaylayan bir ifadeyle salladı. Patronunun iyi eğitim almış bu iki Parislinin yanında kendine çeki düzen vereceğinden hiç şüphesi yoktu.

Clovis Dardentor ve Jean Taconnat kibar sözcüklerle birbirlerine iltifat ederken, hayalci dostunun amacının ne olduğunu bilen Marcel Lornans kendini gülmekten alamadı.

"Evet işte!" dedi onu kenara çekerek. "Neden bir fırsat çıkmasın ki?"

"Evet evet! Fırsat Jean, yasanın gerektirdiği o muhteşem fırsat! Çatışma, alevler, dalgalar..."

"Kim bilir?"

Bay Dardentor'un şehrin sokaklarını dolaşırken, dalgalar ya da alevlerle karşı karşıya kalması mümkün görünmüyordu. Kırları gezerken bir saldırıya uğraması da ihtimal dışıydı, Jean Taconnat için ne acı ki, bu bereketli adalarda ne yırtıcı hayvanlara ne de soyguncular a rastlanmıyordu.

Ve şimdi mola saatlerini verimli bir şekilde değerlendirmek isteniyorsa, hiç vakit kaybetmemek gerekiyordu.

Yolcular, *Argeles'*in Palma limanına girişinde, kıyıdaki evlerin yukarısında dikkatleri çeken üç yapı görmüşlerdi. Bunlar, bir

katedral, hemen bitişiğindeki bir saray ve solda rıhtımın üzerindeki küçük kuleleri dalgaların arasından beliren sağlam bir yapıydı. Burçlu kalenin beyaz perde hattının üzerinde kilisenin çan kuleleri ve açıktan esen rüzgarla hareketlenen değirmen kanatları seçiliyordu.

Hiç bilinmeyen bir ülkeye gidildiğinde, en iyisi bir *Seyahat Rehberine* danışmaktı ama elinizin altında bu küçük kitap yoksa etten ve kemikten bir rehber bulmak gerekiyordu. Perpignanlı ve arkadaşlarının buldukları rehber uzun boyu, ölçülü davranışları, yumuşak yüz ifadesiyle otuz yaşlarında bir adamdı. Omzundaki kahverengi şapkası, dizlerinde kabarıklık yapan pantolonu, alnına çatkı olarak bağladığı kırmızı mendiliyle oldukça havalı görünüyordu.

Birkaç duro karşılığında anlaşan Perpignanlı ve Majorkalı şehrin en önemli eserlerini yaya olarak ve çevre kırları da arabayla dolaşmaya karar verdiler.

Rehberin Montpellier dolaylarına özgü bir güney Fransa şivesi ile konuşması Clovis Dardentor'un dikkatini çekmişti. Ne de olsa Montpellier ile Perpignan'ın arası fazla uzak değildi.

Böylece, üç turistimiz rehberlerinin tanımlayıcı olduğu kadar şatafatlı sözcüklerle anlattıklarını dinleyerek yola koyuldular. Balear adalarının, anıtları ve efsanelerinin sesiyle görkemli bir şekilde yansıttığı tarihi öğrenilmeyi hak ediyordu.

Kentin şu anki görünümü geçmişin izlerini tam olarak yansıtmıyordu. Gerçekten de, on altıncı yüzyıla kadar, sınaî olmasa da ticari anlamda oldukça gelişkin bir konuma sahip olan bu adalar, Akdeniz'in doğu havuzunun ortasındaki muhteşem pozisyonu, Avrupa'nın en büyük üç ülkesi olan Fransa, İtalya ve İspanya'ya olan yakınlığı, Afrika kıyılarına komşu olması nedeniyle, deniz ticaretinin en önemli mola merkezlerinden biri olmuştu. Hâlâ saygıyla anılan Fatih 1. Jayme yönetimi altında, Majorka soyluluğunun en nitelikli üyeleri olarak sayılan

armatörlerinin sayesinde altın yıllarını yaşamıştı.

Bugün ticaret tarım ürünleri, zeytinyağı, badem, gevreotu, limon ve sebze ihracatından ibaretti. Sanayisi Barselona'ya gönderilen domuz yetiştiriciliği ile sınırlıydı. Portakal üretimine gelince, sanıldığından çok daha düşüktü ve bu haliyle kendisine yakıştırılan Hesperides[6] ismini hak etmiyordu.

Üç bin dört yüz kilometrekarelik yüzölçümüyle takımadanın en büyük adası olan Majorka'nın nüfusu iki yüz bini aşıyordu, yumuşak ikliminin büyüleyiciliği, havasının temiz ve sağlığa yararlı olması, doğal harikaları, manzaralarının görkemliliği, göğünün canlı parıltısı ile mitolojik isimlerden bir başkasını hak ediyordu: Güzellik Perisi...

Limanı yolcuların en çok dikkatini çeken esere doğru yönelecek şekilde döndükten sonra, mesleğinin gereklerini yerine getirmeye başlayan rehber, tıpkı hiç durmayan bir gramofon ya da geveze papağan gibi bilgi dağarcığındakileri yüzüncü kere tekrarlıyordu. Palma'nın kuruluşunun, kentin iyi sapan kullanan sakinleriyle uzun süre çarpışan Romalılar tarafından ele geçirildiği M.Ö. 100 yıllarına dayandığından söz etti.

Clovis Dardentor Balear adalarının isminin, Davut'un, sapanı hedefi vurmadan günlük yiyecekleri verilmeyen çocuklarla resmedildiği o çalışmadan geldiğine inanmak istiyordu. Ama rehber bu ilkel aletle yeterli hızla gönderilen taşların etkili olduğunu açıkladığında, iki gence anlamlı bir şekilde baktı.

"Ah şuraya bak! bu adalı bizimle dalga mı geçiyor?" diye mırıldandı.

"Oh! Midi'de!" diye karşılık verdi Marcel Lornans...

Yine de tarihin bir döneminde yaşanan bir olay kendilerine oldukça ilginç geldi: Afrika'dan Katalonya'ya gitmekte olan Kartacalı Hamilcar'ın oğlu Annibal bu adada dünyaya gelmişti.

Bonaparte ailesinin Majorca kökenli olduğu ve 15. yüzyıldan

beri burada yaşadıkları iddiasına gelince, Clovis Dardentor buna şiddetle karşı çıktı.Korsika evet! Balear'lar asla!

Palma birçok çatışmaya sahne olmuştu, 1. Jayme'in askerlerine karşı direnilmiş, soyluların koyduğu vergilere isyan eden toprak sahibi çiftçiler ayaklanmış, Korsikalı barbarların saldırılarına karşı koyulmuş olsa da bu günler geride kalmıştı. Şehir artık Jean Taconnat'ın müstakbel babasının uğrayacağı bir saldırıya umut bağlayamayacağı kadar sakindi.

On beşinci yüzyıla kadar gerilere giden rehber, Riena ırmağının taşmasıyla oluşan sel nedeniyle bin altı yüz otuz üç kişinin öldüğünü anlattı. Bunun üzerine Jean Taconnat.

"Bu ırmak nerede?" diye sordu.

"Şehirden geçiyor."

"Onunla karşılaşacak mıyız?"

"Kuşkusuz."

"Peki suyu bol mu?"

"Bir fare bile boğulmaz."

"İşte tam bana göre!" dedi bahtsız genç adam kuzeninin kulağına.

Üç turist sohbet ederek rıhtımı ya da deniz boyunca uzayıp giden burçlu kaleye dayanan terasları izlediler.

Bazı evler mağribi mimarisinin fantastik öğelerini barındırıyordu, bu durum Arapların dört yüz yıl boyunca adada yaşadıklarının kanıtıydı. Yarı açık kapılardan iç avlular, üzerinde zarif bir armatürün yükseldiği geleneksel kuyular, şirin döner merdivenler, çiçekli tırmanıcı bitkilerle kaplı bahçe duvarları, incecik taştan yapılmış çerçeveleri bazen İspanyol tarzı dam köşkleri ya da kafesli cumbalarla çevrelenmiş pencereler seçilebiliyordu.

Nihayet Clovis Dardentor ve arkadaşları yanında yer alan sekizgen dört kulesi ile Rönesans'ın ilk denemelerinden olduğu anlaşılan bir yapının önünde durdular.

"Bu virane de neyin nesi?" diye sordu Bay Dardentor.

Ve amacı Patrice'i şaşırtmak olmasa, daha seçkin bir sözcük kullanabilecekti.

Eski tarz bir İspanyol kapalı çarşısı olan bu "fonda", çentikli muhteşem pencereleri, artistik bir şekilde düzenlenmiş kornişleri, dönemin sanatçılarının yüz akı olan dantela biçimindeki bezekleriyle olağanüstü bir yapıydı.

"Girelim," dedi bu arkeoloji harikalarıyla ilgilenen Marcel Lornans.

Ortasındaki sağlam bir sütunla ikiye ayrılmış bir kemeri aşarak içeri girdiler. İçeride kubbesi kıvrımlı zarif sütunlarla desteklenen bin kişilik geniş bir salon vardı. Eksik olan tek şey refah dönemlerinde burayı dolduran satıcıların gürültüsüydü.

Perpignanlımız da böyle düşünüyordu. Bu fondayı anavatanına götürmek istiyordu ve orada ona eski canlılığını kazandıracaktı.

Bu arada bu mimari harikaları bir İngiliz soğukkanlılığıyla izleyen Patrice rehberde ölçülü ve ağırbaşlı bir insanın izlenimini uyandırıyordu.

Jean Taconnat'ya gelince, rehberin abartılı sözcükleriyle pek fazla ilgilenmiyordu. Bu mimarlık sanatının başyapıtlarına karşı duyarsız olmasından kaynaklanmıyordu, ilgisizliğinin nedeni saplantı haline gelen sabit bir fikrin zihnini meşgul etmesiydi, bu fondada yapılacak bir şeyin olmamasına üzülüyordu.

Zorunlu olarak kısa tutulan bu ziyaretten sonra, rehber Riena caddesinin kalabalığına yöneldi. Yakışıklı, kibar görünümlü beyler bellerine doladıkları kemerleri ve keçi derisinden ceketleriyle alımlı bir ifadeyle yürürlerken, hanımlar derinden bakan siyah gözleri, içlerinden geçeni yansıtan yüz ifadeleri, parlak renkli jüponları, v yakalı bluzları, çıplak kollarıyla geziniyorlardı, bazı genç kızların başlarında "rebosillo" vardı, onlara biraz ruhani bir görünüm verse de, yüzlerinin çekiciliğini,

bakışlarının canlılığını gizlemiyordu.

Majorkalı genç kızların konuşmaları ne kadar tatlı, yumuşak ve melodik olsa da, onlara iltifat edecek, onlarla selamlaşacak vakitleri yoktu. Adımlarını sıklaştırarak, katedralin bitişiğine inşa edilmiş olan ve bazı noktalardan -örneğin körfezden- bakıldığında onunla karıştırılabilen Palacio Real'in surları boyunca ilerlediler.

Bu devasa yapı, Balear adalarının Mağribi ve Roma tarzlarının karışımdan oluşan mimarisiyle restore edilmiş olsa da, duvar ayakları üzerine genişçe oyulmuş revakın üzerinde gotik dönemden kalma bir melek yükseliyordu.

Turistler birkaç yüz adım ötede oldukça kötü planlanmış geniş bir meydana ulaştılar, şehrin içine doğru uzanan birçok cadde buradan başlıyordu.

"Bu meydanın adı ne?" diye sordu Marcel Lornans.

"II. Isabelle Meydanı," diye yanıtladı rehber.

"Ya bu güzel görünümlü binaların bulunduğu bu geniş cadde?"

"Paseo del Borne."

Çeşit çeşit cepheli evleri, sarmaşıklarla çevrili pencereleri, çıkıntılı balkonları örten rengârenk tenteleri, duvarları kaplayan renkli camlı dam köşkleri, sağda solda gölgelikler oluşturan ağaçlarıyla hoş görünümlü bir caddeydi. Psaeo del Borne, Hacienda publica binasının bulunduğu Constitucion meydanına açılıyordu.

"Paseo del Borne'ye girelim mi?" diye sordu Clovis Dardentor.

"Dönüşte oradan geçeceğiz," diye yanıtladı rehber. Önce hemen yakınında bulunduğumuz katedrale gidelim."

"Tamam katedrale gidelim," diye karşılık verdi Perpignanlı, "kulelerinden birine çıkarak kenti tepeden izlemek hoşuma gidecek."

"O zaman size Bellver şatosunu ziyaret etmenizi önericeğim," diye yanıtladı rehber, oradan tüm ovayı görebilirsiniz."

"Zamanımız yetecek mi?" diye sordu Marcel Lornans *"Argeles* saat sekizde hareket ediyor."

Jean Taconnat'nın içini belli belirsiz bir ümit kaplıyordu. Belki de kırlardaki bir gezinti kent sokaklarında bulamadığı fırsatı yakalayacaktı.

"Zaman fazlasıyla yetecek, baylar, dedi rehber Bellver şatosu uzak değil ve orayı görmeden Palma'dan ayrılan bir yolcu kendisini hiçbir zaman bağışlamaz..."

"Oraya nasıl gideceğiz?"

"Jesus kapısından bineceğimiz bir arabayla."

"Tamam o zaman önce katedrale gidelim," dedi Marcel Lornans.

Rehber sağa dönerek, dar Seo caddesine girdi. Bu yol kıvrımlar yaparak doğu cephesi Mirador caddesindeki kale surunu tepeden izleyen katedralin bulunduğu aynı adlı meydana çıkıyordu.

Rehber turistleri önce Mer kapısına götürdü.

Bu kapı sivri kemer mimarisinin harikalarındandı, pencerelerinin göz alıcılığı ve vitraylarıyla Rönesans'ın yakın döneminin izlerini taşıyordu. Heykeller yan oyuklarını süslerken, taş süslemelerin arasındaki alınlık tablası, kutsal kitaptan naif ve hoş bir kompozisyonla resmedilmiş sahneleri yansıtıyordu.

Bu yapının kapısının önüne gelindiğinde içeriye bu kapıdan girileceği düşünülürdü. Clovis Dardentor kanatlardan birini itmeye çalışırken, rehber onu durdurdu.

"Kapıya duvar örüldü," dedi.

"Sebep?"

"Çünkü açıktan gelen rüzgâr içeriye öylesine şiddetli bir şekilde doluyordu ki, müminler kendilerini Josaphat vadisinde, kıyamet günü fırtınasının ortasında kalmış gibi hissediyorlardı."

Rehberin turistlere böbürlenerek hep aynı şekilde aktardığı bu cümle Patrice'in hoşuna gitmişti.

1601'de tamamlanan yapıtın etrafını dolaşırken, iki külahla süslenmiş dış cephesi hayranlıkla izleniyordu. Bu katedral İberya yarımadasındaki benzerleriyle yarışacak nitelikteydi.

Ön cephenin ortasındaki büyük kapıdan içeri girdiler.

İspanya'da olduğu gibi, bu kilisenin içi de loştu. Ne orta ne de yan saha da tek bir iskemle dahi yoktu. Sağda solda birkaç ahşap bank vardı. Müminler soğuk döşeme taşları üzerinde diz çöküyorlardı, bu sahne dini törenlere özel bir anlam katıyordu.

Clovis Dardentor ve iki genç prizmatik sivri köşeleri tonozun kemer boynuna eklemlenen iki sıralı sütunlar arasında ilerlediler. Ana mihrabın önünde durmak, süslü oyma arkalığı seyretmek, koronun yapıtın tam ortasında bulunan alanına girmek istiyorlardı. Ama katedralin zengin hazinesini, sanatsal harikalarını ve Majorka'da büyük bir saygıyla anılan kutsal kalıntıları -özellikle üç asırdan beri siyah mermer bir lahitin içinde saklanan Aragon kralı Jayme'nin iskeletini- ayrıntılarıyla inceleyecek zamanları yoktu.

Ziyaretçiler bu kısa ziyaret sırasında dua edecek vakti bulamamışlardı. Ne olursa olsun, Jean Taconnat, Clovis Dardentor için dua edecek olsa, onun bu dünyadaki tek kurtarıcısı olmayı dileyecekti.

"Ya şimdi nereye gidiyoruz?" diye sordu Marcel Lornans

"Ayuntamiento," diye yanıtladı rehber.

"Hangi yoldan?"

"Palacio caddesinden."

Grup üç yüz metre ya da Majorka ölçü birimine göre bin altı yüz palmo uzunluğundaki bu caddeyi izleyerek geri döndü. Yol II. Isabelle kadar geniş olmasa da, en az onun kadar düzensiz bir meydana açılıyordu. Zaten Balear'larda Amerika'da olduğu gibi satranç tahtasının hanesini andıracak kadar düzenli şehirler yoktu.

Ayuntamiento'yu ya da diğer adıyla Belediye binasını ziyaret

etmeye değer miydi? Kesinlikle değerdi ve Palma'ya gelen bir yabancı, onun bir mimari harikası olan ön cephesini görmeden buradan ayrılmamalıydı, her biri iki pencerenin arasına açılan iki kapısı içeriye, merkezinde kürsünün bulunduğu iç mekâna girişi sağlıyordu. İlk katın yedi penceresi binayı çepeçevre saran balkona açılıyordu, üzeri ahşap bir çatıyla kaplı olan ikinci katın vitraylı tavan teknesi yorulmak nedir bilmez taş sütunlara yaslanıyordu. Bu belediye binası İtalyan Rönesans'ının başyapıtlarından biriydi.

Duvarlar bölgenin ileri gelenlerinin resimleriyle kaplıydı, bunlardan biri Van Dyck'ın *Saint-Sebastian*'ıydı. Ayuntamiento'nun tıraşlı ve ciddi ifadeli tamboreroları kırmızı şeritli uzun kaftanlarıyla ağır ağır dolanarak şehirle ilgili kararları burada alıyorlardı, liderleri olan baş tamborero'nun giysisinin şeritleri ise altındandı.

Clovis Dardentor rehberin Balear'lara özgü bir övünçle söz ettiği bu kişiyi tüm asaletiyle görebilmek için birkaç duro harcamaya hazırdı; ama söz konusu kişi görünmezdi.

Molaya ayrılan altı saatin biri şimdiden geçmişti. Bellver şatosunu ziyaret etmek istiyorlarsa ellerini çabuk tutmalıydılar.

Rehberin öncülüğünde Dedale'in elindeki yol haritasıyla bile kaybolacağı bir cadde ve kavşak karmaşasını aşarak Cort meydanından Mercado meydanına geçtiler ve sonra yüz elli metre ötedeki Theatre meydanına ulaştılar.

Clovis Dardentor burada bir çift Endülüs çinisi satın aldı. Bu nesneleri gemiye götürerek, sarsıntılardan etkilenmeyecek şekilde patronunun odasına yerleştirme talimatı alan Patrice limana geri döndü.

Theatre meydanından üç bin metre uzunluğuyla Jesus meydanına açılan geniş Rambla caddesine girdiler. Caddenin iki yanında kiliseler ve manastırlar vardı, piyade birliğinin hemen karşısında Madeleine manastırı yer alıyordu.

Jesus meydanının sonunda, üzerinde telgraf telleri bulunan burçlu perde hattının içine oyulmuş aynı isimli kapı vardı. Her yanda balkon gölgelikleriyle ya da pencerelerin panjurlarıyla rengârenk görünen evler vardı. Solda öğleden sonra güneşiyle aydınlanmış meydanın güzel köşesini süsleyen birkaç ağaç beliriyordu.

Açık olan büyük kapıdan, ortasından Terreno'ya doğru alçalarak Bellver şatosuna giden yolun geçtiği yeşil ova görünüyordu.

CLOVIS DARDENTOR'UN BELLVER ŞATOSUNA GİRMESİYLE ÇIKMASI BİR OLUYOR

Saat dört buçuk olmuştu. Rehberin övgüyle söz ettiği bu şatoyu görmek, içini gezmek ve Palma körfezini kuşbakışı görebilecekleri büyük kuleye çıkmak için yeterince zaman vardı.

Gerçekten de, koşum hayvanları şatonun inişli çıkışlı yollarında oyalanmazsa, oraya kırk dakika içinde varmak mümkündü. Zaten bu da paranın halledeceği bir konuydu ve geç kalırlarsa Kaptan Bugarach'ın kendilerini beklemeyeceği üç yolcu en iyi hayvanları seçeceklerdi. Perpignanlı bu işten anlıyordu.

Jesus kapısında, istendiği zaman kırlara doğru dört nala yol alan güçlü katırların çektiği yarım düzine kadar galera bekliyordu. Hafif yapılı bu arabalar inişte olduğu kadar çıkışta da son hızla gidiyorlardı.

Rehberin önerdiği arabalardan birini inceleyen Clovis Dardentor koşum hayvanlarının yeterince güçlü olduğuna karar verdi. Perpignan yollarında bu arabaları defalarca sürmüştü ve sürücülük görevi kendisine düşerse hiç zorlanmayacaktı.

Ama binicilikteki hünerlerini gösterme fırsatına kavuşamayacaktı ve en iyisi galeranın dizginlerini arabacıya bırakmaktı.

Bu koşullar altında yolculuğun kazasız belasız geçeceği

anlaşılıyordu ve Jean Taconnat'nın "kaza sonucu evlat edinilme" umutları kayboluyordu.

"Evet baylar," diye sordu rehber, "bu araba sizin için uygun mu?"

Tamamıyla, diye karşılık verdi Marcel Lornans ve Bay Dardentor binmek isterse..."

"Hemen genç dostlarım. Önce siz buyurun, Bay Marcel."

"Önce siz, Bay Dardentor."

"Önce siz."

Bu nezaket gösterisini uzatmak istemeyen Marcel Lornans binmeye karar verdi.

"Ya siz, Bay Taconnat," dedi Clovis Dardentor. "Ama neyiniz var! Ne kadar dalgın görünüyorsunuz... O her zamanki neşeli halinize ne oldu?"

"Ben... Bay Dardentor? Hiçbir şeyim yok emin olun hiçbir şeyim."

"Bu arabayla bir kaza geçirebileceğimizi mi düşünüyorsunuz?"

"Bir kaza, Bay Dardentor!" diye karşılık verdi omuzlarını silken Jean Taconnat. "Neden kaza geçirelim ki? Ben tesadüflere inanmam!"

"Ben de, genç adam ve sizi temin ederim ki bu galera yolda devrilmeyecek."

"Zaten devrilse de," diye ekledi Jean Taconnat bunun bir ırmakta, bir gölde ya da bir derede olması gerekiyor aksi takdirde geçerli olmayacak."

"Nasıl? Demek geçerli olmayacak! İşte bu harika!" diye haykırdı Bay Dardentor gözlerini açarak.

"Demek istediğim," diye yanıtladı Jean Taconnat "yasa maddesi çok açık..."

Ve Marcel Lornans kendini zor durumda kalan kuzeninin evlatlık edinilme konusundaki yanıtlarına gülmekten alamadı.

"Geçerli olmayacak, geçerli olmayacak!" diye tekrarlıyordu

Perpignanlı. "Doğrusu şimdiye kadar duyduğum en güzel hazır cevaplardan biriydi! Haydi yola koyulalım!"

Kuzeninin yanına çıkan Jean Taconnat arkadaki banka oturdu, ön banktaki Bay Dardentor arabacının yanına oturmuştu ve kendileriyle gelmesi istenen rehber arabanın arka basamaklarına asılmıştı.

Jesus kapısının süratle aştıktan sonra, turistler kare şekliyle yeşil tepesinin üzerine kurulmuş olan Bellver şatosunun seçmeye başladılar.

Kaleden çıktıktan sonra yalnızca kırlarda yol almayacaklardı. Önce Palma'nın kenar mahallesi olan Terreno'dan geçeceklerdi. Başkentin yakınlarındaki bu sahil beldesinin zarif evleri ağaçların ve özellikle yaşlandıkça eğrilen incir ağaçlarının serin gölgesinde kalıyordu.

Bu beyaz evler topluluğu kayalıklı eteği dalgaların köpükleriyle çalkalanan bir tepenin üzerinde yer alıyordu. Bu sevimli Terreno beldesini geride bırakan Clovis Dardentor ve iki Parisli dönüp Palma'ya baktıklarında gök rengindeki körfezin açık denizi ufkuyla birleştiği noktayı, kıyısının girinti çıkıntılarını rahatça seçebiliyorlardı.

Galera kenti çevreleyen ve Bellver şatosunun üzerine yerleştiği tepeyi kaplayan Halep çamı ormanlarının derinliklerinde kaybolarak yavaş yavaş yükselen bir yolda ilerlemeye başladı.

Palmiyelerin, portakal, incir, zeytin ağaçlarının tenteleri arasında dağınık bir halde bulunan evler seçiliyordu. Aklından geçenleri dışa vurmaya alışık olan Clovis Dardentor, bir güney Fransalı olarak bu tür manzaralara yabancı olmasa da, hayranlık dolu cümlelerini esirgemiyordu. Doğrusu bu ya zeytin ağaçlarının hiç bu kadar eğri büğrü, şekilsiz ve kendilerini bu türün devleri arasına yerleştirecek kadar uzun olduklarını görmemişti. Sonra, mersin ve sarısalkım çalıları, bostanlar ve aralarında şiirsel ve hüzünlü ismi "lagrima"'nın da yer aldığı bol

meyveli ağaçlarla çevrelenmiş köylü kulübeleri sundurmalı çatılarını kaplayan kırmızı biber salkımlarıyla muhteşem görünüyordu!

O ana dek her şey yolunda gitmişti ve galera yolcularının şöyle bağırmak için bir nedenleri yoktu:

"Bu lanet galera'nın içinde ne arıyoruz?"

Hayır! galera çifte kürekle o güvenilmez sularda yol almıyordu. Bu kırların ortasında korsanların saldırısından korkmaya gerek yoktu. Denizden daha az kaprisli bu yolda güvenle ilerlemiş ve saat beşte limana ya da diğer deyişle şatonun köprüsüne varmıştı.

Bu şatonun yüksek bir tepe üzerine inşa edilmesi onun körfezi ve Palma şehrini savunma görevini üstlenmesinden kaynaklanıyordu. Derin hendekleri, taştan kalın surları, doruğundaki kulesi ile ortaçağ kalelerine özgü askeri bir görünüm sergiliyordu.

İçinde roma ve gotik mimari tarzlarında inşa edilmiş iki katlı ana binanın bulunduğu dairesel surun üzerinde aralıklarla dört kule yer alıyordu. Bu surun dışında, feodal dönemin izlerini yansıtan "bağlılık kulesi" yükseliyordu.

İşte Clovis Dardentor, Marcel Lornans ve Jean Taconnat'ın, şehri ve dolaylarını katedralin külahlarına oranla daha geniş bir açıyla izlemek için tırmanacakları kule buydu.

Hendeğin üzerindeki taş köprünün önünde duran galeranın sürücüsüne rehberle birlikte şatonun içine giren yolcuları beklemesi söylendi.

Ziyaretleri uzun sürmeyecekti. Bu eski yapıt en ince ayrıntılarına kadar incelenemeyecek, yalnızca genel görünümüyle yetineceklerdi.

Bu yüzden, avlu seviyesindeki alçak odalara şöyle bir göz attıktan sonra:

"Yukarı çıkalım mı, gençler?" dedi Clovis Dardentor.

"Ne zaman isterseniz," diye yanıtladı Marcel Lornans, ama fazla oyalanmayalım. Bay Dardentor'un *Argeles'*e ikinci kez geç kalması oldukça garip karşılanabilir...

"Onu ikinci kez kaçırmak!" diye karşılık verdi Perpignanlımız. "Palma'dan gemiye yetişecek bir buharlı tekne bulamayacağım için bu bağışlanmaz bir hata olacak! O zaman zavallı Desirandelle ne yapacak?"

Bunun üzerine surun dışında yer alan ve iki köprüyle şatoya bağlanan kuleye doğru ilerlediler.

Fırınlanmış taştan yapılmış bu yuvarlak kulenin dibi bir hendeğin içindeydi. Güneydoğu cephesine açılan kırmızımtırak kapı hendeğin üst noktasına denk düşüyordu. Daha yukarıda kemer biçiminde bir pencere, onun üstünde iki dar mazgal deliği ve üst platformun korkuluk duvarını destekleyen bir konsol vardı.

Clovis Dardentor ve arkadaşları rehberin öncülüğünde mazgal deliklerinden giren zayıf ışıkla aydınlanan sarmal bir merdiveni çıkmaya başladılar. Nihayet oldukça dik bir tırmanışın ardından platforma ulaştılar. Doğrusunu söylemek gerekirse, rehber manzarayı abartmakla suçlanamazdı. Bu yükseklikten körfez harika görünüyordu.

Şatonun eteğinde, Halep çamlarından siyah mantosunu giymiş olan tepe aşağı doğru alçalıyordu. Daha ötede Terreno beldesinin sevimli görüntüsü beliriyordu. Aşağıda deniz kuşu sanılabilecek ama tek direkli yelkenlilerden başka bir şey olmayan küçük beyaz beneklerle lekelenmiş masmavi körfez beliriyordu. Daha uzakta, güneşin ufka doğru yaklaştıkça yaldızlı ışınlarıyla parlattığı amfiteatr şeklindeki şehrin katedrali, sarayları, kiliseleri seçiliyordu. Nihayet açıkta ufka dek uzanan parıltılı denizin üzerinde beyaz yelkenlerini sergileyen yelkenliler, kurum renkli kuyruklarını sallayarak yol alan buharlı gemiler görülüyordu. Doğudaki Minorka ile

güneybatıdaki İbiza'nın siluetleri seçilemese de, güneyde ilk İmparatorluk savaşları sırasında onlarca Fransız askerinin sefil bir şekilde öldüğü sarp Cabrera adacığı fark ediliyordu.

Bellver şatosunun kulesinden adanın batı bölümüne bakıldığında Majorka'nın Balear adaları içinde, tepesinde porfirli, diyoritli, kireçli sivri kayaların yükseldiği yeşil meşe ve çitlembik ağaçlarıyla kaplı sıradağları olan tek ada olduğu anlaşılıyordu. Zaten ovada Fransa'da olduğu gibi "puy" olarak adlandırılan birçok yükselti vardı ve her birinin zirvesinde bir şato, kilise ya da harabe halinde bir keşiş kulübesinin yer aldığı bu tepelerden aşağı doğru çaylar akıyordu, rehberin söylediğine göre sayıları iki yüzü buluyordu.

"Bay Dardentor'un içlerine düşmesi için iki yüz fırsat, diye düşündü Jean Taconnat ve göreceksiniz ki düşmeyecek!"

Daha yakınlarda Majorka'nın merkezinde ulaşımı sağlayan demiryolu hattı görülüyordu. Palma'dan kalkan trenler Santa-Maria ve Benisalem istasyonlarına uğradıktan sonra Alcudia'ya varıyordu ve tepelerinin yüksekliği bin metreyi bulan bu dağ zincirinin kıvrımlı vadileri arasına yeni hatlar döşenmesi gerekiyordu.

Clovis Dardentor bu harika manzarayı her zamanki coşkusuyla izliyordu. Zaten, Jean Taconnat ve Marcel Lornans'da onun coşkusunu paylaşıyorlardı. Argeles'in birkaç saat içinde demir alması nedeniyle şatoyu gezmeye daha uzun saatler ayıramamaları çok üzücüydü.

"Evet!" dedi Perpignanlı, "haftalar, hatta aylar geçirmeye değecek bir yer."

"Hey!" diye karşılık verdi bilgi dağarcığı küçük anektodlarla dolu olan rehber, "yurttaşlarınızdan birinin başına gelen tam da bu oldu, baylar, kendi isteğiyle olmasa da..."

"İsmi neydi?" diye sordu Marcel Lornans.

"François Arago."

"Arago... Arago..." diye haykırdı Clovis Dardentor, "Fransız bilim dünyasının medarı iftiharlarından!"

Gerçekten de, ünlü gökbilimci Dunkerque ile Formentera arasındaki meridyen yayının ölçümünü tamamlamak için 1808'de Balear adalarına gelmişti. Majorka halkı yaptıklarına anlam veremeyerek ondan şüphelenmiş, ölümle tehdit edilmiş ve iki ay boyunca Bellver şatosuna hapsedilmişti. Ve şatonun pencerelerinden birinden kaçıp, bir kayıkla Cezayir'e gitmeyi başarmasa bu tutukluluğun ne kadar süreceği bilinmemekteydi.

"Arago," diye tekrarlıyordu Clovis Dardentor, "Arago, Estagel'in medarı iftiharı, Perpignan'ımın, doğu Pirenelerim'in gururu!".

Bu arada, bu eşsiz görüntünün tıpkı bir balon sepetindeymişçesine rahatlıkla izlendiği bu platformdan ayrılmanın zamanı gelmişti. Clovis Dardentor gözlerini manzaradan ayıramıyordu. Gidiyor, geliyor, kulenin korkuluk duvarına yaslanıyordu.

"Hey! dikkat etsenize," diye haykırdı onu ceketinin yakasından yakalayan Jean Taconnat.

"Dikkat mi edeyim?"

"Elbette! Az kalsın aşağı düşecektiniz!"

Gerçekten de, bu yürekli adam korkuluk duvarından aşağı yuvarlansa, müstakbel babası hendeğin dibine düşerken, Jean Taconnat'da yardım etme fırsatı bulamadan ona eşlik etmek zorunda kalacaktı.

Sonuç olarak zamanın yetersizliği bu eşsiz Majorka'nın tamamıyla gezilmesine imkân vermiyordu. Yalnızca başkentin birkaç mahallesini değil, Soller, İnca, Pollensa, Manacor, Valldmosa gibi turistlerin ilgisini çekecek diğer kentleri ve efsanevi gölleri, sarkıtlı fırın kubbeleri, berrak ve serin sulu kaplıcaları, tiyatroları, cehennemleri -bu yer altı dünyasının harikalarını tasvir edebilmek için istenirse daha fantastik tanımlamalar da kullanılabilir- dünyanın en güzel doğal

mağaraları olarak kabul edilen Arta ve Drach'ı ziyaret etmek gerekiyordu.

Ya arşidük Louis Salvatore'un eşsiz yurdu Miramar'a, bu bilgin ve sanatçı prensin ulu ağaçlarını özenle koruduğu bin yıllık ormanlarına, kıyının büyüleyici manzarasının karşısına yaptırdığı köşküne, Alteslerinin desteğiyle kurulan, herkese açık olan ve dileyene iki gün boyunca bedava yatak ve yemek sağlayan misafirhanesine ne demeliydi!

Valldmosa'da George Sand'le Chopin'in bir mevsim geçirdikleri ve bu ünlü besteci ve romancıya *Majorka'da bir Kış* ve *Spiridion* için esin kaynağı olan, ıssız ve terk edilmiş o kır evini ziyaret etmek gerekmiyor muydu?

Rehberin kılavuz beynindeki kalıplaşmış cümlelerle ballandıra ballandıra anlattıkları bunlardı. Bu durumda Clovis Dardentor'un bu Akdeniz vahasından ayrılmaktan duyduğu üzüntüyü dile getirmesine, boş zaman bulabilirse, iki dostuyla Balear'lara yeniden gelme sözü vermesine şaşırmamak gerekiyordu...

"Saat altı," dedi Jean Taconnat.

"Saat altı," diye tekrarladı Marcel Lornans "ve bir an önce hareket etmemiz gerek. Gemiye dönmeden önce Palma'nın bir mahallesini daha ziyaret edeceğiz."

"O zaman gidelim!" diye karşılık verdi Clovis Dardentor hüzünlü bir ses tonuyla.

Doğu yakasındaki manzaralara, ufkun üzerine doğru alçalmakta olan güneşin yanlamasına ışınlar gönderdiği Terreno villalarına son bir kez daha baktılar.

Clovis Dardentor, Marcel Lornans ve Jean Taconnat kıvrılarak alçalan dar merdiveni indiler, köprüyü geçip avluyu aştıktan sonra, gizli kapıdan dışarı çıktılar.

Sürücüsü hendeğin etrafında dolaşan galera bırakıldığı yerde bekliyordu.

Rehberin kendisine seslenmesiyle sakin ve düzenli adımlarla onlara doğru geldi, aceleye hiç gerek olmayan bu huzur dolu ülkede yaşayan ayrıcalıklı ölümlülerin adımları hep böyleydi.

Bay Dardentor sürücüden önce arabadaki yerini aldı.

Ama Marcel Lornans ve Jean Taconnat tam basamağa adımlarını atmak üzerelerken, galeranın ani bir darbeyle sarsılması nedeniyle dingilin tepkisine maruz kalmamak için hızla geri çekildiler.

Sürücü arabayı zapt etmek için hayvanlara doğru koştu. Ama imkânsızdı! Şaha kalkan katırlar adamı yere devirdiler ve hızla harekete geçen arabanın tekerlekleri altında kalmaması bir mucizeydi.

Sürücü ve rehber haykırarak Bellver patikasını dolu dizgin inmeye başlayan ve her iki yandaki uçurumlara yuvarlanmak ya da ulu ağaçlara toslayarak parçalanma tehdidiyle karşı karşıya olan galeraya koştular.

"Bay Dardentor... Bay Dardentor!" diye haykırdı Marcel Lornans "Ölecek! Koşalım, Jean koşalım!"

"Evet," diye karşılık verdi Jean Taconnat, "her ne kadar bu fırsat geçerli olmasa da."

Geçerli olsun olmasın, önce fırsatı yakalamak gerekiyordu. Ama katırların hızına yetişebilmek mümkün görünmüyordu.

Sürücü, rehber, iki genç ve onlara eşlik eden birkaç çiftçi son süratle arabayı takip ediyorlardı.

Bu arada, en zor koşullarda bile soğukkanlılığını kaybetmeyen Clovis Dardentor güçlü elleriyle kavradığı dizginlerle katırları durdurmaya çalışıyordu. Bu namludan yeni çıkmış bir mermiyi durdurmak kadar güç bir işti ve yoldan geçenler için arabayı yavaşlatmak fırlayan mermiyi durdurmak anlamına geliyordu.

Hâlâ kendine hâkim olmayı başaran Clovis Dardentor düz bir hat üzerinde tutmayı başardığı galeranın surun aşamayacağı kapılarının birinin önüne geldiğinde durmak zorunda kalacağını

düşünüyordu. Dizginleri bırakıp arabadan atlamanın ne kadar tehlikeli olduğunun farkındaydı, arabanın takla atması ya da bir engele çarparak parçalanması bile bundan daha iyiydi.

Ve karşı konulmaz bir güçle yollarına devam eden bu katırlar, daha önce ne Majorka'da ne de takımadanın diğer adalarında görülmemiş bir hızla gidiyorlardı!

Terreno'yu geride bırakan galera surlar boyunca ilerlerken bir dizi zigzaglar çiziyor, şehrin kuzeydoğu köşesindeki Pintada kapısına gelene dek keçi gibi sekip, kanguru gibi zıplıyordu.

Hiç duraksamadan aştıklarına göre, katırların bu kapıyı tanıdıkları söylenebilirdi. Artık Clovis Dardentor'un ne sesine ne de ellerine itaat ediyorlardı. Kendilerini kapıların dibine atan ya da yan sokaklara doğru kaçışan yayalara aldırmadan dört nala giderken artık galeranın kendilerinin hâkimiyetinde olduğunu biliyorlardı. Sanki bu lanet hayvanlar birbirlerinin kulağına şöyle söylüyorlardı: "Zevkimizi alana kadar devam edeceğiz, yeter ki araba devrilmesin!

Ve şehrin bu bölümündeki yolların gerçek bir labirenti andıran karmaşası karşısında hayvanların öfkesi daha da artıyordu.

Evlerin ve mağazaların içlerinden çığlıklar yükseliyor, korku dolu kafalar camlarda beliriyordu. Şehir tıpkı birkaç yüz asır önce, "İşte Mağribiler! İşte Mağribiler!" çığlıklarının yankılandığı dönemde olduğu gibi hareketlenmişti. Ve Capuchinos bulvarına açılan bu dar ve kıvrımlı yollarda bir kazanın meydana gelmemesi şaşılacak bir şeydi!

Yine de Clovis Dardentor soğukkanlılığını yitirmiyor, bu dört nala gidişi yavaşlatmak için kolunun kopması pahasına dizginlere asılıyordu. Aslına bakılırsa o dizginleri değil, dizginler onu çekiyordu, her an arabanın dışına savrulma tehlikesiyle karşı karşıyaydı.

"Ah! alçaklar, şimşek hızıyla gidiyorlar!" diyordu kendi kendine. "Dört bacağı yerinde oldukça durmaları için bir neden

göremiyorum! Daha aşağıya... daha aşağıya!"

Gerçekten de galera alçalmaya devam ediyordu ve Bellver şatosundan başlayan bu yolculuk muhtemelen limana dek sürecekti, orada körfezin suları katırların hızını kesebilirdi.

Sağa sola hamlelerle ilerleyen galera Olivar meydanına ulaştı, orada tıpkı eski Roma'da Colosseum'daki arabalar gibi bir tur attı, yine de ortada uğruna dövüşülecek bir ödül yoktu!

Bu meydanda, olası bir kazayı engellemek isteyen üç, dört polis boşuna bir çabayla birbirleriyle yarışırmış gibi görünen katırların üzerine atlasalar da, fedakarlıkları yeterli olmadı. Biri yaralanarak yere yığılırken, diğerleri pes etmek zorunda kalıyordu. Galera cisimlerin düşme yasasına maruz kalmışçasına yokuşu giderek artan bir hızla iniyordu.

Araba Olivar bulvarında süzülürken, bu koşuşturmanın bir felaketle sonuçlanacağı tahmin edilebiliyordu.

Gerçekten de oldukça eğimli olan bu yolun sonunda on beş basamaklık bir merdiven vardı ve gidilebilecek tek yol buydu.

O zaman artmaya başlayan çığlıklar köpek havlamalarına karıştı. Pah! ne kadar dik olursa olsunlar, katırlar bu basamaklardan korkmuşa benzemiyorlardı! Ve işte kasası parçalanacakmış gibi görünen galera merdivenleri inmeye başlamıştı...

Ama hayır! hiçbir şey olmadı. Peş peşe gelen sarsıntılara rağmen, ön kısmın arka kısımla bağlantısı kopmamış, kasa ve kollar şoklara direnmiş ve bu olağanüstü yuvarlanma sırasında Clovis Dardentor'un elleri dizginleri hiç bırakmamıştı!

Arkadaki kalabalık giderek artarken, en gerilerden gelen Marcel Lornans, Jean Taconnat, rehber ve sürücü henüz ortalıkta görünmüyorlardı.

Olivar bulvarından San Miguel bulvarına oradan da katırların birinin düşüp yeniden sağ salim kalktığı Abastos meydanına, sonra da Sainte-Eulalie meydanına girildi.

"Galeranın zeminin ayağının altından kaybolacağı noktaya kadar gideceğine hiç şüphe yok," diyordu Clovis Dardentor kendi kendine "ve bunun için Palma körfezine gitmekten başka çare göremiyorum!"

Sainte-Eulalie meydanında, ismi Balear'lılar için övünç kaynağı olan bu şehidin adını almış bir kilise vardı. Hatta bir süre öncesine kadar bu kiliseye sığınan haydutlar polisin takibinden kurtuluyorlardı.

Bu kez iyi talihin buraya sürüklediği bir haydut değil, arabasının ön koltuğunda dimdik duran Clovis Dardentor'du.

Evet! o sırada cümle kapısı ardına dek açık olan Sainte-Eulalie'de akşam duasının sonlarına gelinmişti. Papaz cemaate doğru dönerek kutsama duası için ellerini havaya kaldırıyordu.

Galera orta şahının döşemesi üzerinde sıçramaya başladığında her yanı uğultular ve korku çığlıkları kapladı! Ve nihayet katırlar sunağın basamakları önünde durduğunda papaz:

"Ve kutsal ruh adına" diyordu.

"Amin!" diye karşılık verdi tok bir ses.

Bu kutsama duasını fazlasıyla hak eden Perpignanlıdan başkası değildi.

Dini duyguları güçlü bir toplulukta, böyle garip bir olayın mucize olarak kabul edilmesi hiç de şaşırtıcı olmayacaktı ve artık her sene 28 Nisan günü *Akşam Duasının Aziz Galerası* bayramı olarak kabul edilebilirdi.

Bir saat sonra, Marcel Lornans ve Jean Taconnat, Miramar bulvarındaki bir fondada yorgunluğunu gidermeye ve heyecanını yatıştırmaya çalışan Clovis Dardentor'un yanına ulaştılar. Aslında onun gibi güçlü karaktere sahip bir kişinin heyecanından söz etmeye gerek yoktu.

"Bay Dardentor!" diye haykırdı Jean Taconnat.

"Ah! genç dostlarım," diye karşılık verdi günün kahramanı, bu araba yolculuğu beni biraz sarstı..."

"İyi misiniz?" diye sordu Marcel Lornans.

"Evet, hatta kendimi hiç bu kadar iyi hissetmemiştim! Sağlığınıza baylar!"

Ve iki genç ünü Balear'ları aşan o mükemmel Benisalem şarabından birkaç kadeh içtiler.

Sonra, Jean Taconnat kuzeninin kulağına şunları fısıldadı:

"Fırsat kaçtı!"

"Ama hayır, Jean!"

"Ama evet, Marcel, çünkü Bay Dardentor'u dalgaların, alevlerin, çatışmanın ortasından almış olamasam da, galerasını durdurup onu kurtarsaydım beni ikna edemeyecektin..."

"Sivil bir mahkemenin önünde savunulacak güzel bir tez!" demekle yetindi Marcel Lornans.

Akşam sekizde herkes Argeles'deki yerini almıştı.

Bu kez baba, oğul Desirandelle'ler ve Bay Eustache Oriental'de dahil olmak üzere kimse geç kalmamıştı.

Bu astronoma gelince, zamanını Balear'ların ufkunda yükselen güneşi izlemekle mi geçirmişti? Bunu kimse söyleyemezdi. Yine de yanında adaya özgü yiyeceklerden yufka açılarak ve tereyağının yerine en az onun kadar lezzetli iç yağı kullanılarak yapılmış bir tür pasta olan "encimadas"lardan, ve Formentor burnu balıkçılarının gözdesi olan ve şef garsona özenli bir şekilde hazırlanması talimatıyla teslim edilen yarım düzine kadar lapina balığı getirmişti.

Aslında Fransa'dan yola çıkıldığından beri, Montelimar Astronomi Topluluğunun başkanı gözlerinden çok ağzını kullanmıştı.

Saat sekiz buçuğa doğru, palamarlarının çözülmesiyle, Argeles Palma limanından ayrıldı. Kaptan Bugarach'ın yolcuların geceyi bu Majorka şehrinde geçirmelerine izin vermemesinden dolayı, Clovis Dardentor "serenos"'ların ve söyledikleri gece şarkılarını, "Balear evlerinin patio'larında sabaha dek süren gitar

melodilerinin eşliğinde söylenen "habeneras" ve "jotas"'ların nakaratlarını dinleyememişti.

DESİRANDELLE AİLESİ ELISSANE AİLESİYLE BİR ARAYA GELİYOR

"Akşam yemeğini sekize erteleyeceğiz," dedi Bayan Elissane. "Bay ve Bayan Desirandelle ile oğulları ve büyük bir ihtimalle Bay Dardentor, dört kişilik servis daha gerekecek."

"Evet bayan," diye karşılık verdi hizmetçi.

"Dostlarımızın dinlenmeye ihtiyaçları olacak, Manuela ve bu zorlu yolculuğun zavallı Bayan Desirandelle'i fazlasıyla yorduğundan endişeleniyorum. Odası hazır olsun çünkü gelir gelmez yatmak isteyebilir."

"Anlaşıldı bayan."

"Kızım nerede?"...

"Kilerde bayan, tatlıyı hazırlıyor."

Buraya yerleştiğinden beri, Bayan Elissane'ın hizmetinde olan Manuela, çoğunlukla Oranlı ailelerin ev işlerini gören o İspanyollardan biriydi.

Bayan Elissane, binaların yarı İspanyol, yarı Mağribi özelliklerini korumaya devam ettikleri Vieux-Chateau caddesindeki güzel bir evde oturuyordu. Yaz mevsiminin başlarında olunmasına rağmen hâlâ yemyeşil çimlerle kaplı küçük bahçesinde iki sarmaşık tarhı ve aralarında, en güzel numunelerini gölün kenarında sergileyen "bella ombra"'ların bulunduğu birkaç ağaç vardı.

Bu iki katlı ev Desirandelle ailesinin konforlu bir şekilde ağırlanması için yeterliydi. Oran'da kaldıkları müddet boyunca,

ne odalar ne de misafirperverlik konusunda sıkıntı çekeceklerdi.

Taşranın bu önemli kentinin muhteşem bir görüntüsü vardı. Dar bir vadinin bayırları arasında yer alıyordu, vadinin dibinde kaynak sularıyla, Oudinot bulvarının su setinin bir bölümünü kaplayan Rehhi deresi vardı. Chateau-Neuf'ün surları eski ve yeni şehri birbirlerinden ayırıyordu. Palmiye ağacı lifleri ve balçıktan yapılmış çok katlı evlerden oluşan kasbah'ı ile dikkati çeken eski İspanyol şehri eski dönemlerden kalan surlarını muhafaza ediyordu. Musevi ve mağribi tarzı evleriyle doğuda yer alan yeni kent ise, şatodan Saint-Andre kalesine dek uzanan çentikli surlarla çevrelenmişti.

Arapların Buharan'ı sayılan ve onuncu yüzyılda Endülüslü mağribiler tarafından kurulan bu şehir, sarp yamacında La moune kalesinin yer aldığı oldukça yüksek bir dağın eteğinde bulunuyordu. Büyüklüğü kurulduğu dönemin beş katına çıkmış, yüzölçümü yetmiş iki hektara ulaşmıştı. Surlarının dışında yer alan birçok caddesi iki kilometre boyunca denize doğru uzanıyorlardı. Kale kemerlerinin ötesindeki gezi yolunu kuzey ve doğu yönünde izleyen bir turist, yakın tarihlerde kurulmuş olan Gambetta ve Noisseaux-Eckmülh banliyölerine ulaşabilirdi.

Oran gibi insan çeşitliliği açısından zengin bir Cezayir şehrine rastlamak hiç kolay değildi. Kırk yedi bine ulaşan nüfusunun büyük bir bölümü, on yedi bin yerli Fransız ve Yahudi'den ve aralarında İspanyolların, İtalyanların, İngilizlerin, Maltalı İngilizlerin bulunduğu on sekiz bin yabancıdan oluşuyordu. Bu sayıya, yoğun olarak, bir zenci köyü olarak da adlandırılan Djalis'de yaşayan ve kentin çöpçü ve rıhtım hamalı ihtiyacını karşılayan dört bin Arabı da eklemek gerekiyordu. Bu ırklar karışımının yirmi yedi bini Katolik, yedi bini Musevi ve bin kadarı da Müslüman'dı. İşte Oran kentinin melez halkının ırksal ve dinsel çeşitlilikleri böyleydi.

Bölgenin iklimi genel olarak kuru, sert ve kavurucuydu.

Rüzgâr sürekli olarak toz bulutlarını havalandırırdı. Şehrin günlük sulaması belediye başkanlığı tarafından gerçekleştiriliyordu ve bu işlem göğün belediye başkanınkine göre daha düzenli ve daha sık bir şekilde uygulanıyordu.

İşte Bay Elissane'ın, Perpignan'daki on beş yıllık ticaret hayatından sonra çekilmiş olduğu kent böyleydi. Çalıştığı süre boyunca yılda on bin frank gelir getiren bir servetin sahibi olmuş, bu gelir dul eşinin ihtiyatlı idaresi sayesinde hiç azalmamıştı.

O sırada, kırk dört yaşında olan Bayan Elissane, hiçbir zaman kızı kadar, güzel, narin ve çekici olamamıştı. Nadir rastlanacak kadar gerçekçi olan bu kadın, sözlerini tatlıya kattığı şeker gibi tartıyor, kadın hesapçılığının bildik örneklerini sergilerken, hesap defterinin alacak ve verecek hanelerini her zaman alacaklı olacak şekilde düzenliyordu. Sert kavisli hatları, çıkık alın kemikleri, sert bakışları, katı bir ifadeyle kıvrılan dudakları ve zayıf olarak tanınan bu cinsiyete özgü kararlılık ve inatçılık özelliklerini yansıtan yüz ifadeleri kimseye yabancı gelmiyordu. Bayan Elissane evini gereksiz harcamalara girmeden düzenli bir şekilde dekore etmişti. Artırdığı paraları güvenli ve kâr getiren işlere yatırıyordu. Ama üzerine titrediği kızı söz konusu olduğunda eli açılıyordu. Kendisi neredeyse bir rahibe gibi giyinse de, Louise'in alımlı görünmesi için elinden geleni yapıyordu. Aslında tek arzusu kızının mutlu olmasıydı ve Desirandelle ailesiyle tasarladıkları evlilik sayesinde, bu mutluğun garanti altında olduğundan emindi. Agathocle'un, günün birinde sahip olacağı on bin franklık yıllık gelire, Louise'e bırakacağı miras eklendiğinde, ortaya birçok kişinin huzurlu bir gelecek için yeterli bulduğu yüklü bir servet çıkıyordu.

Yine de Louise, Agathocle'u pek hatırlamıyordu. Ama annesi onu bir gün genç Bayan Desirandelle olacağı düşüncesiyle yetiştirmişti. Zaten, nişanlısı hoşuna giderse, bu düşünce de ona

oldukça doğal geliyordu, hem onun hoşuna gitmek için elinden geleni yapması gerekmiyor muydu?

Bayan Elissane son talimatlarını da verdikten sonra salona, kızının yanına geçti.

"Tatlın hazır mı, kızım?" diye sordu.

"Evet, anne."

"Geminin biraz geç gelmesi hiç iyi olmadı, limana neredeyse hava kararırken girecek! Saat altıda hazır ol, Louise, pötikareli elbiseni giy, rıhtıma ineceğiz, belki oradan *Agathocles'in* gelişini izleyebiliriz."

İsimleri şaşıran Bayan Elissane, bunun yanı sıra nişanlısının ismine bir s harfi eklemişti.

"Sanırım *Argeles* demek istiyorsun," diye karşılık verdi Louise gülerek. "Dahası benimkinin adı Agathocles değil, Aghatocle!"

"Tamam!" dedi Bayan Elissane, "*Argeles* ya da Agathocle... Bunun hiç önemi yok! Onun Louise ismini telaffuz ederken hiç şaşırmayacağından emin olabilirsin."

"Bundan emin misin?" diye yanıtladı genç kız, biraz alaycı bir ifadeyle. "Agathocle beni hiç tanımıyor ve benim için de aynı şeyin geçerli olduğunu itiraf etmeliyim."

"Oh! karar vermeden önce birbirinizi tanımanız için size zaman vereceğiz."

"Zaten böyle olmalı!"

"Hem, ondan hoşlanacağından eminim, kızım, ve senin kalbini kazanmayı bileceğini düşünmek için haklı nedenlerim var. Bayan Desirandelle onu öve öve bitiremiyor! Ve o zaman evlilik koşullarını görüşeceğiz."

"Hesaplar yapılacak değil mi, anne?"

"Evet, küçük dalgacı, hem de senin lehine! Ah! dostları Bay Dardentor'un da onlara eşlik ettiğini unutmayalım. Biliyorsun, gururla andıkları bu zengin Perpignanlı onlara kalırsa, dünyanın en mükemmel adamı. Desirandelle'lerin deniz yolculuğuna alışık

olmamalarından dolayı, Oran'a kadar kendilerine yol arkadaşlığı etmeyi seve seve kabul etmiş. Bu çok ince bir davranış ve onu en iyi şekilde ağırlayacağız, Louise."

"Hak ettiği gibi ağırlanacak, hattâ benimle evlenmek istese bile. Ama hayır, Bayan Agathocle olacağımı unutuyorum. Antik Yunanı hatırlatsa da, güzel bir isim!"

"Haydi, Louise, biraz ciddi ol!"

Neşeli bir mizahı olan bu genç kız aynı zamanda ciddiydi. Ve bunun gerekçesi bir romanın kahramanı olması değildi. Hayır, içten yapısı, canlı ve hareketli görünümü, gözbebekleri gök mavisi bir irise açılan parıltılı gözleri, gür, koyu kumral saçları, zarif hatta Pierre Loti'nin kırlangıç uçuşunu tasvir etmek için hiç çekinmeden kullandığı bir sözcükle ifade edersek ipeksi tavırları ile yirmisinin baharındaydı.

Bu hafif kalem darbesi Louise Elissane'ı tanıtmak için yeterliydi ve okuyucunun da fark edeceği gibi, Argeles'in Cette'den gönderilen kolilerle birlikte getirdiği bu ahmakla arasında dağlar kadar fark vardı.

Saati geldiğinde, Desirandelle ailesine ayrılan odalara son bir kez daha göz atan Bayan Elissane kızına seslendi. Birlikte limana yönelerek koyu tepeden izleyen amfiteatr bahçede durdular. Buradan açık denizi, mükemmel bir netlikle seçilebilen ufka dek gözlemlemek mümkündü. Gökyüzü pırıl pırıldı. Güneş şimdiden zırhlı ve kruvazörlerin batıdan esen sık rüzgârlara karşı güvenli bir şekilde barındıkları ve eskilerin *Kutsal Liman* olarak andıkları Mers-el-Kebir'e doğru alçalıyordu.

Kuzey ufkunda birkaç beyaz yelkenlinin siluetleri belirirken, uzakta, Akdeniz'in sayısız hattında çalışan buharlı gemilerin dumanları yayılıyordu. Bu gemilerden birkaçının rotalarını Oran'a yönelttikleri anlaşılıyordu ve içlerinden biri üç mil kadar açıktaydı. Bu *Argeles* miydi? kızı tarafından olmasa da, annesi tarafından sabırsızlıkla bekleniyordu. Ne de olsa, Louise

pervanenin her dönüşüyle kendisine biraz daha yaklaşan bu çocuğu hiç tanımıyordu ve belki de en iyisi *Argeles'*in tornistan etmesi olacaktı.

"Saat altı buçuk oluyor," dedi Bayan Elissane. "Haydi inelim."

"Seni izliyorum anne," diye karşılık verdi Louise.

Ve anne ile kızı rıhtımda sonlanan bu geniş cadde boyunca ilerleyerek, gemilerin demir attığı havuza doğru indiler.

Bayan Elissane liman görevlilerinden birine *Argeles*'in ufukta belirip belirmediğini sordu.

"Evet bayan," diye yanıtladı görevli, "yarım saat içinde limana girmiş olacak."

Bayan Elissane ve kızı kuzey istikametindeki yükseltileriyle açık denizin görülmesini engelleyen limanın etrafını dolaştılar.

Yirmi dakika sonra, uzayıp giden düdük sesleri yankılandı. Gemi La Moune kalesinin dibinde başlayan bir kilometre uzunluğundaki dalgakıranı aştıktan sonra birkaç manevranın ardından rıhtımın arkasına demirledi.

Gemiyle irtibat sağlanır sağlanmaz Louise'le birlikte güverteye çıkan Bayan Elissane kollarını açarak, Bayan ve Bay Desirandelleri ardından da Agathocle'u kucakladı. Louise tüm genç kızların iyi anlayacağı bir ihtiyat payıyla biraz geride duruyordu.

"Ama ya ben, aziz ve saygıdeğer kadın? Daha önce Perpignan'da tanışmamış mıydık? Bayan Elissane iyi hatırlıyorum ve Matmazel Louise'i... ne var ki biraz büyümüş! Ah şuraya bakın! bu iyi yürekli Dardentor'a bir, hatta iki öpücük vermeyecek misiniz?"

Bu ilk görüşmede patronunun daha mesafeli davranacağını ümit eden Patrice, bu samimi girişim karşısında hayal kırıklığına uğramıştı. Clovis Dardentor'un dudakları, Bayan Elissane'ın kuru yanaklarında davula inen değnek gibi şaklarken, ani bir geri dönüşle orayı terk etti, haksız da sayılmazdı.

Louise'in de Desirandelle'lerin kucaklamalarına maruz kaldığını söylemeye gerek yoktu. Yine de, ne kadar patavatsız olursa olsun, Bay Dardentor genç kızı seve seve kabul edeceği babacan öpücüklerle mükâfatlandıracak kadar ileri gitmedi.

Genç Agathocle'a gelince, Louise'e doğru ilerleyerek, onu yalnızca mekanik bir kafa hareketiyle selamladıktan sonra tek bir söz dahi söylemeden geri çekildi.

Genç kız kendini, dudağını küçümseyici bir ifadeyle bükmekten alamadı. Bu yüz ifadesi Clovis Dardentor tarafından fark edilmese de, Marcel Lornans ve Jean Taconnat'nın gözünden kaçmamıştı.

"Hey!" dedi Marcel Lornans, böyle güzel bir kızla karşılaşacağımı hiç ummuyordum!

"Gerçekten de öyle," diye ekledi Jean Taconnat.

"Bu ahmakla mı evlenecekmiş?"

"O mu!" diye haykırdı Jean Taconnat "Tanrı beni bağışlasın ama buna engel olabilmek için, hiç evlenmemek konusundaki yeminimi bozabilirim!"

Evet! Jean Taconnat hiç evlenmemek için yemin etmişti, ya da en azından öyle söylüyordu. Ne de olsa yaşı daha gençti ve bu da bozulan onca yeminden biri olacaktı. Yine de Marcel Lornans'ın böyle bir yemin etmemiş olduğunu belirtmek gerekirdi. Bunun ne önemi vardı? İkisi de Oran'a, Louise Elissane ile evlenmeye değil, 7. Avcı Birliği'ne katılmak üzere gelmişlerdi.

Bu arada, tekrar geri dönmemek için, *Argeles*'in Palma ile Oran arasındaki yolculuğunun oldukça elverişli koşullar altında gerçekleştiğini belirtelim. Deniz, Provence'ın tüm zeytinyağları yüzeyine yayılmış kadar sakindi, kuzeydoğudan esen ve geminin kıç iskelesinden aldığı hafif yel, trinketa, flok ve randa yelkenlerini şişirmeye yetmişti. Yirmi üç saatlik bu yolculuk boyunca gemiyi sarsan tek bir dalgaya dahi rastlanmamıştı. Bu yüzden, Palma'dan hareket edildikten sonra, yolcuların

neredeyse tamamı yemek masasındaki yerlerini almışlardı. Denizcilik şirketinin bu alışılmadık kalabalıktan pek de memnun olmadığını söylemeye gerek yoktu.

Bay Oriental'a gelince, napoliten ûsulü hazırlanmış lapina balığını leziz bulmuş ve encimadas'ları profesyonel bir gurmenin hassasiyetiyle midesine indirmişti.

Böylece Oran'a, Balear adalarına kadar yatağından kalkamayan Bayan Desirandelle de dâhil olmak üzere herkes sağ salim varmıştı.

Yolculuğun bu ikinci bölümünde moral ve fizik durumu düzelmiş olsa da, Bay Desirandelle iki Parisliye hiç yakınlık göstermemişti. Seviyesiz bulduğu espri anlayışlarıyla oğlunun eline su dökemeyeceklerini düşünüyordu. Dardentor onların neşeli sohbetlerinden hoşlanmakta özgürdü. Ona göre, bu yakınlaşma *Argeles*'in demirlemesiyle sona erecekti.

Tahmin edilebileceği gibi, onları ne Bayan Elissane'la ne de kızıyla tanıştırmamıştı. Ama Clovis Dardentor bir güneylinin teklifsizliğiyle bu işi üstlenmekten geri kalmamıştı.

"Parisli beyefendiler, Marcel Lornans ve Jean Taconnat," dedi, "bende derin bir sempati uyandıran iki genç dostum ve ümit ediyorum ki dostluğumuz bu kısa yolculukla sınırlı kalmayacak."

Bu Perpignanlının hayatı ne büyük tezatlarla doluydu! İşte şimdi duygularını kibarca yansıtıyordu. Patrice'in bunları duymak için orada olmaması can sıkıcıydı.

İki genç, kendilerini hafifçe selamlayan Bayan Elissane'ın önünde eğildiler.

"Bayan," dedi Marcel Lornans, "Bay Dardentor'un bu yakınlığı bizi çok duygulandırdı. Onu takdir ediyoruz. Bizde uzun süreli bir dostluk...

"Kendisinin bir baba, bizlerin de birer evlat gibi davranacağı!" diye ekledi Jean Taconnat.

Bu nezaket gösterilerinden canı sıkılan Bayan Desirandelle şu

ana dek ağzını hiç açmamış olan oğluna bakıyordu. Zaten, Bayan Elissane, Oran'da kaldıkları sürece kendilerini ağırlamaktan zevk duyacağını söylememişti, bu durum Agathocle'un annesinin işine geliyordu. Bu iki kadın, annelik içgüdüleriyle uzak durmaları gerektiğini düşündükleri bu yabancılara ihtiyatla yaklaşıyorlardı.

Bayan Elissane, Clovis Dardentor'a sofradaki yerinin hazır olduğunu ve akşam yemeğinde kendisini ağırlamaktan çok mutlu olacağını söyledi.

"Şimdi otele gitmem gerek, "diye karşılık verdi Perpignanlı "banyo yapıp, daha uygun bir kıyafet giymek üzere ceketimi ve beremi değiştirmeliyim ve sonra sizin sofranızdaki yerimi alacağım sevgili bayan!"

Bunun üzerine, Clovis Dardentor, Jean Taconnat ve Marcel Lornans Kaptan Bugarach ve Doktor Bruno ile vedalaştılar. Bir daha *Argeles'*le yolculuk etmeleri gerekirse, bu sevimli doktor ve hünerli kaptan ile birlikte olmaktan büyük bir mutluluk duyacaklardı. Kaptan ve doktorun da kendileri gibi neşeli yolculara nadiren rastladıklarını belirtmeleri üzerine, her iki taraf da birbirlerinden memnun kalmış bir şekilde ayrıldılar. Bay Oriental şimdiden Afrika toprağına ayak basmıştı, sırtındaki deri kılıfa yerleştirdiği dürbünü ve elindeki çantasıyla ağır bir valizi taşıyan hamalı izliyordu. Yolculuk boyunca herkesten uzak durduğu için kimse onunla vedalaşmayı düşünmüyordu.

Clovis Dardentor ve Parisliler, valizlerini Vieux-Chateau caddesindeki eve taşıtma işleriyle uğraşan Desirandelle ailesinden izin isteyerek karaya çıktılar. Sonra bavullarını yükledikleri bir arabaya binerek, doktorun kendilerine tavsiye ettiği muhteşem otele gitmek üzere Republique meydanının yolunu tuttular. Orada, birinci katta, biri Patrice'e ait iki oda ve bir salonlu bir süit Clovis Dardentor'a tahsis edilmişti. Marcel Lornans ve Jean Taconnat ise bir üst katta pencereleri kumsala

bakan iki odaya yerleştiler.

Bay Oriental'da aynı oteli tercih etmişti. Yol arkadaşları otele geldiklerinde, onu akşam yemeğinde ne sipariş edeceğini düşünür bir halde yemek salonundaki masalardan birine oturmuş buldular.

"İlginç bir astronom!" dedi Jean Taconnat. "Puslu yıldızlardan yapılmış bir omlet ve küçük gezegenlerle süslenmiş bir ördek söylememesi beni şaşırtıyor!"

Yarım saat sonra, en ince ayrıntıları Patrice tarafından gözden geçirilen bir takım elbise giymiş olan Clovis Dardentor odasından çıktı.

Holün kapısında iki kuzenle karşılaştığında:

"Evet genç dostlarım," diye haykırdı, "kader bizi Oran'a sürükledi!"

"Kelimenin tam anlamıyla öyle," diye karşılık verdi Jean Taconnat.

"Aklıma gelmişken, umarım daha bugünden birliğinize teslim olmayı düşünmüyorsunuz...

"Hey! Bay Dardentor, fazla gecikmeyeceğiz," diye yanıtladı Marcel Lornans.

"Demek mavi üniformayı, meşin kırmızı pantolonu üzerinize giymek ve emir subayı kepini başınıza geçirmekte acele ediyorsunuz."

"Bir karar aldıysanız..."

"Tamam, tamam! En azından şehri ve dolaylarını gezene kadar bekleyin. Yarın görüşürüz..."

"Yarın görüşürüz!" dedi Jean Taconnat.

Ve Clovis Dardentor arabaya binerek Bayan Elissane'ın evinin yolunu tuttu.

"Evet, bu sevimli adamın da söylediği gibi işte Oran'dayız" diye tekrarladı Marcel Lornans.

"Ve bir yere gelindiğinde," diye ekledi Jean Taconnat, "sorun ne

yapacağına karar vermektedir."

"Sanırım bu sorunun yanıtını çok önceden bulmuştuk. Birliğe intikal edeceğiz."

"Hiç şüphesiz Marcel, ama..."

"Nasıl? Yoksa hâlâ medeni kanunun 345. maddesini mi düşünüyorsun?"

"Bu madde neden söz ediyor?"

"Evlat edinmenin koşullarından..."

"Bu madde 345. madde ise," diye karşılık verdi Jean Taconnat, "eve, 345. maddeyi düşünüyorum. Palma'da yakalayamadığım fırsatı Oran'da yakalayacağım."

"Şansın biraz daha azaldı," dedi Marcel Lornans gülerek. "Artık dalgalardan yararlanamayacaksın, zavallı Jean, işin bir çatışmaya ya da alevlere kaldı! Mesela bu gece otelde bir yangın çıksa, yapacağım ilk iş önce seni sonra da kendimi kurtarmak olacak."

"Sen gerçek bir dostsun, Marcel."

"Bay Dardentor'a gelince, kendi başının çaresine bakabilecek bir adama benziyor. Tanık olduğumuz gibi benzersiz bir soğukkanlılığa sahip."

"Tamam Marcel, hayır duası almak için Sainte-Eulalie'ye girdiğinde bunu kanıtladı. Yine de tehlikenin farkında olmazsa ya alevlerin ortasında kalırsa ya yalnızca dışarıdan yardım alması gerekirse..."

"Yani Jean, Bay Dardentor'un babamız olması düşüncesinden vazgeçmiyor musun?"

"Kesinlikle, o babamız olmalı!"

"Kabul! Vazgeçmeyeceksin..."

"Asla!"

"Tamam Jean, bir daha bu konuyu alaya almayacağım, ama bir şartla..."

"Nedir?"

"Somurtmayı ve düşüncelere dalmayı bırakıp eski neşeli haline döneceksin, olaylara gülümseyerek yaklaşacaksın..."

"Kabul Marcel... Gülümseyerek, Bay Dardentor'u yasada belirtilen tehlikelerin birinden gülümseyerek kurtaracağım, bu fırsat çıkmazsa bunu gülümseyerek karşılayacağım, başarırsam gülümseyerek, başaramazsam gülümseyerek, her yerde ve her zaman gülümseyerek!"

"Hele şükür, işte yeniden bir hayalci oluverdin! Birliğe katılmamıza gelince..."

"Acelemiz yok Marcel ve personel astsubayının odasına girmeden önce biraz süre isteyeceğim..."

"Ne kadar?"

"On beş gün! hayatını bir mesleğe adamadan önce, kendine özgürce yaşayabileceğin birkaç gün ayırman gerekir..."

"Kabul Jean, on beş gün ve bu süre içinde Bay Dardentor'u babalığa ikna edemezsen..."

"Ben ya da sen Marcel..."

"Ya da ben... Kalın siperli kepi takmaya gideceğiz..."

"Anlaştık Marcel."

"Ama neşeli olacaksın Jean, öyle değil mi?"

"Hem de bir sirk soytarısı gibi!"

MARCEL LORNANS VE JEAN TACONNAT'NIN SÜRELERİ HEDEFLERİNE ULAŞAMADAN DOLUYOR

Jean Taconnat yatağından fırlayıp, sabah mırıldanmalarıyla Marcel Lornans'ı uyandırdığında, şafağın ilk ışıklarını karşılayan bir horozdan daha sevinçliydi. On beş gün, önünde bu yürekli milyoneri bir babaya dönüştürmek için on beş gün vardı.

Zaten Clovis Dardentor, Agathocle Desirandelle ile Louise Elissane'ın nikâh töreninden önce Oran'dan ayrılmayacaktı. Perpignanlı eski dostlarının oğlunun nikâhında şahitlik yapmayacak mıydı? Bu evliliğin gerçekleşmesi için daha en azından dört beş hafta gerekmiyor muydu? Tabi gerçekleşirse... Ama doğrusunu söylemek gerekirse, nikâhın sonsuza dek ertelenmesi ihtimali yok muydu?

Bu 'eğer'ler ve 'ama'lar Marcel Lornans'ın zihninde uçuşuyordu. Bu çocuğun o tapılası kızın kocası olacağını aklı almıyordu, çünkü *Argeles*'in güvertesinde kısa süreliğine görmüş olmasına rağmen, ona hayran kalmamanın elde olmadığını anlamıştı. Bay ve Bayan Desirandelle'in oğullarının Louise için uygun bir eş olduğunu düşünmeleri kabul edilebilirdi. Bay Dardentor'un da söyleyeceği gibi, ebeveynler çocuklarına iltimaslı bir gözle bakarlardı. Ama Perpignalı da er geç Agathocle'un sıradanlığını anlayacak ve bu iki gencin birbirlerine uygun olmadıklarını fark edecekti.

Saat sekiz buçukta, Bay Dardentor ve iki Parisli otelin yemek salonundaki kahvaltı masasında bir araya geldiler.

Clovis Dardentor oldukça neşeli görünüyordu. Dün akşam güzel bir yemek yemiş, gece deliksiz bir uyku çekmişti. İnsanın yarınından emin olabilmesi için doymuş bir mide, uykuyla dinlemiş bir zihin ve sakin bir kafadan başka neye ihtiyacı vardı?

"Gençler," dedi Bay Dardentor, çöreğini sıcak çikolatasına daldırırken, "dün akşamdan beri görüşemedik ve bu ayrılık bana çok uzun geldi."

"Sizi rüyamızda gördük Bay Dardentor", diye karşılık verdi Jean Taconnat, "başınızın etrafı bir aylayla çevriliydi."

"Yani bir ermiş gibi!"

"Doğu Pireneler'in hâkimi gibi!"

"Ah! ah! Bay Jean yine eski neşenize kavuşmuşunuz."

"Tıpkı söylediğiniz gibi," diye doğruladı Marcel Lornans, "ama her an için onu kaybetmeye hazır."

"Ama neden?"

"Çünkü yeniden ayrılmamız gerekecek Bay Dardentor, "herkes kendi yoluna devam edecek."

"Nasıl? Ayrılmamız mı gerekecek?"

"Şüphesiz, çünkü Desirandelle ailesinin size ihtiyacı var."

"Orada duralım! Beni bu şekilde istismar etmelerine izin vermem! Tamam ara sıra Bayan Elissane'a yemeğe gitmeye bir şey demem! Ama beni boyunduruk altına almalarına asla müsaade etmem! Sabahları ve öğleden sonraları kendime ayırıyorum ve umarım şehri ve çevresini birlikte dolaşırız..."

"Hele şükür, Bay Dardentor!" diye haykırdı Jean Taconnat, "bir an için bile peşinizden ayrılmayacağım."

"Ne bir an ne bir adım!" diye karşılık verdi Perpignanlı kahkahayı basarak. "Gençliği seviyorum, yanımda yarı yaşımda dostlarım oldukça kendimi gençleşmiş hissediyorum! Ve yine de, her şeyi hesaba katarsak, ikinizin de babası olmam hiç de zor

değil."

"Ah! Bay Dardentor!" diye haykırdı Jean Taconnat, yüreğinden gelen çığlığı bastıramayarak.

"Şimdilik birlikte kalalım gençler! Henüz ayrılmak için erken, Oran'dan ayrıldığımda... vay canına, nereye gideceğimi bile bilmiyorum."

"Nikâhtan sonra mı?" diye sordu Marcel Lornans.

"Hangi nikâh?"

"Desirandelleler'in...

"Doğru... Bunu tamamıyla unutmuştum... Hey! Matmazel Louise Elissane ne muhteşem bir genç kız!"

"Onu *Argeles'*in güvertesinde gördüğümüzde, biz de aynı şeyi düşünmüştük" diye ekledi Marcel Lornans.

"Evet dostlarım. Ama evlerinde onu, zarafetini, duyarlılığını izlediğimden beri, gözümdeki değeri daha da arttı! Gerçekten de bu hinoğlu hin Agathocle dört ayak üzerine düşecek."

"Tabii Matmazel Elissane ondan hoşlanırsa," demek zorunda hissetti Marcel Lornans.

"Şüphesiz, ama bu çocuktan hoşlanacak! Doğduklarından beri birbirlerini tanıyorlar."

"Hatta daha da önceden!" dedi Jean Taconnat.

"Agathocle iyi bir çocuk, her ne kadar biraz... biraz..."

"Biraz... aslında birazdan fazla..." dedi Marcel Lornans.

"Hatta hiç..." diye ekledi Jean Taconnat.

Ve içinden mırıldandı:

"Matmazel Elissane'a hiç uygun değil!"

Henüz bu düşüncesini Bay Dardentor'a açmanın zamanı değildi.

"Evet, kabul etmek gerekir ki... biraz... Tamam! Gözleri açılacak, tıpkı kış bitimindeki köstebek gibi."

"Ve bir köstebek olmaktan öteye gidemeyecek!" demekten kendini alamadı Marcel Lornans.

"Hoşgörü gençler, hoşgörü!" diye devam etti Bay Dardentor. "Agathocle yalnızca sizin gibi Parislilerle yaşasaydı, daha iki ay geçmeden görgü kurallarını öğrenecekti! Ona ders vermelisiniz."

"Akıl verme dersleri, saati yüz liraya!" haykırdı Jean Taconnat. "Bu parasını çalmak anlamına gelir."

Bay Dardentor bunu kabullenmek istemiyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse, Agathocle'un bulunmaz Hint kumaşı olmadığının farkındaydı. Yine de ekledi:

"Gülün, gülün, baylar! Unutmayın ki, aşk en kurnazların aklını başından alsa da, en alıkların aklını başına getirir ve bu genç için de aynı şey geçerli olacak."

"Gagathocle!" diye sözünü tamamladı Jean Taconnat.

Bay Dardentor bu harf oyunu karşısında kendini tutamayarak kahkahayı bastı.

Sonra yeniden Bayan Elissane'dan söz eden Marcel Lornans Oran'daki hayatı üzerine birkaç soru sordu. Bay Dardentor evini nasıl bulmuştu?

"Hoş bir ev," diye yanıtladı, şirin bir kuşun canlandırdığı hoş bir kafes. Orayı siz de göreceksiniz."

"Rahatsız etmezsek" dedi Marcel Lornans.

"Benimle beraber olmanız yeterli. Yine de bugün değil. Agathocle'un ortama alışmasına izin vermemiz lazım. Oraya yarın gideceğiz. Şimdi şehri, limanı, abideleri gezelim.

"Ya birliğimize ne zaman teslim olacağız?" dedi Marcel Lornans.

"İctimaya bugün çıkacak değilsiniz, ne yarın, ne de öbür gün! En azından düğüne kadar bekleyin."

"Bu belki de emekli olacağımız yaşa kadar beklemek anlamına gelecek."

"Hayır, hayır, fazla zaman almayacak!"

Patrice orada olsa, ağızlardan çıkan bu baklalar karşısında şaşkına dönecekti.

"Tamam o zaman," dedi Bay Dardentor, "artık birliğe katılmayı sorun etmeyin."

"İçiniz rahat olsun," dedi Jean Taconnat. "Bu işi on beş gün erteleyebiliriz! O zamana kadar, durumumuzda bir değişiklik olmaz, yeni ilişkiler kurulmazsa..."

"Evet dostlarım, artık bu konuyu kapatalım!" diye haykırdı Clovis Dardentor. "On beş gününüzü alıp makbuzunuzu veriyorum! Bu süre boyunca bana ait olacaksınız. *Argeles*'e binmemin nedeni sizi orada bulacağımı bilmemdi.

"Ve yine de geç kalmıştınız Bay Dardentor, diye karşılık verdi Jean Taconnat.

Keyfi iyice yerine gelen Perpignanlı masadan kalkarak hole geçti.

Patrice oradaydı.

"Beyefendinin vereceği talimatlar var mı?"

"Talimatlar? Hayır, ama sana talimat yerine gün boyunca izin vereceğim! Keyfine bak ve saat ondan önce geri dönme!"

Küçümseyen bir ifadeyle dudaklarını büken Patrice, kullandığı bu sözcükler nedeniyle patronuna hiç minnet duymamıştı.

"Yani beyefendi kendisine eşlik etmemi istemiyor mu?"

"Tek istediğim Patrice, peşimde dolaşmaman ve bir an önce arkanı dönüp gitmen!"

"Beyefendi izin verirse ona bir tavsiyede bulunmak isterim."

"Evet... bunu yaptıktan sonra ortadan kaybolursan."

"Tamam, beyefendinin dikkate alması gereken tavsiyem, arabacı yerini almadan önce arabaya binmemesi. Çünkü bunun sonu bir kutsama duası değil, bir felaket olacak."

"Cehennem ol!"

Ve Clovis Dardentor iki Parisli'nin arasında otelin merdivenlerinden indi.

"Hizmetkârınız oldukça iyi bir tipe benziyor!" dedi Marcel Lornans. "O ne kibarlık, o ne hassasiyet."

"Ve o ne can sıkıcı tavırlar! Ama dürüst bir çocuk, beni kurtarmak için kendisini alevlerin arasına atar."

"Yalnız o olmayacak, Bay Dardentor," diye haykırdı gerekirse bu kurtarıcı rolünü Patrice'in elinden almaya kararlı görünen Jean Taconnat.

Clovis Dardentor ve iki kuzen sabah saatleri boyunca şehrin aşağı bölümündeki rıhtımı gezdiler. Oran limanı denize doğru yayılmıştı. Uzun bir dalgakıranla çevreleniyor, yatay mendireklerle havuzlara ayrılıyordu, yüzölçümü yirmi dört hektarı buluyordu.

İki genç kuzen, Oran'ı Cezayir'in sanayisi en gelişmiş kenti yapan ticari hareketlilikten hiç hoşlanmasalar da, Perpignanlı eski girişimci çevresinde olan bitenleri büyük bir ilgiyle izliyordu. Bölgenin güneyindeki geniş topraklarda yoğun bir şekilde üretilen halfaların yüklenmesi, büyük baş hayvanların, tahılların, işlenmemiş şekerlerin ve dağlık bölgeden çıkartılan minerallerin gemilere bindirilmesi Bay Dardentor'a büyük bir keyif veriyordu.

"Bana kalsa günlerimi bu karmaşanın ortasında geçirmeyi tercih ederdim. Burada kendimi bir zamanlar fıçılarla dolu olan depolarımdaymış gibi hissediyorum! Oran'da buradan daha ilginç bir mekân bulabilmek mümkün değil."

"Katedralin, camiilerin, anıtların dışında," diye yanıtladı Marcel Lornans.

"Hey! dedi müstakbel babasına dalkavukluk etmek isteyen Jean Taconnat, ben de Bay Dardentor'dan farklı düşünmüyorum! Bu hareketlilik çok ilgi çekici, girip çıkan bu gemiler, mallarla dolu bu yük arabaları, Arap hamallar topluluğu. Elbette ki şehirde görülmeye değer anıtlar var ve onları göreceğiz. Ama bu liman, havuzları dolduran bu deniz, gemi direklerinin yansıdığı bu gök mavisi sular."

Marcel Lornans onu alaycı bakışlarla süzüyordu.

"Bravo!" diye haykırdı Bay Dardentor. "Bir manzarada su yoksa, ne olduğunu bilemediğim bir şeylerin eksik olduğunu hissediyorum! Loge meydanındaki evimde üstatların birçok tablosu asılı duruyor ve su her zaman en ön planda. Aksi takdirde satın almıyorum."

"Hey! siz bu işin erbabısınız Bay Dardentor!" diye karşılık verdi Marcel Lornans, "öyleyse suyun mevcut olduğu mekânları gezeceğiz... Tatlı su olması önemli mi?"

"Hiç fark etmez, ne de olsa içecek değiliz!"

"Ya senin için Jean?"

"Benim için de" diye yanıtladı Jean Taconnat dostuna bakarak.

"Tamam o zaman." diye devam etti Marcel Lornans, liman dışında da suyun bulunduğu mekânları arayacağız ve Joanne'a göre, Rehhi şelalesinin bir bölümü Oudinot bulvarına dökülüyor."

Yine de Marcel Lornans'ın tüm önerilerine karşı, sabah saatleri boyunca limanın çevresinde dolaşmaya devam ettiler. Bay Dardentor ve iki Parisli gezintilerini tamamladıktan sonra, öğle yemeği için otele geri döndüler. Dinlenmeye ve gazeteleri incelemeye ayrılan iki saatten sonra, genç dostlarının yanına gelen Clovis Dardentor, onlara şu açıklamayı yaptı:

"En iyisi şehri gezmeyi yarına ertelemek."

"Ama neden? "diye sordu Marcel Lornans.

"Çünkü Desirandelle'leri uzun süre yalnız bırakırsam bana gücenebilirler! Bir kişi olsalar kabul ama iki kişinin düşünceleri bir araya gelince!"

Bay Dardentor, Patrice orada olmadığı için sözcükleri ağzına geldikleri gibi kullanmakta özgürdü.

"Ama," diye sordu Jean Taconnat, "akşam yemeğinde Bayan Elissane'larda olmayacak mısınız?"

"Evet, bugün de öyle olacak, ama yarından itibaren akşam saatlerine kadar gezinebileceğiz. Görüşmek üzere."

Ve Clovis Dardentor hızlı adımlarla Vieux-Chateau caddesine doğru ilerledi.

"Yanında olmadığım zamanlar, dedi Jean Taconnat başına bir bela gelmesinden korkuyorum."

"İyi yürekli dostum!" diye karşılık verdi Marcel Lornans.

Bay Dardentor'un Bayan Elissane'ın evinde büyük bir memnuniyetle karşılandığını, içgüdüsel olarak bu muhteşem adamın büyüsüne kapılan Louise'in ona büyük bir yakınlık gösterdiğini anlatmak gereksiz cümlelerle zaman kaybetmek anlamına gelecekti.

Agathocle'a gelince, her zaman olduğu gibi orada değildi. Bu çocuk evde kalmak yerine dışarıda avarelik etmeyi yeğliyordu. Yalnızca yemek saatlerinde eve dönüyor, Louise'in sağına oturarak masadaki yerini alsa da, onunla neredeyse hiç konuşmuyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse, Bay Dardentor sohbetin monotonlaşmasına izin verecek bir adam değildi. Doğduğu şehirden, *Argeles'deki* yolculuğundan, Palma'daki maceralarından, dört nala giden galeradan, Sainte-Eulalie kilisesine o muhteşem girişinden, öve öve bitiremediği ve tanışalı henüz üç gün olsa da, bebekliklerini bildiğini söylemek zorunda kaldığı genç yol arkadaşlarından söz ediyordu. Sonunda Louise Elissane bu iki genç Parisli'yi tanımak için gizli bir arzu duydu ve Bay Dardentor onları eve davet etmeyi önerdiğinde kendini başını onaylayıcı bir ifadeyle hafifçe sallamaktan alamadı.

"Onları sizinle tanıştıracağım, Bayan Elissane," dedi "hemen yarın sizi onlarla tanıştıracağım. Oldukça iyi yetişmiş gençler. Onları ağırladığınıza pişman olmayacaksınız!"

Bayan Desirandelle, Perpignanlı'nın bu önerisini uygunsuz bulmuş olabilirdi. Yine de Bayan Elissane bunu kabul etmekten başka çaresi olmadığını düşündü. Hiçbir önerisini geri çeviremezdi.

"Önerimi geri çevirmeyeceksiniz!" diye haykırdı. Ah! sevgili bayan bunu söyleyeceğinizi biliyordum. Zaten yalnızca makul önerilerde bulunurum. Hem kendime hem de başkalarına, onlara benim gösterdiğim yakınlıkla yaklaşabilirsiniz. Dostum Desirandelle de beni onaylayacaktır."

"Şüphesiz..." diye yanıtladı Agathocle'un babası pek de içten gelmeyen bir ses tonuyla.

"Anlaştık," diye devam etti Bay Dardentor, "Bay Marcel Lornans ve Jean Taconnat yarın akşam Bayan Elissane'ı ziyarete gelecekler. Bu arada, Desirandelle sabah dokuz buçukta şehir turuna çıkacağız, bize katılmak ister misiniz?"

"Beni bağışlayın, Dardentor. Bu hanımların yanından ayrılmak istemiyorum, sevgili Louise'imize eşlik etmeliyim."

"Nasıl isterseniz... Nasıl isterseniz! Bunu anlayışla karşılıyorum! Ah! Matmazel Louise, dâhil olacağınız bu muhteşem aile sizi şimdiden ne kadar çok seviyor! Evet, Agathocle, neden hiçbir şey söylemiyorsun evlat? Yoksa bunu senin yerine benim yapmam mı gerekiyor? Ah şuraya bakın! Matmazel Louise'i çekici bulmuyor musun?"

Agathocle aklından geçenleri yüksek değil alçak sesle söylemenin en iyisi olduğunu düşündü, nihayet Bay Dardentor'un da yardımıyla, ağzından hiçbir şey anlaşılmayan yarım yamalak sözcükler döküldü.

Ve bu ahmağın kendisinde yarattığı düş kırıklığını gizlemeye gerek görmeyen Louise Elissane güzel gözleriyle ümitsizce Bay Dardentor'a bakarken, Bayan Desirandelle oğlunu yüreklendirmek için soruyordu:

"Ne kadar nazik değil mi?"

Ve Bay Desirandelle onu desteklemek için:

"Onu ne kadar seviyor!" diye ekliyordu.

Clovis Dardentor etrafında olup bitenleri anlamazlıktan gelmeye çalışıyordu. Evlilik kararı alındığına göre nikâhın

gerçekleşeceğinden kuşku duymuyor, bunun dışında bir olasılığı aklına getirmiyordu.

Ertesi sabah, her zamanki gibi çevresine ışık saçan Clovis Dardentor tüm neşesi ve canlılığıyla, sıcak çikolatasını içerken iki Parisliyle karşılaştı.

Ve öncelikle onlara akşama Bayan Elissane'a davetli olduklarını söyledi.

"Bizi onlarla tanıştırmanız harika bir fikir," diye karşılık verdi Marcel Lornans.

"Garnizon günlerimiz boyunca en azından ziyaret edecek hoş bir evimiz olacak."

"Hoş, çok hoş!" diye yanıtladı Clovis Dardentor. "Doğru, Matmazel Louise'in nikâhından sonra..."

"Bu doğru," dedi Marcel Lornans, "nikâh var."

"Sizin de davetli olacağınız genç dostlarım."

"Bay Dardentor," diye karşılık verdi Jean Taconnat, "bizi şımartıyorsunuz. Size olan minnet borcumuzu nasıl ödeyeceğimizi bilemiyorum. Bize tıpkı..."

"Çocuklarım gibi davranıyorum! Elbette, babanız olacak yaşta değil miyim?"

"Ah! Bay Dardentor, Bay Dardentor!" diye haykırdı Jean Taconnat çok şey ifade eden bir ses tonuyla.

Gün boyunca şehri gezen bu turist üçlüsü, şehrin ana gezinti yerlerini, güzel ağaçlarla çevrili Turin bahçesini, etrafında çift sıra bella-ombra'ların yükseldiği Oudinot bulvarını, Carriere, Theatre, Orleans ve Nemours meydanlarını dolaştılar.

Aralarında Afrika 7. Avcı Birliği'nin üniformasını taşıyan bol miktarda asker ve subayın da yer aldığı Oran halkının çeşitli üyelerini inceleme fırsatı buldular.

"Bu üniforma çok zarif," diye tekrarlıyordu Bay Dardentor. "Şeritli gömlek üzerinize tam oturacak ve kariyerinizi bu güzel kıyafetler içinde yapacaksınız! Hey! sizi şimdiden güzel bir evlilik

yapmaya hazırlanan başarılı subaylar olarak görüyorum! Bu subaylık hiç şüphesiz harika bir meslek. Hele bir de sizin gibi istekli olunursa."

"Bu kanımızda var!" diye karşılık verdi Jean Taconnat. "Bu askeri içgüdüler, bize Saint-Denis caddesinin yürekli tüccarları olan atalarımızdan miras kaldı!"

Yolda Mağribi kıyafetli, altın nakışlı ipek elbiseler giymiş Yahudilerle, güneşli kaldırımlarda kaygısızca gezinen Mağribîlerle ve nihayet Fransızlarla karşılaştılar.

Clovis Dardentor'un gördüğü her şeye hayran kaldığını söylemeye gerek yoktu. Ama yolları tabakhane, dökümhane, şehriye ve tütün fabrikaları gibi bazı üretim merkezlerinin önünden geçtiğinde ilgisi hissedilebilir şekilde artıyordu.

İtiraf etmek gerekir ki, 1839'da restore edilen katedrali, şehrin anıtlarını, daha modern görünümlü belediye binası, banka ve tiyatroyu ziyaret ettiklerinde hayranlık sözcükleri sınırlı kalıyordu.

İki gence gelince, kubbeleri mağribi tarzında nal şeklinde yayların üzerinde duran ve üzerinde görkemli bir minarenin yükseldiği eski bir camiiden bozma Saint Andre kilisesini büyük bir ciddiyetle incelediler. Yine de bu kilise onlara, türbe şeklindeki girişiyle sanatçıları hayran bırakan Paşa camiinden daha önemsiz göründü. Clovis Dardentor zamanın azaldığını bildirmese, Sidi-el-Haouri camiinin üç katlı sıra kemerlerinin önünde daha fazla vakit geçireceklerdi.

Marcel Lornans camiiden çıkarlarken, minarenin şerefesindeki bir adamın dürbünle ufku gözlemlediğini fark etti.

"Şuraya bakın... Bay Oriental!" dedi.

"Ne? O yıldız antikacısı, gezegen sayıcısı mı?" diye haykırdı Perpignanlımız.

"Ta kendisi dürbünle çevreyi gözlüyor."

"Dürbünle çevreyi gözlüyorsa, bu o değildir!" diye karşılık verdi

Jean Taconnat. "Yemek yemiyorsa, o kişi Bay Oriental olamaz!"

Güneşin günlük turunu izleyen kişi gerçekten de Montelimar Astronomi Topluluğu Başkanı'ndan başkası değildi.

Nihayet akşam yemeği için otele döndüklerinde, her üçünün de dinlenmeye ihtiyaçları vardı.

Patronunun kendisine bahşettiği boş saatlerini şehrin caddelerini sistemli bir şekilde dolaşmaya ayıran Patrice, her şeyi bir günde göremeyeceğine karar vererek, hafızasını değerli anılarla zenginleştirmişti.

Bu nedenle, Bay Dardentor'a hareketlerinde yeterince ölçülü davranmadığı ve kendini fazlasıyla yorduğu konusunda eleştirmiş, aldığı tek yanıt, yorgunluğun bir Doğu Pireneliye vız geleceği ve gidip yatması gerektiği olmuştu.

Gerçekten de, saat sekize doğru, mutfaktaki personeli yerinde yanıtları ve davranışlarıyla büyüledikten sonra, Patrice'in yaptığı da buydu.

O saatlerde, Bay Dardentor ve iki kuzen, Vieux-Chateau caddesindeki eve ulaşıyorlardı. Elissane ve Desirandelle aileleri salondaki yerlerini almışlardı. Clovis Dardentor'un kendilerini tanıtmasının ardından, Marcel Lornans ve Jean Taconnat içten bir şekilde karşılandılar.

O akşamın her zamanki burjuva gecelerinden hiç farkı yoktu, bu onlar için sohbet etmek, çay içmek ve bir şeyler çalmak anlamına geliyordu. Sanata bir hayli düşkün olan Matmazel Elissane piyano çalmak konusunda oldukça yetenekliydi. Ve - tesadüfe bakın!- Marcel Lornans'ın yaygın şekilde kullanılan bir kalıpla söylenirse, güçlü hoş bir sesi vardı. Bunun üzerine genç kız ve genç adam son bestelerden birini birlikte icra ettiler.

Müziğe hayran kalan Clovis Dardentor, onları çok şey anlamayan insanlara özgü içgüdüsel bir coşkuyla izliyordu. Şarkının bir kulaklarından girip diğerinden çıkması yeterliydi ve beyinlerinin bu tınılardan etkilendiği söylenemezdi. Yine de

Perpignanlımız, bir güneylinin coşkusuyla alkışlamaktan ve iltifatlar yağdırmaktan geri kalmamıştı.

"Yetenekli ve uyumlu bir çift!" diye haykırdı en sonunda.

Genç piyanist gülümserken, Marcel Lornans'ın yüzünü hafif bir şaşkınlık kaplamış, Bay ve Bayan Desirandelle'in kaşları çatılmıştı. Gerçekten de, dostları sözcüklerini iyi seçememiş olmasından dolayı mutlu değildi ve Patrice'in de söyleyeceği gibi, bu ortamda ters tepmişti.

Aslında, Jean Taconnat'ya göre, Agathocle'da görücü usulü ile bile olsa, evlilik yapabilecek bir yetenek, bir zekâ kırıntısı yoktu.

Sohbet dönüp dolaşıp Bay Dardentor ile iki Parisli'nin yaptıkları şehir turuna geldi. Oldukça birikimli olan Louise Elissane, kendisine yöneltilen birkaç soruyu ukalalık yapmadan yanıtlayarak, üç asırlık Arap işgalinden, Fransızların altmış yıl önce idareyi devralışlarından ve Oran'ı Cezayir kentleri arasında ilk sıraya yerleştiren ticaretinden söz etti.

"Ama," diye ekledi genç kız, "tarihi boyunca birçok felaket yaşayan şehrimizde huzur her zaman hâkim olmadı. Müslüman saldırılarını doğal afetler izledi. 1790'daki deprem şehri yerle bir etti."

Jean Taconnat kulak kabarttı:

"Bu felaketin ardından gelen yangınlardan sonra, Türklerin ve Araplar'ın işgali altına girdi. Huzur ancak Fransız yönetimiyle tesis olundu" diye devam etti genç kız.

Bunun üzerine Jean Taconnat düşünmeye başladı:

"Depremler, yangınlar, saldırılar! Yüz yıl gecikmişim! Sarsıntılar hâlâ hissediliyor mu matmazel? diye sordu.

"Hayır bayım," diye yanıtladı Bayan Elissane.

"Bu üzücü."

"Nasıl? Üzücü mü?" diye haykırdı Bay Desirandelle. "Demek size depremler, bu tür felaketler gerekiyor bayım."

"Bundan hiç söz etmeyelim," dedi Bayan Desirandelle, soğuk

bir ifadeyle, "yoksa midem yeniden bulanmaya başlayacak. Karaya çıktık ve denizin çalkantılarının şehirleri de etkilemesini istemiyorum!"

Marcel Lornans kadının bu sözleri karşısında kendini gülümsemekten alamadı.

"Bayan Desirandelle'in bu konudaki hassasiyetini unutarak, kötü anılarını yeniden canlandırdığım için üzgünüm," dedi o zaman Louise Elissane.

"Oh! sevgili kızım," diye karşılık verdi

Bay Desirandelle, "kendinizi suçlamayın."

"Ve her şeyden önce," diye haykırdı Bay Dardentor, "bir yer sarsıntısı olursa, her şeyi dengelemesini bileceğim! Bir ayağım burada, diğeri orada. Tıpkı Rhodes'in dev heykeli gibi! Hiçbir şey yerinden kımıldamayacak."

Afrika toprağındaki tüm sarsıntıları önleyecek şekilde bacaklarını aralayan Perpignanlının botları döşemeyi gacırdatıyordu. Ve kocaman açtığı ağzından öyle derin bir kahkaha yayıldı ki, herkes kendini onun neşesine eşlik etmek zorunda hissetti.

Evden ayrılma zamanı geldiğinde, ertesi gün kasbah'ı ziyaret etmek üzere iki aileyle randevulaşıldı. Ve hayallere kapılan Marcel Lornans, otele dönüğünde, 7. Avcı Birliği'ne katılmanın bu dünyadaki düşlerini gerçekleştirmeye yetmeyeceğini düşünmeye başlamıştı.

Ertesi sabah, Desirandelle ve Elissane aileleri kendilerine eşlik eden Bay Dardentor ve iki Parisliyle birlikte, Oran'ın şimdi iki kapısı kente açılan sıradan bir kışlayı andıran eski kasbah'ın kıvrımlarında ilerliyorlardı. Sonra Oran'ın en ilginç bölgelerinden biri olmayı hak eden Djalis zenci köyüne kadar uzanıldı. Ve bu gezinti sırasında, Louise Elissane, Marcel Lornans ile sohbet etmekten büyük keyif aldı, bu durum Bayan Desirandelle'in canını sıksa da, bu bir tesadüftü- oh! yalnızca bir

tesadüftü.

Akşam, Clovis Dardentor tüm cemaate (şirkete) bir yemek verdi. Patrice'in özenli servisiyle sunulan bu yemek oldukça lezizdi. Matmazel Elissane bu centilmen hizmetkârı tanımaktan çok hoşlandı, Patrice'e gelince, onun nadir rastlanan bir kişiliğe sahip olduğunu anlamıştı.

Günler geçmesine rağmen, Vieux-Chateau caddesindeki evin konuklarının durumunda bir değişiklik yoktu.

Bayan Elissane kızını birçok kez Agathocle konusunda uyarmış, gerçekçi bir kadın olarak, iki ailenin birleşecek servetlerinin yararını anlatmıştı. Louise annesinin ısrarlı sorularını yanıtlamaktan kaçınıyor, o da Bayan Desirandelle'in ısrarlı sorularına ne karşılık vereceğini bilemiyordu.

Agathocle'un annesi de oğlunu dürtüklemekten geri kalmıyordu.

"Elini biraz çabuk tut!" diye tekrarlıyordu günde on kere. "Louise ile seni baş başa bırakacağız ve ona birkaç kompliman sıralayacağın yerde boş boş vitrinlere bakacağına eminim."

"Yani sıralarsam...

"Evet, ama lafı dilinde dolayıp duruyorsun ve on dakikada on sözcüğü bir araya getiremiyorsun."

"On dakika! Bu çok uzun!"

"Ama oğlum geleceğini düşünsene!" diye devam ediyordu hüzünlü anne, oğlunun ceketinin kolunu sallayarak. "İki aile anlaştığına göre, bu evliliğin gerçekleşmesi gerek, ama henüz hiçbir şey kesinleşmedi."

"Ama neden? Ben razı olduğuma göre..." diye safça yanıtlıyordu Agathocle.

"Ama Louise razı olduğunu söylemedi" diye karşılık veriyordu Bayan Desirandelle.

Ve günler geçiyor, yeni bir gelişme yaşanmıyordu, Bay Dardentor araya girmek istese de çocuktan tek bir kıvılcım dahi

alamıyordu.

"Yanmaya her an hazır bir çakmak taşı yerine, ıslanmış bir çakıl taşı! diye düşünüyordu. Yine de bir fırsat yeterli olacak. Doğru, bu kadar huzurlu bir evde..."

Kısacası herkes yerinde saymaya devam ediyordu. Oysa adımları sayarak harekete geçmek mümkün değildi. Ayrıca sohbet konuları giderek azalmaya başlamıştı. Şehrin en ücra mahalleri bile ziyaret edilmişti. Bay Dardentor artık Cezayir'in bu en önemli kentini Oran Coğrafya Topluluğunun bilge başkanı kadar iyi tanıyordu. Desirandelle'ler gibi Jean Taconnat'nın umudu da azalıyordu, derin bir uykuya gömülmüş bu sarsılmaz toprağın üzerine sağlam bir şekilde inşa edilmiş bu kentte depremden medet ummak mümkün değildi.

Ne mutlu ki, Clovis Dardentor'un aklına ancak böyle bir adamdan beklenilebilecek bir fikir geldi.

Cezayir Demiryolları Şirketi, Oran'ın güney bölgesine, indirimli bir sefer düzenliyordu. Evinden çıkmayı pek sevmeyenleri bile cezbedecek bir öneriydi. Bir hattan gidiliyor, diğerinden geri dönülüyordu. Arada ülkenin en muhteşem bölgelerinde yolculuk edilecek yüz fersahlık bir mesafe vardı. Bu on beş günlük ilginç bir seyahat olacaktı.

Şirketin rengârenk afişlerinde bir bölge haritası ve onu zikzaklarla kat eden kırmızı çizgiler vardı. Tlelat'tan, Saint-Denis du Sig'den, Perregaux'dan, Mascara'dan geçilerek demiryoluyla Saida'ya varılıyor, oradan posta arabaları ya da kervanlarla yola çıkılarak, Daya, Magenta, Sebdu, Tlemcen, Lamoriciere, Sidi-bel-Abbes beldeleri ziyaret ediliyordu. Nihayet, yeniden trene binilerek Sidi-bel-Abbes'den Oran'a dönülüyordu.

İşte bu olağanüstü adamın karakterinin en ince ayrıntılarını belli eden bir tutkuyla bağlandığı yolculuk buydu. Bu düşüncesini Desirandelle'lere kabul ettirmekte güçlük çekeceğini sanmıyordu. Yolculuk sırasında karşılaşılacak olaylar, ortak

yaşam, görülecek küçük hizmetler, Agathocle, o çekici Louise'in gönlünü fethetmek için bu fırsatlardan yararlanabilirdi.

Belki Bayan Elissane biraz nazlanacaktı. Bu yolculuk onu ürkütüyordu, sonra bir sürü bahanesi daha vardı. Ama Dardentor gibi bir adama karşı koymak mümkün müydü? Zaten bu eşsiz kadın onu asla reddetmeyeceğini söylememiş miydi, en uygun anda kendisine bu sözünü hatırlattı. Nihayetinde kararı kesindi. Agathocle bu yolculukta yeni bir kimlikle ortaya çıkacak, Matmazel Louise'in değerini anlamasıyla dönüşte nikâhın önünde hiçbir engel kalmayacaktı.

"Peki," diye sordu Bayan Elissane, "Bay Marcel Lornans ve Jean Taconnat bize eşlik edecekler mi?"

"Ne yazık ki hayır!" diye karşılık verdi Bay Dardentor. "Birkaç gün içinde birliklerine katılmaları gerekiyor, bu yolculuk onları fazlasıyla geciktirebilir."

Bayan Elissane'ın içi rahatlamıştı.

Ama annesinden sonra kızını da ikna etmek lazımdı.

Bay Dardentor'un işi zor gibi görünüyordu. Louise'in, Desirandelle ailesiyle sürekli birlikte olmak zorunda kalacağı bu yolculuktan hiç hazetmediği anlaşılıyordu, Oran'dayken Agathocle en azından sık sık dışarı çıkıyordu. Onu yemek saatleri dışında görebilmek mümkün değildi, sohbet etmek için olmasa da ağzını açtığı tek yer yemek masasıydı. Trende, posta arabasında, kervanda hep yanında olacaktı. Bu hoşça vakit geçirebileceği bir seyahat olmayacaktı. Bu çocuktan hoşlanması imkânsızdı ve belki de en doğrusu annesine onunla asla evlenmeyeceğini açıklamaktı. Ama planlarından vazgeçmeye hiç yanaşmayan bu kararlı ve inatçı kadını iyi tanıyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse, en iyisi annesinin bu sözde nişanlının ne kadar ruhsuz biri olduğunu anlamasıydı.

Bay Dardentor karşı konulmaz hitabet yeteneğini sergiledi. Zaten niyeti kötü değildi, bu yolculuğun Desirandelle'lerin

mirasçısına değerlendirebileceği bir fırsat yaratmasını umuyordu, böylece eski dostlarının en büyük arzusu yerine gelecekti. Buradan elleri boş dönmeleri onlar için ne büyük bir yıkım olacaktı! Bunlar genç kızın umurunda olmasa da, sonunda ondan yolculuk hazırlıklarına başlayacağı konusunda söz aldı.

"Daha sonra bunun için bana teşekkür edeceksiniz,'" diye tekrarlıyordu, "bana teşekkür edeceksiniz!"

Durumdan haberdar olan Patrice, bu yolculuğu onaylamadığını patronundan hiç gizlemedi. Bazı çekinceleri vardı. Hiç kuşku yok ki, yolculuğa başka turistler de katılacaktı ve ortak bir yaşamı paylaşacakları bu kişilerin kimin nesi oldukları belli değildi.

Patronu ona kırk sekiz saat içinde, yani 10 Mayıs günü valizlerin hazır olması talimatını verdi.

Bay Dardentor iki gence Desirandelle ve Elissane aileleriyle birlikte aldıkları kararı açıkladıktan hemen sonra, kendilerine eşlik edemeyecek olmalarından ne büyük üzüntü duyduğunu belirtti. Birkaç hafta boyunca, Oran'ı kervanlarla dolaşmak ne harika olacaktı!

Ve yine de, hareketten bir önceki akşam Bay Dardentor'dan izin isteyen iki kuzen arasında geçen konuşmalar şöyleydi:

"Söylesene Jean?"

"Ne var Marcel?"

"İki haftalık bir gecikme..."

"On beş günden fazla sürecek mi? Hayır Marcel, bunu hiç sanmıyorum, hatta Cezayir'de olsa bile!

"Bay Dardentor'la gitsek?"

"Nasıl, Marcel bunu söyleyen sen misin? Sen ki kurtarma girişimlerim için bile bana on beş gün süre verdin."

"Evet Jean, çünkü burada, Oran'da, bu sakin şehirde başaramazsın. Oysa bu yolculuk... Kim bilir? yeni fırsatlar yaratabilir."

"Hey, hey! Marcel, bu mümkün olabilir. Su, alevler, özellikle de çatışmalar... Bu öneriyi yapmanın nedeni yeni fırsatlar yakalamamı sağlamak mıydı?"

"Kesinlikle!" diye karşılık verdi Marcel Lornans.

"Soytarı!" diye yanıtladı Jean Taconnat.

ORAN'DAN SAIDA'YA GİDEN TRENDE İLK VE CİDDİ BİR FIRSAT ORTAYA ÇIKIYOR

Cezayir demiryolları tarafından düzenlenen seferler Oranlı turistleri cezbedecek nitelikteydi. İnsanlar taşrayı gezecekleri bu yolculuğu seve seve kabul etmişlerdi. Altı yüz elli kilometrelik yolun üç yüz kilometresi trenle, Saida, Daya, Sebdu, Tlemcen ve Sidi-bel-Abbes arasında kalan üç yüz elli kilometresi ise posta arabaları ve diğer taşıma araçlarıyla kat edilecekti. Görüldüğü gibi bu sıradan bir seyahatti, katılmak isteyenler, sıkıcı atmosfer olaylarının yaşanmadığı mayıs ve ekim ayları arasında diledikleri bir tarihte yola çıkabileceklerdi.

Zaten, üzerinde durulması gereken, bu seferlerin, Lubin, Cook ve diğer acenteler tarafından düzenlenen ve sizi önceden belirlenmiş bir güzergâhtaki aynı şehirleri, aynı anıtları ziyaret etmek ve her zaman hep birlikte olmak zorunda bırakan o ekonomik yolculuklardan çok farklı olduğuydu. Hayır ve Patrice bu konuda yanılıyordu. Kimsenin tüm zamanını diğer yolcularla birlikte geçirmesi gerekmiyordu. Biletler tüm sezon için geçerliydi. Dilendiği zaman yola çıkılıyor, dilendiği yerde mola veriliyordu. Herkesin kendine uygun gelen bir tarihte yola çıkabilmesi nedeniyle, 10 Mayıs'taki bu ilk sefere otuz kişi katılıyordu.

Güzergâh uygun bir şekilde seçilmişti. Oran'ın üç taşra ilçesi olan Mostaganem, Tlemcen ve Mascara'nın son ikisinden ve Saida, Oran ve Sidi-bel-Abbes askeri bölgelerinden geçiyordu.

Kuzeyde Akdeniz, doğuda Cezayir eyaleti, batıda Fas ve güneyde Sahra ile sınırlanan bu bölge, yükseklikleri bin metreyi aşan dağları, dört yüz bin hektarlık ormanları, gölleri, Maçta, Habra, Chelif, Mekena ve Sig gibi akarsuları ile oldukça değişken bir manzara sunuyordu. Kervan bölgenin tamamını olmasa da, en göz alıcı mekânlarını ziyaret edecekti.

O gün, Clovis Dardentor, Argeles'in hareketi sırasında olduğu gibi geç kalmamış, erkenden gara gelmişti. Yolculuğun öncüsü olarak, kendisini lider olarak kabullenen dostlarına yol göstermek en tabi görevleri arasındaydı.

Patronunun yanında sessiz ve soğuk bir ifadeyle duran Patrice, kaydettireceği bavulları, valizleri, çantaları ve örtüleri bekliyordu. Yanlarına yalnızca gerekli olan eşyaları alacaklardı.

Saat sekiz buçuktu, tren dokuzu beş geçe hareket edecekti.

"Ama nerede kaldılar?" diye haykırdı Clovis Dardentor. "Yoksa küçük kafilemiz burnunu göstermeye niyetli değil mi?"

Bir Arap ülkesinde olduklarından, bu yerel deyişi anlayışla karşılayan Patrice, bir grubun gara doğru yaklaştığını bildirdi.

Gelenler Desirandelle ailesi ile kendilerine eşlik eden Bayan Elissane ve Louise'den başkası değildi.

Bay Dardentor onları içten gelen dostluk ifadeleriyle karşıladı. Fransa'daki eski dostlarıyla, Afrika'daki yeni dostlarının önerisini olumlu karşılamalarından çok memnundu. Bu yolculuğun onlarda unutulmaz hatıralar bırakacağını düşünüyordu. Bu sabah Bayan Elissane oldukça sağlıklı görünüyordu. Ve turist giysileri içindeki Matmazel Louise çok zarifti! Kimsenin yer bulamamak gibi bir kaygısı olmamalıydı. Bu işi Bay Dardentor üstlenmişti. Herkesin biletini o alacak, sonradan hesaplaşılacaktı. Bavullara gelince, bu iş Patrice'in sorumluluğundaydı. En önemsiz işleri bile büyük bir titizlikle hallettiği için ona güvenilebilirdi. Dardentor'a gelince, tüm varlığıyla çevresine iyi niyetini yaymaya devam ediyordu.

Patrice'i yanlarına almak istemedikleri birkaç koliyi teslim eden iki aile bekleme salonuna geçtiler. En doğrusu onları Saint-Denis'ye, Mascara'ya, Saida garına varana kadar emanette bekletmekti.

Bayan Desirandelle ve Agathocle'a, Bayan Elissane ve kızıyla birlikte bekleme salonunda kalmalarını rica ettikten sonra, Clovis Dardentor tıpkı bir su perisi gibi çevik adımlarla, Bay Desirandelle ise bir su aygırını andıran ağır adımlarla biletlerin satıldığı gişeye doğru ilerlediler. Bir an önce sıranın kendilerine gelmesini bekleyen yirmi yolcu bir kuyruk oluşturmuşlardı.

Bay Desirandelle onların arasında kimi fark etmişti? Montelimar Astronomi Topluluğu başkanı Bay Eustache Oriental, yanından hiç ayırmadığı ve omzuna astığı dürbünüyle oradaydı. Evet! bu tuhaf adam, bu fiyata yapılacak on beş günlük bir yolculuğun çekiciliğine karşı koyamamıştı.

"Nasıl olur?" diye mırıldandı Bay Dardentor, "o da gelecek! Bu durumda masadaki en iyi yeri kapmaması ve yemeğin en lezzetli parçalarını tabağına indirmemesi için sürekli olarak gözümüzü açık tutmamız gerekecek! Vay canına! Öncelikle bayanlar!"

Bununla birlikte, Bay Oriental ve Bay Dardentor gişenin önünde karşılaştıklarında, birbirlerine başlarıyla hafif bir selam verdiler. Sonra Bay Dardentor, Elissane ailesi, Desirandelle ailesi ve kendisi için altı kişilik birinci mevki bileti ve üçüncü mevkide yolculuk etmeyi kesinlikle kabul etmeyen Patrice için bir ikinci mevki bileti aldı.

Neredeyse aynı anda çan sesinin yankılanmasıyla, bekleme salonunun kapıları açıldı. Yolcular trenin beklediği perona doğru hareketlendiklerinde, tepesi supapların eklenti yerlerinden yayılan buharlarla çevrelenen lokomotif titreşen saclarının altında homurdanıyordu.

Oran'dan direk Cezayir'e giden ve her zamanki gibi altı vagondan oluşan bu trene binen yolcuların sayısı oldukça

fazlaydı. Zaten turistler Saida istikametinde güneye doğru giden trene binmek üzere Perregaux'da ineceklerdi.

Yolcuların vagonlara üşüşmesiyle, altı kişinin aynı kompartımanda yer bulması hiç de kolay olmadı. Ne mutlu ki, bir görevliye verdiği iki frank bahşiş sayesinde, Clovis Dardentor küçük kafilesiyle birlikte bir kompartımana yerleşmeyi başardı, kalan iki kişilik yer ise hemen doldu. Üç bayan ve üç erkek ayrı banklardaki yerlerini almışlardı. Ve belirtmek gerekir ki, kompartımanın her iki köşesine yerleşen Clovis Dardentor ve Louise Elissane karşı karşıya oturmuşlardı.

Bay Eustache Orientale'e gelince, ortalıklarda görünmüyordu, zaten ondan daha farklı bir şey beklenemezdi. İlk vagondaki yerini alıp, diyoptrik aletini camdan çıkartmış olduğuna hiç şüphe yoktu.

Yolculuğun, Oran'la ilk molanın verileceği Saint-Denis arasındaki bu etabı yetmiş kilometreydi.

Dokuzu tam beş geçe, istasyon şefinin düdüğünün yankılanmasını, kapanan ve sürgülenen kapıların şaklamaları, lokomotifin tiz sesi izledi, birazdan gürültüyle hareket eden tren kavşaklarda sıçramaya başlamıştı.

Oran'ın merkezinden uzaklaşırken, yolcuların bakışları ilk önce sağ tarafta birbirlerini tamamlayan iki mekanın, hastane ve mezarlığın görüntüsüyle karşılaştı, bu manzara hiç de iç açıcı değildi. Solda bir dizi şantiyenin ardından kırların ferahlatıcı yeşillikleri beliriyordu.

Bay Dardentor ve karşısındaki zarif genç kızın bakışları o tarafa yöneldi. Tren, küçük Morselli gölünün kıyısı boyunca ilerledikten sonra altı kilometre ileride, Senia istasyonunda durdu. Doğrusu, en keskin gözler bile bin iki yüz metre ötede, Oran'dan Mascara'ya giden yolun çatallandığı noktada kurulmuş olan köyü zorlukla seçebiliyordu.

Beş kilometre sonra, eski Abd el Kader tabyasını solunda

bırakan tren, demiryolunun yukarıda söz edilen güzergâhı kestiği Valmy istasyonunda durdu.

Solda, yüksekliği şimdiden Akdeniz'in doksan iki metre üzerine çıkan Sebgha tuz gölünün önemli bir bölümü seçilebiliyordu.

Clovis Dardentor ve Louise Elissane, kompartımandaki köşelerinden gölü tam olarak göremiyorlardı. Yine de, ne kadar geniş olursa olsun, Jean Taconnat'nın aşağılayan bakışlarından kurtulamadı, çünkü daha bu mevsimde suları iyice sığlaşmıştı ve yazın kavurucu sıcaklarıyla tamamıyla kurumakta gecikmeyecekti.

O ana dek güneydoğu istikametinde yol alan tren, yakında duracağı Tlelat köyü istasyonuna yaklaştıkça yönünü yukarıya doğru çevirdi.

Clovis Dardentor'un yanında yolculuk güzergâhını gösteren, dikdörtgen kıvrımlı bir cep haritası vardı. Bu böylesine pratik ve tedbirli bir adam için hiç de şaşırtıcı değildi.

"Yolculuğun ikinci bölümünde bizi Oran'a götürecek olan Sidi-bel-Abbes yolu işte burada kollara ayrılıyor," dedi.

"Ama," dedi Bay Desirandelle, "bu yol Tlemcen'e kadar uzanmıyor mu?"

"Boukhanefes'de ikiye ayrıldıktan sonra, oraya dek uzanması gerekiyor ama henüz tamamlanmadı."

"Bu sıkıcı bir durum," dedi Bayan Elissane. "Eğer..."

"İlahi mükemmeliyetçilik sevgili bayan," diye haykırdı Clovis Dardentor, "bu durumda kervanla yol almamıza gerek kalmayacaktı! Vagonun içinden hiçbir şey ya da çok az şey görülebilir ve insan kendi yağıyla kavrulmak zorunda kalır! Saida'ya ulaşmayı dört gözle bekliyorum! Matmazel Louise, siz de böyle düşünmüyor musunuz?"

Genç kız Bay Dardentor'un düşüncesine nasıl muhalefet edebilirdi ki?

Tlelat'tan ayrılan tren doğu istikametine yönelerek Sig'in sadık kollarının kıvrımlı ve mırıldanan suları arasında ilerledi. Sonra Arzeu ve Mostaganem arasındaki geniş körfeze dökülen Maçta ırmağını aşarak Saint-Denis'ye yöneldi.

Yolcular saat on biri birkaç dakika geçe Saint-Denis'ye ulaştılar. Bu istasyonda tura katılanların tamamı trenden indiler.

Zaten Bay Dardentor'un programına göre, gece bu küçük kasabada geçirilecek, ertesi sabah onda yola devam edilecekti. Yol arkadaşları programın ayrıntılarını ona bıraktıklarına göre, onun transire videndo ilkesine uymak gerekecekti.

Trenden ilk inen Perpignanlımız, Agathocle'un da kendisini izleyerek, Matmazel Louise Elissane'ı perona indirmek için elini uzatacağından emindi. Ancak bu acınası çocuk genç kızın gerisinde kalınca, zarif bir şekilde trenden inerken ona yardım etme işi Bay Dardentor'a düştü.

"Ah!" diye hafif bir çığlık attı geri döndüğü sırada.

"Canınız mı acıdı, matmazel?" diye sordu Clovis Dardentor.

"Hayır, hayır" diye yanıtladı Louise, "teşekkürler, bayım ama sanıyordum ki..."

"Sanıyordunuz ki?"

"Bay Lornans ve Taconnat'nın bize eşlik etmeyeceklerini sanıyordum."

"Onlar mı?" diye haykırdı Clovis Dardentor yankılanan bir sesle.

Ve arkasını döndüğünde, karşısında dostlarını buldu. Kollarını onlara doğru açtığında iki genç, Bayan Elissane ve kızını selamlıyorlardı.

"Siz... siz?" diye tekrarlıyordu.

"Evet biz!" diye karşılık verdi Jean Taconnat.

"Ya 7. Avcı Birliği?"

"On beş günlük bir ertelemenin sorun olmayacağını düşündük" dedi Marcel Lornans "ve bu zamanı değerlendirmek

için..."

"Bu yolculuğa katılmaya karar verdik" diye ekledi Jean Taconnat.

"Ah! harika bir fikir, diye haykırdı Bay Dardentor, hepimizi nasıl da sevindirdiniz!"

Hepimiz sözcüğü biraz abartılıydı. Louise'i saymasak bile, Bayan Elissane ve Desirandelleler bu durumu hiç hoş karşılamamışlardı. Bunun üzerine Parisliler bayanların soğuk, erkeklerin sert selamlarıyla karşılandılar. Clovis Dardentor'a gelince, Bayan Elissane'a Marcel Lornans ve Jean Taconnat'nın kendilerine eşlik etmeyeceklerini söylediğinde bu durumdan haberdar değildi. Yani onu suçlamak mümkün değildi. Bununla birlikte belki de mutluluğunu fazlasıyla dışa vuruyordu.

"İşte büyük bir tesadüf!" diye haykırdı.

"Gara vardığımızda tren hareket etmek üzereydi," diye açıkladı Jean Taconnat Marcel'i ikna etmek hiç kolay olmadı. Tabii beni ikna etmek için o da en az benim kadar çaba harcadı. Tereddütlerimiz son ana kadar sürdü."

Kısacası, Clovis Dardentor ve küçük kafilesi yolculuğun ilk etabını tamamlayarak Saint-Denis'ye ulaşmışlardı ve iki gencin kervana kabul edilmesi kararlaştırılmıştı. Şimdi, öğle, akşam yemekleri ve geceyi geçirmek için bir otele yerleşmek gerekiyordu. Hep birlikte olunacaktı... Dardentor'un ayrı, Lornans ve Taconnat'nın ayrı ayrı grupları olmayacaktı. Hayır! Bu olacak şey değildi! Bu karar memnuniyet ve hoşnutsuzluklarla karşılansa da, kimse düşüncelerini belli etmedi.

"Bu Pireneli'nin bize babalık duygularıyla yaklaştığına hiç şüphe yok!" diye mırıldandı Jean Taconnat.

Turistler Saint-Denis'ye üç gün önce yani çarşamba yerine pazar günü gelmiş olsalardı, binlerce Arap'la karşılaşacaklardı. Gerçekten de o gün pazar kuruluyordu ve otel bulabilmek bu

kadar kolay olmayacaktı. Aslında bu küçük kasabanın nüfusu altı bin kişiyi buluyordu, bunun beşte birini Yahudiler ve dört binden fazlasını yabancılar oluşturuyordu.

Otele yerleşildikten sonra keyifli bir öğle yemeği yenildi, özellikle Bay Dardentor'un keyfine diyecek yoktu. Kendilerini aralarına kabul eden yol arkadaşlarıyla içten bir dostluk kurmak isteyen iki Parisli önceleri ölçülü davranmaya gayret gösterdiler.

"Hadisenize genç dostlarım," diye düşüncelerini aktardı Clovis Dardentor, "sizi tanıyamıyorum! Dadılarınız yolda uslu durmanızı mı söyledi? Siz, o kadar neşeliyken..."

"Yaşımız buna elvermiyor, Bay Dardentor," diye yanıtladı Jean Taconnat. "Sizin kadar genç değiliz."

"Ah! Hoş bir latife! Ama Bay Oriental'ı garda göremedim."

"O gezegen düşkünü trende miydi?" diye sordu Marcel Lornans.

"Evet ve Saida'ya kadar geleceğinden eminim."

"Vay canına!" dedi Jean Taconnat "Bu adam tıpkı bir çekirge sürüsüne benziyor. Geçtiği her yerde ne varsa yiyip bitirecek!"

Yola ertesi sabah dokuzda çıkılacağına göre, günü öğle yemeğinden sonra Saint-Denis'yi gezerek değerlendirmeye karar verildi. Doğrusu bu ya, bu Cezayir kasabaları, polis karakolları, sulh hâkimlikleri, noterleri, vergi daireleri, köprü ve baraj müdürlükleri ve jandarmaları ile anavatandaki kantonlara[7] çok benziyordu.

Saint-Denis'in birkaç güzel caddesi, düzenli meydanları, özellikle çınarlardan oluşan sık ağaçlıkları ve 12. yüzyıl gotik mimari tarzıyla inşa edilmiş hoş bir kilisesi vardı. Aslında turistlerin ilgisini çekecek görüntüler kasabanın dolaylarındaydı.

Bunun üzerine kasabanın dış mahalleleri ziyaret edildi. Bay Dardentor, çevreleriyle hiç ilgilenmeyen bu hanımları ve akılları başka yerde -muhtemelen geleceğin sis bulutları arasında- olan

iki kuzeni, bu bereketli toprakların, şehrin sırtını yasladığı ve savunması kolay doğal bir kaleyi andıran dağ çemberini kaplayan o muhteşem bağların görüntülerinin zevkine varmaları konusunda uyardı. Perpignanlımız bir şeylere yalnızca kendi vatanlarında olmadıkları için hayran olan ve bir *Seyahat Rehberi* hazırlamaları konusunda pek de güven duyulmayan o insan kategorisine dâhildi.

Bu öğleden sonra gezintisi güzel bir havada yapıldı. Sig ırmağının kıyısı izlenerek şehrin yukarı bölümündeki baraja gidildi. On dört milyon metre küp hacmindeki bu baraj suların dört kilometre boyunca geri çekilmelerini sağlıyordu. Su seti birkaç kez yıkılmıştı ve hiç şüphesiz birkaç kez daha yıkılacaktı. Ama mühendisler eserlerine toz kondurmuyorlardı ve bilgiçler takımının üyeleri de buna katıldığına göre korkulacak bir şey yoktu... tabi onlara göre.

Uzun süren bu gezintiden sonra, yorgunluk mazereti hoş görülebilirdi. Bu nedenle Bayan Elissane ve eşinin de kendisine eşlik etmesini isteyen Bayan Desirandelle, birkaç saatlik bir ziyaretten söz eden Clovis Dardentor'a kendilerini bağışlamasını söylediler. Louise'de, Agathocle'un himayesinde onlarla beraber otele dönecekti. Kolunu sözlüsüne uzatmak için ne mükemmel bir fırsattı... ama fiziki olmasa da manevi anlamda her ikisi de kesilmiş (tutmaz) gibiydi.

Bay Dardentor'a eşlik etmeleri gerekmese, Marcel Lornans ve Jean Taconnat hanımlarla birlikte otele dönmekten büyük mutluluk duyacaklardı.

Perpignanlı kafasına sekiz kilometre ötede yer alan ve kuruluşu 1844'e dayanan, iki hektarlık Sig kooperatifini ziyaret etmeyi koymuştu. Ne mutlu ki katır sırtında, bu yolu hiç gecikmeden ve zahmetsizce aşabileceklerdi. Sakin ve bereketli kırlarda yol alırken, Jean Taconnat kendi kendine söyleniyordu:

"Hiç umut yok! Altmış dört yıl önce, bu Oran taşrasını ele

geçirmek için mücadeleler veriliyordu. O günlere dönülse belki başarabilecektim?"

Sözün kısası, üçü birlikte akşam yemeği için otele döndüklerinde, kurtarma girişimi için hiçbir fırsat çıkmamıştı. Gece sohbeti fazla uzatılmadı. Saat dokuzda herkes odasına çekildi. Hiç rüya görmeyen Agathocle, bu nedenle rüyasında Louise'i göremedi ve uykusu her zaman renkli düşlerle süslenen Louise'de rüyasında Agathocle'u görmedi.

Ertesi sabah sekizde, Patrice tüm odaların kapısını hafifçe tıkladı. Bu dakik hizmetkârın uyarısını dikkate alan konuklar, kahve ya da sıcak çikolatadan oluşan sabah kahvaltısına indiler, otel ücretlerinin ödenmesinin ardından yürüyerek gara yöneldiler.

Bay Dardentor ve yol arkadaşları bu kez yalnızca kendilerine ait olan sekiz kişilik bir kompartımana yerleştiler. Zaten Saint-Denis ile Perregaux istasyonu arasında kısa bir mesafe vardı.

Saint-Denis'ye on yedi kilometre uzaklıkta, Avrupa köylerini andıran Mocta-Douz'daki kısa molanın ardından sekiz kilometre ötedeki Perregaux'ya ulaştılar.

Bin altı yüzü yerli üç bin sakini bulunan Perregaux, otuz altı bin hektarlık bereketli ovası Habra tarafından sulanan sıradan bir kasabaydı. Oran-Cezayir ve Saida'ya kadar uzanan bir kuzey kıyısı limanı olan Arzeu demiryolu hatlarının kesiştikleri nokta burasıydı. Kuzeyden güneye doğru halfa üretilen geniş topraklar arasında ulaşımı sağlayan bu hat neredeyse Fas sınırının yakınlarında olan Ayn-Safra'ya kadar uzanıyordu. Bu nedenle bu küçük istasyonda tren değiştirmeleri gereken turistler, yirmi bir kilometrelik bir yoldan sonra Creve-Coeur'de mola verdiler.

Aslında Mascara, Arzeu-Saida hattının solunda kalıyordu. Ama durumu güzellikle izah eden Clovis Dardentor, Mascara'nın yolculuk güzergahına dahil olduğunu belirtti. Yirmi kilometrelik yolu kat etmeleri için Demiryolu Şirketi tarafından tahsis

edilmiş vagonlar garın önünde bekliyordu.

Dardentor kafilesi aynı posta trenine bindi. Olayları kurnazca düzenleyen kader matmazel Louise ile Marcel Lornans'ın yan yana oturmalarını sağlamıştı. Hayır! yirmi kilometre onlara asla bu kadar kısa gelmemişti! Oysa yol deniz seviyesinden yüz otuz beş metre yüksekte olduğu için tren yavaşça ilerlemişti.

Kısa ya da uzun, saat üç buçukta yolculuk sona ermişti. Planlandığı gibi 11 Mayıs gecesi burada geçirilecek ve 12'si akşamı Saida'ya doğru yola çıkılacaktı.

"Neden bu akşam yola devam etmiyoruz?" diye sordu Bayan Elissane.

"Oh! sevgili muhteşem kadın," diye karşılık verdi Bay Dardentor, "bunu istemeyeceksiniz, eğer isterseniz ve ben de kabul etme zayıflığını gösterirsem, hayatım boyunca bana sitem edeceksiniz."

"Anne," dedi Louise gülerek, "Bay Dardentor'u bu kadar uzun süre sitem etmek tehlikesiyle karşı karşıya mı bırakacaksın?"

"Hem de haklı olarak," diye ekledi müdahalesi Matmazel Elissane'ın hoşuna giden Marcel Lornans.

"Evet, haklı olarak," diye devam etti Bay Dardentor, "çünkü Mascara Cezayir'in en şirin kentlerinden biri ve ona ayıracağımız zaman boşa gitmiş olmayacak! Beğenmezseniz bir kurt beni ensemden kuyruk-sokumu kemiğime kadar kıtır kıtır yesin."

"Öhhö!" diye araya girdi Patrice.

"Nezle mi oldun?" diye sordu patronu.

"Hayır, yalnızca beyefendinin kurdunu daha ileri gitmeden uzaklaştırmak istedim."

"Lanet olası!"

Lafın kısası küçük grup şefinin talimatları andıran isteklerini kabul etti.

Mascara yükseğe kurulmuş bir şehirdi. Atlasların ilk zincirinin güney yamacında, Chareb-er-Rih'in eteğinde geniş Eghris ovasını

yukarıdan izliyordu. Orada Oued-Toudman, Ayn-Beida ve Ben-Arrach akarsuları birleşiyordu. 1835'te bölgeyi işgal eden Orleans dükü ve Mareşal Clausel neredeyse hemen aynı dönemde geri çekilmişlerdi, daha sonra 1841'de general Bugeaud ve Lamoriciere burayı yeniden ele geçirmişti.

Akşam yemeğinden önce, turistler Bay Dardentor'un abartmadığını anlamışlardı. Mascara aralarından Oued-Toudman'ın aktığı iki tepenin üzerine kurulmuştu. Altı kapılı bu tabya on kule ve sekiz burç tarafından korunuyordu. Yolcular, kentin dördü ağaçlarla kaplı bulvarlara sahip dört mahallesini gezdikten sonra talimhane meydanında durdular.

"Ne muhteşem!" diye haykırdı Bay Dardentor, iki, üç asırlık devasa bir ağacın önünde yere oturup bacaklarını ayırdıktan sonra kollarını göğe doğru kaldırırken.

"Tek başına bir orman!" diye karşılık verdi Marcel Lornans.

Yüzyılların yıpratamadığı bu dut ağacının anlatacak ilginç bir hikâyesi olmalıydı.

Clovis Dardentor yapraklarından birini koparmak istedi.

"Dünya cennetinin ışıklarının yere doğru uzanan bu ilk elbisesi" dedi Jean Taconnat.

"Ve terziye gerek olmadan hazırlanan!" diye ekledi Bay Dardentor.

Bol ve leziz yemeklerle donatılmış akşam yemeği masası yolcuları kendilerine getirdi. Deniz ötesi gurmelerinin mahzenlerinin en güzel köşelerini süsleyen Mascara şarabı da ihmal edilmemişti. Sonra, hanımlar önceki akşamki gibi erkenden yataklarına çekildiler. Şafak söker sökmez kalkmaları gerekmeyecekti. Hatta baba ve oğul Desirandelleler sabah keyfi bile yapabilirlerdi. Ne de olsa öğle yemeğinde buluşulacak, öğleden sonra şehrin önemli anıtları hep birlikte gezilecekti.

Bu düzenlemelerden sonra, ayrılmaz üçlü çarşıyı gezmek üzere sabah sekizde bir araya geldi. Clovis Dardentor'un özellikle Jean

Taconnat'nın dalkavukluklarıyla yeniden alevlenen tüccar ve girişimci içgüdüleri, onları Marcel Lornans'ın zerre kadar zevk almadığı yağ ve un değirmenlerine, yerli fabrikalarına sürüklemişti. Ah! keşke Matmazel Elissane, Bay Dardentor'un babacan himayesine emanet edilseydi! Ama ne yazık ki burada değildi ve belki de şu sırada güzel gözlerini örten narin gözkapaklarını henüz yeni açıyordu.

Bu semtin caddeleri boyunca ilerlerken, Bay Dardentor, aralarında kuzey Afrika yerlilerin "zerdani" olarak adlandırdıkları ve fırsat bulursa giymeyi düşündüğü bir çift siyah bornozun da bulunduğu bazı eşyalar satın aldı.

Öğleye doğru tam mevcutlu olarak yeniden bir araya gelen gezginler kafilesi şehrin üç camiini ziyaret etti. İlki 1761 yılında inşa edilen ve Abd el Kader'ın kutsal savaş çağrıları yaptığı Ayn-Beida idi, ikincisi ruhun gıdasını sağlamak üzere kiliseye, üçüncü ise bedenin gıdasını sağlamak üzere buğday deposuna dönüştürülmüştü. Kenarları beyaz mermerden yapılmış zarif bir havuzla süslenmiş Gambetta meydanından sonra, sırasıyla Arap mimarisinin izlerini taşıyan eski bir saray olan beylik, mağribi tarzı işyerleri, Oued-Toudman deresinin dar vadisinin dibinde sık fidelikler ve meyvelerinden besleyici bir ezme hazırlanan zeytin ve incir ağaçları arasında yer alan parkı ziyaret ettiler. Akşam yemeği için bu ezmeden hazırlattıran Bay Dardentor onun harika olduğunu belirtti ve Jean Taconnat'da beğenisini onu geride bırakacak sözcüklerle ifade etti. Saat sekizde önceki günkü yolcularını alarak Mascara'dan ayrılan posta treni bu kez Creve-Coeur'e geri dönmedi, onun yerine bağları beyaz şaraplarıyla ünlü Eghris ovasını aşarak Tizi istasyonuna yöneldi. Tren on birde hareket etti. Clovis Dardentor'un bol bol dağıttığı bahşişlere rağmen, grup o geceyi ayrı kompartımanlarda geçirmek zorunda kaldı.

Gerçekten de, dört vagondan oluşan tren neredeyse tamamıyla

doluydu. Bayan Desirandelle, Bayan Elissane ve kızı, şimdiden iki yaşlı hemcinslerinin yerleşmiş olduğu kadınlar kompartımanında yer bulabildiler. Bay Desirandelle, gülünç bir kibarlıkla kompartımana dâhil olmayı denese de, yaşlarının yüreklerini daha da katılaştırdığı iki uzlaşmaz yolcuyu ikna edemeyerek başka bir yer bulmaya çalıştı.

Onunla birlikte sigara içenler kompartımanına yönelen Clovis Dardentor homurdanıyordu:

"Şu şirketlerin yaptığına bakın! Afrika'da da Avrupa'daki gibi aynı rezalet! Vagon tasarrufu, işçi tasarrufundan söz etmeye bile gerek yok!"

Kompartımanda beş yolcu olduğuna göre, Bay Dardentor ve Bay Desirandelle karşı karşıya oturduktan sonra bile hâlâ bir kişilik yer vardı.

"Vay canına," dedi Jean Taconnat kuzenine, "hâlâ onun yanında olmayı istiyorum."

Marcel Lornans'ın bu kişi zamiriyle kimden söz ettiğini sormasına gerek yoktu ve gülerek yanıtladı:

"Haklısın. Onun yanına git. Ne olacağı bilinmez."

Kendisine gelince, rahatlıkla düşlere dalabileceği daha az kalabalık bir kompartımana yerleşeceğine hiç üzülmüyordu. Yalnızca üç yolcunun bulunduğu son vagona girdi.

Gece karanlıktı, ne ay ne de yıldızlar görünmüyordu, sis bulutları arasında kalan ufku seçebilmek mümkün değildi. Zaten sömürge topraklarının yer aldığı bu bölgede çiftlikler ve geçici derelerden oluşan bir su şebekesi dışında görülmeye değecek pek bir şey yoktu.

Köşesine çekilen Marcel Lornans kendisini uyumadan da görülebilen düşlere kaptırdı. Louise Elissane'ı, konuşmasındaki zarafeti, kişiliğinin ince yanlarını düşünüyordu. Bu Agathocle'un karısı olması, hayır! bu imkânsızdı! Tüm kâinat buna karşı çıkacak, ve kâinatın sözcülüğünü de Bay Dardentor üstlenecekti.

"Froha... Froha!"

Bir karga çığlığını andıran bu isim kondüktörün tiz sesinden yayılıyordu. Genç adamın hayallere daldığı kompartımandan hiçbir yolcu inmedi. Onu seviyordu. Evet! Bu harika genç kızı daha *Argeles'*in güvertesinde ilk gördüğünden beri seviyordu. Bu gökyüzü pırıl pırıl olduğu zamanlarda bile insanı çarpan yıldırım darbesiydi.

"Thiersville... Thiersville!" sesleri yankılandı yirmi dakika sonra.

Bu devlet adamının, birkaç Arap evinin yer aldığı bu ıssız istasyona verilmiş olması, Marcel Lornans'ı düşlerinden çekip alamadı ve Louise Elissane'ın görüntüsü, ünlü "toprak özgürleştiricisini" geride bıraktı. Tren, deniz seviyesinin yüz yirmi altı metre üzerinde yer alan Traria deresi boyunca aynı isimli istasyona doğru yavaşça yol alıyordu.

Diğer üç yolcunun bu istasyonda inmeleri üzerine, Marcel Lornans istasyonda yalnız kaldı.

Tren Charrier kasabasını geride bırakıp zirvelerine kadar ağaçlarla kaplı dağların eteğinde ilerlerken, Marcel Lornans artık düşey konumdan yatay konuma geçebilirdi. Uykunun hayalinde çerçevelenmiş görüntüyü bozacağını düşünerek dirense de, göz kapakları ağırlaşmaya başlamıştı. Sonunda uykuya yenik düştüğünde, son duyduğu Franchetti'nin ismi olmuştu.

Ne kadar zamandır uyuyordu ve neden yarı uyanık bir halde soluğunun kesilmeye başladığını hissediyordu? Göğsünden peş peşe gelen iniltiler yayılırken havasızlıktan boğuluyordu... Soluk alamıyordu... Genzi yakan bir duman tabakası kompartımanı kaplamıştı... Dipten yayılan kurum rengi alevler, trenin hızıyla birlikte etrafı sarıyordu...

Marcel Lornans camlardan birini kırmak için ayağa kalkmak istedi... Soluğu kesilmiş bir halde olduğu yere yığılıp kaldı...

Genç Parisli, bir saat sonra, Saida istasyonunda, ilk yardım

çabaları sayesinde kendine gelip gözlerini açtığında, karşısında Bay Dardentor, Jean Taconnat ve Louise Elissane'ı buldu.

Vagonu alevler kaplamış, kondüktörün uyarısıyla tren durduğunda, Clovis Dardentor, Marcel Lornans'nı kurtarmak için hayatını tehlikeye atarak alevlerin içine dalmakta tereddüt etmemişti.

"Ah!" Bay Dardentor! diye mırıldandı Marcel Lornans minnetini ifade eden bir ses tonuyla.

"Tamam, tamam!" diye karşılık verdi Perpignanlı. Bir piliç gibi kızarmanıza izin vereceğimi mi sanıyordunuz! Dostunuz Jean ve siz de benim için aynı şeyi yapardınız!"

"Kuşkusuz!" diye haykırdı Jean Taconnat. "Ama şuraya bakın ki bu kez, siz ve bu aynı şey değil!"

Ve kuzeninin kulağına alçak bir sesle fısıldadı:

"Kesinlikle! Hiç olasılık yok!"

BİR SONRAKİ BÖLÜMÜN HAZIRLIKLARI YAPILIYOR

Dardentor kafilesinin çeşitli üyelerinin kervana katılmasının zamanı gelmişti. Saida ile Sidi-bel-Abbes arasında demiryolu hattı yoktu, yolculuğa kişneyen lokomotifin çektiği vagonlarla devam edemeyeceklerdi. Rayların yerini ilerlemeye elverişli yollar alacaktı.

"Önümüzde mükemmel koşullar altında kat edeceğimiz yüz elli kilometre ya da yüz fersahlık bir yol var," diye tekrarlıyordu Bay Dardentor. Güney Oran'ın haritalarda yeşilimtırak çiçek tarhları gibi gözüken ve dağlık bölgenin dereleriyle sulanan bu uçsuz bucaksız ormanları arasından, halfacıların işlettiği bu bereketli topraklardan atlarla, katırlarla, develerle, posta arabalarıyla ilerlenecekti.

Oran'dan yola çıkıldığından beri, kat edilen yüz yetmiş altı kilometre boyunca, her zamanki bönlüğüyle hareket eden Desirandelleler'in mirasçısı, ailesinin hedefleri doğrultusunda en ufak bir adım atmamıştı. Diğer yandan, Bayan Elissane Marcel Lornans'ın kızına yaklaşmak için fırsat kolladığını ve bu ahmak Agathocle'un yapması gereken her şeyi yaptığını fark etmemiş olabilir miydi? Louise genç adamın yakınlaşma çabalarına duyarsız kalmasa da, daha ileri gidemezdi. Bayan Elissane buna kefildi. Nihayetinde kararını değiştirecek bir kadın değildi. Gerektiğinde uzun öğütler vereceği Louise tasarlanan evliliğe karşı çıkma cesaretini gösteremeyecekti.

Jean Taconnat'ya gelince bu gelişmelerden hoşnut kalmış mıydı?

"Elbette ki hayır!" diye haykırdı o sabah.

Marcel Lornans hâlâ dün getirildiği otel odasındaki yatağına uzanmış haldeydi, doğrusunu söylemek gerekirse soluk alışverişi düzelmişti.

"Hayır!" diye tekrarladı "ve bana öyle geliyor ki dünyanın tüm bahtsızlıkları üzerimize..."

"Bana doğru değil," diye karşılık verdi kuzeni.

"Sana doğru da, Marcel!"

"Hiç sanmıyorum, çünkü Bay Dardentor'un oğlu olmak gibi bir niyetim asla olmadı."

"Bak hele, âşık konuşuyor!"

"Nasıl! âşık mı!"

"Bilmemezlikten gelme! Matmazel Louise Elissane'ı sevdiğin gün gibi ortada."

"Şişşşş! Jean! Seni duyabilirler..."

"Duyarlarsa zaten bilinen bir şeyi bir kez daha öğrenmiş olmayacaklar mı? Zaten her şey açıkça belli değil mi? Bunu görmek için Bay Oriental'in dürbünü mü gerekiyor? Bayan Elissane'ın endişelenmeye başladığı belli değil mi? Baba, anne ve oğul Desirandelle'ler cehennem olup gitmeni istemiyorlar mı?"

"Abartıyorsun Jean!"

"Hiç sanmam! Bunu Bay Dardentor ve belki de Matmazel Elissane dışında herkes biliyor."

"O mu? Buna inanıyor musun?" diye sordu Marcel Lornans.

"Tamam, sakin ol, bay dünün boğulanı!

Bir genç kız küçük yüreğini hareketlendiren hafif çarpıntılar konusunda yanılabilir mi?"

"Jean!"

"Desirandelle'lerin Agathocle diye seslenildiğinde bakan o başyapıtına duyduğu tiksintiye gelince..."

"Dostum Jean, Matmazel Louise için deli olduğumu biliyor musun?"

"Deli uygun bir sözcük, çünkü bu aşkın seni nereye sürükleyeceği belli değil. Matmazel Elissane çekici bir kız, bu aşikâr ve ona ben de senin gibi hayran olabilirdim! Ama o sözlü ve aralarında aşk olmasa da karar verilmiş, ortada büyük paralar dönüyor, iki aile de bu evliliğe razı! Bu temelleri çocukluklarında atılmış bir bina ve sen onu bir üfürükte devireceğini düşünüyorsun."

"Hiçbir şey düşünmüyorum ve olayları akışına bırakıyorum."

"Ayrıca, hata yapıyorsun, Marcel."

"Neden?"

"İlk planlarımızı bir kenara atıyorsun."

"Meydanı sana bırakmayı tercih ederim, Jean!"

"Yine de bir düşünsene Marcel! Evlat olarak kabul edilirsen."

"Ben mi?"

"Evet sen! elinde birinci sınıf bir süvarinin şeritli rütbesi yerine para dolu bir çanta ile, Agathocle'u maddi gücünle ezip geçerek Matmazel Elissane'a kur yaptığını hayal etsene! Matmazel Louise'e hayran kalan yeni babanın nüfuzundan söz etmiyorum bile! Ah! Tanrı Matmazel Elissane'a kendisini bir çatışmadan, dalgaların ya da alevlerin ortasından kurtarma fırsatı verse, onu kızı olarak kabul etmekte hiç tereddüt etmeyecekti!"

"Saçmalıyorsun!"

"Üstün bir zihnin tüm ciddiyetiyle saçmalıyorum ve sana makul bir tavsiyede bulunuyorum."

"Haydi, Jean, itiraf et, hiç de iyi bir başlangıç yapmadım! Trende yangın çıkıyor ve benim onu kurtarmam gerekirken, beni kurtaran o oluyor."

"Marcel, bu büyük bir bahtsızlık... Lanet bir bahtsızlık! Yine de Perpignalı'yı evlat edinecek koşullara kavuştun! Aslında aynı şey! Onu evlat edin, böylece tüm mal varlığını babasına sunacak."

"İmkânsız!" diye karşılık verdi Marcel Lornans gülerek.

"Ama neden?"

"Çünkü her koşulda evlat edinenin evlat edinilenden yaşça büyük olması gerekiyor, birkaç gün bile olsa."

"Ah! şanssızlık üzerine şanssızlık, dostum Marcel, sanki her şey tersine gidiyor, hukuk kuralları çerçevesinde bir baba sahibi olmak ne kadar da zormuş!"

O sırada odanın açıldığı koridorda çın çın öten bir ses yankılandı.

"Bu o!" dedi Jean Taconnat.

Neşeli ses tonu, gösterişli davranışları ile kapıda beliren Clovis Dardentor bir sıçrayışta Marcel Lornans'ın yatağının başucuna ulaştı.

"Nasıl olur," diye haykırdı, "hâlâ kalkmadı mı? Yoksa hasta mı? Soluk alışverişi düzelmedi mi? Ciğerlerine hava üflemem mi gerekiyor? Canını hiç sıkmasın! Göğsüm sırrını yalnız benim bildiğim muhteşem bir oksijenle dolu!"

"Bay Dardentor, kurtarıcım!" dedi Marcel Lornans doğrularak.

"Ama hayır... ama hayır!"

"Ama evet... ama evet!" diye karşılık verdi Jean Taconnat. Siz olmasaydınız boğulacaktı! Siz olmasaydınız yanıp, tutuşup kavrulacaktı! Siz olmasaydınız, bir kavanoza doldurmak zorunda kalacağım bir tutam küle dönüşecekti!"

"Zavallı çocuk! Zavallı çocuk!" diye tekrarladı Bay Dardentor ellerini gökyüzüne doğru kaldırarak.

Sonra ekledi:

"Yine de onu kurtarmış olduğum doğru!"

Onu içten gelen şaşkın bakışlarla izliyordu ve nihayet belki de kronik hale gelecek babacan bir tavırla sarıldı.

Sohbet edildi.

Alevler derin bir uykuya dalmış olan Marcel Lornans'ın kompartımanını nasıl sarmıştı? Muhtemelen lokomotiften

sıçrayan bir kıvılcım açık camdan içeri girmiş, minderlerin alev almasına trenin hızlanması eşlik edince yangın büyümüştü.

"Ya hanımlar?" diye sordu Marcel Lornans.

"İyiler ve olayın şokunu atlattılar, sevgili Marcel'im..."

Şimdiden "sevgili Marcel'im", der gibiydi kafasını sallayan Jean Taconnat.

"Çünkü artık evladım gibisiniz!" diye üsteledi Clovis Dardentor.

"Evladı!" diye mırıldandı kuzeni.

"Ve diye devam etti bu yürekli adam, tren durduğunda Matmazel Elissane'ın alevlerle kaplanan vagonunuza nasıl koştuğunu görmeliydiniz. Evet, en az benim kadar hızlıydı ve sizi perona bıraktığımda, mendiline damlattığı birkaç damla suyla dudaklarınızı ıslattığını görmeliydiniz! Ah! onu çok korkuttunuz ve bir an bayılacağını sandım!"

Belli etmek istemediği kadar heyecanlanan Marcel Lornans Bay Dardentor'un ellerini kavrayarak ona yaptıkları için... Matmazel Louise'in mendili için teşekkür etti! Şuraya bakın! şimdi de hüzünlenen Perpignanlımızın gözleri nemlenmişti...

"İki ışık huzmesi arasında bir yağmur damlası!" dedi kendi kendine bu dokunaklı tabloyu hafif bir alaycılıkla izleyen Jean Taconnat.

"Sevgili Marcel'im artık yatağınızı terk etmeyecek misiniz?" diye sordu Bay Dardentor.

"Siz girdiğinizde kalkmak üzereydim."

"Size yardım edeyim."

"Teşekkürler, teşekkürler!" Jean burada."

"Bunu benden esirgemeyecektir!" diye devam etti Clovis Dardentor. "Artık bana aitsiniz! Size özen göstermeye hakkım var."

"Babalara özgü bir özen," diye fısıldadı Jean.

"Babalara özgü, babalığa ait ne varsa hepsine, şeytanın kuyruğu boğazıma yapışsın ki!"

Ne mutlu ki Patrice orada değildi.

"Evet, dostlarım, biraz acele edelim! İkinizi de yemek salonunda bekliyoruz. Bir fincan kahve içtikten sonra, kervanın son hazırlıklarını gözden geçirmek üzere gara gideceğiz. Ardından şehri gezeceğiz. Oh! uzun sürmeyecek, sonra kenar mahalleleri! Ve yarın sabah sekizde Arap ûsulü yola koyulacağız! Turistler! Gezginler! Haydi yola! Zerbanime sarındığımda havamı göreceksiniz! Bir şeyh. Tıpkı şeyhler ülkesindeki gerçek bir şeyh gibi!"

Nihayet güçlü bir el hareketiyle Marcel Lornans'ı yatağından çektikten sonra, Pirene dağlarından bir nakarat mırıldanarak dışarı çıktı.

O gittiğinde:

"Hey, böyle bir ikili nerede bulunur, biri zerbanisi diğeri hoş kokulu mendiliyle!" dedi Jean Taconnat.

"Jean," dedi Marcel Lornans, "biraz canı sıkılmış bir halde, neşenin dozunu kaçırdın gibime geliyor!"

"Neşeli olmamı sen istemiştin; işte istediğin gibiyim!" diye karşılık verdi Jean Taconnat tek ayağı üzerinde yüz seksen derece dönerek.

Marcel Lornans giyinmeye başladığında rengi hâlâ biraz soluktu, ama iyileşmesi uzun sürmeyecekti.

"Ve zaten, diye devam etti kuzeni, 7. Avcı Birliği'ne katıldığımızda, bunun gibi birçok macera yaşamayacak mıyız? Hey, olacaklara baksana! Attan düşmeler, bu soylu hayvanların tekmeleri ve savaşta bir bakmışsın, bir bacağın eksilmiş, bir kolun ortada yok, göğsün delik deşik, burnun uçmuş, kellen koltukta, nereden geleceği belli olmayan on iki santimlik mermilerle karşı karşıyasın!"

Onun kendinden geçtiğini fark eden Marcel Lornans sözünü kesmek istemedi ve bu latifeler musluğunun kapanmasını bekledikten sonra:

"Sen dalganı geç, dostum Jean, dedi. Ama kendimi evlat olarak kabul ettirmek için kurtarıcımı kurtaracak tüm girişimleri reddettiğimi unutma! Düşün taşın, hesabını yap, zamanında harekete geç! Sana başarılar diliyorum!"

"Teşekkürler Marcel."

"Hiç önemli değil, Jean... Dardentor!"

Yarım saat sonra bakımlı ve oldukça temiz görünen küçük hanın yemek salonundan içeri girdiler. Elissane ve Desirandelle aileleri pencerenin önüne sıralanmışlardı.

"İşte! İşte! diye haykırdı Clovis Dardentor. İşte solunum ve sindirim sistemi yenilenmiş bir halde yine karşımızda, ızgaradan henüz yeni çıkmış!"

Patrice hafifçe kafasını çevirdi, çünkü bu can sıkıcı ızgara sözcüğünün bazı kötü anıları canlandıracağını düşünüyordu.

Marcel Lornans'i içten sözcüklerle karşılayan Bayan Elissane, bu korkunç tehlikeyi atlattıkları için ne kadar sevindiklerini belirtti...

"Bay Dardentor sayesinde," diye yanıtladı Marcel Lornans. "Onun bu fedakârlığı olmasa..."

Patrice patronunun hiç karşılık vermeden genç adamın elini sıkmasını büyük bir memnuniyetle izledi.

Desirandelle'lere gelince ağızlarını bıçak açmıyordu, Parislilerin içeri girmesi üzerine soğuk ve kaba bir ifadeyle hafifçe başlarını eğdiler, Louise Elissane ise tek bir söz bile etmedi; ama bakışları Marcel Lornans'la karşılaştığında gözleri dudaklarından çok daha fazla şeyler söylüyordu. Yemekten sonra, Bay Dardentor hanımlardan kendilerini beklerken hazırlık yapmalarını rica etti. Sonra iki genç adam ve baba, oğul Desirandelle'lerle birlikte gara gitti.

Daha önce de söylendiği gibi, Saida bu hattın son durağıydı. Daha ileride, Güney Oran şirketi, Fransız-Cezayir ortaklığının halfa ekimi yapılan topraklarının arasında Tafararoua'dan

Kralfalla'ya dek uzanan bir hat döşemişti. Burada yol üçe ayrılıyordu: ilki Kreider'den Mecheira ve Ayn-Sefra'ya giden yapımı tamamlanmış hattı, ikincisi inşası henüz süren ve doğu bölgesinde Zraguet'e kadar ulaşımı sağlayacak olan hattı, projesi hâlâ sürmekte olan üçüncü hat ise Ayn-Sfissifa'yı yüksekliği deniz seviyesinin üzerinde bin dört yüz metre olan Geryville'e bağlayacaktı.

Ama tur daha güneydeki bölgelere kadar uzanmıyordu. Turistler Saida'dan batıdaki Sebdu'ya doğru yol alacak, sonra Sidi-bel-Abbes'e dek kuzeye ve Oran'a yöneleceklerdi.

Bu nedenle, Clovis Dardentor'un gara gitmesinin asıl sebebi yolculara tahsis edilen taşıma araçlarının ne durumda olduklarını denetlemekti ve gördüklerinden memnun kalmıştı.

Katırların, atların, eşeklerin ve develerin koşulacağı üzeri örtülü arabalar hareket etmek için yolcularını bekliyorlardı. Zaten Oran'dan gelen diğer turistler de henüz yola çıkmamışlardı ve yerli kabilelerin tehdit oluşturmayacağı bilinmesine rağmen, güney bölgesindeki bu yolculukta kervanın kalabalık olması daha hayırlıydı.

Usta biniciler Marcel Lornans ve Jean Taconnat kendilerine güney Oran yaylalarından gelen dayanıklı ve yetingen iki Berberi atı seçtiler. Bay Desirandelle iyice düşünüp taşındıktan sonra, üç hanımla birlikte arabada yolculuk etmeye karar verdi. Gözüne bir katırı kestiren Agathocle, yalnızca üzerine binmenin yeterli olacağını düşünüyordu. Mükemmel bir süvari olan Clovis Dardentor'a gelince, atları onlardan anladığını belli edercesine izlerken kafasını sallayarak hiçbir şey söylemedi.

Kervan şirketin bir görevlisi tarafından yönetilecekti. Derivas adlı bu görevlinin emrinde Moktani isimli bir rehber ve birçok Arap hizmetkâr vardı. Bir yük arabasına yeterli miktarda erzak yerleştirilmişti, ayrıca Daya'da, Sebdu'da ve Tlemcen'de erzak ikmali yapılabilecekti. Zaten gece kamp kurmak söz konusu

değildi. Yolculuğun öngörülen sürede tamamlanması için kervanın günde on fersah yol alması yeterli olacaktı ve akşam olduğunda güzergâhının üzerindeki köylerden birinde mola verilecekti.

"Bu harika," dedi Bay Dardentor, "bu düzenlemeler Cezayir demiryolu şirketinin yönetiminin başarısını gösteriyor. Bu hazırlıklardan dolayı onları tebrik etmek gerek. Yarın sabah dokuzda garda olacağız ve o zamana kadar önümüzde bir gün olduğuna göre, haydi dostlarım güzel Saida'yı gezelim!"

Gardan çıkarken Bay Dardentor ve arkadaşları yüz adım önlerinde tanıdık bir simayı fark ettiler.

Bay Eustache Oriental aynı nedenlerden dolayı gara geliyordu.

"İşte, işte, ta kendisi!" dedi Perpignanlı tumturaklı bir ses tonuyla.

Montelimar Astronomi Topluluğu başkanı kendisini selamlasa da, tek bir söz dahi etmedi. Belli ki Bay Eustache Oriental *Argeles'de* yaptığı gibi çevresindekilerle mesafeli olmak istiyordu.

"O da mı bizimle gelecek?" diye sordu Marcel Lornans.

"Evet ve bizimle birlikte at sürecek!" diye karşılık verdi Bay Dardentor.

"Sanırım," diye ekledi Jean Taconnat "demiryolu şirketinin ek yiyecek tahsis etmesi gerekecek.

"Dalga geçin, Bay Taconnat, dalga geçin!" diye yanıtladı Clovis Dardentor. "Yine de bu gökbilimcinin yolculuk sırasında işe yaramayacağını kim iddia edebilir? Kervanın yolunu kaybettiğini düşünsenize, yıldızlara bakarak yönümüzü bulmamıza yardımcı olmayacak mı?"

Gerektiğinde bu bilim adamının işe yarayıp yaramayacağı görülecekti.

Bay Dardentor'un önerisi üzerine, sabah ve öğleden sonra saatleri şehrin iç ve dış mahallelerinin gezilmesine ayrıldı.

Belde Mascara karargâhına bağlı olarak 1854'de kurulmuştu.

Ancak şu an için, on yıl önce, Fransız işgali sırasında yerle bir edilen eski şehrin yerinde kalıntılardan başka bir şey yoktu. Surlar arasında kalan bu dörtgen Abd el Kader'in en önemli mevzilerinden birini oluşturuyordu. Daha sonra, iki kilometre güney doğuda, Tell ile Haut-Plateaux arasında yer alan ve rakımı dokuz yüz metreyi bulan tepenin kenarında yeni şehir inşa edilmişti. Derin bir boğazdan çıkan Meniarin tarafından sulanıyordu.

Arap stiliyle karışmış modern mimarisi ile Saida'nın turistlerin gözüne Saint-Denis ya da Mascara'nın bir kopyası gibi göründüğünü belirtmek gerekirdi. Hepsinde olduğu gibi sulh hâkimliği, vergi dairesi, orman müdürlüğü en başta göze çarpan kurumlardı. Ancak sanatsal bir yapıt ya da yerel renklere ait bir ize rastlanmıyordu, şehir nispeten yakın bir zamanda inşa edildiği için buna şaşırmamak gerekiyordu.

Bay Dardentor bu durumdan yakınmadı. Merakını ya da daha doğrusu sınaî içgüdülerini tatmin etmesi için değirmenlerden ve bıçkı fabrikalarından yayılan tiz tik-takları ve kulak delici gürültüleri duyması yeterli olmuştu. Tek üzüntüsü buraya, Arapların yün pazarı kurdukları çarşamba günü gelememiş olmasıydı. Zaten tot admirari eğilimleri yolculuğun başında olduğu gibi sonunda da azalmayacaktı.

Ne mutlu ki Saida'nın güzel manzaralar sunan banliyösü, göz alıcı görüntüleriyle ressamın paletini harekete geçirecek nitelikteydi. Burada da bereketli bağlar ve Cezayir florasının her türünün yer aldığı göz alabildiğince uzanan fidelikler vardı. Sonuç olarak, üç Fransız kolonisinde olduğu gibi Saida kırları da verimli topraklarını sergiliyordu. Meniarin deresi barajı tarafından sulanan bu birinci kalite arazilerin beş bin hektarlık bölümünde halfa üretimi yapılıyordu. Doğanın sarı damarlı mermerin zengin taşocaklarını bahşettiği bu bölge muhteşem bir gelişmeye açıktı.

İşte bu nedenle, Bay Dardentor'un aklından nice düşünceli insan gibi şu soru geçti:

"Cezayir bu doğal kaynaklara sahip bir ülke olarak nasıl olurda kendi kendine yetemez?"

"Çok fazla memur yetiştiriliyor," diye yanıtladı Jean Taconnat, "buna karşılık yeterince çiftçi yok. Bir planlama sorunu!"

Saida'nın iki kilometre kuzeybatısında, eteğinde üç yüz ayak derinliğindeki Meniarin'in aktığı bayıra kurulmuş olan eski şehir yer alıyordu. Tüm fatihlerle aynı sonu paylaşan ünlü Arap fatihinin kalesinin harabelerinden başka bir şey görünmüyordu.

Dardentor kafilesi akşam yemeği için otele döndü ve yemekten sonra herkes odasına çekilerek yolculuğun son hazırlıklarını yaptı.

Jean Taconnat bugünü de kârlar ve zararlarla geçirdiyse de, Marcel Lornans alacak hanesine mutlu bir çentik atmıştı. Gerçekten de, Louise Elissane ile görüşme ve gösterdiği ilgi nedeniyle ona teşekkürlerini sunma fırsatı bulmuştu...

"Ah! bayım," diye karşılık vermişti genç kız; "sizi orada hareketsiz ve güçlükle soluk alıp verirken gördüğümde, sandım ki... Hayır bunu asla unutmayacağım..."

İtiraf etmek gerekir ki bu sözcükler, Bay Dardentor'un bahsettiği "onu çok korkuttunuz'dan" daha anlamlıydı.

KERVAN SAIDA'DAN AYRILIP DAYA'YA VARIYOR

Ertesi gün, hareketten bir saat önce, kervan personeli ve araçları turistlerin gelmesini bekliyordu. Derivas son talimatlarını verirken, Moktani atını eyerliyordu. Avlunun dibindeki üç yolcu ve bir yük arabası sürücüleriyle birlikte dört nala yol almak için hazır bekliyorlardı. Bir düzine at ve katır eşelenip silkelenirken, koşum takımlarıyla donanmış iki sakin deve yere uzanmışlardı. Beyaz bornozlarıyla bir köşede bağdaş kurup kollarını kavuşturmuş bir halde oturan beş yerli şeflerinin hareket işareti vermesini gözlüyorlardı.

Kervanda dokuz kişiden oluşan Dardentor kafilesiyle birlikte on altı yolcu yer alıyordu. Oran'dan gelip son iki günü Saida'da geçiren ve aralarında Bay Oriental'ın da bulunduğu yedi yolcu mükemmel koşullar altında düzenlenen bu tura katılacaklardı. Başka bayan yolcu olmadığı için, kadın cinsini yalnızca Bayan Desirandelle, Bayan Elissane ve Matmazel Louise temsil edeceklerdi.

Gara ilk gelenler Clovis Dardentor ve Patrice'in önlerinden gittiği yol arkadaşlarıydı. Çoğu Oranlı olan ve bazıları Bayan Elissane'ı tanıyan diğer yolcular da yavaş yavaş gelmeye başladılar.

Sırtındaki dürbünü ve elindeki çantasıyla beliren Bay Eustache Oriental *Argeles'deki* eski yol arkadaşlarını selamladı. Bay Dardentor bu kez dudaklarındaki gülümsemeyle ellerini açarak

ona doğru gitti.

"Geliyor musunuz?" diye sordu.

"Geliyorum, "diye yanıtladı Montelimar Astronomi Topluluğu Başkanı.

"Görüyorum ki yakın gözlüklerinizi yanınıza almayı ihmal etmemişsiniz. Daha iyi çünkü gözlerimizi açmamız gerekebilir; rehberlerimiz bizi ortada bırakıp giderlerse!"

Patrice asılan yüzünü başka tarafa çevirirken, Perpignanlı ve Montelimarlı birbirlerinin ellerini sıkıyorlardı.

Bu arada, Marcel Lornans Bayan Elissane ve Louise'in elindeki yükleri alıyor, Bay Desirandelle bavulların arabaya özenle yerleştirilmesini denetliyordu. Agathocle seçtiği katıra aptalca oyunlar yapıyor, hayvanın uzun kulakları öfkeyle dikiliyordu, düşüncelere dalmış bir halde olan Jean Taconnat, on beş günlük bu yolculuğun neler getireceğini sorguluyordu.

Kervan hızla oluşturuldu. Yumuşacık minderlerle kaplı, çatısı perdeyle örtülü ilk yolcu arabasına Bayan Elissane ve kızı, Bay Desirandelle ve hanımı bindi. İkinci ve üçüncü arabalara, binek hayvanlarının üzerinde sarsılmak yerine huzurlu bir yolculuğu tercih eden beş turist yerleşti.

Biniciliğe hiç yabancı olmayan iki Parisli bir sıçrayışta atlarına bindiler. Agathocle'a gelince, beceriksizce katırının üzerinde durmaya çalışıyordu.

"Babanın yerine arabaya gelsen iyi olacak... diye seslendi Bayan Desirandelle. Ve Bay Desirandelle oğlunun Louise Elissane'ın yanına yerleşmesini sağlayacak bu öneriyi yerine getirmeye hazırdı. Doğal olarak Agathocle hiçbir şey duymak istemiyordu ve hayvanın üzerinde debelenmekte ısrar etti, ancak en az onun kadar inatçı görünen hayvan ona kötü bir oyun oynamaya niyetli gibi görünüyordu.

Derivas ve iki turistin de atlarına binmeleri üzerine gözler Clovis Dardentor'a çevrildi.

Bu ilginç kişilik hizmetkârının yardımıyla Afrika zerbanisini giyiyordu. Başında fes yerine herkesin giydiği beyaz kasket olsa da, ayağına Arap çizmelerini geçirmişti ve Patrice'in de onayladığı bu kıyafetiyle oldukça havalı görünüyordu. Belki de hizmetkâr patronunun doğuya özgü bir ağırbaşlılıkla artık kelimelerini seçerek kullanacağını umuyordu.

Birazdan Bay Dardentor yerde yatan iki deveden birinin hörgücünün üzerine çökerken, Moktani'de diğerinin sırtına bindi. İki hecin devesinin görkemli bir şekilde ayağa kalktıkları sırada, Clovis Dardentor yol arkadaşlarını kibarca selamladı.

"Hep aynı şeyi yapıyor!" dedi Bayan Desirandelle.

"Yeter ki başına bir kaza gelmesin!" diye mırıldandı genç kız.

"Ne adam ama," diye tekrarlıyordu Jean Taconnat kuzenine, "kim onun oğlu olmaktan gurur duymaz ki..."

"Aynı zamanda onun gibi bir babası olmasından!" diye karşılık verdi Marcel Lornans, kuzeni bu hoş sözcük oyununu kahkahalarla karşılarken.

Patrice'in de tüm ciddiyetiyle katırının sırtına binmesiyle Derivas hareket işaretini verdi.

Kervan şu sıraya göre oluşturulmuştu: En önde atının üzerindeki Derivas sonra develerinin sırtındaki Moktani ve Clovis Dardentor, onların arkasında atlarıyla gelen iki kuzen ve iki turist, daha geride katırının üzerinde dengesiz bir şekilde duran Agathocle ve birinde Bay Oriental'in yer aldığı üç yolcu arabası, nihayet içlerinden ikisi kervanın arka tarafının güvenliğini sağlayan yerlileri, erzakları ve silahları taşıyan yük arabası.

Saida ve Daya arasındaki mesafe yüz kilometreden fazla değildi. Güzergâh titizlikle incelendiğinde, yarı yolda akşam sekizde varılarak gecenin geçirileceği bir köyün var olduğu anlaşılıyordu. Oradan yarın sabah hareket edecek ve akşam Daya'ya ulaşacaklardı. Saatte bir fersah yol alınması, yolculuğun

çeşitli manzaralarla kaplı bu topraklarda yapılan bir gezintiye dönüşmesine olanak sağlayacaktı.

Saida'dan ve koloni topraklarından ayrılan kervan Beni-Meniarin bölgesine girmişti. Turistlerin önünde, Batıya, Daya'ya doğru göz alabildiğince uzanan geniş bir yol vardı. Yapılacak tek şey onu takip etmekti.

Kuzeydoğu rüzgarı gökyüzünde dağınık halde bulunan bulutları süpürüyordu. Atmosferin serinlemesinden dolayı, sıcaklık katlanılabilecek sınırlar arasında değişiyordu. Güneş, ışınlarını ancak gölge ve ışık oyunlarına neden olarak manzarayı daha etkili kılacak şekilde gönderiyordu. Yolun rakımı dokuz yüzden bin dört yüze doğru yükseldiği için hayvanlar tırıs gidiyorlardı.

Birkaç kilometre sonra, harabeleri sağ tarafında bırakan kervan Doui-Thabet ormanının sınırı aşarak aynı adlı derenin kaynağına doğru yöneldi. Sonra, yüzölçümü yirmi bir bin hektarı bulan Djeffra-Cheraga ormanının kıyısından geçti.

Kuzeye doğru, şantiyeleri ve halfanın Latincesi olan "stipa tendrissima"'yı ezen hidrolik preslerle donanmış atölyeleri ile geniş halfa işletmeleri beliriyordu. Kuraklığa ve ısıya dayanıklı olan buğdaygillerin bu üyesi atların ve büyük baş hayvanların besin maddesi olarak kullanılıyor ve yuvarlak yapraklarından hasır, ip, halı, çizme ve dayanıklı bir tür kâğıt üretiminde yararlanılıyordu.

"Zaten yol boyunca geniş halfa ovaları, sık ormanlar, demir çıkarılan dağlar, taş ve mermer elde edilen taşocaklarıyla karşılaşacağız" dedi Derivas Bay Dardentor'a.

"Kimsenin bundan bir şikâyeti olmayacak" diye karşılık verdi Clovis Dardentor.

"Özellikle manzaraları göz alıcıysa," diye ekledi aklı başka bir yerde olan Marcel Lornans.

"Bölgenin bu bölümünde fazla akarsu var mı?" diye sordu Jean

Taconnat.

"Dereler," diye yanıtladı rehber Moktani, "vücuttaki damarlardan daha çoklar!"

Yol aldıkları bölge Tell'e aitti, Akdeniz'e doğru eğim yapan şeride bu isim verilmişti. Oran'ın bu bölgesinin aşırı sıcakları eski Berberistan'ınkilerden daha beterdi. Yine de bu katlanılabilir bir sıcaklıktı, oysa otlakların ve göllerin Yüksek Yaylalarında ve daha ötede havanın gözü kör eden toz bulutlarıyla kaplı olduğu Sahra'da fauna ve flora Afrika'nın kavurucu güneşinin etkisiyle yok olmuştu.

Oran'ın kırsal kesimi Cezayir'in en sıcak iklimine sahip olsa da, havası çok temizdi. Bu durum sık esen kuzeybatı rüzgârlarından kaynaklanıyordu. Belki de Oran Tell'inin bu bölümü Cezayir ve Constantine Tell'lerine göre daha az inişli çıkışlıydı. Ekime elverişli ovaları ve birinci kalite toprakları bölgenin bol miktardaki akarsuları tarafından sulanıyordu. Her türden tarım ürününün üretilebileceği bu bölgede özellikle tuzlu topraklarda, üç yüz bin hektarlık bir alanda pamuk ekimi yapılıyordu.

Zaten uçsuz bucaksız ormanların yeşil örtüsü altında, kervanın daha Mayıs ayında etkili olmaya başlayan yaz sıcaklarından endişelenmesine gerek yoktu. Bu bereketli toprakların üzerinde sık ve göz alıcı bir bitki örtüsü uzanıyordu! Her yan çiğde, keçiboynuzu, kocayemiş, sakız ve cüce palmiye ağaçlarıyla kaplıydı, kekik, mersin ve lavanta demetlerinin güzel parfümleri bu temiz havaya karışıyordu, en gösterişli orman ağaçlarından meşenin, mantar meşesi, mirbeki meşesi, yeşil meşe de dâhil olmak üzere neredeyse her türü mevcuttu, daha arka planda mazı, sedir, fıstık, ardıç, dişbudak, limon, okaliptüs, yabani zeytin ağaçları ve binlerce Halep çamı seçiliyordu.

Yolcular güzergâhın bu ilk etabında gördüklerinden büyülenmiş bir halde, büyük bir coşkuyla yol aldılar. Geçtikleri her yerde kuşlar ötüyor, Clovis Dardentor bu neşeli konserleri

Cezayir Demiryolu Şirketinin düzenlediğini iddia ediyordu. Ara sıra tırısa kalktığında, iki hörgücünden birine çarpsa da, hecin devesi onu uzun boylu bir insana gösterilmesi gereken bir özenle taşıyordu. Ve Clovis Dardentor'nun kadar yumuşak huylu ve düzenli bir binek hayvanıyla asla karşılaşmadığını söylüyordu.

"Bu beygirden daha muhteşem!" diyordu.

Patronunun yanında olsa, Patrice "Beygir değil! At!" diyecekti.

"Gerçekten de, Bay Dardentor," diye sordu Louise Elissane, "bu hayvan sizin için fazlasıyla güçlü değil mi?"

"Hayır, sevgili matmazel, hatta o Pirenelerden gelen bu mermeri kendisinden daha güçlü bulabilir!"

O sırada atlarıyla arabalara yaklaşan Marcel Lornans ve Jean Taconnat Bayan Elissane ve kızıyla sohbet etme fırsatı buldular, bu duruma canı sıkılan Desirandelle'ler sürekli olarak katırıyla tartışan Agathocle'u uyarmaya devam ediyorlardı.

"Dikkat et, düşme!" diye öğütlüyordu annesi, katır ani bir hamleyle sağa sola savrulunca.

"Düşerse, kalkar!" diye karşılık veriyordu Clovis Dardentor. "Haydi Agathocle, bacaklarını aralamamaya dikkat et!"

"Onun arabada olmasını tercih ederdim," diye tekrarlıyordu Bay Desirandelle.

"Ama... bu nereye gidiyor? diye haykırdı aniden Perpignanlı. Yoksa Saida'ya geri mi dönüyor? Hey! Agathocle... ters yöne gidiyorsun, evlat!"

Gerçekten de katır, süvarisinin tüm çabalarına rağmen hiç söz dinlemeksizin, sekerek aksi istikamete doğru gidiyordu.

Birkaç dakika için durulması gerekti ve Patrice patronu tarafından hayvanı geri getirmesi için gönderildi.

"Bu tanımlamanın hangisi için kullanıldığını merak ediyorum" dedi Jean Taconnat alçak sesle, "üsttekine mi alttakine mi?"

"Her ikisine de," diye mırıldandı Marcel Lornans.

"Beyler... beyler... biraz hoşgörü!" diye karşılık verdi gülmemek

için kendini zor tutan Bay Dardentor.

Ama hiç kuşku yok ki Louise'de söylenenleri duymuştu, çünkü dudaklarının üzerine hafif bir gülümseme yayılıyordu.

Nihayet Bayan Desirandelle sakinleşti. Hızla Agathocle'un yanına giden Patrice dik kafalı hayvanı geri getirmeyi başarmıştı.

"Bu benim hatam değil, diyordu dangalak, onu götürmeye çalıştım...

"Onu götürmeyecektin, tam tersine getirecektin!" diye karşılık verdi Bay Dardentor, sesinin yankıları sakızağacının üzerindeki kanatlı misafirlerin kaçışmasına neden olurken.

Saat on buçukta, kervan Beni-Meniarin'i Djafra-ben-Djafour'dan ayıran ve kuzey bölgelerini sulayan Hounet'nin küçük bir kolundan oluşan geçidi kolayca aştı. Suları Cheraga ormanının sık ağaçlıkları arasından doğan Fenouan'ın birkaç kilometre ötede oluşturduğu geçit de rahatlıkla aşıldı. Koşum hayvanları bukağılıklarına kadar bile ıslanmamışlardı.

Güneşin yücelim noktasına ulaşmasına yirmi dakika kala, Moktani mola işaretini verdi. Fenouan deresinin serin ve berrak sularının kıyısında, yaprakları güneşin en yakıcı ışınlarına bile geçit vermeyen yeşil meşelerle kaplı bu alan öğle yemeği için oldukça elverişliydi.

Süvariler yere uzanma alışkanlıkları olmayan at ve katırlarından indiler. Dizlerini katlayan iki hecin devesinin uzun kafalarını yolu kaplayan çimlerin üzerine uzatmalarıyla, Clovis Dardentor ve rehber karaya ayak bastılar, bu tanımlama oldukça yerindeydi çünkü Araplara göre deve "çölün gemisiydi".

Yerlilerin gözetiminde otlamaya giden hayvanların mönüleri oldukça zengindi, bir sakızağacı kümesinin yakınlarındaki halfalar, dis'ler, chieh'ler onları bekliyordu.

Saida'dan getirilen erzaklar arasında çeşitli konserveler, soğuk et, taze ekmek ve sepetlerdeki iştah açıcı görünümleriyle muzlar,

incirler, muşmulalar, armutlar, hurmalar vardı. Bu temiz hava herkesin iştahını açmıştı.

"Bu kez, dedi Jean Taconnat, tam yemek saatinde gemisini yandan dalgalara bırakan Kaptan Bugarach burada olmayacak!

"Nasıl, *Argeles'*in kaptanı buna cüret edebildi mi?" diye sordu Bay Desirandelle.

"Elbette, sevgili dostum, cüret etti," diye haykırdı Bay Dardentor. "Hem de Denizcilik Şirketinin hissedarları için! Her şeyden önce kâr payı, öyle değil mi, yolcuların canı cehenneme! Olsun, midesi sağlam olup, tıpkı bir domuzbalığı gibi dalgalarla sallanan o salıncağa hiç aldırmayanlar için hiç önemli değil!"

Patrice'in burnu üç kere havaya kalktı.

"Ama burada," diye devam etti Bay Dardentor, "zemin sağlam ve bir yalpa masasına ihtiyacımız yok!"

Patrice kulak kabartmaktan vazgeçti.

Örtü çimlerin üzerine serilmişti. Tabak, bardak, çatal, kaşık, bıçak hiçbir şey eksik değildi, sofra takımları tertemizdi.

Toplu halde yenen bu yemek sırasında turistler birbirlerini daha yakından tanıma fırsatı buldular. Herkes dilediği yere oturmuştu, yine de ölçülü davranan Marcel Lornans, Matmazel Louise'in değil "alevler içindeki vagondan kurtardığı" andan beri ona büyük yakınlık gösteren Bay Dardentor'un yanına oturdu.

Bu kez kır sofrasının en iyi yerini kapmak mümkün değildi. Yemekler bir yerden çıkıp bir yere gitmiyordu. Bu durumda Bay Oriental'in *Argeles'de* tüm patavatsızlığıyla yaptığı gibi en iyi yeri seçmesine gerek yoktu. Yine de biraz kenarda durarak, gözlerinin keskinliği sayesinde en leziz parçaları kapmaktan geri kalmadı. Jean Taconnat'ın el çabukluğuyla önündeki parçalardan birkaç tanesini aşırması üzerine somurtkan bir ifadesiyle öfkesini belli etti.

Açık havada yenen bu ilk yemek çok neşeli geçti. Kendilerine başkanlık eden Perpignanlımızın dağlardan dökülen selleri

andıran neşesi onlara da bulaşmıştı. Sohbet kısa sürede koyulaştı. Yolculuktan, karşılaşılması muhtemel beklenmedik olaylardan, bu ilginç topraklarda başlarına gelebileceklerden söz ettiler. Bu vesileyle Bayan Elissane bölgedeki yırtıcı hayvanların saldırısına uğrama tehlikesi olup olmadığını sordu.

"Yırtıcı hayvanlar mı?" diye karşılık verdi Clovis Dardentor. "Pah! Yeterince kalabalık değil miyiz? Bu yük arabasında yeterince tüfek, tabanca ve cephane yok mu? Genç dostlarım Jean Taconnat ve Marcel Lornans silah kullanmakta usta değiller mi? Ve yol arkadaşlarımız arasında daha önce atıcılık ödülü almış olanlar yok mu? Bana gelince, övünmek gibi olmasın ama bir mermiyi dört yüz metreden kulaklıklı takkemin dibine gönderebilirim."

"Hum!" dedi şapkanın bu şekilde tarif edilmesinden hoşlanmayan Patrice.

"Bayanlar," dedi o zaman "Derivas, yırtıcı hayvanlar konusunda içiniz rahat olsun. Gündüz yolculuk ettiğimiz için herhangi bir saldırıdan korkmaya gerek yok.

Aslanlar, panterler, çıtalar ve sırtlanlar yuvalarını yalnızca gece terk ederler. Oysa, kervanımız her gece bir Arap ya da Avrupa köyünde konaklıyor."

"Adam sende!" diye lafa girdi Clovis Dardentor, "yaşlı bir kediyi andıran panterleriniz umurumda değil, aslanlarınıza gelince, diye ekledi, kolunu karabinasıyla nişan alırmış gibi gererek, Pan! pan! sucuk fabrikasına!"

Patrice kimsenin istemediği bir tabağı getirmek için aceleyle oradan uzaklaştı.

Zaten Derivas doğru söylüyordu: Gündüz yırtıcı hayvanların saldırısı olası değildi. Ormanın diğer sakinleri olan çakallara, kuyruklu ya da kuyruksuz maymunlara, tilkilere, muflonlara, ceylanlara hatta Tell sıradağlarında nadir bulunan akrep ve engereklere gelince onlarla ilgilenmeye gerek yoktu.

Beyaz Maskara şarabının da mönüye dâhil olduğunu, yemekten sonraki tatlıya kahve ve likörün eşlik ettiğini söylemeye gerek yoktu.

Saat bir buçukta kervan aynı düzenle yeniden yola koyuldu. Tendfeld ormanının derinliklerine dalındıkça, geniş halfa işletmeleri gözden kayboldu. Sağda kaliteli demir üretilen ve Demir Dağları olarak bilinen yükseltiler vardı. Biraz ötede Romalılar döneminden kalan ve bu madenin çıkarıldığı kuyular yer alıyordu.

Ormanlık bölgeyi kesen patikalarda madenlerde ve halfa tarlalarında çalışan işçilere rastlanıyordu. Çoğunluğu alçak ovalarda ve çöl sınırındaki Yüksek Yaylalardaki dağlarda oturan bu insanlar Berberi, Arap, Türk ve Doğuluların kanını taşıyan Mağribîlerdi. Gruplar halinde geçerken, Jean Taconnat'ın hayalindeki saldırıyı gerçekleştireceğe benzemiyorlardı.

Akşam yediye doğru, turistler ana yolla, halfa tarlalarının arasından uzanarak Sidi-bel-Abbes'ten Daya'ya ve Fransız-Cezayir şirketinin topraklarına dek güneye doğru uzanan yolun kesiştiği noktaya vardılar.

Orada kervanın, güzergâhına uygun olarak geceyi geçireceği bir köy belirdi. Oldukça bakımlı görünen üç ev onları misafir etmek üzere hazırlanmıştı. Akşam yemeğinden sonra, herkes kendi arzusuna göre yatakları paylaştı ve yolculuğun on fersahlık bu ilk etabının sonunda turistler on saatlik derin bir uykuyu hak etmişlerdi.

Ertesi sabah yeniden yola koyulan kervan, bu ikinci etabı gün sonunda Daya'ya ulaşabileceği şekilde almaya başladı.

Ama yola çıkmadan önce, Bay ve Bayan Desirandelle'i bir kenara çeken Bay Dardentor, onlara konuyu açtı:

"Ah! Sevgili dostlarım, oğlunuz ve Matmazel Louise? Bana bu iş yürümeyecekmiş gibi geliyor. Lanet olsun! Biraz açılması gerekiyor!"

"Ne bekliyorsunuz ki, Dardentor," diye karşılık verdi Bay Desirandelle, "o ağırbaşlı bir çocuk... İçinde bulunduğu durum..."

"İçinde bulunduğu durum!" diye lafın üzerine atladı Perpignanlı. Haydi canım! Daha buraya ne amaçla geldiğinin bile farkında değil! Sürekli olarak arabanızın yanında olması, molalarda sözlüsüyle ilgilenip ona yüzünün ve huyunun güzelliğiyle ilgili iltifatlar yapması ve nihayet genç kızların hoşuna giden o boş sözler manzumesini tekrarlaması lazım. Ama bu miskin Agathocle gagasını bile açmıyor!"

"Bay Dardentor, size içimden gelen bir şeyi söylememi ister misiniz?" diye karşılık verdi Bayan Desirandelle.

"Devam edin, sevgili bayan!"

"Tamam o zaman, bu iki Parisliyi yanınızda getirmekle hiç iyi etmediniz!"

"Jean ve Marcel'i mi?" diye sordu Perpignanlı. "Öncelikle onları ben getirmedim, kendi kararlarını vererek geldiler! Kimse onları engelleyemezdi."

"Olsun, bu can sıkıcı bir durum!"

"Ama neden?

"Çünkü onlardan biri Louise'e gereğinden fazla yakınlık gösteriyor ve Bayan Elissane da bunu farkında!"

"Hangisi?"

"Şu Bay Lornans; görmeye tahammül edemediğim o ukala!"

"Benim de!" diye ekledi Bayan Desirandelle.

"Ne!" diye haykırdı Dardentor, "dostum Marcel... alevlerin ortasından..."

Ama lafının sonunu getirmedi.

"Bakın, dostlarım, bu doğru değil! Marcel sevgili Louise'imize bir su aygırının bir demet menekşeye olan ilgisinden fazlasını göstermiyor! Yolculuk sona erdiğinde, Jean ve o Oran'a geri dönerek yedinci avcı birliğine katılacaklar! Tüm bunlar birer hayal ürünü! Hem sonra, Marcel gelmeseydi, onu..."

Ve cümlesini şöyle tamamladı: "Alevler içindeki vagondan kurtarma fırsatını bulamayacaktım!"

Aslında, bu yürekli adam iyi niyetliydi, ve yine de "Agathocle'la yürümezse," "Marcel'le yürüyeceğini" kimse inkâr edemezdi.

Kervan, saat dokuza doğru, altmış sekiz bin hektarlık yüzölçümüyle bölgenin en geniş ormanı olan Zegla'ya girdikten sonra onu yanlamasına aşarak Daya'ya doğru indi. Öğle üzeri ikinci etap tamamlanmıştı ve bir önceki gün olduğu gibi, öğle yemeği Sefium deresinin kıyısında, ağaçların serin gölgesinde yenildi.

Bay Dardentor'un olaylara yaklaşımı öylesine farklıydı ki, Marcel Lornans'ın Matmazel Elissane'a ilgi duyup duymadığını gözlemleye gerek bile duymadı.

Öğle yemeği boyunca, Jean Taconnat Bay Oriental'in çantasından çeşitli şekerlemeler çıkardığını ve onları kimseye ikram etmeden bir gurmenin hassasiyetiyle mideye indirdiğini fark etti. Yemek sırasında her zaman olduğu gibi en leziz parçaları kapmıştı.

"Onları seçebilmek için dürbününe ihtiyacı yok," dedi Jean Taconnat Bay Dardentor'a.

Öğleden sonra saat üçe doğru, arabalar, atlar, develer ve katırlar, birbirinden daha arkeolog iki turistin ilgisini çeken eski Berberi harabelerinin önünde durdu.

Kervan güneybatıya doğru ilerleyerek Taulila deresi tarafından sulanan Djafra-Thouama ve Mehamid topraklarına girdi. Sığ bir geçidi aşmak için hayvanların koşum takımlarını çıkarmak bile gerekmemişti.

Zaten rehber oldukça zeki bir adama benziyordu ve bu zekâsı sayesinde yolculuk tamamlandığında yüklü miktarda bahşiş toplayabilirdi.

Nihayet akşam sekize doğru, alacakaranlık çökmeye başlarken, aynı adla anılan küçük ormanın sonunda Daya kasabası belirdi.

Oldukça hoş görünümlü bir han biraz yorgun düşmüş olan kafilenin ihtiyaçlarını karşıladı.

Yatağa girmeden önce, Parislilerden biri diğerine şunları söyledi:

"Evet, Marcel, yırtıcı hayvanların saldırısına uğrasak ve Bay Dardentor'u bir aslanın ya da panterin pençelerinden kurtarma bahtiyarlığına kavuşsak, söz konusu maddenin istekleri yerine gelmiş olacak mı?"

"Evet," diye yanıtladı uykuya dalmak üzere olan Marcel Lornans. Yine de böyle bir saldırıda kurtarmayı düşüneceğim kişi o olmayacak.

"Bak hele!" dedi Jean Taconnat. Ve yatağına uzanıp, kasabanın dışından gelen kükremeleri duyduğunda:

"Susun, bütün günü uyumakla geçiren aptal hayvanlar!" diye haykırdı.

Sonra gözlerini kapatmadan önce: "Evet, kabul etmek lazım, bu muhteşem adamın ne oğlu ne de torunu olamayacağım!"

JEAN TACONNAT'NIN MİNNETTARLIĞI VE HAYAL KIRIKLIĞI BİRBİRİNE KARIŞIYOR

Şimdi çentikli bir surla çevrelenmiş olan ve dört burç tarafından korunan Arapların eski Sidi-bel-Kheradji'si Daya, Oran Yüksek Yaylalarına girişi sağlıyordu.

Turistlerin iki günün yorgunluğunu atmaları için, programa yirmi dört saatlik bir mola konulmuştu. Bu durumda kervan yarından önce yola çıkmayacaktı.

Zaten bin dört yüz metreyi bulan rakımıyla, ağaçlarla kaplı dağların yamacında, on dört bin hektarlık çam ve meşe ormanlarının ortasında kurulmuş olan kasabanın Avrupalılar tarafından rağbet gören bu temiz havası dikkate alındığında, orada geçirilecek sürenin uzatılmasında hiçbir sakınca yoktu.

On altı, on yedi bin nüfuslu bu kasabada halkın neredeyse tamamı yerlilerden oluşuyordu. Askerler ve subaylar dışında Fransızlara rastlamak mümkün değildi.

Yolcuların Daya'da verdikleri bu moladan uzun uzadıya söz etmeye gerek yoktu. Kadınlar kasabanın dışına çıkmaya niyetli görünmezken, erkekler dağların yamaçlarına, göz alıcı ormanların içlerine kadar uzandılar. Hatta bazıları ovaya inerek, kasabayla aynı adla anılan ve fıstık ve yabani çiğde ağaçlarının yetiştiği bataklık ormanlarına gittiler.

Çevresindekileri yönlendirmeyi bilen Bay Dardentor, gün boyunca her zamanki hareketliliğiyle yol arkadaşlarına öncülük etti. Marcel Lornans, Desirandelle'lerin katlanılmaz varlıklarına

rağmen, belki de Bayan Elissane ve Matmazel Louise'in yanında kalmayı tercih edecekti. Ama kurtarıcı kurtardığı kişiyi yanından ayıramıyordu. Jean Taconnat'ya gelince, onun yeri peşinden bir adım bile ayrılmadığı Perpignanlının yanı değil miydi?

Kasaba dışındaki gezintiye katılmayan tek kişi Agathocle'du. Clovis Dardentor'un Bay ve Bayan Desirandelle'e verdiği öğütler sayesinde, onun hanımların yanında kalması uygun görülmüştü. İçten gelen bir yakınlaşma iki nişanlının ilişkilerinin önünü açacaktı... Artık bu yakınlaşmanın zamanı gelmişti...

Bu yakınlaşma gerçekleşmiş miydi? bu bilinmiyordu. Yine de, akşam Louise'i bir kenara çeken Bay Dardentor, ona yarın sabah yola çıkacak şekilde dinlenip dinlenmediğini sordu...

"Günün ilk ışıklarıyla, Bay Dardentor," diye yanıtladı yüzü hâlâ derin bir can sıkıntısının izlerini taşıyan genç kız.

"Agathocle gün boyunca size eşlik etti, sevgili matmazel! Onunla rahatça sohbet etmişsinizdir. Bunu bana borçlusunuz."

"Ah! siz, Bay Dardentor...

"Evet... bu muhteşem fikir bana aitti ve hoşunuza gittiğine eminim."

"Oh! Bay Dardentor!"

Bu ah! ve oh! iki saatlik bir sohbette bile anlatılamayacak derin anlamlarla yüklüydü. Bununla birlikte Perpignanlımız onu sıkıştırdığında, Agathocle'a tahammül edemediğini öğrendi.

"Lanet olsun!" diye mırıldandı genç kızın yanından ayrılırken, "bu iş böyle olmayacak! Pah! son söz henüz söylenmedi! Bu genç kızların yüreklerine girebilmek mümkün değil ve kafamı bu dipsiz kuyulardan birine sokmamakla ne kadar iyi etmişim!"

Clovis Dardentor böyle düşünüyordu ama aklına Marcel Lornans'ın, Agathocle'un pabucunu dama attığı gelmiyordu. Ona göre, sözlüsünün her zamanki avanaklığı ve istemeden yaptığı

saçmalıklar Louise Elissane'ın ondan hoşlanmaması için yeterliydi.

Kervan, ertesi sabah yedide, Daya kasabasından ayrıldı. Hayvanlar ve insanlar dinlenmiş ve canlanmıştı. Hava yolculuk için çok elverişliydi, şafak sökerken göğü kaplayan bulutlar dağılmakta gecikmeyecekti. Zaten yağmur yağacağa benzemiyordu. Oran bölgesinde bulutlar öylesine nadir olarak yoğunlaşıyorlardı ki, yirmi yıl boyunca yağan yağmurların yüksekliği bir metreyi bulmuyordu, bu Cezayir'in diğer bölgelerindeki miktarın yarısına denk düşüyordu. Ne mutlu ki, su gökten inmiyorsa da, derelerin sayısız dallanmaları sayesinde topraktan fışkırıyordu.

Ras-el-Ma'dan El-Gor'a ve Sebdu'ya uzanan yol izlendiğinde, Daya ile Sebdu arasındaki mesafe yetmiş dört kilometreydi. Ras-el-Ma'ya kadar uzanmak yolu beş fersah uzatsa da, bu güzergâh batıdaki halfa tarlaları ve yerlilerin tarım alanları arasında yol almaktan daha elverişliydi. O engebeli arazi yolculara güneydeki sık ormanların gölgelerini sağlamayacaktı.

Daya'dan Sebdu'ya doğru gidildikçe yol alçalıyordu. Sabahın erken saatlerinde hareket edip, gün boyunca süratle yol alınırsa, akşam üzeri El-Gor'a varılacağı planlanıyordu. Uzun bir etaptı, yalnızca öğle yemeğinde mola verilecekti, bu durumdan tek yakınması gerekenler develer, atlar ve katırlar olacaktı ama onlar da yakınmayacaklardı.

Kervan, Messoulen deresinin kolları olan Ayn-Sba, Ayn-Bahri ve Ayn-Sissa ile Berberi, Romalı ve Araplardan kalan harabelerin arasında her zamanki düzeniyle ilerliyordu. Turistler ilk iki saat boyunca Ras-el-Ma'ya kadar uzanan yirmi kilometrelik yolu kat ettiler. Sidi-bel-Abbes ile Yüksek Yaylalar arasında iletişimi sağlayacak olan yeni bir demiryolunun inşa edildiği bu mevki, yolculuğun en güney noktasını oluşturuyordu.

Yapılacak tek şey, Ras-el-Ma'yı El-Gor'a bağlayan uzun eğriyi

izlemekti.

Magenta istasyonundan itibaren Hacaiba deresinin sol kıyısı boyunca ilerleyerek bin yüz on dört metrelik bir rakıma ulaşan demiryolu hattının bu bölümünde, işçilerin çalıştığı noktada kısa bir mola verdiler.

Önce suları biraz yukarıda bir baraj tarafından engellenen aynı isimli derenin Daya ormanından ayırdığı dört bin hektarlık Hacaiba ormanına girdiler.

Saat on bir buçukta, ormanın karşı yamacında duruldu.

"Baylar," dedi Derivas, rehber Moktani'ye danıştıktan sonra, öğle yemeğini burada yememizi öneriyorum.

"Her zaman olumlu karşılanan bir öneri, özellikle de açlıktan ölüyorsak!" diye karşılık verdi Jean Taconnat.

"Ve ölmek üzereyiz!" diye ekledi Bay Dardentor. "Kasam bomboş!"

"İşte temiz ve serin suyundan yararlanacağımız bir çay," dedi Marcel Lornans, "yeter ki bayanların hoşuna gitsin..."

"Ourgla ormanına kadar halfa tarlaları arasında ilerleyeceğimiz on beş kilometrelik yol boyunca güneşin altında kalacak olmamız Moktani'nin önerisini daha da anlamlı kılıyor, dedi Derivas.

"Kabul," diye karşılık verdi Clovis Dardentor, arkadaşlarının onayını da alarak. Ama bu hanımlar tek bir güneş ışınına dahi maruz kalacaklarından kaygılanmasınlar. Araba tentelerinin koruması altında olacaklar. Bize gelince, gözlerini kaçırması için güneşe sertçe bakmamız yeterli olacak."

"Kartallardan daha güçlü bir şekilde!" diye ekledi Jean Taconnat.

Bir bölümü Daya'da yenilenen ve Sebdu'ya kadar rahatlıkla yetecek olan erzaklar arabadan indirildikten sonra, öğle yemeği yenildi.

Bir kenarda oturmayı tercih eden Bay Oriental dışında,

kervanın üyeleri arasındaki samimiyet giderek ilerliyordu. Zaten yolculuğun elverişli koşullar altında sürmesine sevinmek ve Demiryolu Şirketini müşterisinin huzuru için aldığı önlemler konusunda tebrik etmek gerekiyordu.

Marcel Lornans kibarlığıyla dikkatleri çekiyordu. Bay Dardentor içgüdüsel olarak onunla tıpkı bir baba gibi gurur duyuyor, hatta yüreğinden gelen sesi engellemeye çalışmadan içindekileri ortaya koyuyordu.

"Hey! Bayanlar, bu sevgili Marcel'i kurtarmakla iyi yapmamış mıyım, onu..."

"Alevler içindeki vagondan çıkartmakla!" diye araya girdi Jean Taconnat.

"Harika! harika!" diye haykırdı Bay Dardentor. Cafcaflı ve muhteşem sözcüklerle akıp giden bu cümle bana ait! Tam sana göre, öyle değil mi Patrice?"

Patrice gülümseyerek karşılık verdi:

"Gerçekten de kulağa hoş geliyor, hele beyefendi bilimsel bir ifadeyle söylediğinde...

"Haydi, baylar, dedi Perpignanlı kadehini kaldırarak, bayanların şerefine... ve tabii bizim de! Unutmayalım ki her yanından bereket fışkıran bir ülkedeyiz!

"Bunun uzun sürmeyeceği belliydi!" diye mırıldandı Patrice başını öne eğerek.

Bay ve Bayan Desirandelle, Marcel Lornans'ı giderek daha da katlanılmaz buluyorlardı, Bay Dardentor'u, bu kendini beğenmiş, yardımsever görünmeye çalışan, yapmacık davranışlı tip konusunda uyarmaya kararlıydılar, ama bu geniş yürekli adamı ikna etmeleri zor görünüyordu.

Saat yarımda, sepetler, şişeler, bulaşıklar arabaya yerleştirildikten sonra yeniden yolculuk hazırlıklarına başlandı.

Ama o sırada, Bay Oriental'in kafileye dâhil olmadığı fark edildi.

"Bay Oriental'i göremiyorum" dedi Derivas.

Yemeğe her zamanki dakikliği ve iştahıyla katılmış olsa da, şu an ortada yoktu.

Başına ne gelmişti?

"Bay Oreintal?" diye bağırdı Clovis Dardentor güçlü sesiyle.

"Neler oluyor, cep teleskopunu yanından ayırmayan bu tuhaf adam nerede? Hey! Bay Oriental..."

Yanıt yoktu.

"Bu beyefendiyi burada bırakıp gidemeyiz," dedi Bayan Elissane.

Elbette ki kimse bunu yapmayı düşünmüyordu. Bunun üzerine herkes onu aramaya koyuldu ve kısa süre sonra, gökbilimci dürbününü kuzeybatıya yöneltmiş bir halde, ormanın girişinde belirdi.

"Ufku gözlemliyor," dedi Clovis Dardentor işine engel olmayalım. Bu ilginç adamın bize büyük faydası olabileceğini biliyor musunuz? Rehberimiz yolunu şaşırsa, yalnızca güneşin yüksekliğine bakarak, yönümüzü bulacak ve bizi...

"Yemek dolabına doğru götürecek" diye tamamladı Jean Taconnat.

"Tam da öyle!"

Ouled-Balagh'ın, yolcuların El-Gor'a doğru yol alırken geçtikleri bu bölümünde geniş bir halfa işletmesi vardı. Buğdaygillerin sayısız üyeleriyle çevrelenmiş yol göz alabildiğine uzanırken arabaların ancak tek sıra halinde ilerlemelerine izin veriyordu.

Bu uçsuz bucaksız topraklar kavurucu bir sıcağın etkisi altındaydı. Arabaların üzerini örtmek lazımdı. Marcel Lornans'ın güneşe lanet okuması için bundan uygun bir gün olamazdı, çünkü Louise Elissane'ın güzel yüzü örtülerin arkasında kayboluyordu. Muhammet'in gerçek oğlu gibi devesinin iki hörgücü arasına yerleşmiş olan Clovis Dardentor'a gelince,

güneşin gözlerini önüne eğdirememiş gibi görünüyordu ve kafasındaki teri silerken belki de kendini yakıcı ışınlara karşı koruyacak olan Arap Taburkasına sahip olmadığı için pişmanlık duyuyordu.

"Lanet olsun!" diye haykırdı, "ufkun bir ucundan diğerine gidip gelen bu hareketli soba kor gibi ısındı! Baksanıza kellemizi pişiriyor!"

"Mümkünse... kafamızı diyelim!" diye araya girdi Patrice.

Kuzeybatıya doğru Ourgla ormanının ağaçlıklı yükseltileri belirirken, güney ufkunda Yüksek Yaylalar'ın devasa kitlesi seçiliyordu.

Saat üçte, kervan yeniden taze ve canlandırıcı kokularla kaplı ormana ulaşarak, yeşil çamların şemsiyesi altına girdi.

Yetmiş beş bin hektarlık bir yüzölçümüne sahip olan Ourgla, bölgenin en geniş ormanıydı. On bir, on iki kilometrelik orman yolu, kesim dönemlerinde yönetim tarafından geniş bir şekilde açıldığı için turistler diledikleri gibi yol alabiliyorlardı. Arabaların üzerindeki örtüler kaldırıldı. Süvarilerin yakınlaşmasıyla gruplar arasında neşeli sohbetler başladı. Bay Dardentor, her zamankinden daha somurtkan olan Desirandelle'ler dışında kimsenin kendisinden eksik etmediği tebrikleri kabul etmek istermişçesine tekrarlıyordu:

"Hey! dostlarım, bu muhteşem yolculuğu size hangi yürekli adam tavsiye etti? Bayan Elissane memnun musunuz, ya siz sevgili Matmazel Louise? Yine de Vieux-Chateau caddesindeki evinizden ayrılmakta tereddüt ediyordunuz! Haydi! Bu harika orman Oran caddelerini aratıyor mu? Oudinot bulvarı ya da gölün etrafındaki gezinti alanı onunla yarış edebilir mi?"

Hayır! edemezlerdi! O sırada ağaçların arasında gezinen, daldan dala sıçrarken bağırıp çağırarak yüzlerini buruşturan bir maymun sürüsü kervana eşlik ediyordu. Bunun üzerine hünerini göstermek isteyen Bay Dardentor -ve övüngenliği bir

yana oldukça ustaydı- bu sevimli hayvanlardan birini karabinasıyla yere indirmek fikrini ortaya attı. Ancak diğerleri de onu taklit etmek isteyeceklerinden, bu bir maymun katliamına dönüşebilirdi. O sırada Bayanlar araya girdi, Matmazel Elissane'ın Cezayir faunasının bu güzel örneklerinin bağışlanmasını istemesiyle bu işten vazgeçildi.

"Hem sonra," diye mırıldandı üzengilerinin üzerinde Bay Dardentor'un kulağına kadar yükselen Jean Taconnat, "bir maymuna nişan alırken Agathocle'u vurabilirdiniz!"

"Oh! Bay Jean," diye yanıtladı Perpignanlı... "Bu çocuğu yerin dibine batırıyorsunuz! Bu hiç de adil değil!"

Ve bakışlarını katırının ani bir hamleyle üzerinden attığı oğul Desirandelle'e yönelttiğinde ekledi:

"Zaten bir maymun asla böyle düşmezdi."

"Bu doğru, diye karşılık verdi Jean, benzetmem nedeniyle dört ellilerden özür diliyorum!"

El-Gor'a hava kararmadan varmak isteniyorsa, öğleden sonranın son saatlerinde büyük gayret göstermek gerekiyordu.

Bunun üzerine hayvanlar tırısa kalktı. Yol halfa üreticileri ya da oduncuların arabaları için elverişli olsa da, bir turist kervanı için yeterli değildi. Bununla birlikte, arabaların sarsılmasına ve binek hayvanlarının tekerlek izleriyle engebeli hale gelmiş, köklerle yamru yumru olmuş zemindeki yanlış adımlarına rağmen kimseden tek bir şikâyet dahi gelmemişti.

Özellikle hanımlar kendilerini güvenlikte hissedecekleri El-Gor'a ulaşabilmek için sabırsızlanıyorlardı. Havanın kararmasından sonra ormanda yolculuk etme düşüncesi onlara hiç de hoş gelmiyordu. Maymun, antilop ve ceylan sürüleriyle karşılaşmak oldukça ilgi çekiciydi. Ama, ara sıra uzaklardan gelen kükremeler yankılanıyordu ve gece olup yırtıcı hayvanlar yuvalarından ayrıldıklarında...

"Hanımlar," dedi Clovis Dardentor içlerini rahatlatmak

niyetiyle, ürkütücü olmayan bir durumdan ürkmenize gerek yok! Karanlık çöktüğünde hâlâ orman içinde yol alıyorsak, bu büyük bir felaket sayılmaz! Size arabaların çevrelediği bir kamp alanı hazırlayacağım ve açık havada derin bir uyku çekeceğiz! Matmazel Louise korkmadığınıza eminim?"

"Yanımızda siz varken hayır, Bay Dardentor."

"Görüyorsunuz Bay Dardentor varken! Hey! bayanlar! Bu sevgili çocuk bana güveniyor ve haksız sayılmaz."

"Size güvenimiz olsa da, diye yanıtladı Bayan Desirandelle, bunu kanıtlamak zorunda kalmamanızı tercih ederiz!"

Ve Agathocle'un annesi bu sözleri soğuk bir ifadeyle dile getirirken, kocası da sessiz bir şekilde onu onaylıyordu.

"Hiç korkmayın bayanlar," dedi Marcel Lornans. Gereken durumda hepimiz Bay Dardentor'un yanında olacağız ve hiç çekinmeden hayatımızı feda edeceğiz."

"Güzel bir hamle," diye karşılık verdi Bay Desirandelle, "ya sizden sonra sıra bize gelirse!"

"Çok mantıklı, eski dostum!" diye haykırdı Clovis Dardentor. "Yine de ben bir tehlike göremiyorum."

"Bir haydut çetesinin hedefi olmak tehlikesiyle karşı karşıya kalamaz mıyız?" diye sordu Bayan Desirandelle.

"Bu konuda endişelenmeye hiç gerek yok," diye karşılık verdi Derivas.

"Nereden biliyorsunuz?" diye devam etti geri adım atmak istemeyen kadın. "Zaten, geceleri ortaya çıkan o yırtıcı hayvanlar."

"Korkacak hiçbir şey yok!" diye haykırdı Clovis Dardentor. "Kampın her köşesine nöbetçiler yerleştireceğiz, gün doğana dek ateş yanacak. Agathocle'un eline Castibelza'nın karabinasını verip, onu..."

"Agathocle'u kendi haline bırakmanızı rica edeceğim!" diye sertçe yanıtladı Bayan Desirandelle.

"Kabul, kendi haline bırakalım! Ama Bay Marcel ve Jean nöbet yerlerinde gözlerini kırpmayacaklar."

"Bundan hiç şüphemiz yok," diye araya girdi Bayan Elissane ama en iyisi El-Gor'a ulaşmak.

"Tamam o zaman, atlar, develer, katırlar, ileri!" diye haykırdı Clovis Dardentor. Pergelleri açarak uçarcasına gitsinler!

"Bu adam düzgün konuşmayı asla beceremeyecek!" diye düşündü Patrice.

Yoluna süratle devam eden kervan saat altı buçukta Ourgla ormanının kıyısında durdu. El-Gor'a beş, altı kilometre vardı ve muhtemelen hava kararmadan orada olacaklardı.

Yolun bu noktasında aşılması öncekilerden daha zor olacağa benzeyen bir su geçidi vardı.

Oldukça geniş bir dere yolu kesiyordu. Slissen deresinin bir kolu olan Sâr birkaç kilometre yukarıdaki bir barajın su fazlasından dolayı yükselmişti. Kervanın Saida ile Daya arasında aştığı geçitler daha sığdı ve hayvanların bacakları hafifçe ıslanmıştı. Ama bu kez suyun yüksekliği seksen, doksan santimi buluyordu, ama bu durum geçidi iyi tanıyan rehberi kaygılandırmıyordu.

Moktani kumsalın eğiminin arabaların dere yatağını aşmasını sağlayacağı bir noktayı seçti. Su seviyesi tekerleklerin poyrasını geçmeyeceği için, kasalar ıslanmayacaktı, bu durumda yolcular yaklaşık yüz metre ötedeki karşı kıyıya hiç sıkıntı çekmeden ulaşacaklardı.

Rehber gerisindeki Derivas ve Clovis Dardentor ile en önden gitti. Derenin yüzeyini tepeden izleyen uzun boylu devesiyle Nuh nebiden kalma bir deniz yaratığını andırıyordu.

Hanımların bulunduğu arabanın solunda Marcel Lornans, sağında ise Jean Taconnat yer alıyordu. Arkadan turistlerin bulunduğu diğer iki araba geliyordu. Yük arabasına binmiş olan yerliler kervanın artçı kanadını oluşturuyorlardı.

Agathocle annesinin ısrarı üzerine katırından inerek yük arabasına binmişti. Bayan Desirandelle bu dik kafalı hayvanın aklından geçen bir fanteziye uyarak oğlunu Sâr'ın sularında zorunlu bir banyo yapmaya zorlamasını istemiyordu.

Moktani'nin izlediği hatta her şey yolunda gidiyordu. Yatak yavaş yavaş alçaldığı için, hayvanlar git gide suya daha fazla gömülüyorlardı. Yine de derenin ortasına vardıklarında, su seviyesi karınlarına kadar bile ulaşmıyordu. Süvariler bacaklarını yukarı kaldırsalar da, develerinin üzerindeki Clovis Dardentor ve rehberin bu tedbiri almalarına gerek yoktu.

Yolun yarısı kat edildiğinde bir çığlık yankılandı.

Bu, atı suya gömülen Jean Taconnat'ın suyun altında gözden kaybolduğunu fark eden Louise Elissane'ın çığlığıydı.

Gerçekten de geçidin sağ tarafında, rehberin biraz öteden geçerek kaçınması gereken beş, altı metrelik bir çöküntü vardı.

Matmazel Elissane'ın çığlığı üzerine kervan durdu.

Üzengilerinden kurtulmuş olsa, iyi bir yüzücü olan Jean Taconnat kolayca kıyıya çıkacaktı. Ama ani düşüşünden dolayı zamanı olmamıştı ve şiddetle çırpınan atının böğründe sırt üstü duruyordu.

Kuzeni suyun derinliklerine doğru kaybolurken, Marcel Lornans atını sertçe sağa doğru çekti.

"Jean..." diye bağırdı, "Jean?"

Ve yüzme bilmemesine rağmen, boğulma pahasına onun yardımına koşmaya hazırlanıyordu ki, birinin kendisinden önce davrandığını gördü. Bu biri Clovis Dardentor'dan başkası değildi.

Zerbanisini çıkardıktan sonra, devesinin sırtından suya atlayan Perpignanlı hâlâ köpüklerin çıktığı noktaya doğru yüzüyordu.

Herkes hiç kımıldamadan, soluğu kesilmiş bir halde bu yürekli kurtarıcıya bakıyordu... Gücüne fazla mı güvenmişti? Ölü sayısı bir yerine iki mi olacaktı?

Birkaç saniye sonra, yeniden su yüzeyinde beliren Clovis Dardentor, soluğu neredeyse kesilmiş bir haldeyken üzengilerinden kurtardığı Jean Taconnat'yı sürüklüyordu. Onu başını su yüzünde tutarak yakasından çekerken diğer eliyle kıyıya doğru yüzüyordu.

Birkaç saniye sonra, kervan karşı kıyıya ulaşmıştı. Herkes arabalardan ve atlardan inerek bilinci yerine gelmeye başlayan genç adamın etrafında toplanırken, Clovis Dardentor bir kurtarma işleminden sonra silkelenen bir terreneuve'ü andırıyordu.

Jean Taconnat o zaman neler olup bittiğini, hayatını kime borçlu olduğunu anlamıştı, elini kurtarıcısına doğru uzatırken, teşekkür etmek yerine ağzından şu sözcükler döküldü:

"Hiç olasılık yok!"

Bu sözleri dostu Marcel'den başka hiç kimse anlamamıştı.

Sonra Clovis Dardentor ve Jean Taconnat kıyıdan birkaç adım ötedeki ağaçların arkasında, Patrice'in valizlerinden çıkardığı elbiselerini giydiler. Kısa bir moladan sonra yeniden yola koyulan kervan, saat sekiz buçukta El-Gor köyüne ulaştı.

TLEMCEN: BU ÇEKİCİ ŞEHRİ YETERİNCE GEZEMİYORLAR

Bin altı yüz kişilik nüfusunun en fazla birkaç düzinesi Fransız olan Sebdu kasabası harika manzaraların yer aldığı bir bölgenin ortasına kurulmuştu. İklimi sağlığa çok yararlı, toprakları benzersiz bir şekilde bereketliydi. Hatta burasının yerlilerin Tafraoua'sı olduğu bile söyleniyordu! Yine de Jean Taconnat, Clovis Dardentor'un sadık hizmetkârının nezaket kurallarını hiçe sayarak söylediği gibi "çevresindekilere metelik bile vermiyordu."

Gerçekten de zavallı Jean'ın öfkesi ne El-Gor'da, ne de Sebdu'da hiç dinmemişti. Kervanın bu küçük kasabada geçirdiği gün boyunca onu odasından çıkarmak mümkün olmamıştı. M.L onu kendi haline bırakmak gerektiğine karar verdi. Kimseyle görüşmek istemiyordu. Perpignanlıya olan minnetini göstermek ona ağır geliyordu. Kurtarıcısının boynuna atılsa, içinden gelen vahşi arzuya uyup onu sıkmaktan geri kalmayacaktı.

Bu durumda, seyahat programının gereklerini yalnızca Bay Dardentor, Marcel Lornans ve birkaç turist yerine getiriyordu. Yaşadıkları heyecan ve yorgunluğu üzerlerinden atamayan hanımlar, o günü dinlenerek geçirmeye karar vermişlerdi. Bu karar öğle ve akşam yemekleri dışında Louise Elissane'ı göremeyen Marcel Lornans'ın canını çok sıkmıştı.

Zaten Sebdu'da görülecek pek bir şey yoktu ve bu küçük kasabanın tamamını gezmek için bir saat yeterli olmuştu.

Bununla birlikte, Clovis Dardentor Oran bölgesindeki kentlerin neredeyse tamamında rastlanan kireç ocaklarını, kiremit fabrikalarını, yel değirmenlerini ziyaret etmekten geri kalmadı. Arkadaşlarıyla birlikte, birkaç seneden beri Fransız kolonisinin ileri karakolu haline gelen kasabayı çevreleyen burçlu surun etrafını dolaştı. Ama o gün Perşembe olduğu için Perpignanlımızın dikkati kurulacak olan Arap pazarına yönelmişti.

Sebdu ile Tlemcen arasındaki kırk kilometrelik mesafeyi kat etmek için, 19 Mayıs sabahı erkenden yola çıkan kervan, Tafna'nın bir kolu olan Merdja deresinden çıkarak, geniş bir halfa işletmesi boyunca ilerledi, suları berrak çayları, orta büyüklükteki ormanları geride bıraktıktan sonra, rakımı bin beş yüz metreyi bulan bir kervansarayda öğle yemeği için mola verdi, ardından Temi köyünü ve Kara Dağları aşarak, Sakaf deresinin ötesindeki Tlemcen kentine ulaştı.

Bu uzun etaptan sonra, yolcular otuz altı saat kalacakları güzel bir otele yerleştiler.

Yol boyunca herkesten uzak duran Jean Taconnat Bay Dardentor'un babacan yaklaşımlarını kaçamak yanıtlarla geçiştirdi. Hayal kırıklığıyla utanç duygusu iç içe geçiyordu. Hayatını kurtarmak istediği kişi tarafından kurtarılmıştı! Dünden beri somurtup durduktan sonra, bu sabah yataktan fırlayarak Marcel Lornans'ı şu soruyla uyandırdı:

"Evet, ne diyorsun?"

Ağzı da gözleri gibi kapalı olan kuzeni yanıt veremedi.

Jean Taconnat odada gidip geliyor, elini, kolunu, kafasını sallıyor, kollarını kavuşturduktan sonra, kendi kendine sövüyordu. Hayır! artık her şeyi söz verdiği gibi komik yanından ele almayacaktı. Artık olaylara kötümser yaklaşmaya karar vermişti.

Nihayet aynı sorunun tekrar sorulması üzerine, Parisli

doğrularak şu yanıtı vermek ihtiyacını hissetti:

"Diyeceğim şu, Jean, sakin ol! Kötü şans sistemli bir şekilde üzerine geliyorsa boyun eğmelisin."

"Ya da vazgeçmeliyim!" diye karşılık verdi Jean Taconnat. Onu tanıyorum ve amacıma ulaşamayacağım! Hayır, aslında bu çok zor! Yasa maddesinde belirtilen üç koşulu ele alırsak, ikisi zaten gerçekleşti, dalgalar ve alevler! Ve bu inanılmaz Dardentor trenin alevleri arasında kalsa ya da Sâr'ın sularında kaybolsa, belki de sen ya da ben onu kurtarabilecektik. Bunun yerine kurtarıcı rolünü o üstlendi! Yangın seni, sular da beni kurban olarak seçti!

"Düşüncemi öğrenmek ister misin, Jean?"

"Söyle, Marcel."

"Tamam o zaman bu durum bana çok gülünç geliyor."

"Ah! Gülünç mü geliyor?"

"Evet, ve üçüncü fırsat ortaya çıksa, örneğin yolculuğun son bölümünde bir saldırıya uğrasak, Bay Dardentor ikimizi birden kurtarırsa hiç şaşmam!"

Jean Taconnat tepiniyor, iskemleleri itiyor, pencerenin camlarına kıracakmış gibi vuruyordu. İşin en garip yanı böylesine hayalci bir kişiliğin bu derece öfkelenmesiydi.

"Görüyorsun, dostum Jean," diye devam etti Marcel Lornans, "tıpkı benim yaptığım gibi Bay Dardentor tarafından evlat edinme fikrinden vazgeçmelisin...

"Asla!"

"Hele şimdi seni kurtardıktan sonra, ölümsüz Perrichon'un bu rakibi tıpkı bana olduğu gibi sana da yakınlaşacaktır!"

"Onun yakınlaşmasına ihtiyacım yok, Marcel, bana gereken beni evlat edinmesi ve Muhammet beni boğsun ki, onun oğlu olmanın bir yolunu bulacağım!"

"Şans hep ondan yana olduğuna göre, bunu nasıl başaracaksın ki?"

"Elimden geleni yapacağım. Rastlayacağımız ilk şelalede onu

aşağı iteceğim, gerekirse, odasını, evini ateşe vereceğim, Bedevilerle ya da Tuareglerin yolda bize saldırmalarını sağlayacağım. Ve nihayet ona tuzaklar kuracağım."

"Ve tuzaklarına ne olacak biliyor musun, Jean?"

"Onun işini..."

"Onların içine kendin düşeceksin ve oradan seni iyi perilerin koruduğu, hayatta her işi başaran şanslı insanın prototipi ve Tanrının gözdesi Bayan Kaderin tekerinin onun için her zaman ileriye doğru döndüğü Bay Dardentor kurtaracak..."

"Kabul, ama ilk fırsatta onun tekerine çomak sokmayı başaracağım!"

"Zaten, Jean, işte Tlemcen'deyiz..."

"Yani?"

"Yani birkaç gün içinde Oran'da olacağız ve bizim için en doğrusu boş hayalleri bir kenara bırakıp birliğe katılmak olacak..."

Bu cümleyi dile getirirken Marcel Lornans'ın sesi hissedilir bir şekilde alçalmıştı.

"Bahtsız dostum," diye karşılık verdi Jean Taconnat, "sanıyordum ki Matmazel Elissane..."

"Evet... Jean... evet! Ama... gerçekleşmesi imkânsız bir hayale kapılmak neden? En azından bu genç kız anılarımdaki yerini koruyacak."

"Bu kadar umutsuz musun, Marcel?"

"Ne yazık ki..."

"Tıpkı benim Bay Dardentor'un oğlu olamayacağım gibi! diye haykırdı Jean Taconnat. Ve aklımdan geçeni söylemem gerekirse, senin benden daha şanslı olduğuna inanıyorum."

"Sen delisin!"

"Hayır, çünkü şans sana karşı dönmedi ve Matmazel Elissane'ın Bayan Lornans olması, Jean Taconnat'nın Jean Dardentor olmasından daha olacak, her ne kadar benim için

yalnızca bir isim değişikliğinden ibaret olsa da..."

İki genç öğle yemeğine dek süren bu sohbeti sürdürürken, Clovis Dardentor, Patrice'in yardımıyla öğleden sonraki şehir gezintisi için hazırlanıyordu.

"Evet, Patrice, bu iki genç hakkında ne düşünüyorsun?"

"Bay Jean ve Bay Marcel mi..."

"Evet."

"Beyefendi hayatını ortaya koyup yardımlarına koşmasaydı, birinin alevlerin diğerinin de dalgaların ortasında korkunç bir şekilde ölüp gideceğini!"

"Yazık olacaktı, Patrice, çünkü her ikisi de uzun ve mutlu bir yaşamı hak ediyorlar! Kibar davranışları, dürüst kişilikleri ve zekâlarıyla mesleklerinde başarılı olacaklar, öyle değil mi Patrice?"

"Beyefendiye katılıyorum. Ama beyefendi bana kişisel düşüncelerimi açıklamam için izin verirse..."

"Veriyorum, tabii laf salatası yapmayacaksan!"

"Nasıl? Belki de beyefendi gözlemlerimin doğruluğunu kabul edecek?"

"Devam et, lafı ağzında geveleme!"

"Geveleme... geveleme!" dedi zaten az önce "salatayla" sarsılmış olan Patrice.

"Baklayı ağzından çıkaracak mısın?"

"Beyefendi bana Bay ve Bayan Desirandelle'in oğlu hakkında ne düşündüğünü açıklayabilir mi?"

"Agathocle'mu? O iyi bir çocuk... biraz... yeterince... özellikle çok... yalnızca ne yapacağını pek bilmiyor! Ancak evlilikten sonra açılan o gençlerden biri! Belki de odundan yapılmıştır... Bıyık tarağımı ver..."

"İşte beyefendinin tarağı."

"Ama en iyi kocalar odundan yapılır. Ona mükemmel bir eş seçildi ve bu evliliğin her açıdan en iyi şekilde yürüyeceğinden

eminim! Bu arada hâlâ senin ne düşündüğünü öğrenemedim, Patrice..."

"Beyefendi bana ikinci bir soru sorma fırsatı verecek alçakgönüllülüğü gösterirse..."

"Sor ve uzatma!"

"Beyefendi Matmazel Elissane hakkında ne düşünüyor?"

"Oh! hoş, çekici, iyi huylu, zeki, nüktedan, hem güleç hem ciddi... Sözcükleri bulamıyorum... Tıpkı saç fırçamı olduğu gibi! Saç fırçam hangi cehenneme gitti?"

"İşte beyefendinin saç fırçası."

"Evlenmeye karar versem, böylesini tercih ederdim..."

"Fırçayı mı?"

"Hayır, ahmak kere ahmak! sevgili Louise gibi bir kadını! Ve tekrar ediyorum ki, Agathocle böyle şanslı bir kura çektiği için kendini bahtiyar hissetmelidir!"

"Yani beyefendi bu evliliğe kesin gözüyle mi bakıyor?"

"Tıpkı belediye başkanının nişan kurdelesi onları birbirlerine bağlayacağı gibi! Zaten, Oran'a bunun için geldik! İki sözlünün bu yolculuk sırasında birbirlerine yakınlaşacaklarını umuyordum. Olsun! İşler yoluna girecek! Genç kızlar biraz kararsızdır, bu onların doğasında vardır! Söylediklerimi unutma: Üç hafta geçmeden nikâh dansı yapıyor olacağız ve biraz paytak yürüse de onlara muhteşem bir kavalye hazırlayacağım!"

Patrice için, böyle muhteşem bir törene gölge düşürecek bir paytaklığı kabullenmek hiç de kolay değildi!

"Tamam! İşte hazırım," dedi Bay Dardentor ve hâlâ kişisel gözlemlerini dinleyemedim.

"Kişisel ve bu gözlemin beyefendinin gözünden kaçmış olması beni şaşırtıyor."

"Ama yeter, içinden ne geliyorsa söyle! Seni dinliyorum."

"O kadar doğru bir gözlem ki, üçüncü bir sorudan sonra, beyefendi de aynı şeyi düşünecek."

"Üçüncü mü?"

"Beyefendi istemiyorsa..."

"Peki sor bakalım! Sanki beni zıvanadan çıkartmaya çalışıyorsun!"

"Beyefendi, kendisine karşı böyle bir girişimde bulunamayacağımı iyi bilir!"

"Devam eder misin, üçüncü soru?"

"Acaba beyefendi Oran'dan yola çıktığımızdan beri Marcel Lornans'ın davranışlarına dikkat etti mi?"

"Sevgili Marcel'in mi? Gerçekten de ona verdiğim küçük hizmetten dolayı oldukça minnettar görünüyor ve kuzenine fazla belli etmese de..."

"Söz konusu olan Bay Jean Taconnat değil, Bay Marcel Lornans Beyefendi onun Matmazel Elissane'dan hoşlandığını, ona nişanlı bir genç kıza yapılmayacak derecede uygunsuz yaklaşımlarda bulunduğunu ve Bay ve Bayan Desirandelle'in bu duruma haklı olarak tepki gösterdiklerini fark etmedi mi?"

"Bunu gördün mü, Patrice?"

"Beyefendinin hoşuna gitmemesine rağmen."

"Evet bu daha önce de dile getirildi. Bayan Desirandelle tarafından. Sanırım! Pah! bu tamamıyla hayal ürünü..."

"Beyefendiye bunu fark edenin yalnızca Bayan Desirandelle olmadığını belirtmem gerekiyor..."

"Kimse ne söylediğini bilmiyor!" diye haykırdı Clovis Dardentor. Zaten böyle bir şey olsa da sonu nereye varacak ki? Hayır! Agathocle ile Louise'in nikâhı gerçekleşecek, buna aracı olacağıma söz verdim ve olacağım!"

"Beyefendinin görüşlerini paylaşmadığım için üzülsem de, düşüncelerimde ısrarlıyım..."

"Devam et... hatta üzerine bir klarnet havası çal!"

"İnsanları körlükle suçlayan bir hava!" diye karşılık verdi Patrice soğuk bir ifadeyle.

"Ama bu hiç akla uygun değil, söylediklerinizin elle tutulur bir yanı yok! Marcel... alevler içinden kurtardığım bir genç... Louise'in peşinde koşacak! Bu, pisboğaz Oriental'in ona evlilik teklif etmesi kadar saçma bir şey."

"Bay Oriental'den söz etmedim," diye yanıtladı Patrice "ve bu meseleyle hiç ilgisi yok, bu tamamıyla Bay Marcel Lornans ile ilgili."

"Takkem nerede?"

"Beyefendinin takkesi mi?"

"Evet... şapkam?"

"İşte beyefendinin şapkası, takkesi değil" diye karşılık verdi Patrice, gücenmiş bir ifadeyle.

"Ve şunu hiç unutma, Patrice, ne söylediğini bilmiyorsun, her şeyden farklı sonuçlar çıkarıyorsun ve burnunu seni hiç ilgilendirmeyen işlere sokuyorsun!"

Sonra, Bay Dardentor şapkasını alarak Patrice'i iddialarıyla baş başa bıraktı.

Bununla birlikte, Perpignanlımız kendini biraz sarsılmış hissediyordu. Bu ahmak Agathocle'da hiçbir gelişme yoktu. Desirandelleler ona sanki bu işin sorumlusuymuş gibi soğuk davranıyorlardı. Ufak tefek ayrıntılar aklına gelmeye başlıyordu. Nihayet gözünü dört açmaya karar verdi. O sabah kahvaltıda, Clovis Dardentor şüphe uyandıracak bir davranışla karşılaşmadı. Marcel Lornans'ı biraz ihmal ederek, tüm cana yakınlığıyla son kurtardığı kişi olan Jean Taconnat'ya yaklaştı. Genç adam sorularını isteksizce yanıtlıyordu.

Louise Elissane'a gelince kendisine çok yakın davranıyordu ve belki de ilk kez bu kızın kendisiyle evlendirilmek isteyen bu budalaya göre fazlasıyla çekici olduğunu düşündü, bu ikisi birbirlerinden adeta tuzla şeker gibi farklıydılar.

"Bay Dardentor?" dedi Bayan Desirandelle, kahve içerlerken.

"Sevgili dostum" diye karşılık verdi Bay Dardentor.

"Tlemcen ile Sidi-bel-Abbes arasında demiryolu hattı var mı?

"Evet ama henüz inşa halinde."

"Bu çok kötü!"

"Ama neden?"

"Çünkü Bay Desirandelle ve ben Oran'a dönmek için trene binmeyi düşünüyorduk."

"Olur şey değil!" diye haykırdı Clovis Dardentor. "Sidi-bel-Abbes yolu muhteşem! Ne yorgunluktan ne de herhangi bir tehlikeden kaygılanmaya gerek yok."

Ve kendisini fark etmeyen Marcel Lornans'a ve ısıracakmış gibi dişlerini gıcırdatan Jean Taconnat'ya gülümsedi.

"Evet, diye devam etti Bay Desirandelle, bu yolculuk bizi çok sıktı ve onu bir an önce tamamlayamamak çok üzücü. Bayan Elissane ve Matmazel Louise de bizim gibi..."

Daha cümlesini tamamlamadan Marcel Lornans ve Louise Elissane göz göze geldiler. Bu kez Bay Dardentor kendi kendine "tamam işte!" demek zorunda kaldı. Ve şairin "Tanrı kadına konuşmak için ağzını ve yanıt vermek için gözlerini verdi" şeklindeki harika dizesini anımsayarak, Louise'in gözlerinin yanıtını anlamaya çalıştı.

"Kör şeytan!" diye mırıldandı.

Sonra:

"Ne yapalım, dostlarım, demiryolu henüz açılmadı ve şu an için kervanı dağıtmanın anlamı yok!"

"Bugün yola çıkamaz mıyız?" dedi Bayan Desirandelle.

"Bugün!" diye haykırdı Bay Dardentor şaşkın bir ifadeyle. Bu harika şehri, mağazalarını, kalelerini, sinagoglarını, camiilerini ve rehberimizin belirttiği o muhteşem manzaralarını görmeden gitmek mi? İki gün bile bize az gelebilir."

"Bu hanımlar yolculuğa devam etmek için fazlasıyla yoruldular, Dardentor, diye soğuk bir şekilde karşılık verdi Bay Desirandelle, ve ben de onlara eşlik edeceğim. Şehirde bir tur

atacağız, hepsi bu! Siz, alevlerden ve dalgalardan kurtardığınız bu beylerle dilediğiniz gibi gezmekte özgürsünüz! Ne olursa olsun, programa göre, yarın sabah erkenden yola çıkmamız gerekiyor!"

Bu doğruydu ve Bay Desirandelle'in sitemlerine biraz şaşırmış görünen Clovis Dardentor, Marcel Lornans ve Louise Elissane'ın da yüzlerinin asıldığını fark etti. Zaten fazla ısrarcı olmamak gerektiğini düşünerek genç kızın hüzünlü yüzüne son bir kez daha baktıktan sonra hanımların yanından ayrıldı.

"Marcel, Jean, geliyor musunuz?" dedi.

"Geliyoruz," dedi ikisinden biri.

"Sonunda senli benli olacak!" diye mırıldandı diğeri, hafif bir tiksintiyle.

İçinde bulundukları koşullar altında iki gencin Clovis Dardentor'un peşine takılmaktan başka yapacakları bir şey yoktu. Oğul Desirandelle'e gelince, şimdiden özgürlüğüne kavuşmuştu ve gün boyunca Bay Oriental'e eşlik ederek yiyecek ve şekerleme mağazalarını gezdi. Hiç kuşku yok ki Montelimar Astronomi Topluluğu Başkanı onun pisboğazlık konusunda doğal yetenekleri olduğunu keşfetmişti.

İki genç morallerinin bozukluğu nedeniyle, Isser havzasının ortasında, Tafna yarı halkasına kurulmuş olan ve Arapların Bab'ül Garp'ı sayılan bu ilginç Tlemcem şehriyle yeterince ilgilenemediler. Yine de o kadar şirindi ki Afrika'nın nar bahçesi olarak adlandırılıyordu. Bay Dardentor boşuna bir çabayla, Berberi kavimlerinin etkisiyle daha 15. yüzyılda sınaî, ticari, sanatsal ve bilimsel anlamda gelişmiş bir kent olan Tlemcen'in o zamanlar yirmi beş bin aileyi barındırdığını, şu an üç bini Fransız, üç bini Yahudi olan yirmi beş bin kişilik nüfusuyla Cezayir'in beşinci büyük şehri olduğunu, 1553'te Türkler, 1836'da Fransızlar tarafından işgal edildiğini, 1842'ye kadar Abdülkadir'in elinde kaldıktan sonra 1842'de yeniden Fransızlar

tarafından ele geçirildiğini, Fas sınırında önemli bir stratejik nokta olduğunu anlatmaya çalıştı, evet, tüm çabalarına rağmen, pek dikkate alınmadı ve sorduğu sorulara kaçamak yanıtlar aldı.

Ve bu yürekli adam kendi kendine bu keyifsiz gençleri kendi köşelerinde can sıkıntısı çekmeye bırakmanın daha iyi olacağını söylüyordu! Ama hayır! onları seviyordu ve kötü niyetli olmadıklarından emindi.

Kuşkusuz Bay Dardentor'un aklından birçok kez Marcel Lornans'ı duvara yapıştırıp, ona şöyle bağırmak geçmişti:

"Bu ciddi mi? Söylenenler doğru mu? Ama bana yüreğinizi açın ki içindekileri okuyabileyim!"

Ama bunu yapmadı. Zaten neye yarardı ki? Bu bahtsız genç adam Matmazel Elissane'a ilgi duyduğunu asla kabul etmeyecekti! Hem sonra, o Desirandelle'in dostuydu.

Tüm bunlardan Perpignanlımızın, Isser ve Tafna ovalarını, bostanlar ve bahçelerle kaplı aşağı vadileri, portakal, zeytin ve yüzyıllık ceviz ağaçlarının bulunduğu on iki kilometrelik yeşilliği, bol çiçekli sakız ağacı ormanlarını tepeden izleyen ve sekiz yüz metrelik bir rakımla Temi tepesinin yamacına taraça şeklinde yerleşmiş bu şirin şehrin tadını çıkaramayacağı anlaşılıyordu.

Tlemcen'de tüm Fransız kurumlarının Corliss'in makinesinin[8] düzenliliğiyle çalıştığını eklemeye gerek yoktu. Sınaî kuruluşlara gelince, Bay Dardentor, un değirmenlerini, yağ fabrikalarını ve özellikle siyah bornozun kumaşının üretildiği dokuma atölyelerini tercih etti. Hatta Cavaignac meydanındaki bir mağazadan bir çift terlik almayı da ihmal etmedi.

"Size göre biraz küçük görünüyorlar," dedi Jean Taconnat alaycı bir ses tonuyla.

"Öyle ya!"

"Ve biraz pahalı değil mi?"

"Paramız var!"

"Onu kim için aldınız?" diye sordu Marcel Lornans.

"Zarif birine," diye karşılık verdi Bay Dardentor hafifçe gözünü kırparak.

İşte bu Marcel Lornans'ın kolay yapamayacağı bir şeydi, yine de yolculuk için ayırdığı tüm parayı genç kıza bir hediye almak için harcamak onu mutlu edecekti.

Şehir batıdan ve Fas kabilelerinden gelen tohum, hayvan, deri, kumaş ve tavus kuşu tüyü gibi ürünlerin buluştuğu bir pazar olsa da, eski eser meraklılarına hitap etmekten geri kalmıyordu. Sağda, solda, Arap mimarisine ait kalıntılar, yerini dört kilometre uzunluğunda ve dokuz kapılı modern bir surun aldığı üç eski kale duvarının harabeleri, daracık tonozlu sokaklarıyla mağribi mahalleleri, geçmiş zamanın altmış camiinden geri kalanlar görülüyordu. İki genç adamın 12. yüzyılda saray olarak inşa edilmiş bu görkemli kaleyi, bir zamanlar Cenova'dan, taşradan gelen tüccarların buluştuğu ve sonra sipahilerin kışlası haline gelmiş bu Kissarya'yı, fark edebilmeleri için etraflarına şöyle bir bakmaları yeterli olacaktı. Sonra beyaz minareleri, mozaikten sütunları, boya ve fayanslarıyla camiiler dikkati çekiyordu. Djema-Kebir ve üç kemer gözü balgam taşından direklerin üzerine oturtulmuş ve çocukların okuma, yazma ve matematik öğrendikleri Abdül-Hassim camiileri, son Granada kralı Boab-dil'in türbesi de aynı camiinin içindeydi.

Üçlü daha sonra düzenli bir şekilde sıralanan caddeleri ve meydanları, yerli ve Avrupai evlerin birbirleriyle tezat oluşturduğu bir mahalleyi, diğer modern mahalleleri gezdi. Her yanda çeşmeler vardı ve içlerinden en güzeli Saint-Michel meydanındakiydi. Nihayet otele dönmek üzere olan turistlere muhteşem bir kır manzarası sunan, dört sıra ağaçlarla çevrili Mechouar meydanı dolaşıldı.

Tlemcen'in çevresindeki tarım köylerine, Sidi-Daoudi ve Sidi-abd-es-Salam türbelerine, Saf-Saf'ın seksen metrelik bir

yükseklikten sularını döktüğü görkemli El-Ourit çağlayanına gelince, Clovis Dardentor onları Joanne'ın rehberinden izlemekle yetindi.

Evet! Tlemcen ve civarını dolaşmak için birkaç gün gerekecekti. Ama buradan bir an önce ayrılmak isteyen kişilere geziyi uzatmayı önermek boşuna zaman kaybı olacaktı. Yol arkadaşları üzerinde zaten azalmaya başlamış olan otoritesini kullanmayı göze alamadı.

"Şimdi sevgili Marcel ve sevgili Jean, Tlemcen hakkında neler düşünüyorsunuz?

"Güzel bir şehir," demekle yetindi ilki dalgın dalgın.

"Güzel... Evet" diye ekledi ikincisi dudaklarının ucuyla.

"Hey, evlatlar, sizi Jean yakanızdan ve sizi Marcel pantolonunuzun paçanızdan çekerek kurtarmakla iyi mi yaptım bilemiyorum! Bir daha asla göremeyeceğiniz güzellikler..."

"Hayatınızı bizim için tehlikeye attınız, Bay Dardentor," dedi Marcel Lornans "ve inanın minnetimiz..."

"Ah! baksanıza Bay Dardentor," diye sordu Jean Taconnat kuzeninin sözünü yarıda keserek, "insanları kurtarmak gibi bir alışkanlığınız mı var?"

"Hey! bunu birçok kez yaptım ve kurtarma girişimlerim için madalya verilse, göğsüm birbirinden güzel madalyalarla dolup taşacaktı! Bu yüzden her zaman bir evlat edinmek istemiş olsam da, bildiğiniz gibi bunu asla başaramadım!"

"Aslında evlat edinilme koşullarını yerine getiren siz olmuşsunuz," diye karşılık verdi Jean Taconnat.

"Tıpkı söylediğiniz gibi, evlat!" dedi Clovis Dardentor. "Ama artık geri dönme zamanı geldi."

Otele döndüler. Akşam yemeği soğuk bir ortamda yediler. Konuklar valizlerini toplayıp, treni bekleyen turistlere benziyorlardı. Sıra tatlıya geldiğinde, Perpignanlı küçük, sevimli terlikleri sahibine sunmaya karar verdi.

"Sevgili matmazel, Tlemcen anısına!" dedi.

Bayan Elissane Bay Dardentor'un inceliği karşısında gülümsemesini gizlemezken, Bayan Desirandelle dudaklarını büzüştürüyor, Bay Desirandelle ise omuzlarını silkiyordu.

Yüz hatları yeniden yumuşayan Louise'e gelince, gözleri mutlulukla parıldayarak:

"Teşekkürler, Bay Dardentor. Sizi öpmeme izin verir misiniz?"

"Elbette... Zaten onları bunun için almıştım! Her terliğe bir öpücük!"

Ve genç kız tüm içtenliğiyle Bay Dardentor'a sarıldı.

NİHAYET MEDENİ KANUNUN 345. MADDESİNİN GEREKTİRDİĞİ ÜÇ KOŞULDAN BİRİ YERİNE GETİRİLİYOR

Doğrusunu söylemek gerekirse, Demiryolu Şirketi tarafından düzenlenen bu yolculuğu sonlandırmanın zamanı gelmişti. İyi başlasa da, sonu kötüye gidecek gibi görünüyordu, bu en azından Dardentor'un kafilesi için geçerliydi.

Kervan Tlemcen'den ayrılırken, katılımcıların sayısı nerdeyse yarıya inmişti. Turistlerin çoğu kendilerine çekici gelen bu şehirde birkaç gün daha geçirmeye karar vermişlerdi. Derivas'ın onlarla birlikte kalmasıyla, Bay Dardentor ve yol arkadaşları, 21 Mayıs sabahı rehber Moktani'nin öncülüğünde Sidi-bel-Abbes istikametinde yola koyuldular. Bunun dışında Bay Eustache Oriental'da Oran'a dönmek için sabırsızlananlardandı. Niyetinin bu yolculukla ilgili bilimsel bir makaleyi kaleme almak olması Bay Dardentor ve diğerlerini şaşırtacaktı. Gerçekten de, dürbününü yalnızca yıldızların konumunu incelemek için kullanmış, diğer aletlerini valizinden hiç çıkartmamıştı.

Kervan yalnızca iki arabadan oluşuyordu. İlkinde hanımlar ve Bay Desirandelle, ikincisinde ise Bay Oriental, sözünü pek dinlemeyen katırından bıkmış olan Agathocle ve iki yerli yer alıyordu, valizler ve erzaklar da bu ikinci arabaya yüklenmişti. Zaten bu erzaklar Tlemcen ve gece için mola verilecek Lamoriciere köyü arasındaki bir öğle yemeği ile ertesi gün

Lamoriciere ve rehberin akşam sekizde varacaklarını tahmin ettiği Sidi-bel-Abbes arasındaki öğle yemeği için yeterliydi. Sidi-bel-Abbes'te kervan yolculuğu sona erecek ve Oran'a kadar yola trenle devam edilecekti.

Söylemeye gerek yok ki, ne Bay Dardentor ve Moktani kendilerini hiç üzmeyen o muhteşem develerinden ne de iki Parisli trene binerken hüzünle vedalaşacakları atlarından ayrılmamışlardı.

Tlemcen ile Sidi-bel-Abbes arasında bölgeyi baştan başa kat eden yol sonunda Tlelat'ta Oran'ı Cezayir'e bağlayan yola kavuşuyordu. Tlemcen ile Sidi-bel-Abbes arasındaki doksan iki kilometrelik mesafe iki gün içinde rahatlıkla aşılabilirdi.

Kervan, güney Oran'da Saida'dan Sebdu'ya uzanan bölgeye nazaran daha farklı bir toprakta yol alıyordu. Ormanların yerini büyük tarım işletmeleri, koloni toprakları ve Chouly ile Isser akarsularının kolları almıştı. Cezayir'in en büyük ırmaklarından biri olan Isser, Yüksek Yaylalar ve Tell sıradağlarının eğrilmeleri sayesinde, iki yüz kilometre boyunca geniş pamuk tarlalarının arasından süzülerek denize ulaşıyordu.

Ama, Oran'dan trene bindiklerinde ve Saida'dan kervanla ayrıldıklarında aralarından su sızmayan bu turistlerin moral durumları nasıl da değişmişti! İlişkilerinde belirgin bir soğukluğun izleri hissediliyordu. Desirandelle'ler ve Bayan Elissane kendi arabalarında sohbet ederlerken, Louise'in hiç de hoşuna gitmeyen şeylerden söz ediyorlardı. Kendilerini hüzünlü düşüncelere kaptırmış olan Marcel Lornans ve Jean Taconnat Perpignalının ardından gidiyorlar, kendilerini beklemek için durduğunda ona kaçamak yanıtlar veriyorlardı.

Zavallı Dardentor! sanki herkes ona cephe almış gibiydi: Desirandelle'ler, Louise'i Agathocle ile bir araya gelmeye ikna edemediği, Bayan Elissane uzun zaman önce kararlaştırılmış bu evlilik düşüncesini kızına aşılayamadığı, Marcel Lornans kendi

lehine devreye girmediği, Jean Taconnat ise kurtarma fırsatı vereceğine kendisini kurtardığı için ona kızıyorlardı! Clovis Dardentor adeta devesinin üzerindeki bir günah keçisiydi. Yalnızca sadık Patrice ona şunları söylemek ister gibiydi:

"Evet, gördüğünüz gibi işler nereye vardı, hizmetkârınız yanılmıyordu!"

Ama bu düşüncesini dile getiremiyor, Dardentor'a özgü uygunsuz bir yanıtla incinmek korkusuyla, onu edebi bir üslupla aktarmaya çekiniyordu.

Neyse! Clovis Dardentor onlara ağızlarının payını vermeyi bilecekti!

"Baksana, Clovis," diyordu kendi kendine, "bu soytarılara minnet borcun mu var? İşler istedikleri gibi gitmedi diye kendini mi suçlayacaksın? Louise annesi ve babası tarafından bulunmaz Hint kumaşı sanılan bu dangalak Agathocle'un ne mâl olduğunu anladıysa bu senin suçun mu? Ne de olsa gerçeği kabul etmek, gerek! Marcel genç kızı seviyormuş, buna ben de inanmaya başladım! Ama devemin iki hörgücü arasından onlara, 'Mutlu olun evlatlarım, sizin için dua edeceğim!' diye haykıramam ki! Ve o zamana kadar hep mutlu görünen Jean, neşesini ve tüm canlılığını Sâr'ın sularında bırakmış gibi görünüyor! Sanki oradan beni kendisi kurtarmak istiyordu! Bunların hepsini aynı hüzünlüler çantasının içine yerleştirmek gerekecek! Tamam o zaman..."

Patronuyla konuşmak için arabasından aşağı inen Patrice:

"Beyefendi, korkarım yağmur yağacak, belki de en iyisi..."

"En iyisi havanın her zamankinden kötü olması!"

"Her zamankinden mi?" diye karşılık verdi Patrice bu fantastik deyişle hayallere kapılarak. Eğer beyefendi..."

"İçine edeyim!"

Bu Paris argosuyla şaşkına dönen Patrice, indiğinden daha çabuk bir şekilde arabasına bindi.

Sabah saatleri boyunca, fırtına bulutlarından kaynaklanan sıcak yağmurun altında Tlemcen'le Ayn-Fezza arasındaki on kilometrelik yol kat edildi. Sonra, sağanağın dinmesiyle çevredeki çağlayanlarla serinleyen ağaçlıklı bir geçitte öğle yemeği için mola verildi. Kimsenin ağzını bıçak açmadığı yemek boyunca, sofradakiler birbirlerini daha önce hiç görmemiş ve yemekten sonra da bir daha hiç görmeyeceklermiş gibi davrandılar. Desirandelle'lerin öfkeli bakışları Marcel Lornans'ın Louise'e bakmasına izin vermiyorlardı. Jean Taconnat'ya gelince, düzenli bayırları, yerli yerinde kilometre taşları, muntazam sıralanmış çakıl taşı yığınları, görevdeki yol bakımcıları ile bu güzergâh üzerinde meydana gelecek bir aksiliği hiç hesaba katmıyor, ülkeyi uygarlaştıran o uğursuz yönetime lanet okuyordu.

Bununla birlikte, birçok kez kopan bağları yeniden sağlamlaştırmak için ortaya laf atan Clovis Dardentor'un bu girişimleri, hâlâ sağanağın etkisini hisseden havai fişekler gibi fıs diye sönmüştü.

"Bana karşı tavır aldıkları kesin!" diye mırıldandı.

Saat on bire doğru yeniden yola koyulan kervan, Isser'in hızlı kollarından biri olan Chouly üzerindeki bir köprüyü aştıktan sonra, küçük bir ormanın kenarından ilerledi, taş ocaklarını ve Hadjar-Roum harabelerini geride bırakarak, akşam altıda Lamoriciere'e ulaştı.

Tlemcen'deki kısa ikametlerinden sonra, ünlü generalin ismini taşıyan iki yüz nüfuslu bu Ouled-Mimoun'da oyalanmaları söz konusu değildi. Serin ve bereketli vadisiyle dikkati çeken bu köyün tek hanı yolcuların konforlu bir gece geçirmesine olanak verecek gibi gözükmüyordu. Ne mutlu ki bu durumu şiddetle eleştirecek olan Derivas orada değildi. Yine de turistler bir yerli serenadı ile ödüllendirildiler. Belki de bu konseri reddedeceklerdi, ama ısrar eden Bay Dardentor'u daha fazla

incitmenin tedbirsizlik olacağını düşünerek kabul etmek zorunda kaldılar.

Hanın büyük salonunda verilen bu konser, izlenmeyi hak ediyordu.

Orkestra üç Arap enstrümanından oluşuyordu, ilki her iki yüzü ahşap değneklerle yankılanan iri bir davul olan "teböl"dü, ikincisi bir bölümü metal olan ve sesi bröton gaydasını çağrıştıran "reyta", üçüncüsü ise kuru bir deriyle gerilmiş iki yarım asmakabağından oluşan "nuara" idi. Aslında bu orkestraya genel olarak neşeli danslar eşlik etse de, o akşamki programda danslar yer almıyordu.

Küçük gösteri sona erdiğinde:

"Harika... büyülendim!" diye haykırdı Clovis Dardentor ürkütücü bir ses tonuyla.

Ve kimse karşı bir görüş belirtmeye cesaret edemezken, yerli müzisyenler Moktani tarafından yüklü bir bahşişle ödüllendirildi.

Perpignanlımız yeniden sözünü dinletmenin keyfini de yaşamış mıydı? Bu bir soru işaretiydi. Yine de dinleyicilerden birinin keyfi tam anlamıyla yerindeydi. Evet! bu küçük konser sırasında, iki kuzenden biri -hangisi olduğunu tahmin etmek güç değildi- Matmazel Elissane'ın yanına yaklaşmayı başarmıştı. Ve yüreğine kazınmış o iki sözcüğün genç kızın içinde yankılar uyandırdığını kim bilebilirdi?

Ertesi sabah, yolculuğun sonunu dört gözle bekleyen turistler erkenden yola koyuldular. Lamoriciere'den, Ayn-Tellu'ya kadar yapılması planlanan demiryolu hattı boyunca ilerlediler. Bu noktada kuzeybatıya yönelen yol, Sidi-bel-Abbes'e birkaç kilometre kala, güney Oran'a doğru inen inşa halindeki demiryoluyla kesişiyordu.

Öncelikle geniş halfa işletmelerini ve göz alabildiğince uzanan ekili tarlaları aşmak gerekiyordu. Müzen ve Zehenna derelerinin

ilk suları hâlâ gürül gürül aksa da, yol boyunca sayısız kuyuya rastlanıyordu. Arabalar ve atlar, bir güne sığdırılması gereken kırk beş kilometrelik bu güzergâhı kat edebilmek için olanca hızlarıyla gidiyorlardı. Neşeli sohbetlerle geç kalmak söz konusu değildi. Zaten bu hat üzerinde ilgi çekici hiçbir şey, hatta Romalılardan ve Berberilerden kalma harabeler bile yoktu.

Hava sıcaklığı artmıştı. Ne mutlu ki bir bulut öbeği, güneşin bu ağaçsız topraklarda katlanılmaz bir hal alan kavurucu ışınlarını engelliyordu. Her yanda ağaçsız tarlalar, gölgeliksiz ovalar vardı. Yol öğle yemeği molasına dek bu özelliğini korumaya devam etti.

Kervan saat on birde rehber Moktani'nin işaretiyle durdu. Birkaç kilometre solda Ouled-Mimoun ormanlarının gölgelikleri vardı, ama kimse yolu uzatmak istemiyordu.

Erzaklar sepetlerden çıkarıldıktan sonra gruplar halinde yol kenarına oturuldu. Bir yanda Louise'in de dâhil olduğu Desirandelle-Elissane grubu, diğer yanda Jean-Marcel grubu vardı. Genç adam ölçülü davranarak kendisine yaklaşmaya çalışmadığı için genç kız ona minnettardı. Lamorciere'den beri kervandan daha çok yol almış olmaları muhtemeldi ve hedefleri yalnızca Sidi-bel-Abbes değildi...

Nihayet onların dışına Dardentor grubu vardı ve Perpignanlı, adam yokluğunda Bay Oriental'in kendisine eşlik etmesini kabul etmese grup yalnızca ismini taşıyan kişiden oluşacaktı.

Birlikte yol alırken, kazasız belasız tamamlanmak üzere olan yolculuktan, hareket etmelerinden bu yana her şeyin planlandığı gibi yürümesinden, hanımlar biraz yorulmuş olsalar da turistlerin sağlıklı görünümlerinden ve beş, altı saatlik bir kervan yolculuğundan sonra Sidi-bel-Abbes'e varıldığında yapılacak tek şeyin Oran'a giden trenin birinci sınıf vagonlarından birine yerleşmek olacağından söz ettiler.

"Yolculuktan memnun kaldınız mı, Bay Oriental?" diye sordu Clovis Dardentor.

"Çok memnunum, Bay Dardentor," diye yanıtladı Montelimarlı. Oldukça iyi bir şekilde organize edilmiş ve yemek konusu en ücra köylerde bile uygun bir şekilde halledilmiş.

"Bu konu sizin için oldukça önemliymiş gibi görünüyor?"

"Gerçekten de çok önemli, şimdiye kadar hiç bilmediğim yemek türleriyle karşılaştım."

"Bana göre, Bay Oriental bu yeme içme zırvaları..."

"Hum! diye araya girdi patronunun yanında giden Patrice."

"Kursağımı çok fazla ilgilendirmiyor," diye devam etti Bay Dardentor.

"Bana göre ise, tam tersine insan hayatında en önemli yeri tutmaları gerekiyor," diye karşılık verdi Bay Oriental.

"Sevgili bayım, itiraf etmeme izin verirseniz, sizden bazı hizmetler bekliyorduk, tabi sofra ile değil, astronomi ile ilgili hizmetler."

"Astronomi mi? diye tekrarladı Bay Oriental.

"Evet, örneğin rehberimiz yolunu şaşırsa, sayenizde güneşin o anki yüksekliğini saptayarak yönümüzü yeniden bulabilecektik."

"Güneşin yüksekliğini mi ölçecektim?"

"Gündüzse güneşin ya da geceyse yıldızların yükselimlerinden söz ediyorum..."

"Yükselimler?"

"Ah! bu çok ilginç!" diye haykırdı Bay Dardentor.

Ve diğer gruplarda hiçbir yankı bulmayan bir kahkaha patlattı.

"Yani söylemek istediğim aletleriniz örneğin tıpkı denizciler gibi valizinizde taşıdığınız sekstanınız..."

"Valizimde bir sekstan mı var?"

"Bu mümkün çünkü güzel manzaraları gözlemlediğiniz bir dürbününüz var. Ama güneşin meridyen düzleminden geçişini saptamak söz konusu olduğunda..."

"Hiçbir şey anlamıyorum..."

"Bay Oriental, siz Montelimar Astronomi Topluluğunun

Başkanı değil misiniz?"

"Gastronomi, sevgili bayım, Gastronomi Topluluğu!" diye yanıtladı gururla Bay Oriental. Ve her şeyin iç yüzünü açıklayan bu yanıtın Bay Dardentor tarafından tekrarlanması Jean Taconnat'nın yüzünü güldürmeyi başarmıştı.

"Nasıl, yani beyefendi astronom değil mi?" diye sordu hizmetkâr.

"Hayır, gastronom. Söylendiği gibi gastronom!"

"Otelin şef garsonunu yanlış anlamış olmalıyım," diye karşılık verdi Patrice, bu herkesin başına gelebilir!

"Ve ben Bay Oreintal'ın" diye haykırdı Perpignanlımız, "ama o bu ahmaklığın daniskası! Tamam, Patrice, tasını tarağını toplayıp cehennem ol ve beni rahat bırak!"

Patrice bu yanlış anlamadan utanmış halde patronunun yanından ayrıldı, oldukça bayağı sözcüklerden oluşan bu yakışıksız zılgıt kendisini daha da aşağılanmış hissetmesini sağlamıştı. Ahmaklığın daniskası... Patronu böyle berbat deyişi ilk kez kullanıyordu... ve bu sonuncusu olacaktı ya da Patrice yanından ayrılıp suçlama dili konusunda Fransız Akademisinin bir üyesi olacaktı, yine de yeri Bay Zola'nın yanı olmayacaktı...

Jean Taconnat yaklaştı.

"Onu bağışlayın, Bay Dardentor" dedi.

"Ama neden?"

"Çünkü ortada bir insanın ipinin çekilmesini gerektirecek bir neden yok. Ne de olsa bir gastronom, bu g'nin tüyleriyle süslenmiş bir astronom."

Ve Bay Dardentor bu harf oyunu karşısında kahkahasını tutamadı.

"Ah! Bu Parisliler, her zaman onlar baskın çıkarlar! Sizi işinizden ederler!" diye haykırdı. Hayır! Perpignan'da böylesine asla rastlanmaz, yine de onlar da fena sayılmazlar! Oh! Hayır!"

"Tamam," diye karşılık verdi Jean Taconnat, hayat kurtarma

konusunda kimse onlarla yarışamaz!"

Kervan yeniden yola koyuldu. Halfa tarlalarını koloni toprakları izliyordu. Hayvanların tırısa kalkmasıyla, saat ikiye doğru, Ayn-Temouchent yolunu Sidi-bel-Abbes devlet yoluna bağlayan noktada bulunan Lamtar köyüne ulaşılmıştı. Saat üçte aynı adlı derenin kollarından birine ayrıldığı Mouzen köprüsüne, saat dörtte yukarıda adı geçen yolların, Sidi-Lhassen'e yalnızca birkaç kilometre mesafedeki Sidi-Kradel'in biraz aşağısında yeniden birleştiği noktaya vardılar.

Altı yüz kişilik nüfusunun çoğunluğu Almanlar ve yerlilerden oluşan küçük bir yerleşim merkezi olan Sidi-Lhassen'de mola verilmesine gerek duyulmadı.

Saat dört buçuğa doğru, en önden giden rehber, devesinin ani bir sıçrayışıyla durmak zorunda kaldı. Onu sesli olarak uyarma çabaları boşunaydı, hayvan ilerlemeyi reddediyor, geriye doğru çekiliyordu.

Neredeyse aynı anda iki gencin bindikleri atlar da silkelenmeye, şaha kalkmaya ve kişnemeye başladılar ve mahfuzlara ve dizginlere rağmen, katırları aynı korku belirtilerini gösteren arabalara doğru gerilediler.

"Neler oluyor?" diye sordu Clovis Dardentor.

Burnundan gürültüyle soluyan devesi, uzaklardan yayılan kokuları içine çekerek çömeldi.

Clovis Dardentor'un sorusuna, iki ürkütücü kükreme karşılık verdi, yanılgıya hiç yer yoktu. Bu kükremeler yüz adım ötedeki çam ormanından geliyordu.

"Aslanlar!" diye haykırdı rehber.

Kervanı saran panik havası kolayca tahmin edilebilirdi. Gündüz vakti bu civarda dolaşan bu yırtıcı hayvanlar hiç şüphesiz onlara saldırmaya hazırlanıyorlardı...

Bayan Elissane, Bayan Desirandelle ve Louise korkuya kapılmış bir halde arabadan inerlerken, katırlar kaçmak için koşum

kayışlarını zorluyorlardı. İçgüdüsel olarak kadınların, baba, oğul Desirandelle'lerin ve Bay Oriental'in aklına ilk gelen geri dönmek ve kilometrelerce uzaktaki köye sığınmaktı.

"Olduğunuz yerde kalın!" diye haykırdı Clovis Dardentor itaate zorlayan buyurgan bir ses tonuyla.

Zaten Bayan Desirandelle bayılmıştı. Atlara ve develere gelince, sürücü ve yerliler kırlara doğru kaçmamaları için onları el çabukluğuyla kontrol altına almayı başarmışlardı.

Hemen ikinci arabaya yönelen Marcel Lornans, Patrice'in yardımıyla tüfekleri, karabinaları ve tabancaları çıkartarak, onları doldurmaya başladı.

Bay Dardentor ve Marcel Lornans karabinaları Jean Taconnat ve Moktani tabancaları aldılar. Hepsi yolun solunda yer alan bayırdaki sakızağaçlarının dibine mevzilendiler.

Bu ıssız kırda kimseden yardım umulamazdı.

Kükremeler yeniden yankılandı ve neredeyse aynı anda ormanın sınırında bir çift yırtıcı hayvan belirdi.

Bunlar bir erkek, biri dişi iki aslandı, Halep çamlarının yeşilinde, iri gövdeleri ve sarımtırak kürkleri ile kolayca fark ediliyorlardı.

Bu hayvanlar alev alev parlayan gözlerle izledikleri kervana saldıracaklar mıydı? Ya da sayılarının fazla olduğunu görüp ormana geri mi döneceklerdi?

İlk başta hiç acele etmeden, sessizliği boğuk homurdanmalarla bozarak birkaç adım attılar.

"Kimse yerinden kımıldamasın," diye tekrarladı Clovis Dardentor, "bırakın işimizi yapalım!"

Marcel Lornans, Louise'e baktı. Yüzü solmuş, hatları gerilmiş olsa da, kendine hâkim olan genç kız annesini teselli ediyordu. Sonra, Jean Taconnat ile birlikte sakız ağaçlarının biraz önünde duran Clovis Dardentor ve Moktani'nin yanına gittiler.

Bir dakika sonra, hayvanların iyice yaklaşması üzerine, ilk

silah sesi yankılandı. Perpignanlı dişi aslana ateş etmiş ama bu kez her zamanki hünerini gösterememişti, kurşun boynunu sıyırıp geçtiği için boğuk hırıltılarla sıçradı. Aynı anda, karabinasını omzuna dayayan Marcel Lornans üzerine doğru gelen erkek aslana ateş etti.

"Ne beceriksizim!" diye haykırmıştı Clovis Dardentor hedefe ulaşmayan atışından sonra.

Marcel Lornans aynı yakınmayı hak etmiyordu, aslan omzundan yaralanmıştı. Yine de kalın yelesi kurşunun etkisini hafiflettiği için yarası ağır değildi ve öfkesi daha da bilenmiş bir halde, Jean Taconnat'ın tabancasından çıkan üç mermiye aldırmadan onlara doğru hamle yaptı.

Her şey birkaç saniye içinde olmuş ve aslanlar sakızağaçlarının dibine vardıklarında silahlar henüz yeniden doldurulmamıştı.

Marcel Lornans ve Jean Taconnat'yı yere deviren dişi aslan pençelerini onlara doğru indirmek üzereyken, Moktani'nin mermisi hayvanın dikkatini başka yöne çevirdi, sonra yeniden iki gence dönerek yere yuvarlanmış olan iki gencin üzerine çullandı.

Bay Dardentor'un karabinası ikinci kez yankılandı. Mermi dişi aslanın göğsünü delse de, yüreğine ulaşmamıştı ve iki kuzen çevik bir hareketle kendilerini yana atmasalar, buradan sağ olarak kurtulmaları mümkün olmayacaktı.

Bununla birlikte, ağır bir şekilde yaralanmış olsa da, dişi aslan hâlâ tehlikeliydi. Yanına gelen erkek aslanla birlikte, atların ve katırların paniğiyle karmaşası ve endişesi daha da artan grubun üzerine doğru atıldı.

Moktani'yi kavrayan erkek aslan onu kanlar içinde bırakarak on adım kadar sürükledi. Jean Taconnat elindeki tabancası ve Marcel Lornans yeniden doldurduğu karabinası ile bayıra doğru ilerlediler. Ama tam o sırada çok yakın mesafeden atılan iki mermi dişi aslanın işini bitirdi, hayvan son bir kez daha

sıçradıktan sonra, cansız bir halde yere yığıldı.

Öfkesi son haddine ulaşan erkek aslan yirmi ayaklık bir sıçrayışla silahını kullanma fırsatı bulamayan Clovis Dardentor'un üzerine kapandı, yere yuvarlanan Perpignanlı hayvanın ağırlığıyla ezilme tehlikesi altındaydı...

Jean Taconnat ona doğru koşarak -emin olun ki medeni kanunun evlat edinme ile ilgili maddesi aklından bile geçmiyordu- tabancasının tetiğini çekti ama silah ateş almadı...

O sırada korkudan çılgına dönen atlar ve katırlar bukağılarını koparark, kırlara doğru kaçtılar. Bay Desirandelle, Bay Oriental ve Agathocle kadınların önünde dururken, bayır aşağı sürüklenmiş olan Moktani silahını kullanacak halde değildi...

Clovis Dardentor doğrulamadı ve tam aslanın pençesi göğsüne doğru inerken bir silah sesi yankılandı.

Kafatası parçalanan devasa hayvan geriye doğru düşerek, cansız bir şekilde yere yığıldı.

Moktani'nin silahını yerden alarak yakın mesafeden hayvana ateş eden kişi Louise Elissane'dı...

"Kurtarıldım, hem de onun tarafından!" diye haykırdı Bay Dardentor, "ve bu aslanlar koyun postuna bürünmemişlerdi!"

Sonra yere uzanmış olan hayvanlar kralını aratmayacak bir sıçrayışla ayağa kalktı.

Böylece, Jean Taconnat ve Marcel Lornans'ın yapamadıklarını genç kız başarmıştı! Ama aniden gücünün tükenmesiyle yere yığılmak üzereydi ki, Marcel Lornans onu kollarına alarak annesinin yanına götürdü.

Tehlike bitmişti ve Bay Dardentor'un Louise Elissane'a yönelttiği ilk sözcüklere ne demeliydi?

Bunun üzerine, Perpignanlımız yerlilerin yardımını alarak, Patrice'le birlikte, kaçmış olan atların ve katırların peşine düştü. Ve aslanların ölümünden sonra sakinleşerek yola geri dönen hayvanları geri getirmek hiç de zor olmamıştı.

Kalçası ve kolundan ciddi bir şekilde yaralanmış olan Moktani arabalardan birine taşındı ve Patrice onun yerine devesinin iki hörgücü arasına yerleştiğinde, safkan bir Arap atına binmiş bir süvari kadar fiyakalıydı.

Jean Taconnat ve Marcel Lornans atlarına binerken, ilki diğerine şunları söyledi:

"Evet! Doğu Pireneler'in bu yaşlı kurdu her ikimizi de bir kez daha kurtardı! Böylesi bir adamla başa çıkmak mümkün değil!"

"Söylediğin gibi!" karşılık verdi Marcel Lornans.

Yeniden yola koyulan kervan yarım saat sonra Sidi-Lhassen'e vardı, akşam yedide turistler Sidi-bel-Abbes'in en konforlu oteline yerleşiyorlardı.

Moktani için çağrılan doktor, rehberin yaralarının ciddi sonuçlara yol açmayacağını söyledi.

Saat sekizde hep birlikte akşam yemeğine oturuldu, kimsenin pek konuşmadığı bu yemek sırasında konuklar özellikle yırtıcı hayvanların saldırısından hiç söz etmediler.

Ama sıra tatlıya geldiğinde, Bay Dardentor ayağa kalkarak o ana dek duyulmadık bir ciddiyetle:

"Sevgili matmazel," dedi, "beni kurtardınız..."

"Oh! Bay Dardentor," diye karşılık verdi genç yüzü kızararak.

"Evet, beni kurtardınız, hem de sizin müdahaleniz olmasa hayatımı kaybedeceğim bir çatışmadan! Bu nedenle, medeni kanunun 345. maddesinin gereklerini yerine getirdiğinizi için, annenizin de izniyle sizi evlat edinmek istiyorum."

"Bayım" dedi bu öneri karşısında şaşkınlığını gizleyemeyen Bayan Elissane.

"İtiraz yok," diye karşılık verdi Perpignanlı, çünkü razı olmazsanız...

"Razı olmazsam?"

"Sizinle evlenirim, sevgili bayan böylece Matmazel Louise kızım olur!"

CLOVİS DARDENTOR'UN İŞİNE GELECEK BİR ÇÖZÜMLE ROMAN SONA ERİYOR

Ertesi sabah dokuzda, Sidi-bel-Abbes treni on dört günlük bir yolculuktan sonra geri dönen kervanın turistlerini taşıyordu.

Kafile Bay Dardentor, Bayan ve Matmazel Elissane, Desirandelle çifti oğulları Agathocle, Jean Taconnat, Marcel Lornans ve Perpignan'da, Loge meydanındaki evin huzurunu ve düzenliliğini özleyen Patrice'den oluşuyordu.

Tedavisinin titizlikle sürdürülmesi gereken rehber Moktani ise Sidi-bel-Abbes'te kalmıştı. O ve Cezayir Demiryolu Şirketinin yerlileri Bay Dardentor tarafından cömertçe ödüllendirilmişti.

Bay Eustache Oriental'e gelince, Montelimar Gastronomi Topluluğu başkanı lakabı "Bisküvi Şehir" olan Sidi-bel-Abbes'in mutfağını iyice incelemeden oradan ayrılacak bir adam değildi.

Burası on yedi bini bulan nüfusunun dört binini Fransızların, bin beş yüzünü Yahudilerin, geri kalanını da yerlilerin oluşturduğu önemli bir kentti. Oran bölgesinin başkenti olmayı hak eden bu yerleşim merkezi, sınırı aşarak Fas'a sığınmak zorunda kalan Beni-Ahmer'lerin eski yurduydu. 1843'te kurulan ve çevresindeki bereketli toprakları Mekerra tarafından sulanan yeni şehre gelince, Tessala'nın dik bayırı üzerine kurulmuştu ve dört yüz yetmiş iki metrelik rakımıyla yeşilliklerin altında kayboluyordu.

Bu beldenin onca çekiciliğine rağmen, bu kez yola çıkmak için en çok acele eden Bay Dardentor olmuştu. Hayır! Oran'a dönmeyi

hiçbir zaman bu kadar çok istememişti.

Gerçekten de, kızını evlat edinme talebi Bayan Elissane tarafından kabul edilmiş, bunun için kendisiyle evlenmesi gerekmemişti. İki milyonluk bir servete sahip olan ve bekâr kalmakta ısrar eden bir baba, ayın aydınlattığı bu dünyanın hiçbir enlem derecesinde reddedilemezdi... Kuşkusuz Bayan Elissane ölçülü davranarak öneriyi hemen kabul etmemişti ama bu uzun sürmemişti. Genç kıza gelince, boşuna bir çabayla:

"İyi düşünün, Bay Dardentor!" diyordu.

"Her şeyi düşündüm, sevgili çocuğum," diye karşılık veriyordu.

"Kendinizi böyle feda edemezsiniz."

"Ederim ve bunu istiyorum, kızım!"

"Pişmanlık duyacaksınız..."

"Asla, babasının kızı!"

Gerçekçi bir kadın olan Bayan Elissane sonunda bu beraberliğin avantajlarını anlamış, Bay Dardentor'a içten gelen minnet duygularını belirtmişti.

Zaten, Desirandelle'ler de mutluluklarını gizlemiyorlardı. Louise kocasına yüklü bir çeyiz getirecekti! Bir gün büyük bir servete kavuşacaklardı! Ne muhteşem bir miras onların olacaktı! Ve şimdi, dostları, hemşehrileri olan Clovis Dardentor ağırlığını bu yürekli çocuktan yana koyacaktı! Belki de asıl hedefi buydu ve oğulları zengin Perpignanlı'nın damadı olacaktı.

Bu yüzden herkes bir an önce Oran'a dönülmesi konusunda hemfikirdi. Jean Taconnat ve Marcel Lornans'a gelince aralarında şu konuşmalar geçiyordu:

Hayal gücünü kaybettiği bu düşler ülkesinden nihai dönüş yapan Jean Taconnat o sabah şöyle haykırdı:

"Vay canına, yaşasın Dardentor, biz oğlu olamadığımıza göre, bu çekici Louise'in onun kızı olması beni mutlu ediyor! Sen ne dersin, Marcel?"

Genç adam yanıt vermedi.

"Ama, diye devam etti Jean Taconnat, bu yasal açıdan mümkün mü?"

"Hangisi?"

"Aslanlarla kapışmak."

İster aslan, ister insan olsun bir çatışma her zaman bir çatışmadır ve Matmazel Elissane'ın Bay Dardentor'u kurtardığını tartışmaya gerek yok.

"Hey! Marcel, düşünüyorum da, Matmazel Elissane'ın kurtarma girişimine iyi ki karışmamışız."

"Ama neden?"

"Çünkü bu durumda üçümüzü de evlat edinmek isteyecek ve Louise kız kardeşimiz olacaktı. Bu koşullar altında..."

"Gerçekten de öyle," diye karşılık verdi sinirleri gerilen Marcel Lornans, yasa kardeşler arasındaki evliliği yasaklıyor. Zaten artık bunu aklımdan bile geçirmiyorum."

"Zavallı dostum! Zavallı dostum! Onu çok mu seviyorsun?

"Evet Jean, tüm kalbimle!"

"Bu milyoneri senin kurtarmaman ne büyük talihsizlik! Seni oğlu olarak seçecekti ve o zaman..."

Evet! ne büyük bir talihsizlikti ve tren Tessala dağını kuzeyinden aştıktan sonra son hızla Oran'a yöneldiğinde iki gencin yüzünde hüznün izleri okunuyordu.

Bay Dardentor, Sidi-bel-Abbes'in alçı ocaklarını, tabakhanelerini, tuğla fabrikalarını görememişti. Kentin sivil ve askeri mahallelerini ziyaret edememiş, dik açıyla kesişen çınar ağaçlarıyla kaplı caddelerinde gezinememiş, sayısız çeşmelerinin serin sularından içememişti. Ne kalenin dört kapısından geçebilmiş, ne de Daya kapısındaki muhteşem fidanlığı gezebilmişti!

Sig boyunca yirmi kilometre ilerleyen tren, Trembles köyünü ve Saint-Lucien kasabasını aşarak, Sainte-Barbe du Tlelat'da Cezayir-Oran hattına ulaşmış ve yetmiş sekiz kilometrelik bu

hattı kat ederek öğlene doğru Oran istasyonunda durmuştu.

Cezayir Demiryolu Şirketinin programının dışında kalan ve turistlerin hafızasından asla silinmeyecek bazı ilginç olayların da eklendiği bu yolculuk nihayet sona ermişti.

Bay Dardentor ve iki Parisli Republique meydanındaki otellerine yerleşirken, Bayan Elissane, kızı, ve Desirandelle'ler on dört günlük bir seyahatten sonra Vieux-Chateau caddesindeki eve döndüler.

Bay Dardentor ile işler "kaplumbağa hızıyla yürümüyordu" bu sıradan sözcükleri can sıkıntısıyla kabul etmek zorunda kalıyordu. Perpignanlı fazlasıyla karmaşık olan bu evlat edinme işlemlerini hızlı bir şekilde halletmeye çalışıyordu. Elli yaşında olmasa ve Louise'in bakımını çocukluğundan beri üstlenmese de, Louise Elissane medeni kanunun 345. maddesine uygun olarak onu kurtarmıştı. Bu durumda, evlat edinme işlemi için gerekli koşullar yerine getirilmiş bulunuyordu.

Ve Clovis Dardentor, bu işlemler sürerken, Vieux-Chateau caddesindeki eve öyle sık davet ediliyordu ki, sonunda Bayan Elissane'ın evine yerleşmeye karar vermişti.

Bununla birlikte, yine aynı dönemde, neşeli ve konuşkan bir mizacı olan Perpignanlı giderek içe kapanmaya ve az konuşmaya başlamıştı. Dostlarının yardımseverliğinden hiç şüphe duymasalar bile, Desirandelle'ler bile bu durumdan endişeleniyorlardı. Zaten, Agathocle'da anne ve babasının uyarıları üzerine, bir gün yüz binlerce frankın sahibi olacak bu genç mirasçının yanından ayrılmıyordu.

Bu arada, Marcel Lornans ve Jean Taconnat eski kurtarıcıları tarafından ihmal ediliyorlardı. Otelden ayrıldığından beri, onu nadiren görüyorlar, koltuğunun altındaki evrak dolu çantasıyla yolda karşılaştıklarında, işinin başından aşkın olduğunu fark ediyorlardı. Evet! Clovis Dardentor'un Parislilere karşı hissettiği babacan duyguların azalmış olduğuna hiç şüphe yoktu. Pireneli

onları adam başına iki kere kurtarmış, birini köpüren dalgaların, diğerini vagonu saran alevlerin ortasından çekip aldıktan sonra, yoldaki saldırı sırasında aslanlara yem olmalarını engellemişti. Ancak o bunlar hiç yaşanmamış gibi davranıyordu.

Bir sabah Jean Taconnat kuzenine açılma ihtiyacı duydu:

"Dostum Marcel, artık karar vermemiz gerek! Buraya asker olmak için geldik, asker olalım! Personel astsubayının odasına ve oradan da kayıt bürosuna ne zaman gitmeyi düşünüyorsun?"

"Yarın," diye karşılık verdi Marcel Lornans.

Ve ertesi gün aynı soruyu sorduğunda, Jean Taconnat yine aynı yanıtı aldı.

Marcel Lornans'ı en çok üzen Matmazel Elissane'ı yeniden görme fırsatı bulamamasıydı. Genç kız evden hiç çıkmıyordu. Vieux-Chateau caddesindeki evde davetler sona ermişti. Agathocle Desirandelle ile Matmazel Louise Elissane'ın nikâhları yakınmış gibi görünüyordu. Marcel Lornans umudunu giderek yitiriyordu.

Bir sabah, Clovis Dardentor iki genci ziyaret etmek için otele geldi.

"Evet, dostlarım," diye sordu hiç giriş yapmadan, birliğe ne zaman katılıyorsunuz?

"Yarın," diye yanıtladı Marcel Lornans.

"Evet, yarın," diye ekledi Jean Taconnat hem de kesinlikle, aziz ve eşsiz Bay Dardentor!

"Yarın mı?" diye çıkıştı Perpignanlı. "Ama hayır... hayır... öyle şey olmaz! 7. Avcı Birliği'ne her zaman katılabilirsiniz! Bekleyin, aceleye gerek yok! Her ikinizin de vereceğim şölene katılmanızı istiyorum."

"Bay Desirandelle ve Matmazel Elissane'ın nikâh töreni için mi?" diye sordu yüzü belirgin şekilde asılan Marcel Lornans.

"Hayır," diye yanıtladı Bay Dardentor, "evlat edinme şöleni, nikâhtan önce. Size güveniyorum, iyi akşamlar!"

Ve acelesi olduğu için, bu sözlerin hemen ardından yanlarından ayrıldı.

Gerçekten de, Perpignanlımız ikametgâh olarak evlat edinme işlemlerinin gerçekleşeceği Oran'ı seçmek zorunda kalmıştı. Ardından taraflar beraberlerindeki kimlikleri ve evlat edinme işlemi için gerekli koşulların yerine getirildiğini belgeleyen evraklarıyla sulh hâkiminin karşısına çıkmışlardı.

Sulh hukuk hâkimi her iki tarafın onayını aldıktan sonra, sözleşmenin hazırlanmasına karar vermiş, zabıt kâtibi tarafından kaleme alınan belge on günde tamamlanmıştı. Kimliklerin ve onay belgelerinin iliştirildiği bu evrak, bir dava vekili tarafından Cumhuriyet savcılığına iletilmişti.

"Ne çok gelgit, ne çok formalite ve gereksiz iş!" diye tekrarlıyordu Bay Dardentor. "Bu işgüzarlıktan başka bir şey değil."

Sonra belgeleri inceleyen asliye mahkemesi, evlat edinme işleminin yasaya uygun olduğunu belirtti. Ardından karar ve dosya Cezayir yüksek mahkemesine gönderildi, oradan da aynı karar çıktı. Ve bütün bunlar haftalar almıştı! Ve her sabah askerlik şubesinin önünden geçen iki Parisli içeri giremiyordu.

"Haydi canım," diye tekrarlıyordu Bay Dardentor içtenlikle, "çocuk sahibi olmak için en kısa yol evlenmekmiş!"

Nihayet işlem tamamlandı, mahkeme kararı önceden belirlenmiş yerlerde kamuoyuna duyuruldu. İşlemlerin hızla yürümesi için belgelerin kopyalanması ve damga pulu yapıştırılması işini bizzat Clovis Dardentor üstlendi.

Nihayet karar doğum kütüğüne geçirilmek üzere Oran belediyesi nüfus memurluğuna gönderildi, bu formalitenin yerine getirilmesi üç ay alacaktı, aksi takdirde işlemler geçerli sayılmıyordu.

Ama inanın ki ne üç ay ne de üç gün beklenmedi!

"Bu kadar yeter!" diye haykırdı Bay Dardentor. Her şey üç yüz

franklık bir ödemeyle halledildi, Bay Dardentor işlerin daha hızlı yürümesi için bunun iki, üç katını vermeye hazırdı.

Nihayet tören günü geldi. Bayan Elissane'ın salonu davetlileri ağırlamaya yetmeyeceği için kutlama otelin salonunda yapılacaktı. Jean Taconnat, Marcel Lornans, dostlar, tanıdıklar hepsi oradaydı, hattâ Oran'a dönmüş bulunan Bay Eustache Oriental bile Bay Dardentor'un davetini kabul ederek salondaki yerini almıştı.

Ancak bazılarının şaşkınlık ve bazılarının da büyük bir sevinçle karşılayacağı gibi Desirandelle'ler konuklar arasında bulunmuyorlardı. Hayır! Dün öfkeli bir halde, Bay Dardentor'un, evlatlık kızının da ataları haline gelecek olan yedi sülalesine lanet okuyarak *Argeles'*e binmişlerdi. Kaptan Bugarach ve Doktor Bruno'nun yemek konusunda endişelenmelerine gerek yoktu, çünkü bu kez Agathocle'un iştahı da kapanmıştı.

Bu muhteşem yemeğin büyük bir coşku içinde yendiğini, Marcel Lornans'ın Louise Elissane'ı güzelliğinin tüm parıltısıyla karşısında bulduğunu, Jean Taconnat'ın "Küçük Gagathocle'"un gidişi üzerine bir ağıt okumaya karar verdiğini ama bunun uygun kaçmayacağını düşünerek vazgeçtiğini, Bay Eustache Oriental'in her şeyden ağır ağır yediğini ve her şeyi ölçülü bir şekilde içtiğini söylemeye gerek var mıydı?

Evet! Bay Dardentor'un tatlıdan önceki konuşması hoş ve etkileyici idi. Desirandelle'ler bir gün önce yola çıkmakla iyi etmişlerdi, yoksa bu konuşma sırasında yüzlerinin alacağı ifadeyi tahmin etmek güç değildi...

"Bayanlar ve baylar, en büyük arzumun yerine gelmesi nedeniyle verdiğim bu davete katıldığınız için teşekkür ederim."

Bu girişten umutlanan Patrice söylevin bu şekilde sona ereceğini tahmin ediyordu.

"Zaten yemek hoşunuza gittiyse tatlının daha da mükemmel olacağına inanabilirsiniz, bu mönüde yer almayan yeni bir tatlı

sayesinde olacak!"

Patrice endişelenmeye başlamıştı.

"Ah! ah! yeni bir tatlı!" dedi Bay Oriental dudaklarını yalayarak.

"Eşsiz annesinin kendisini evlat edinmeme izin verdiği sevgili Louise'imizi size tanıtmama gerek yok..."

O anda salondan alkışlar yükseldi, bazı hanımların gözleri yaşarmıştı.

"Bu nedenle, annesinin de onayını alarak tatlı olarak Tanrılar sofrasına layık Louise'imizi sunuyorum..."

Hayal kırıklığına uğrayan Bay Oriental dilini geri çekti.

"Ve dostlarım biliyor musunuz kime? İçimizden birine... Bu vesileyle oğlum olacak yürekli Marcel Lornans'a..."

"Ya ben?" diye haykırdı Jean Taconnat.

"Sen yeğenim olacaksın! Ve şimdi, müzik başlasın! Bum! Bum! Paf! Paf!

Patrice yüzünü peçetesiyle gizliyordu.

Marcel Lornans'ın bir hafta sonra muhteşem bir törenle Louise Elissane'la evlendiğini ve ne Jean Taconnat ne de onun isimlerinin Afrika 7. Avcı Birliği'nin kayıtlarında yer almadığını söylemeye gerek var mıydı?

Aslında bu hikâyenin bir vodvil gibi bittiğini söyleyebiliriz... Perdenin indiği anda düğünün sonundaki nakaratsız bir vodvil değil de ne peki?

1.
Gezdiği bölgelerin tarihi ve turistik özelliklerini *Guides Joanne (Joanne Rehberleri)* adlı yapıtında toplayan Fransız gezgin ve coğrafyacısı. (ç.n.)

2.
Girit'te bir mağarada Zeus'u emziren keçi. (ç.n.)

3.
Gemici dilinde kusmak anlamında kullanılıyor. (ç.n.)

4.
Koca kafalı, parlak tüylü bir cins köpek, (ç.n.)

5.
İmparatorun yeğeni, Toscana Dükü Ferdinand 4.'nün yeğeni, kardeşi Jean Orth takma adıyla dolaştığı Güney Amerika denizlerinde çıktığı bir yolculuktan geri dönmedi. (J.V.)

6.
Yeryüzünün Hera'ya evlilik armağanı olarak verdiği altın elmaları ejderha Ladon ile bekleyen üç peri kız kardeş, (ç.n.)

7.
Fransa'da il ve ilçe arasındaki yönetim birimi. (ç.n.)

8.
1849'da kendi adını verdiği buhar makinesini icat eden Amerikalı mühendis, (ç.n.)